karl may

ULTIMA VÂNĂTOARE DE SCLAVI

EDITURA PALLAS

Consilier literar
NICULAE GHERAN

KARL MAY
IM LANDE DES MAHDI
***
„Gesammelte Reiseromane”, Band 18
Freiburg, 1896

Volumul de faţă a folosit ca text de bază traducerea şi adaptarea scriitoarei Lia Hârsu, publicate, ca roman-foileton, în ziarul „Victoria”, III, nr. iulie - august 1934.Pregătirea pentru tipar a lucrării a fost efectuată de GHEORGHE DORU şi GABRIELA DORU, cărora le aparţin următoarele operaţiuni: identificarea paginilor semnate de Lia Hârsu în masa operei lui Karl May, confruntarea cu textul german, tălmăcirea unor fragmente omise, aplicarea normelor ortografice actuale. Traducerea capitolului 3, „Faceţi bine celor care vă urăsc”, aparţine doamnei Sandală Gheorghe.

KARL MAY

Opere – 31

ULTIMA VÂNĂTOARE DE SCLAVI

***

„În ţara mahdiului”

Roman

EDITURA PALLAS

Bucureşti, 1997

Coperta de
SERGIU GEORGESCU

Tehnoredactare de
CRISTINA STANCIU

Corectura de
MIHAI GRIGORESCU

Ediţie electronică îngrijită de

I.S.B.N. 973-9141-66-8

CUPRINS

1. Spânzurat

Ţinta noastră cea mai apropiată era, după cum se ştie, Maijeh Semkat, adică „Ostrovul peştilor”.

Aveam trei zile de drum până acolo, pe urmă trebuia să debarcăm şi să pornim pe uscat. Dar cum? Pe jos, prin ţinutul acela mlăştinos? Ar fi fost mult prea obositor şi ne cerea timp. Aşadar, călare. Dar cai şi cămile nu există prin regiunile acelea. Nu folosesc la nimic şi se prăpădesc repede. De aceea oamenii locului se slujesc de boi.

Acestora le priesc foarte bine locurile mlăştinoase. Sunt puternici, iuţi de picior şi blânzi. Boii de călărie par să se fi dezvoltat cu timpul şi au dat naştere, în cele din urmă, unei rase anume. Fireşte că sunt întrebuinţaţi şi pentru transportul poverilor.

Dacă reuşeam să găsim astfel de dobitoace, rezultatul ar fi fost minunat. Vorba era numai să le găsim şi încă în apropierea ostrovului. Acolo locuiesc borii, care numără vreo zece mii de oameni. Cum sunt şi ei o ramură de-a poporului dinkaş şi ne propusesem să-i salvăm pe gohki, tot o spiţă de-a lor, nădăjduiam să găsim la ei ajutorul de care aveam nevoie.

Gândindu-ne că ar fi trebuit să zăbovim prea mult cu tocmeala pentru obţinerea acestui ajutor, iar o zi ar fi fost o pierdere de timp prea mare, ne-am hotărât să luăm barca mai încăpătoare a corăbiei şi să pornim înainte, rămânând ca „Vulturul” să vină după noi. Cu opt vâslaşi voinici ajungeam mult mai repede la ţintă. Emirul îmi dădu mie împuternicirea să tratez cu borii şi să fac cum voi crede de cuviinţă.

Aleserăm vâslaşii printre care era şi dinkaşul Agadi, care trebuia să ne slujească totodată de tălmaci, deoarece nici unul din noi nu cunoştea destul de bine limba lor. Eram, fireşte, înarmaţi până în dinţi. Unii dintre soldaţi susţineau că ostrovul mişună de crocodili şi că pe malul lui se găsesc turme întregi de elefanţi. Aveam deci perspectiva unei vânători cât se poate de interesante.

Planul îl făcurăm îndată după plecarea din seribahul distrus şi îl şi puserăm în aplicare. Curând barca noastră lăsă în urmă corabia, apoi o pierdurăm cu totul din ochi.

Malurile erau împădurite şi păpurişul îţi împiedica adesea calea. Treceam însă lesne prin el, deoarece vâslaşii noştri erau oameni dibaci şi puternici. Ca să nu-i obosesc prea mult, nu lăsam decât câte patru la lopeţi, care făceau cu schimbul cu ceilalţi patru. Eu stăteam la cârmă.

Seara am tras la mal, în aşteptarea răsăritului lunii, pentru a porni mai departe. Trebuia să dorm puţin, căci nu închisesem deloc ochii cu o noapte în urmă. Agadi de asemenea, pe când ceilalţi avuseseră timp să doarmă pe corabie.

Un foc ne apăra de înţepăturile ţânţarilor, care pe aceste meleaguri erau feroci. Iar atât de temutul ţinut Baudah aparţinea latitudinii la care ne găseam.

Locuitorii ţărilor nordice nu au nici cea mai vagă idee asupra gradului pe care-l poate atinge această plagă a insectelor în zone ca aceea în care ne aflam. Muştele din casele noastre, până şi melcii de apă, atât de obraznici pe la noi, sunt un fel de îngeri în comparaţie cu vietăţile infernale reprezentate aici, în sud, de insecte. Negrii dau foc la grămezi de lemne, de gunoaie şi de paie ude, ca să ţină lumea insectelor departe de turmele lor. Ei se îngroapă literalmente, până la bărbie, în cenuşă fierbinte şi rău mirositoare, ca să ţină la distanţă de corpul lor ţânţarii şi muştele. Dipterele acoperă în aşa hal bovinele şi ovinele, şi într-un număr atât

de mare, încât nici nu se mai vede pielea de pe ele. La un asemenea atac masiv nu poate rezista nici cea mai puternică vită. De aceea nici un marinar nu se îmbarcă fără să aibă la el o plasă, care să-l apere de înţepăturile acestor zburătoare periculoase; la fel cum şi ultimul dintre paznicii caravanelor de sclavi nu porneşte la o acţiune fără să-şi ia această măsură de protecţie.

Spre deosebire de cei de mai sus, nenorociţii de sclavi, negri sau albi, sunt, bineînţeles, fără nici o apărare împotriva atacului concentrat al miilor de insecte, care-i agresează în valuri după valuri.

Când se ivi luna deasupra vârfurilor copacilor, m-am trezit şi ne-am văzut de drum. La un capăt al bărcii era o mică vatră de lut pe care aprinserăm un foc, ca să ne ferim de ţânţari şi care ne folosea şi la ademenirea peştilor, în care unul dintre vâslaşi înfigea vârful suliţei şi-i frigea pe cărbuni.

Vâslirăm toată noaptea şi abia când începu să adie vântul dimineţii întinserăm pânzele, ca să înaintăm mai repede. Spre seară am socotit, cercetând harta pe care o aveam la mine, că ne apropiem de ostrov. Unul dintre oamenii lui Ibn Asl, iertaţi de emir ne spusese că nu putem greşi drumul, deoarece înainte de-a pătrunde în ostrov începe o pădure formată dintr-un soi de palmieri consideraţi cei mai frumoşi din câţi există. Trunchiul e subţire la rădăcină, gros la mijloc, apoi se subţiază iar din ce în ce spre vârf. Coroana lui deasă formează un fel de boltă şi fructul lui copt e de culoare portocalie şi mare cât un cap de copil. Lemnul se întrebuinţează la construirea de bărci şi luntri, căci e uşor şi trainic în acelaşi timp.

Se întunecase aproape, când zărirăm pe dreapta verdele fraged al acestei păduri. Vâslirăm vreo jumătate de ceas în lungul ei, până unde se făcea la dreapta un braţ al fluviului, care forma apoi un fel de lac mare. Aici era Maijeh Semkat, ţinta noastră.

Nu văzusem pe tot timpul drumului ţipenie de om şi nici aici. Ne-am dat cât mai aproape de mal, ca să putem avea un adăpost în caz de nevoie. Nici o urmă de paşi pe nicăieri.

Începuse să se lase amurgul şi mă temeam că vom fi siliţi să ne pierdem o noapte degeaba, când îmi atrase atenţia un fel de ghilotină la câţiva paşi de mal. Din apă pornea, de amândouă părţile stâlpilor şi pe sub prăjina susţinută de stâlpi, o potecă bine bătătorită. De prăjină atârna, legată de nişte bolovani, o suliţă scurtă de fier, cu cârlig la vârf, de la care pornea o funie lungă, cu un snop de trestie.

Acest tip de eşafod era o capcană pentru hipopotami. Trebuie ştiut că hipopotamul nu e un animal atât de paşnic pe cât se crede. În apă atacă omul. Rănit, e şi mai primejdios; se lasă la fund, pe urmă iese la suprafaţă, răstoarnă luntrea duşmanului şi-l sfărâmă între fălcile lui puternice. De aceea negrii îl ocolesc pe cât se poate când sunt pe apă, dar îl urmăresc cu atât mai înverşunat pe uscat, deoarece carnea, mai ales slănina lui, e un aliment preferat de ei. Chiar şi albii găsesc că e foarte gustoasă şi limba de hipopotam reprezintă o mâncare delicioasă.

Hipopotamul stă peste zi în apă şi numai seara iese pe uscat, ca să ronţăie mlădiţele copacilor. Îi place foarte mult trestia de zahăr şi face adevărate ravagii în astfel de plantaţii, căci mai mult distruge cu picioarele decât mănâncă. Are pentru câtva timp locuri preferate, pe care le schimbă după ce s-a plictisit.

Pe acest obicei al lor se bizuie vânătorii de hipopotami. Pun capcane în chipul pe care l-am descris mai sus. Vârful suliţei se înfige adânc în capul sau spinarea lui şi, din pricina cârligului, rămâne înţepenit locului. Animalul rănit se zbate până izbuteşte să se arunce în apă, unde sângele i se scurge încetul cu încetul din trup şi moare. Leşul nu mai iese la suprafaţă şi ar putrezi foarte repede în regiunile acelea călduroase. Dar snopul de trestie legat de funie rămâne la

suprafaţa apei şi arată locul unde s-a scufundat vânatul, aşa că le e foarte uşor vânătorilor să ştie unde să-l găsească şi să-l scoată afară cât mai e bun de mâncat.

O astfel de capcană aveam şi noi acum în faţa noastră. Mi-am închipuit, fireşte, că trebuie să fie şi oameni prin apropiere şi am şi îndreptat barca spre mal. M-am ferit însă să debarc chiar pe locul acela, dar nu de frica animalului, ci din prevedere, să nu dau nas în nas cu oameni despre care nu ştiam dacă ne vor întâmpina cu prietenie sau duşmănie. Veneau probabil din când în când la capcană şi ne-ar fi văzut barca — singurul nostru mijloc de salvare din primejdie.

Mai vâslirăm o bucată de drum şi am tras barca într-un păpuriş destul de înalt, unde nu putea fi văzută. Am coborât pe mal şi am plecat în recunoaştere. Pădurea era toată din palmieri al căror frunziş des forma la vârf un fel de boltă. Iedera, încolăcită în jurul trunchiurilor, ţesuse o reţea de la un copac la altul, prin care nu puteai trece decât croindu-ţi calea cu cuţitul. De aceea negrii fuseseră nevoiţi să-şi facă o potecă prin desiş.

Am pornit pe potecă, aţinându-mă tot pe lângă copaci, ca să mă feresc de o întâlnire neaşteptată cu vreunul din negri.

După vreo cinci minute am văzut poteca dând într-un luminiş, în care se aflau şase colibe şubrede, aşa cum le fac localnicii când n-au de gând să se statornicească pentru multă vreme într-un loc. Mărimea colibelor arăta însă că erau locuite de un număr destul de mare de oameni.

În faţa lor stăteau negri, care aciuiţi la pământ, care în picioare şi toţi numai bărbaţi. Unii din ei cărau vreascuri pentru foc, căci trebuia să se întunece în curând.

Santinele n-am văzut; pesemne că se simţeau în siguranţă. După tatuaj se cunoştea că sunt toţi dinkaşi, deci din tribul borilor, pe care îi căutam noi.

Am făcut cale-întoarsă şi le-am spus tovarăşilor mei ce-am văzut.

— Ăştia sunt războinici de-ai borilor, effendi, zise Agadi, tălmaciul nostru. Sunt plecaţi după vânat, de aceea n-au nici o femeie cu ei. Hai să ne ducem la ei.

— Crezi tu că au să ne întâmpine fără duşmănie?

— Pentru ce nu? Doar nu venim cu gânduri rele şi, apoi, eu sunt tot din neamul lor.

Vru s-o ia într-acolo, dar l-am oprit.

— Stai! Să fim prevăzători. Nu e chiar atât de sigur că vom fi bine veniţi. Dacă ar trebui să batem în retragere şi ne-ar vedea dincotro venim, s-ar lua după noi.

— Avem arme... Îi putem birui.

— Nu că mi-e frică de ei, dar de ce să nu ne lăsăm o portiţă de scăpare? Să ne croim o altă potecă prin desiş, care să ducă la luminiş.

— O să nimereşti?

— Cu siguranţă. Dacă va trebui să fugim, avem pe unde, fără ca ei să ştie şi ne rămâne timp să lăsăm barca pe apă.

— Cum vrei, effendi, dar eu zic că trudim de prisos.

Fie că avea sau nu dreptate, eu găseam că e mai bine să ne punem la adăpost. Atârnarăm puştile la spate, scoaserăm cuţitele de la brâu şi începurăm să ne croim drum cu ele prin împletitura de plante. Pană s-ajungem la luminiş, se întunecase. În faţa fiecărei colibe ardea câte un foc. Negrii stăteau în jurul focurilor şi frigeau halci de carne. Mirosul ne gâdila nările.

Pesemne că au vânat astăzi un hipopotam, îmi şopti Agadi la ureche. O să ne înfruptăm şi noi din el, effendi. Ce zici, mergem toţi împreună, ori mă duc să vorbesc mai întâi eu cu ei?

— Nici una, nici alta. Ne ducem cu toţii până la prima colibă, pe urmă tu te apropii de ei, ca să-i saluţi. Pe dată ce vei băga de seamă că nu sunt bucuroşi să ne primească, te întorci repede la noi; ce-o mai fi, vom vedea.

Cum nu puseseră santinele, nu ne simţiră venind şi abia

când ajunserăm în dreptul focului dădură cu ochii de noi. Cel care ne văzu primul scoase un ţipăt, sări drept în picioare şi arătă în direcţia noastră. Ceilalţi îşi îndreptară privirile spre noi, începură să strige toţi într-un glas, apoi dispărură cu o repeziciune uimitoare în colibe.

M-aş fi luat după ei, dar am văzut ţevile unor puşti îndreptate spre noi şi m-am oprit. Cu siguranţă că dacă mai făceam un pas ar fi tras prin deschizăturile care ţineau loc de uşi colibelor.

Agadi porni singur spre coliba cea mai mare, care trebuie să fi fost a căpeteniei. Flutura în mână o frunză de palmier, semnul păcii.

Când ajunse lângă foc, se opri în loc şi începu să vorbească; din colibă se auzea un glas răspunzând, pe urmă ieşiră doi negri şi îi spuseră ceva lui Agadi. Erau neînarmaţi şi nu păreau deloc mânioşi. Din gesturile lor am înţeles că îl pofteau înăuntru. Am vrut să-i strig să nu se ducă, dar mă temeam să nu le trezesc vreo bănuială.

Trecură zece, cincisprezece minute, apoi o jumătate de ceas; Agadi nu se mai întorcea. Nici un negru nu se vedea pe afară. Focurile abia mai pâlpâiau.

Asta mă punea pe gânduri. Pentru ce nu ieşea măcar Agadi să ne spună să avem răbdare? Dacă aşteptam până ce se stingeau focurile de tot, era şi mai rău. L-am strigat pe Agadi de câteva ori pe nume. Degeaba, nici un răspuns. Când l-am întrebat de ce nu iese afară, mi-a zis din colibă:

— Effendi, nu vor să mă lase fiindcă cred că eşti Ibn Asl.

— Căpetenia e acolo?

— Da.

— Să vină încoace cu tine, vreau să-i vorbesc. Trecură câteva minute şi Agadi se ivi în prag. Era cu mâinile la spate şi legat de o frânghie al cărui capăt rămăsese în colibă, ca să-l poată trage dacă ar fi vrut să fugă.

— Ei, unde e căpetenia? l-am întrebat.

— Înăuntru. Nu vrea să vină. Mi-a spus să-ţi poruncesc să pleci numaidecât.

— Şi dacă nu vreau?

— Atunci ne împuşcă pe toţi.

— Dar dacă plec?

— Au să se sfătuiască între ei ce e de făcut.

— Şi când o să ştim ce-au hotărât?

— Mâine.

— Pentru ce tocmai mâine? Tu ştii ce grăbiţi suntem. Şi apoi, cum şi unde o să aflăm? Nu cumva le-ai spus unde am ascuns barca?

— Nu. Le-am spus numai că ştiu locul, dar că n-aş şti să-i îndrum până acolo. Poate că tot o să-i fac să înţeleagă că nu eşti tu Ibn Asl. Du-te acum şi aşteaptă până mâine. Nu încerca să mă scapi acum, fiindcă m-ar omorî pe loc.

— Bine, o să chibzuiesc ce-i de făcut. Acum plec, spune-i însă căpeteniei că vin după răspuns de cum s-o lumina de ziuă. Povesteşte-i tot ce ştii despre mine şi adaugă că dacă se va atinge de un singur fir de păr din capul tău, e pierdut.

Am plecat cu soldaţii mei, dar nu m-am îndepărtat prea mult. Când lumina focurilor nu mai putea ajunge până la noi, m-am oprit. Uitându-mă în urmă, l-am văzut pe Agadi dispărând în colibă.

— Să ştii că-l omoară, zise unul dintre soldaţi. Îl cred pesemne vreunul din oamenii lui Ibn Asl, deci un trădător, şi fiindcă te iau drept căpetenia vânătorilor de sclavi, au să încerce s-o şteargă de aici după ce îl vor fi ucis pe Agadi.

— Că vor s-o şteargă pe furiş, cred şi eu, dar noi o să-i împiedicăm. Să împresurăm, tabăra.

— Ar fi de prisos. Am împuşca vreo câţiva dintre ei, nu însă pe toţi.

— Ca să plece, trebuie să treacă prin faţa puştilor noastre. Stai puţin şi judecă. S-au aciuit la mal. Pădurea e de nepătruns. Pe ce cale au ajuns aici? Prin desiş?

— Greu lucru. Vor să vâneze hipopotami şi să pescuiască în acelaşi timp. Au venit, fireşte, pe apă.

— Aşa e. Ştim deci ce avem de făcut. Luntrile lor nu le-am văzut; le-au pitit pesemne undeva pe aproape de potecă. Dacă le tăiem calea, n-au pe unde să ajungă la râu şi nu pot pleca. Noi suntem opt inşi; patru posturi de câte două santinele; unul la apus, unul la răsărit, unul la miazănoapte şi altul la miazăzi de tabără. Ne aşezăm la marginea luminişului, ca să fim în umbră când va răsări luna. De îndată ce vor încerca să fugă pe una din laturile luminişului, santinelele dau alarma şi alergăm într-acolo. Asta e tot ce avem de făcut. De puştile vechi ale negrilor n-avem ce ne teme. Haidem să vă arăt locurile unde să vă postaţi.

Ultimul post, adică poteca spre capcană, l-am lăsat într-adins pentru mine şi pentru cel care mi se păru mai inteligent dintre soldaţi. Pe acolo era de aşteptat să caute negrii să dispară. Ne-am pitit jos, în iarbă. Era atât de întuneric încât nu ne-ar fi putut vedea cineva decât dacă s-ar fi împiedicat de noi.

Focurile din lagăr se stinseră unul câte unul şi coborî o beznă adâncă. Din colibe nu se auzea nici un zgomot. Firea întreagă părea adormită, nici o vietate nu mai rămăsese trează.

Şi totuşi nu era aşa, căci miriade de licurici zburătăceau prin frunzişul palmierilor şi cohorte de ţânţari se năpustiră peste noi. Dar „dragile vieţuitoare” aveau să se înşele în seara asta şi să aibă o surpriză neplăcută; şi asta pentru că pe cursul Nilului superior creşte o plăntuţă de apă, cu frunze asemănătoare cu cele de linte şi aparent lipsită de orice miros, dar care, frecată între degete, emană o duhoare insuportabilă. În cursul după-amiezii trecusem cu barca printr-un ochi de apă acoperit cu această plantă şi ne aprovizionasem cu o cantitate apreciabilă din ea. La coborârea pe uscat, ne-am frecat bine mâinile şi feţele cu

frunzele ei. Rezultatul a fost că orice muscă sau ţânţar se apropia de noi, îndată făceau calea întoarsă, izbite de mirosul respingător.

Nu cunosc vreun miros asemănător cu al acestei plante. Dacă vreun om, vreun european ar refuza totuşi, vreodată, să-l suporte şi nici nu ar dispune de alt mijloc de protecţie pentru a scăpa de plaga ţânţarilor, vă puteţi imagina ce s-ar întâmpla. Căci, dacă faţa nu îţi este protejată de o plasă deasă, în scurt timp aproape că nu o mai poţi considera ca aparţinând unei fiinţe umane. Datorită veninului injectat de insectă, ea se umflă groaznic, ochii aproape că dispar, buzele se îngroaşă peste măsură, iar nasul se preschimbă într-un soi de bolovan inform, de culoare albastră-roşietică. Şi vai de limbă, dacă-ţi este înţepată de vreun intrus pătruns în gură; ea se umflă atât de mult, încât umple toată cavitatea bucală şi nu mai poate fi nici mişcată, împiedicându-te să mai poţi scoate un cuvânt. La fel se întâmplă cu urechile, care se astupă complet, instalându-se surzenia totală pentru câteva ceasuri bune. În faţa unei asemenea alternative cumplite, este preferabil să suporţi mirosul pestilenţial degajat de planta noastră. Nemaivorbind de faptul, în ceea ce ne privea, că fusesem nevoiţi să ne lăsăm plasele de protecţie în barcă, deoarece ne-ar fi împiedicat în acţiunea pe care trebuia s-o întreprindem.

Stăteam astfel nemişcaţi când, după vreo jumătate de ceas, luna se ivi pe cerul înstelat şi razele ei argintii străbătură prin frunzişul copacilor.

Deodată se auzi un foşnet uşor pe aproape.

— Effendi, îmi şopti soldatul, ai auzit? Oare ce să fie?

— Vin doi inşi; trebuie să fie cineva din tabără.

Cu tot întunericul care ne înconjura, am desluşit umbrele a doi negri care ni se păru că ţineau nişte lopeţi în mână. După ce se îndepărtară, se auzi iar foşnetul.

— Mai vin şi alţii, şopti soldatul. Să-i lăsăm să treacă?

— Da. Se duc da bărci. Dacă îi lăsăm, putem afla unde şi le-au ascuns, altminteri ar trebui să ne pierdem prea mult timp căutându-le. Dar pe ceilalţi care vor veni îi gonim îndărăt.

Era vădit că negrii vroiau să fugă şi cei patru fuseseră trimişi să pregătească bărcile sau luntrile cu care veniseră. Am ascultat în direcţia taberei, dar n-am auzit nimic.

— Eu mă iau după ei; tu rămâi aici şi dacă mai vin şi alţii, somează-i să stea. Nu vor să se oprească, trage în cel din faţă. O să-i ţii cel puţin în loc până mă întorc.

Am ieşit din ascunzătoare şi m-am îndreptat spre ostrov. Poteca n-avea cotituri, ci ducea de-a dreptul spre mal. Puteam vedea ca printr-un ochean. Apa sclipea în bătaia lunii, ca argintul. Nici o adiere de vânt nu îi încreţea luciul. Malul era pe o oarecare întindere despărţit de apă printr-o fâşie de păpuriş, din care se înălţa capcana. Aici i-am zărit pe cei patru stând cu spatele spre mine. Aveau într-adevăr nişte lopeţi în mână şi păreau că supraveghează ostrovul. Am înaintat până la marginea pădurii şi, ascuns după un palmier, am putut vedea ce îi făcea să privească atât de atent. Era un hipopotam de sex feminin şi, după mărimea căpăţânii, părea să fie de o mărime neobişnuită. Se zbenguia în apă cu un pui de hipopotam, care stătea călare pe grumazul ei. Puiul era cam cât un câine mare ciobănesc.

Vechii egipteni numeau hipopotamul „ner”, adică porc de apă, şi trupul lui are într-adevăr o mare asemănare cu porcul, cu excepţia proporţiilor, care sunt enorme.

După ce aruncă puiul din spinare, hipopotamul se apropie de mal, urmat de pui, care porni înainte pe potecă şi trecu pe lângă negrii pitiţi în umbră, fără să-i vadă.

Priveam cu încordare la cele două animale, restul nu mă interesa. Acelaşi lucru trebuie să se fi petrecut şi cu cei patru negri, dar din alt punct de vedere.

Puiul de hipopotam este pentru ei tot atât de gustos ca pentru noi purcelul la tavă. Lăcomia îi făcu să nesocotească

primejdia şi se repeziră cu lopeţile asupra lui. Bietul pui mugi de câteva ori, apoi îşi dădu sufletul.

Vedeam venind cel ce trebuia să vină, adică hipopotamul. Acesta auzi mugetul puiului şi alerga spre el răcnind. Trecu pe sub eşafod, suliţa căzu, dar... prea târziu, căci animalul fugea atât de repede încât atunci când suliţa căzu, el trecuse de capcană. Se opri abia când fu lângă pui. Îl întoarse când pe o parte, când pe alta cu botul, pe urmă rămase câtva timp nemişcat.

Să se fi crezut cei patru negri în siguranţă sau socoteau că hipopotamul va cădea în capcană? Dacă era aşa, atunci trebuie să fi rămas grozav de dezamăgiţi. Câtva timp rămaseră ca împietriţi, pe urmă aruncară lopeţile din mână şi o luară la fugă spre tabără. În acelaşi moment am auzit glasul tovarăşului meu strigându-le cu glas poruncitor:

— Îndărăt, ori trag!

Din această ameninţare am înţeles că din tabără veneau şi alţi negri. Cei patru le strigară ceva, la care ceilalţi răspunseră prin urlete. Vietăţile adormite se treziră din somn; maimuţele ţipau, glasuri de păsări se auzeau; o împuşcătură detună; negrii din tabără răcneau; întreaga pădure vuia. Strigară şi celelalte posturi ale mele, am auzit puştile lor detunând. Şi hipopotamul? Şi eu? Alergam unul în urma altuia, dar nu el după mine, ci eu după el.

Mă ghemuisem între liane, ca să-i las pe cei patru fugari să treacă, fără să-mi iau ochii de la hipopotam. Când acesta se încredinţă că puiul lui e mort, porni în fugă după negri, pe care îi văzu pierind pe sub copaci. Alerga cu o iuţeală de neînchipuit pentru mărimea şi greutatea sa. În furia lui trecu pe lângă mine, fără să mă vadă, urmărindu-i pe negri. Eu după el. Ceea ce a urmat e greu de descris.

Închipuiţi-vă o cărare călcată de labele unui hipopotam uriaş, care lasă în urmă gropi rotunde şi adânci; în dreapta şi în stânga desiş. Deasupra capului, bolta de palmieri care

întuneca drumul şi doar pe alocuri razele de lună străbătând prin frunziş, ceea ce mărea nesiguranţa, înainte împuşcături, răcnetele şi urletele negrilor îngroziţi. De pretutindeni croncănit, gemete, mormăit şi ţipete de animale.

Cum de înaintam cu atâta iuţeală nici astăzi n-aş putea să spun. Hipopotamul zbura şi eu de asemenea, peste gropi pline cu noroi, printre pereţi de liane, mă poticneam de trupuri de oameni călcate în picioare de monstru şi totuşi nu cădeam. Picioarele mele abia atingeau pământul, dar respiraţia mi-era atât de regulată ca şi când aş fi stat liniştit la mine acasă, pe canapea.

În cele din urmă, întunericul de deasupra capului meu începu să se risipească. Poteca se sfârşise, copacii se răriseră şi în faţa mea se ivi luminişul scăldat în lumina lunii. La dreapta, la stânga, înainte alergau, zburau, se tăvăleau pe jos, trupuri negre.

Numai la douăzeci de paşi de mine hipopotamul calcă în picioare un om şi-l făcu piftie. Încă vreo câţiva paşi la stânga şi am dus puşca la ochi. Mâna nu-mi tremura defel. Am ţintit urechea monstrului şi am apăsat pe trăgaci. Ecoul detunăturii zgudui văzduhul; urmă imediat o a doua împuşcătură.

Sărind în lături, m-am adăpostit după o colibă şi am băgat mâna în buzunarul în care îmi ţineam gloanţele, să-mi încarc puşca iar. M-am uitat în acelaşi timp să văd ce efect avuseseră gloanţele mele.

Hipopotamul stătea nemişcat, cu botul căscat, ca şi când ar fi vrut să ragă de furie, dar nici un sunet nu-i ieşi din gâtlej. Un tremur îi străbătu tot trupul; se aplecă la dreapta, la stânga, înainte, apoi iar la dreapta şi căzu, greoi ca un buştean, la pământ, unde rămase înţepenit.

Între timp umplusem iar încărcătorul puştii, cu gând că dacă va fi nevoie s-o am pregătită. Dar n-a mai fost. După cum s-a dovedit mai târziu, cele două gloanţe ale mele nimeriseră monstrul drept în creier şi-l uciseseră pe loc.

Abia acum am privit în juru-mi. Mai mulţi morţi şi răniţi zăceau ici, colo întinşi jos, iar din colibe se auzeau glasuri omeneşti. M-am îndreptat spre cea mai mare dintre ele şi am întrebat:

— Agadi, unde eşti?

— Aici, effendi, răspunse el. Vai ce prăpăd!

— Tot legat eşti?

— Da, de un stâlp.

— Mai e cineva în colibă?

— O grămadă de oameni, effendi.

— Stai că vin îndată să-ţi tai legăturile.

Auzisem dincotro venea glasul şi m-am îndreptat într-acolo.

Am păşit peste trupurile negrilor, fără ca vreunul să îndrăznească să crâcnească, l-am dezlegat şi am ieşit cu el din colibă. În afară de morţi şi răniţi nu mai era nimeni. Ceilalţi se ascunseseră, de frică, în colibe.

Când văzu hipopotamul întins la pământ, Agadi îşi împreună mâinile şi strigă înmărmurit:

— Uite-l... Allah, el e! O fi într-adevăr mort, effendi?

— Da, l-am împuşcat eu.

În clipa aceea se auzi din apropiere un glas zicând:

— *Allah akbar!* Uite-l pe diavolul cu patru picioare care a vrut să ne înghită pe toţi! E mort; a murit ca un păcătos. Nu e aşa că tu l-ai împuşcat, effendi? Te-am văzut prin întuneric alergând după el.

Cel ce vorbea era soldatul care mă însoţise.

— Acum nu mai avem nici o grijă, strigă Agadi. Ai scăpat toată tabăra de la moarte, căci dihania ar fi călcat în picioare colibele şi pe toţi care se aflau în ele. S-a dus duşmănia! Au să mă creadă toţi că tu nu eşti Ibn Asl. Hai înăuntru să-i spun căpeteniei că tu eşti acela care l-ai salvat.

— Pentru asta nu-i nevoie să vin şi eu. Du-te tu singur. Să aprindă iar focurile. După ce vom jupui hipopotamul, o să-şi primească fiecare dintre ei şi soldaţii noştri partea lor. Eu mă

duc să-mi adun oamenii.

Agadi intră în colibă. Însoţit de soldat, am plecat să-mi chem oamenii. Se ţinuseră bine flăcăii, nici unul nu se mişcase de la postul său, nu făcuseră gălăgie, deci nu ştiau ce se întâmplase, căci nici unul dintre ei nu pricepea dialectul borilor. Aceştia vroiau să fugă, însă nu cutezau să iasă din tabără de frica împuşcăturilor soldaţilor şi se ghemuiseră în colibe. Nu-i vorbă, să fi ştiut soldaţii că la mijloc e un hipopotam înfuriat, ar fi luat-o la sănătoasa care încotro.

I-am adus şi pe ei în tabără, fără să stau să mă întreb dacă făceam bine sau rău. Nici nu mă gândeam că ne poate ameninţa vreo primejdie. Aveam simţământul că sunt deocamdată stăpân pe situaţie şi că aşa voi şi rămâne. Am dat ordin soldaţilor să aprindă două focuri mari în preajma hipopotamului, ca să-l putem jupui la lumină.

Pe când dădeam porunca, observam ce fac negrii. Aceştia aprinseră şi ei focuri şi-şi cărau morţii şi răniţii. Patru morţi şi opt răniţi, mai toţi grav. Îşi vedeau de treabă, ca şi când nici n-am fi fost acolo.

După ce îşi cărară răniţii în colibe, Agadi veni cu unul din negri pe care mi-l arătă ca pe căpetenia lor. Îl puteam vedea bine la lumina flăcărilor. Era un om de vârstă mijlocie; deşi chipul îi era aproape cu desăvârşire negru, trăsăturile feţei nu aveau caracteristica tipului negroid. Ca mai toţi cei care aparţin poporului dinkaş, purta părul tuns şi numai în creştet avea un fel de zuluf. Purta o cămaşă de pânză albastră, lungă până la glezne, era încins cu o curea în jurul mijlocului, în care se vedea un pistol şi un cuţit. În mână ţinea o flintă lungă, arabă. Faţa lui era tatuată.

Se înclină adânc înaintea mea, mă privi apoi lung şi zise, înveselindu-se:

— Nu, tu nu eşti Ibn Asl, acum văd şi eu că m-am înşelat.

Vorbea în graiul tribului său, aşa că trebuia să-mi tălmăcească Agadi ce spune. La fel am procedat cu el şi cu

oamenii săi pe tot timpul convorbirii noastre.

— Îl cunoşti?

— Da. L-am văzut o singură dată la Mokren el Bohur.

— Atunci nu te mai îndoieşti că nu suntem unul şi acelaşi om.

— Aseară nu ţi-am putut desluşi bine chipul şi, cum ştiu că Ibn Asl a pornit la o vânătoare de sclavi, trebuia să fiu prevăzător. Pe cuvintele lui Agadi nu mă puteam bizui, fiindcă aflasem că era în tovărăşia lui.

— L-am lămurit ce plănuieşte Ibn Asl şi a înţeles că locul lui nu e acolo. Poţi avea toată încrederea în noi.

— Acum da; spune-mi cum să-ţi mulţumesc pentru ce-ai făcut pentru noi?

— Nu-ţi cer nici o mulţumire, dar te-aş ruga ceva. Ceea ce-ţi cer nu va fi degeaba, ci voi plăti cinstit. Ne trebuie boi de călărie şi pentru poveri.

— Atunci e adevărat că Ibn Asl vrea să pornească împotriva gohkilor?

— Nu numai că vrea dar a şi pornit. Ştiu că sunt tot din seminţia voastră şi trag nădejde că ne vei veni în ajutor.

— Sunt prieteni şi rude, aşa că e de datoria noastră să-i ajutăm. Şi apoi, tu ne-ai scăpat de la moarte. Tu, un străin, vrei să-i ajuţi şi noi să-i lăsăm în primejdie? Câţi boi îţi trebuie?

— Vreo două sute. Poţi să aduni repede atâţia?

— Dacă vrei, poţi avea mâine pe la ora prânzului şi o mie. Suntem bogaţi în vite, mai bogaţi decât toate celelalte triburi care îşi au sălaşurile prin meleagurile astea. Eu zic că două sute are să fie prea puţin.

Pe când spunea acestea, mă privea cu coada ochiului, zâmbind, ca şi când ar fi pus ceva la cale.

— De ce? l-am întrebat eu mirat.

— Fiindcă două sute n-au să ajungă pentru toţi. Dacă războinicii străini se supun lipsurilor şi primejdiilor ca să-i

apere pe gohki, cum să stăm noi cu mâinile în sân? O s-adun două sute din cei mai viteji oameni de-ai mei şi pornim cu voi.

Era mai mult decât mă aşteptam. De aceea i-am răspuns cu bucurie:

— Primim din toată inima. Nu că ne-am teme noi de Ibn Asl, dar în astfel de împrejurări cu cât vom fi mai mulţi, cu atât mai bine. De altfel, nădăjduiesc să-i avem şi pe războinicii lui Agadi de partea noastră, după ce vor afla cum stau lucrurile. Vorba e numai: cam cât timp îţi trebuie ca să-ţi aduni războinicii?

— Când soseşte reissul effendina cu oamenii săi?

— Cred că mâine spre seară va fi aici.

— Socot că nu va porni numaidecât, ci o să aştepte până a doua zi dimineaţa. Nu trebuie să zăbovească defel din pricina noastră, fiindcă trimit îndată ştafete la ai mei, ca să se adune până mâine la vremea prânzului; ca să nu ducem lipsă de merinde pe drum, o să coacă şi o să fiarbă femeile şi fetele de-ale mâncării toată noaptea. Acum îngăduie-mi să mă duc să dau ştafetelor poruncile trebuincioase.

Nu trecură decât vreo câteva minute şi şase din oameni porneau cu luntrile, pe când alţi câţiva aduceau puiul de hipopotam în tabără. Eu cu soldaţii mei şi cu căpetenia ne aşezarăm în jurul unuia dintre focuri să ne înţelegem asupra celor ce aveam de făcut. Pricepusem din vorbele negrului că aveam în el un aliat preţios.

După ce negrii fripseră halci mari de carne de hipopotam şi se îndopară ca nişte hămesiţi, deşi cinaseră cu puţin înainte, se duseră în colibe să se culce; noi ne întinserăm în jurul focului şi adormirăm numaidecât.

Ne-a deşteptat în zori vuietul pădurii. Toate vietăţile se treziseră la viaţă şi făceau o larmă de nu mai era chip de dormit.

Până la amiază negrii se îndeletniciseră cu friptul cărnii de hipopotam, ca s-o avem pentru mai multe zile. În vremea

asta ştafetele trimise de căpetenie se înapoiară şi spuseră că războinicii sosesc din urmă şi se vor opri cu vitele la o mică savană, al cărei nume nu-l mai ţin minte. Femeile vin şi ele încărcate cu merinde.

Pe la prânz, un negru veni să ne spună că au sosit şi ne aşteaptă. Căpetenia ţinea să mă duc şi eu. Cum s-ar fi putut întâmpla ca reissul effendina să sosească în lipsa mea, am trimis o barcă vâslită de patru soldaţi şi un cârmaci să-i iasă înainte la capătul ostrovului şi să-l aducă la noi. Am plecat apoi cu căpetenia, însoţit de Agadi, care ne slujea de tălmaci.

După ce am mers vreun sfert de ceas prin pădure, am ajuns la o câmpie cu iarbă deasă şi fragedă. Dădurăm aici peste două sute de războinici, cu boii lor de călărie, împreună cu alţi negri, care mânau celelalte vite, aduse pentru noi.

Borii erau toţi oameni puternici, altă îmbrăcăminte nu aveau decât un şorţuleţ în jurul mijlocului; singurele lor arme erau cuţitele cu care trebuiau să-şi croiască drum printre liane şi nişte flinte lungi şi vechi, pe care ştiau să le mânuiască de minune, după cum m-am încredinţat mai târziu. Boii erau de asemenea voinici şi foarte bine hrăniţi şi aveau o privire mult mai inteligentă decât a celor din Europa. Nu sunt defel îndărătnici, ci blânzi şi ascultători, ca şi când ar înţelege de cuvânt. Ţin la drum şi nu obosesc defel.

Erau peste patru sute de astfel de boi. Cei de povară purtau atârnate de amândouă părţile coşuri de răchită sau ulcioare mari de pământ. În coşuri se aflau merindele, iar în ulcioare apa de băut, căci aveam să trecem prin locuri mlăştinoase, unde apa e rea şi plină de noroi. Boii de călărie — cei rezervaţi pentru persoanele simandicoase — aveau un fel de şa în spinare şi în nări verigi de care era legat frâul.

Căpetenia le ţinu oamenilor săi o cuvântare, din care fireşte n-am priceput nimic. După câte mi-a spus tălmaciul, era vorba de scopul şi direcţia expediţiei noastre; în acelaşi timp, căpetenia îi îndemna pe războinici să fie viteji şi

curajoşi. Răspunsul a fost un urlet scos din toate piepturile, un fel de „ura” al nostru. Îi puse pe urmă să defileze pe dinaintea mea, întâi pe jos, apoi călare. Păşeau mândri şi încruntaţi, ca nişte adevăraţi eroi.

După ce parada se sfârşi, ne înapoiarăm în tabără, însoţiţi de un număr însemnat de războinici, ca să care carnea de hipopotam aflată în mare cantitate, deoarece animalul fusese, după cum am mai spus, de o mărime neobişnuită.

Abia ne înapoiasem şi oamenii trimişi de mine veniră să-mi comunice că reissul effendina a şi ancorat la mal, în apropierea capcanei. M-am dus la el şi i-am raportat că însărcinarea mea avusese rezultatul dorit şi că borii vor să ne însoţească în număr mare.

În timp ce soldaţii debarcau, eu cu emirul ne îndreptarăm spre tabără, unde reissul fu întâmpinat cu respect de căpetenie şi poftit să vadă „trupa”. Deoarece eu abia mă întorsesem de acolo, l-am lăsat să se ducă singur şi m-am gândit să-mi întrebuinţez timpul vânând ceva prin pădure.

— Degeaba te duci, îmi zise căpetenia prin tălmaciul nostru, n-ai să găseşti nimic. Sălbăticiunile au fugit toate de frica noastră. Dacă treci însă dincolo de mal, găseşti vânat berechet.

— Oare nu e nici o primejdie să mă întâlnesc cu vreun duşman?

— N-ai de ce te teme. În afară de noi, nu e ţipenie de om prin ţinutul ăsta.

Întrebasem aşa, într-o doară, nu că mi-ar fi fost cumva frică, ci fiindcă eram obişnuit să-mi iau întotdeauna măsuri de precauţie când plecam undeva. Ben Nil ceru să-i îngădui să mă însoţească şi nu puteam să nu-i fac hatârul. Când să pornim spre barcă, m-am pomenit cu Selim, pe care îl lăsasem pe corabia reissului effendina, că vine lângă mine şi-mi spune:

— Effendi, ia-mă şi pe mine. Vreau să împuşc şi eu vreo

pasăre de aia de pădure.

— Nu se poate, i-am răspuns eu, gândindu-mă la câte neghiobii făcuse de când îl cunoşteam şi prin câte primejdii trecusem din pricina lui.

— De ce? întrebă el, privindu-mă mirat.

— Fiindcă mă tem că o să faci iar cine ştie ce boroboaţă.

— Boroboaţe, eu? Eu, Selim, cel mai viteaz dintre războinicii neamului meu! Mă jigneşti adânc, effendi, şi-mi umpli sufletul de mare mâhnire. Lasă-mă să mă lupt cu o sută de elefanţi şi cu cincizeci de hipopotami şi să vezi că fac harcea-parcea din ei. Şi să nu fiu eu în stare să împuşc o pasăre?

Toate aceste asigurări ale lui nu m-ar fi hotărât dacă n-ar fi intervenit Ben Nil:

— Ia-l, effendi! Ai auzit doar că nu ni se poate întâmpla nimic.

— Dacă n-o putea face altceva, măcar să ne sperie vânatul, fiindcă până n-o face el o neghiobie nu se lasă. În sfârşit, să vedem dacă e şi el o dată în stare să nu strice ceva.

Luarăm o barcă mică de la corabie, în care nu încăpeau decât doi inşi şi cârmaciul. Ben Nil cu Selim vâsleau.

Străbăturăm ostrovul şi traserăm la malul celălalt, apoi pornirăm prin pădure. Vreme de un sfert de ceas nu găsirăm ceva mai acătării.

— Suntem încă prea aproape de tabără, trebuie să ne mai afundăm în pădure, zise Ben Nil.

Ne înapoiarăm la barcă şi mai vâslirăm o bucată de drum în lungul malului, până la o limbă de pământ care răspundea în pădure. Am îndreptat barca într-acolo şi Selim strigă cu bucurie:

— Aici o să găsim vânat din belşug. Hai să coborâm! Fără să aştepte ordinul meu, trase lopata în barcă.

Eram la câţiva coţi de mal, unde se formase un fel de insulă mititică, acoperită cu iarbă. Când Selim trăsese vâsla, se

produse o smucitură, care puse barca cu botul spre insulă, ce nu era în realitate decât... o insulă plutitoare de verdeaţă. Lunganul, crezând că pune piciorul pe pământ, sări... de-a dreptul în verdeaţa amăgitoare. Prinzându-se repede de marginea bărcii, începu să răcnească ca un nebun:

— Ajutor! Mă înec... mă duc la fund...

— Înoată, omule, că răstorni barca, i-am strigat speriat.

— Vreau să mă urc în ea... zbiera el. Vin crocodilii... crocodilii! Trageţi-mă sus... repede, repede, altminteri mă mănâncă...

Nu se vedea nici un crocodil, dar dobitocul se încleştase înnebunit de frică de marginea bărcii şi o aplecase pe o rână.

— Treci, iute de marginea cealaltă, că ne înecăm, i-am Strigat lui Ben Nil.

— Trageţi-mă sus... vin crocodilii! răcnea Selim cât îl ţinea gura. Uite-i că vin...

În spaima lui grozavă de crocodili, care nici măcar nu se zăreau, se săltă o dată în sus, ca să sară în barcă, dar smucitura o făcu să se aplece pe o parte şi apa pătrunse înăuntru. Fireşte că se răsturnă şi Selim se duse de-a dreptul la fund, trăgându-l şi pe Ben Nil după el. Armele noastre, care se aflau în fundul bărcii, le ţinură tovărăşie. Numai eu avusesem prevederea să mă întind pe burtă, aşa că am rămas plutind deasupra apei. Ben Nil ieşi însă repede la suprafaţă.

— Unde e Selim? l-am întrebat.

— La fund. Să-l scoatem afară, altminteri se îneacă.

M-am lăsat în apă şi am simţit cum mă apucă de picior cineva. M-am luptat să ies la mal, trăgându-l pe Selim după mine. Se încleştase atât de tare de piciorul meu, încât nu-mi dădu drumul nici când era jumătate pe uscat. Ţinea ochii închişi şi făcea pe mortul. Abia m-am desprins din mâinile lui.

— Nu cumva a murit? întrebă Ben Nil îngrijorat.

— Aş! Nu se îneacă omul aşa de uşor, i-am răspuns necăjit.

— Atunci o fi leşinat. Ia să vedem dacă mă aude. Ei, Selime, deschide ochii!

Lunganul ridică pleoapele anevoie, se târî repede pe mal cât mai departe de apă, ne privi cu spaimă şi strigă:

— Unde sunt crocodilii? Hai să fugim repede!

A vrut într-adevăr s-o ia la fugă, dar l-am apucat de braţ şi i-am zis cu asprime:

— Stai, fricosule! Nici măcar pentru crocodili nu eşti bun. Afară de asta, nu e nici unul pe aici. Acum s-a dus dracului vânătoarea noastră. Nu făceam eu mai bine dacă nu te luam? Eram sigur că nu poţi tu să nu faci vreo neghiobie!

Învinuirile mele îl dezmeticiră numaidecât. Îşi îndreptă trupul şi răspunse cu mândrie

— De ce vorbeşti aşa, effendi? Neghiobia ai făcut-o tu, nu eu. Cine a tras barca spre insula aia afurisită, nu tu?

— Nu-i adevărat, vroiam tocmai s-o ocolesc, când ai sărit pe ea ca un tâmpit ce eşti. Ar fi trebuit să te lăsăm să te îneci, ca să scăpăm odată de un dobitoc ca tine.

— Dobitoc, eu? Nu, effendi, nu poţi să mă crezi astfel. Îţi închipui că m-aş fi înecat? Da de unde! Eu, eu care cunosc toate mările şi toate râurile şi mă simt în apă mai bine ca la mine acasă?

— Dacă e aşa, dă-te la fund şi scoate barca, şi armele din apă.

Selim începu să se scarpine după ureche, cum făcea întotdeauna când nu mai avea ce să răspundă şi tăcu. Îi cerusem asta, deşi ştiam bine că nu e el omul pentru o astfel de îndrăzneală, ci numai ca să-l necăjesc. Trebuia s-o fac singur. De aceea mi-am deşertat buzunarele şi am pus lucrurile din ele la soare să se usuce, de asemenea chimirul cu tot ce se afla în el, m-am descălţat şi am intrat în apă.

Mare lucru nu era să găsesc armele, căci greutatea le ţinea la fund. Pe când eu le căram la mal, Ben Nil se dezbrăcă şi el şi porni înot să tragă la mal barca, pe care apa o ducea la

vale.

Începurăm apoi să ştergem puştile şi să le curăţăm de mâl. În vreme ce ne vedeam de treabă, priveam din când în când la apă, vorbind cu glas tare. între noi, căci din spusele căpeteniei n-aveam de ce ne teme. Stăteam cu spatele la pădure şi nici prin gând nu ne trecea să ne întoarcem măcar odată ochii într-acolo.

Dar căpetenia se înşelase. Ne era dat să ne întâlnim cu cineva, ba încă cu cine nici prin gând nu ne-ar fi trecut!

Tocmai sfârşisem de curăţat puşca şi am întins mâna să apuc revolverul, să văd dacă apa nu mi l-a stricat, când în spatele meu am auzit un glas strigând:

— Pe ei! Ţineţi-i bine şi legaţi-i!

Am fost apucat şi trântit la pământ cu atâta iuţeală, încât n-am mai avut timp să sar în picioare. Patru indivizi tuciurii se năpustiră asupra mea, pe când un al cincilea se căznea să-mi lege braţele în jurul trupului cu o basma. M-am smucit de câteva ori şi fu cât p-aci să le scap, dar în cele din urmă mă biruiră. Alţi trei indivizi izbutiseră în vremea asta să-l lege pe Ben Nil, care zăcea alături de Selim.

Abia după ce se asigură că nu-i mai puteam face nimic, atunci ne fu dat să-l vedem la faţă pe cel care îi asmuţise pe negri asupra noastră. Stătuse până atunci ascuns în tufiş, ca nu cumva să-i putem face ceva. Acum, când se simţea în siguranţă, ieşi la iveală şi începu să se răstească la noi:

— Aici sunteţi, câinilor? Pesemne că asta a fost voia lui Allah. V-a dat în mâinile noastre, ca să vă stârpim în sfârşit de pe faţa pământului. Văzurăm, spre marea noastră mirare, pe muza’bir, omul de care scăpasem de atâtea ori ca prin urechile acului. Eu îl credeam plecat cu Ibn Asl la vânătoarea de sclavi şi când colo el se afla la Maijeh. Şi cine să fie negrii ăştia pe care-i comanda?

Se dădu cât mai aproape de mine şi zise:

— Diavolul ţi-a ajutat pesemne de ne-ai scăpat până acum,

dar de data aceasta nici el nu te mai poate ajuta, căci nu o să-ţi mai lăsăm vreme să fugi. Îndată ce vom ajunge în tabără vei fi spânzurat. Păcat numai că o astfel de moarte e prea blândă pentru tine; ar trebui să fii schingiuit, ca să-ţi dai sufletul în chinuri cumplite. Poate însă că aşa se va întâmpla dacă vei încerca să ne minţi. Aşadar, ca să fii scutit de chinuri, să-mi răspunzi adevărat la ce te voi întreba. De unde veniţi?

Hm! Vorbea despre o tabără, oare Ibn Asl era încă aici? Nu-mi venea să cred. Să tac, ar fi fost o prostie din partea mea, dar să-i spun adevărul, făceam o prostie şi mai mare. I-am răspuns deci:

— Păi, noi ăştia trei venim din josul râului.

— Numai voi trei? Altcineva nu?

— Nu.

— Minţi, ghiaurule!

— Ba nu mint defel.

— Minţi, am spus! Barca ta te dă de gol. Astfel de bărci nu există pe aici, asta e a unei corăbii şi corabia trebuie să fie a reissului effendina. Hai, mărturiseşte! De la cine ai barca?

M-am gândit să-i spun adevărul, altminteri s-ar fi îndoit de tot ce i-aş fi spus;

— De la reissul effendina, zisei eu simplu.

— Mi-am închipuit că aşa trebuie să fie. Unde se află corabia lui?

— La o zi şi jumătate drum de aici.

— Hm... să te cred? De ce n-aţi rămas şi voi acolo?

— Pentru că ne-a trimis înainte, ca să punem aici la ostrov capcane pentru hipopotami, să aibă soldaţii noştri carne proaspătă când vor sosi poimâine aici.

— Şi ce căutaţi tocmai atât de departe?

— Pe Ibn Asl.

— Aşa? Nu ştiţi unde se află seribahul lui?

— Nu, dar o să aflăm noi.

— O s-aflaţi pe dracu', fiindcă înainte de a apune soarele o să fiţi la el în iad. Nu v-aţi oprit în drum la nici un seribah?

— Ba da, la seribahul Aliab.

— Al cui e?

— Al unui bătrân şchiop care face schimb de mărfuri cu locuitorii de pe malul Nilului.

— O fi negoţ cu sclavi, ai?

— Doamne fereşte! E un om de ispravă care... Mă întrerupse cu un hohot de râs ironic.

— Atât de prost nu poate fi decât un creştin, un blestemat de creştin! Măi omule, măi, tâmpit trebuie să fii ca să crezi că ăla e om de ispravă. Află că seribahul ăsta e al lui Ibn Asl şi şchiopul care s-a dat drept negustor e sergentul vânătorilor de sclavi.

— Nu mai spune! m-am prefăcut mirat.

— Chiar aşa. Vreţi să-l prindeţi pe Ibn Asl, ai? Dobitocilor! De când nu mai e el acolo!

— Atunci unde e? am întrebat, cu o naivitate bine jucată.

— Unde e? Crezi că sunt prost să-ţi spun? râse el, apoi adăugă cu seriozitate. Ba o să-ţi spun, ca să vezi că nu ne mai temem de tine, că eşti cu desăvârşire pierdut. Ibn Asl s-a dus cu peste două sute de războinici la Wagunda, ca să pună mâna pe gohkii de acolo şi să-i facă sclavi.

— Tu de ce nu te-ai dus cu el? Ţi-a fost frică pesemne.

— Frică mie? Ar trebui să-ţi răspund cu palme, nu cu vorbe. Am rămas dinadins aici cu mokademul, fiindcă pe drumul ăsta o să se întoarcă Ibn Asl după ce-o sfârşi cu afurisiţii ăia de negri. Facem un nou seribah prin apropiere, ca să avem unde aduce prizonierii până ce om găsi muşterii pentru ei. O să-l vezi şi tu, fiindcă acolo te ducem acuşi.

Arabul avea nouă oameni cu el. Ne luară între ei şi pornirăm în lungul malului. Barca noastră rămase legată cu o frânghie de mal, ca să vină cineva de-ai lor s-o ia, după cum l-am auzit pe muza'bir spunând negrilor săi.

Curând pădurea se sfârşi şi în faţă ne apăru o câmpie mărişoară, înverzită, care se prelungea până la malul apei. Ostrovul era aici împrejmuit de un tiv îngust de tufe. Probabil că această câmpie va fi fost cândva tot pădure, dar copacii fuseseră mistuiţi de foc.

Străbăturăm câmpia, apoi, lăsând ostrovul la dreapta, dădurăm iar de pădure, la marginea căreia se ridicau mai multe colibe în formă de pâlnie, făcute din lut şi trestie. Acoperişul era numai din trestie. Aceste tokule — adică colibe — alcătuiau noul seribah al lui Ibn Asl.

La apropierea noastră ne ieşiră înainte patru inşi, dintre care trei aveau tipul african. Al patrulea era... vechiul meu duşman, mokkademul sfintei Kadirine.

Când mă văzu, rămase înmărmurit. După ce îşi manifestă printr-un potop de ocări bucuria că mă are iar înaintea ochilor, întrebă cum şi în ce fel am ajuns acolo. Muza'birul îi spuse tot ce se întâmplase şi ce aflase de la mine. Fireşte că amândoi mă credeau pe cuvânt, ceea ce nu era o dovadă de marea lor inteligenţă.

Deoarece muza'birul îmi spusese că îmi vor face repede de petrecanie, mă gândeam să fug cât mai e timp. Trebuia neapărat să rup basmaua cu care îmi legaseră braţele în jurul trupului. Pânza însă, deşi cam veche, era destul de trainică.

La noul seribah se aflau aceşti doi vrăjmaşi de moarte ai noştri şi încă doisprezece vânători de sclavi, lăsaţi acolo de Ibn Asl. Erau toţi înarmaţi, dar îşi lăsară puştile lângă colibe când ajunserăm la ele. De pistoalele şi cuţitele pe care le aveau la brâu nu mă temeam eu.

Mokkademul era şi el de părerea muza'birului, ca să fim spânzuraţi; puse însă condiţia să fim înainte puţin schingiuiţi.

În timp ce discutau, le-am şoptit tovarăşilor mei:

— O să vă tai legăturile; voi s-o luaţi imediat la fugă îndărăt la barcă şi să m-aşteptaţi acolo.

— Păi cum o să ni le tai că eşti legat?, mă întrebă tot în

şoaptă Ben Nil.

— Treaba mea!

— Crezi că o să putem scăpa? Au să se ia după noi....

— Nu după voi, ci după mine, fiindcă o s-o iau în altă direcţie. Să m-aşteptaţi însă negreşit în barcă, altminteri pun mâna pe mine.

Începui să mişc un braţ, ca să slăbesc puţin basmaua cu care eram legat. Am făcut-o într-adins pe faţă ca să se bage de seamă. Muza'birul mă văzu, veni lângă mine şi-mi strigă înfuriat:

— Ce faci, câine, vrei să te dezlegi? Stai că-ţi arăt eu ţie! Aha, uite că s-a slăbit basmaua; o leg eu acu' la loc.

Nu se gândea prostul că trebuia s-o deznoade mai întâi; ceea ce şi făcu pentru o clipă. Dar mie mi-a fost de-ajuns şi atât; am îndepărtat coatele de trup, m-am răsucit în loc, am smuls cuţitul de la brâul muza'birului, l-am izbit cu pumnul în faţă de l-am făcut să se rostogolească la pământ, apoi am retezat la repezeală frânghiile cu care erau legaţi Ben Nil şi Selim şi le-am şoptit:

— Fugiţi cât puteţi şi nu uitaţi ce v-am spus.

Totul se petrecuse cu iuţeala fulgerului, totuşi mokkademul avu timp să sară la mine să mă apuce de braţ. Aveam cuţitul în mână şi aş fi putut să i-l vâr în piept, dar nu vroiam să fac moarte de om, de aceea am aruncat jos cuţitul şi l-am pocnit cu pumnul în tâmplă. Se prăbuşi şi el alături de celălalt, aşa că am reuşit s-o iau la fugă, dar nu după tovarăşii mei, ci în direcţie opusă. Văzând cei doi boi de călărie păscând, am sărit în spinarea unuia din ei şi am început să-l lovesc cu picioarele în coaste. Boul porni în goană; am prins frâul pe care-l avea după grumaz şi... să te ţii!

În urma mea vânătorii de sclavi urlau ca nebunii. M-am uitat peste umăr şi l-am văzut pe muza'bir ridicându-se de jos, încălecând pe boul celălalt şi luându-se după mine. Cu atât mai bine — îmi ziceam eu. Nu se sinchisesc de Ben Nil şi

Selim, ci cu mine au ei ce au. Boul pe care călăream era mai iute de picior şi ar fi fost greu să m-ajungă cineva din urmă.

Din nenorocire bucuria mea se sfârşi repede. În goana lui, bietul dobitoc nimeri cu un picior într-o groapă acoperită de iarbă, se poticni şi mă azvârli cât colo. Am stat câteva clipe ameţit şi, deşi capul îmi vâjâia ca o moară, am luat-o la fugă drept înainte. Muza'birul era acum la două sute de paşi de mine. Scoase un strigăt de triumf şi trase pistolul de la brâu. După el venea în goană mokkademul cu ceilalţi.

De ăştia nu-mi păsa mie, erau şi ei pe jos şi nu mă puteau ajunge atât de uşor. Primejdia era muza'birul. Mă gândeam dacă nu e bine să mă opresc şi să-l aştept ceea ce am şi făcut. Drept e că el era înarmat şi eu nu, dar mă bizuiam pe ochiul meu ager şi pe puţin noroc.

Când am fost numai la vreo sută de paşi, îşi îndreptă pistolul spre mine şi răcni:

— Mori, câine! Ai scăpat de ştreang, dar nu şi de glonţ.

Apăsă pe trăgaci şi... glonţul dădu greş, ceea ce era de prevăzut. Cine vrea să mă nimerească de la o astfel de apropiere din goana unui bou trebuie să fie mai dibaci şi să aibă o armă mai bună decât tinicheaua lui de flintă. Vârî pistolul descărcat la brâu şi-l scoase pe celălalt. Nici de data asta nu făcu vreo scofală. Acum îl aveam în mână, aş fi putut să pun rămăşag pe orice.

Băgă şi pistolul celălalt la brâu şi luă cuţitul. În furia care îl cuprinsese, când văzu că a dat iar greş şi în dorinţa lui grozavă să pună mâna pe mine, îşi pierdu cumpătul şi uită să-şi strunească animalul la timp. Boul nu se opri în dreptul meu, ci trecu mai departe. Nu pierduse decât câteva momente, dar mi-au fost de ajuns să mă folosesc de ele. M-am repezit după el şi cât ai clipi am sărit în spinarea boului, la spatele muza'birului. L-am strâns cu toată puterea. Boul, care se oprise mai întâi, se sperie şi o luă la fugă iar, ca înnebunit.

— Câine!, răcni muza'birul, dă-mi drumul, altminteri ne

frângem amândoi gâtul.

— Eu nu-mi frâng nimic, dar ţie îţi zdrobesc oasele, i-am răspuns râzând. Lasă cuţitul, că te strivesc ca pe un vierme.

Ţinea frâul cu amândouă mâinile şi în acelaşi timp cuţitul în dreapta. Când simţi că-l apăs mai tare, dădu drumul cuţitului.

— Lasă-mă, că-mi sfărâmi pieptul... gemu el.

— Dacă faci ce-ţi spun, nu ţi se întâmplă nimic, dar dacă nu m-asculţi, e vai de tine, auzi? Frâul e în mâinile tale. Îndeamnă boul mai spre stânga.

Ceilalţi erau cu mult în urma noastră. Tovarăşii mei străbătuseră câmpia şi se apropiau, după cât puteam să văd, de cealaltă limbă de pădure, deci nu mai aveau ce le face; nu-mi rămânea decât să-i urmez acum şi nu singur, ci cu muza’birul. De aceea l-am silit s-o ia mai la stânga, adică în direcţia unde se afla barca noastră. Îl strângeam atât de tare, încât era nevoit să-mi asculte porunca. Gemea sub strânsoare, dar se supunea voinţei mele, fără să spună un cuvânt.

Boul trecu în goană câmpia şi o luă spre pădure. Vânătorii de sclavi şi mokkademul, după noi. Răcneau ca nebunii, dar mie nu-mi păsa. Tocmai când să intrăm în pădure, muza’birul ridică un picior, cu gândul să se elibereze puţin din strânsoare şi să treacă piciorul dincoace, nădăjduind să se lase în jos pe burta boului. Dar îşi greşise socotelile. N-aveam defel poftă să-l scap tocmai acum când abia pusesem mâna pe el. L-am lăsat puţin din braţe, l-am apucat cu stânga de gât şi l-am pocnit în frunte cu pumnul drept. Ticălosul era cât p-aci să cadă peste grumazul boului. Cu o mână i-am smucit frâul din mâinile care se lăsau moi în jos, iar cu cealaltă i-am lipit trupul leşinat de pieptul meu.

Ajungând la marginea pădurii, trebuia să strunesc boul. Dobitocul simţi mişcarea şi porni la pas. Totuşi nu era simplu să mă ţin în spinarea lui, fără să-i dau drumul muza’birului, aşa că îndată ce copacii se îndesiră a trebuit să descalec şi s-

o iau pe jos, ducând pe umeri pe muza'birul leşinat.

I-am găsit pe Ben Nil şi Selim aşteptându-mă îngrijoraţi în barcă.

— *Hamdulillah!* strigă tânărul, când mă văzu. Bine că te-ai întors, în sfârşit! Dar ce duci în spinare, effendi? Asta e... e muza'birul! exclamă el încremenit.

— Da, a vrut el să pună mâna pe noi şi, când colo, l-am prins noi pe el.

— Halal să-ţi fie! Dar cum s-a întâmplat că...

— O să-ţi spun mai târziu. S-o luăm repede la sănătoasa, că te pomeneşti acuşi cu ceilalţi după noi.

— Armele ne-au rămas la ei, ce ne facem, effendi, fără arme?

— Deocamdată trebuie să ne lipsim de ele. Acum e vorba s-o ştergem de aici.

— De-a dreptul prin Maijeh Semkat?

— Nu, căci ar vedea încotro ne ducem. Vâslim tot pe lângă mal, ca să nu ne vadă. Până s-ajungem noi în dreptul capcanei de hipopotami s-a întunecat şi nu ne vor vedea barca trecând de partea cealaltă a apei.

În timp ce schimbam aceste cuvinte între noi, coborâsem în barcă, îl lăsasem jos pe muza'birul leşinat şi mă aşezasem la cârmă. Ceilalţi doi puseseră mâna pe lopeţi şi vâsleau acum din răsputeri, pe sub copacii de pe mal.

Soarele cobora spre asfinţit şi, curând, trebuia să apună. Zoream s-ajungem înainte de a se înnopta la locul unde ne oprisem la venire pentru a căuta ceva vânat şi care era situat tocmai peste drum de capcană.

Pe când cei doi vâsleau, le-am povestit cum am reuşit să pun mâna pe muza'bir. Când am sfârşit, Ben Nil zise, minunându-se:

— Cine şi-ar fi închipuit aşa ceva! Când ne-au târât după ei şi i-am auzit vorbind de spânzurătoare, credeam că nu mai e scăpare pentru noi şi, când colo, s-a întâmplat tocmai de-a-

ndoaselea. Ne întoarcem biruitori şi-l ducem pe muza'bir plocon emirului.

Băiatul nu mai sfârşea cu laudele la adresa mea şi mă ridica în slava cerului. Selim însă tăcea şi nu scotea un cuvânt. Lucrul ăsta îl scotea pe Ben Nil din fire; nu se mai putu stăpâni şi-i zise necăjit lunganului:

— Ce faci, mă? Nu poţi să-i mulţumeşti şi tu lui effendi? Dacă nu era el, atârnai şi tu ca şi mine, cu limba scoasă, de creanga unui copac.

Provocat astfel, Selim începu să se laude pe sine, după cum îi era obiceiul. I-am curmat însă repede potopul de vorbe când ajunserăm la locul pe care pusesem ochii şi muza'birul începu să se mişte. Traserăm la mal şi-l legarăm zdravăn pe ticălos, care nici nu cuteza să crâcnească.

Umbrele pădurii se lăsaseră de mult peste luciul apei; începuse să se întunece de-a binelea. Împinserăm iar barca pe apă, ca să ne oprim tocmai la capcană, în apropierea căreia era ancorată corabia reissului effendina. Stătea cufundată în beznă, ceea ce mă bucură foarte mult din pricina duşmanului din mâinile căruia de-abia scăpaserăm şi care ar fi putut-o vedea dacă ar fi fost lumină la bord.

Emirul pusese santinele, iar el se afla în coliba căpeteniei borilor. Ne duserăm şi noi acolo, luându-l între noi pe muza'bir, căruia îi lăsasem picioarele libere, ca să poată umbla. Mare fu mirarea reissului effendina când îl văzu.

Îl apucă de braţ şi-l trase lângă foc.

— Mă cunoşti? se răsti emirul la el, şi fiindcă arabul tăcea, continuă: Ştii cine sunt?

— Eşti reissul effendina, spuse muza'birul, cu ciudă.

— Da, ăsta sunt. Ştii tu ce înseamnă asta pentru tine? Ca reiss effendina am dreptul să te judec şi vei fi auzit şi tu că nu prea ştiu de glumă când e vorba de făcut dreptate.

— Dacă eşti om drept, trebuie să-mi dai drumul, căci nu ţi-am făcut nimic.

— Eşti vânător de sclavi.

— Dovedeşte-o! Arată-mi un singur sclav pe care să-l fi vândut eu.

— Latră tu, câine; în curând o să schelălăi. De ce ai vrut să-l ucizi pe acest effendi?

— Minte. Şi chiar aşa să fi fost, trebuie să se adreseze consulului său, nu ţie.

— Te înşeli. Este supus al viceregelui, pe care îl înlocuiesc eu. Îţi cunosc toate fărădelegile. Effendi a fost prea îngăduitor cu voi, eu însă ştiam dinainte că în momentul când îmi vei cădea în mână eşti pierdut. Acum fii sigur că n-o să-mi mai scapi.

— N-ai nici o dovadă împotriva mea. Ce spun alţii nu te priveşte pe tine. Eu pot să-ţi aduc martori că n-am făcut nimănui nimic şi sunt învinovăţit pe nedrept.

— La ce să mă mai supăr pe cuvintele tale! În ochii mei eşti de pe-acum un stârv împuţit şi pe stârvuri nu se supără nimeni. Martorii tăi n-au nici un preţ pentru mine; îi cred pe aceia care te învinuiesc. Eu osândesc după legile pustiului: nici o faptă fără plată. Aziz! Ia adu o funie!

Aziz era, după cum ştim, favoritul emirului. Se duse într-una dintre colibe şi veni cu funia. Când o văzu, muza’birul strigă înspăimântat:

— Vai de mine, effendina, nu cumva vorbeşti serios? Gândeşte-te la răspunderea pe care ţi-o iei. Mokkademul sfintei Kadirine mi-e prieten; ştie că sunt nevinovat şi va cere socoteală viceregelui pentru moartea mea.

— Acest mokkadem e şi prietenul meu şi, până a se lumina de ziuă, o să se bălăbăne în spânzurătoare alături de tine. Ridicaţi-l sus pe o cracă!

Trei soldaţi îl apucară pe muza’bir. Aziz îi puse laţul de gât, iar alţi doi apucară capătul frânghiei şi-l trecură peste o creangă groasă. Osânditul se zbătea cu disperare, răcnea, urla, se jura că e nevinovat... Degeaba... Am încercat să mă

rog de emir să-l ierte, dar acesta îmi curmă repede vorba:

— Tu să taci! Ştii de câte ori m-am luat după tine şi am fost prea îngăduitor cu câinii ăştia. Acu' nu-ţi mai merge. Dacă stărui şi de data asta, nu numai că te expui la alte primejdii, dar îţi spun ritos că mă supăr şi nu mai vreau să ştiu nimic de tine. De aceea te rog să nu te amesteci şi să faci bunătatea să mă laşi în pace.

Scurt şi cuprinzător! Am înţeles că orice cuvânt era de prisos. Am tăcut, dar rămăsei pe loc. Nu că mi-ar fi făcut plăcere să fiu de faţă la execuţie, urmăream însă un anumit scop.

Muza'birul fu spânzurat. Se zbătu, apoi rămase nemişcat.

Emirul veni apoi lângă mine; mânia îi trecuse.

— Effendi, zise el, s-a făcut dreptate; dar nu pe deplin. Trebuie să punem mâna şi pe mokkadem. Vrei să-mi dai o mână de ajutor?

— Pentru ce întrebarea asta?

— Din pricina aşa-zisului tău spirit umanitar. Vroiai adineauri să intervii pentru muza'bir, află însă că îndată ce-l vom prinde pe mokkadem o să împărtăşească şi el soarta tovarăşului său. Dacă nu-ţi convine, o să ne ducă Ben Nil la seribahul nou, iar tu rămâi aici, ca să nu ai mai târziu mustrări de cuget.

— Am o conştiinţă tot atât de tare ca şi a ta, crede-mă. Spânzură dinspre partea mea o mie de inşi că nu-mi pasă, dar când o faci din pricina mea, mă simt dator să pun o vorbă bună pentru ei. Nu foloseşte? N-am ce face, eu mi-am făcut datoria şi n-am ce să-mi imput.

— Atunci eşti şi tu de părere că mokkademul trebuie spânzurat şi vrei sa vii cu mine?

— Da.

— Cu atât mai bine, căci eşti o mai bună călăuză şi sfătuitor ca Ben Nil. Aşa că te-aş ruga chiar de pe acum să-mi dai un sfat. Crezi că vom putea pune mâna pe nemernicii ăia?

— Sunt sigur de asta.

— Eu însă mă tem că au luat-o la sănătoasa. Nu se poate să nu-şi închipuie că te vei întoarce.

— Chiar dacă îşi închipuie, nu s-aşteaptă să mă întorc atât de repede. Am rânduit eu astfel lucrurile ca să se simtă cel puţin astăzi în siguranţă. Ei cred că tu te afli la o zi şi jumătate de drum departe de aici şi, deoarece ne-au luat armele, trebuie să aştept sosirea ta înainte de-a întreprinde ceva împotriva lor. Mai cred probabil că am căutat să fug cât mai departe de ei ca să nu mă găsească, încât nici prin gând nu le trece că s-ar putea întâmpla ceva astăzi.

— Aşadar eşti sigur că îi vom prinde? Când plecăm?

— Cât mai curând. Eu sunt gata. Două bărci avem, ne mai trebuie una, pe care o s-o împrumutăm de la bori, că s-avem cât mai mulţi oameni.

— Ar trebui însă s-o luăm pe alt drum, să nu ne vadă ei venind.

— Fireşte! Ne-au văzut fugind spre apus, aşa că într-acolo au să-şi îndrepte atenţia. Noi, însă, o să ne apropiem dinspre răsărit. De aceea o să vâslim tot pe lângă mal, se înţelege până ce vom trece de seribah, pe urmă străbatem ostrovul de-a latul, tragem la mal, lăsăm bărcile în păpuriş şi ne furişăm pe jos până la seribah.

— Dar dacă ne rătăcim?

— Nici o primejdie. Avem lună plină. Ia, în afară de Ben Nil, încă douăzeci de oameni cu tine; atât e prea de-ajuns.

— Aşa cred şi eu. Arme poţi avea de la soldaţii noştri; n-ai decât să le ceri.

— N-am nevoie. O să mi le iau îndărăt pe ale mele.

— Dar ce te faci dacă vom fi siliţi să dăm o luptă şi eşti neînarmat?

— Lasă că nu mi-e mie frică de ei şi fără să fiu înarmat.

— Atunci mă duc să vorbesc cu căpetenia borilor pentru barcă.

Nu numai că ne dădu cu bucurie barca, dar borul se rugă să-l luăm şi pe el cu noi, ceea ce îi îngăduirăm fără vorbă. Eu cu emirul, Ben Nil şi borul ne urcarăm în barca noastră, pe când soldaţii în celelalte două mai mari.

Luna nu răsărise încă şi noi eram pe drum. Stelele luminau îndeajuns ca să putem desluşi rădăcinile şi alte piedici care ni se iveau în cale.

Când răsări luna, începurăm să vâslim mai cu sârg. Curând se zări pădurea în care îşi făcuseră vânătorii de sclavi noul lor seribah. Străbăturăm ostrovul, traserăm bărcile la mal şi le legarăm de copaci.

Cel dintâi lucru pe care-l aveam de făcut acum era să ne încredinţăm că nu fuseserăm zăriţi. Ascultarăm câtva timp cu încordare, dar nu se auzi nici un zgomot venind dinspre seribah. I-am lăsat pe ceilalţi să mă aştepte, iar eu m-am dus să iscodesc împrejurimile. Deodată am întâlnit o rarişte, de unde se putea vedea bine printre copaci. Nici ţipenie de om. Aşadar, puteam face fără frică drumul scurt care ne despărţea de seribah. Ne aflam la mai bine de şase sute de paşi în spatele taberei.

Eu mergeam înainte, la oarecare distanţă de ceilalţi, care veneau înşiraţi unul în urma celuilalt după mine.

Nici n-ajunsesem bine la marginea pădurii şi am zărit lumina unui foc şi zvon de glasuri omeneşti. Le-am spus soldaţilor să stea pe loc şi m-am dus singur în recunoaştere. Din cele văzute am fost convins că îl vom birui pe duşman fără să se verse o picătură de sânge.

După cum am mai spus, colibele noului seribah se aflau chiar în rariştea de unde începeau copacii. Focul ardea cu vâlvătăi, ca să gonească pesemne ţânţarii, şi în jurul lui şedeau mokkademul cu oamenii lui Ibn Asl. Nu lipsea nici unul, semn că li se păruse că nu-i nevoie să pună străji. Erau toţi fără arme la ei, deci se simţeau în deplină siguranţă. Puştile şi le lăsaseră în colibe.

Mă bucura acest lucru, căci chiar dacă reissul effendina nu-l ierta pe mokkadem, nădăjduiam să-i obţin îngăduinţa pentru ceilalţi.

M-am întors la ai noştri şi i-am chemat să mă însoţească. Pitiţi după una dintre colibe, puteam vedea ce se petrece lângă foc, fără să fim simţiţi.

Tocmai vroiam să-i spun emirului ce aveam de făcut, când acesta mă apucă de braţ şi-mi şopti:

— Dă-te niţel mai încoace, ca să nu te nimerească vreun glonţ.

L-am urmat, fără să bănuiesc ce avea de gând, întrebându-l însă mirat:

— Cum să mă nimerească? Dăm năvală peste ei şi...

— Effendi, mă întrerupse Ben Nil, care se luase după noi, trebuie să-ţi spun că emirul a hotărât ca să fie împuşcaţi toţi, în afară de mokkadem. Când ai plecat adineauri de lângă noi, dumnealui a...

— Taci! se răsti reissul effendina la el şi, până să-l pot împiedica, glasul său răsună ca un tunet în liniştea nopţii: Foc!

Douăzeci de puşti se îndreptară spre foc şi douăzeci de împuşcături detunară în acelaşi timp. Vânătorii de sclavi, care stătuseră până atunci fără să bănuiască nici pe departe ce îi aşteaptă, se prăbuşiră la pământ. Numai unul nu: mokkademul. Acesta sări în picioare şi ne privi cu ochii rătăciţi.

Am bănuit imediat ce avea să urmeze. De aceea n-am alergat la el, ci spre malul presărat cu tufe dese.

— Ce faci, omule, unde te duci? Uite-l colo lângă foc! îmi strigă mânios emirul. Puneţi mâna pe el, băieţi.

Se repezi apoi în fruntea soldaţilor spre foc. Mokkademul îşi recăpătase cumpătul. Se gândi să fugă. Dar încotro? În pădure, de unde îi vedea pe duşmani venind, nu se putea. Peste câmpul luminat de lună ar fi fost de asemenea prea

primejdios. Nu-i mai rămânea decât o singură cale: apa. Numai în tufele ei îşi putea găsi salvarea.

Într-acolo a şi pornit.

Iată ce bănuisem eu şi pentru ce i-o luasem înainte şi mă ascunsesem în tufiş. Sărind de unde eram, i-am răsărit ca din pământ în faţă.

Ticălosul mă văzu, se dădu îndărăt şi bolborosi îngrozit:

— O, Allah! Effendi! Înghiţi-l-ar iadul să-l înghită!

Atât de mare îi era spaima, încât nu-i veni gândul să se slujească de vreo armă, ci tot numai cu fuga socotea să scape. Se întoarse spre câmpie, dar într-o clipită am fost lângă el, l-am apucat de guler şi l-am aruncat la picioarele soldaţilor, care tocmai soseau. Ce aveau să facă pe urmă cu el, puţin îmi păsa. Am alergat la ceilalţi, să văd ce e cu ei. Nouă erau morţi, ciuruiţi de gloanţe, ceilalţi grav răniţi. Iată ce aş fi vrut eu să împiedic, dar nu izbutisem, spre marea mea părere de rău.

Reissul effendina stătea deoparte şi mă privea. M-am apropiat de el şi l-am întrebat mai aspru decât mi-era voia:

— Era neapărată nevoie s-o faci? Pentru ce nu mi-ai spus dinainte? Trebuia numaidecât să-i ucizi?

— Să-i ucid? îţi iert cuvântul, fiindcă l-ai spus la supărare. Puteam eu să-i las liberi, ca să mai făptuiască şi alte nelegiuiri?

— Atât îţi ceream. Să-i fi iertat şi să-i fi luat în slujba ta. Ai mai făcut doar acest lucru cu ceilalţi camarazi de-ai lor, pe care i-am găsit la seribah Aliab.

— Am făcut-o de hatârul tău. Dacă ar fi însă să mă iau mereu după tine, ar trebui să-i iau pe toţi vânătorii de sclavi ai Sudanului în slujba mea şi rezultatul ar fi că m-ar sili în cele din urmă să mă fac eu însumi vânător de sclavi.

— Despre aşa ceva nu poate fi vorba. Eu mă refer numai la aceşti doisprezece de aici.

— Numai? Ia pune la socoteală şi pe ceilalţi de la seribah

Aliab şi vei vedea că numărul lor ar fi destul de mare încât să-mi ademenească încetul cu încetul soldaţii la meseria lor ticăloasă şi să-i atragă de partea lor. Nu, dragul meu, nemernicii ăştia au meritat moartea şi eu îmi cunosc datoria. Ce e cu ăia de colo, mai trăieşte vreunul dintre ei?

— Numai trei, dar rănile sunt atât de serioase, încât, vor muri şi ei mai curând sau mai târziu.

— Bine, o să-i scăpăm de chinuri. Acum haidem la mokkadem. O să fie cât se poate de încântat să te vadă.

Făcuse semn la trei dintre soldaţi să se apropie şi le spuse în şoaptă ceva ce n-am putut auzi. Oamenii se îndreptară spre foc şi se auziră imediat trei împuşcături trase aproape în acelaşi timp. Deşi nu mă uitam într-acolo, am înţeles ce s-a petrecut. Reissul effendina dăduse ordin soldaţilor să curme suferinţele răniţilor.

Mokkademul fusese legat zdravăn de mâini şi de picioare şi târât lângă foc. Reissul effendina mă chemă să cercetăm colibele. Găsirăm în cea dintâi o lampă de ulei pe care o aprinserăm. Nimeriserăm chiar în coliba mokkademului. Am dat aici peste armele mele, ale lui Ben Nil şi ale lui Selim, de asemenea toate celelalte lucruri care ne fuseseră luate. Fireşte că nu le-am lăsat acolo. Tot ce se mai afla în colibe fu dăruit borilor şi se înţelege de la sine că bucuria căpeteniei nu mai avea margini.

Ne ajunsesem scopul, aşa că ne-am hotărât să ne întoarcem pe corabie, lăsând numai câţiva soldaţi să păzească seribahul peste noapte. Dis-de-dimineaţă urma să vină borii să golească toate colibele, apoi să le dea foc.

Ajunşi în tabără, mokkademul fu aşezat astfel să nu vadă deocamdată pe muza'bir atârnând în spânzurătoare. Chipul lui Abd el Barak, luminat de flăcările focului, părea cât se poate de liniştit. Fie că ştia să se stăpânească, fie că nădăjduia că nici chiar în acele împrejurări unui om de rangul lui nu i se poate face nimic. Probabil că astfel socotea căci,

după o bucată de vreme, văzând că nu se sinchiseşte nimeni de el, strigă cu glas aproape poruncitor:

— Nu cumva aveţi de gând să mă ţineţi multă vreme aşa? Dezlegaţi-mă!

Emirul se duse la el şi-i zise:

— Ce, te-ai supărat? Pesemne fiindcă te plictiseşti. Stai că facem noi să-ţi treacă numaidecât plictiseala. N-ai vrea să ne faci cinstea şi să ne spui şi nouă care-ţi sunt dorinţele?

— Uiţi, se vede, cu cine vorbeşti! se răsti mokkademul înfuriat. Dezleagă-mă!

— Şi ce o să faci după ce mă voi supune poruncii tale?

— Voi ierta purtarea voastră faţă de mine.

— Şi dacă nu mă supun?

— Gândeşte-te că sunt mokkademul sfintei Kadirine, şi un singur cuvânt de-al meu vă poate pierde pe toţi.

— Nu mai spune! Hai, zi-l!

— Effendina, nu-ţi bate joc de omul care stă cu mult deasupra ta! Sute de mii de inşi care fac parte din Kadirine sunt supuşii mei.

— Vezi bine că eu nu sunt dintre ei.

— Şi totuşi am destulă putere ca să-ţi dovedesc cât de puţin însemni tu pe lângă mine.

— Nu te mai osteni degeaba, o, mare mokkadem, căci am şi eu tot atâta putere şi sunt gata să-ţi arăt că ai dreptate. Peste câteva momente vom sta cu toţii sub tine şi tu vei fi ridicat cu mult deasupra noastră. Ia te uită colo!

Arătă cu mâna spre copac şi-i puse pe soldaţi să-l întoarcă pe mokkadem cu faţa la el. Când dădu cu ochii de spânzurat, rămase câteva momente cu ochii holbaţi, pe urmă răcni ca scos din minţi:

— Cine e ăsta? Mi se pare, ori... O, Allah, Allah,... e... e... muza'birul!

— Da, muza'birul, încuviinţă reissul effendina. Se credea şi el atât de mult deasupra noastră, încât l-am urcat şi mai sus,

ca să ne putem simţi şi mai jos sub el. Şi fiindcă ştiu că tu eşti şi mai mare ca el, o să-ţi alegem o cracă mai înaltă.

— Mie? Nu cumva vreţi să... să mă... bolborosi el fără să-şi poată sfârşi fraza.

—... spânzuraţi, întregi emirul. Da, o să te spânzurăm ce altceva vrei să facem cu tine?

— Nu... nu se... poate!

— Ba eu cred că o să se poată, mai ales că i-am făgăduit muza'birului să te atârnăm lângă el, încă înainte de-a se lumina de ziuă.

— Asta e un asasinat... o crimă! Ce v-a făcut vouă omul? Moartea lui va fi răzbunată. O să merg eu însumi la kediv şi vai şi-amar de ucigaşi! N-o să am astâmpăr până ce nu vă voi stârpi de pe faţa pământului. Aţi îndrăznit să...

— Taci, câine şi fecior de câine! se răsti emirul, care vorbise până atunci cu glas potolit. Tu vorbeşti aşa, tu, cel mai ticălos dintre ticăloşi! Crezi că ameninţările tale mă sperie? Ştii bine că îţi cunosc toate crimele şi nelegiuirile pe care le-ai făcut în viaţa ta păcătoasă şi mai îndrăzneşti să ridici glasul înaintea mea? Dacă e vorba să mă iei de sus, stai că te cocoţ eu acum acolo unde ţi-e locul. Sus, băieţi, cu două crăci deasupra muza'birului. Să poftească pe urmă sfânta lui Kadirine, cu care ne ameninţă atât, să-i taie laţul dacă poate. Allah e bun şi drept; nici o faptă fără plată!...

2. Pedeapsă meritată

În a şasea zi de la această întâmplare, convoiul nostru înainta ca un şarpe uriaş pe sub copacii unui codru des, prin al cărui frunziş nici chiar soarele Sudanului nu putea străbate.

Ne aflam mereu într-un amurg fără sfârşit, ceea ce de altfel ne prindea bine, căci ne apăra de arşiţa care domnea pe câmpie şi care nimicea orice vietate; dar aici, sub bolta asta de verdeaţă, primejdia era parcă şi mai mare. Pământul, pe care numai pământ nu-l puteai numi, era o întindere mlăştinoasă acoperită cu copaci ale căror rădăcini nu puteam defel pricepe cum de nu se scufundă în adânc.

Văzusem în preeriile Americii toate ţinuturile cu smârcurile lor renumite, dar oricât erau ele de grozave, nu se potriveau cu acelea de aici. Pământul, acoperit pretutindeni cu muşchi de apă şi alte plante de mlaştină, nu era decât un noroi gros, care ameninţa la tot pasul să-l înghită pe călăreţ şi animalul de sub el. Plescăia, împroşca stropi în juru-i şi se umplea pe haine şi pe obraz de sus până jos.

Nu puteam scăpa de apăsarea obsesiei că ne vom scufunda cu totul în această imensă baltă de noroi. Aveam mai tot timpul impresia că cel care mergea în faţa mea va dispărea, din clipă în clipă, în adâncuri. Din fericire însă, aceasta nu se întâmplă cu nici unul dintre noi. Oare cum se explica minunea asta? Îmi puneam această întrebare fără să-i pot răspunde.

Cu toţii călăream pe boii amintiţi mai înainte. În faţă era o ceată de războinici, după ei urma un pâlc de soldaţi, iar apoi animalele de povară. Urmau din nou soldaţi şi boi de povară. Convoiul era încheiat de cealaltă ceată de bori. Mare noroc că

negrii se aliaseră cu noi, căci fără ei nu ne-am fi atins niciodată ţinta şi am fi pierit, fără îndoială, în adâncurile mlaştinii. Ei însă cunoşteau temeinic locurile şi pericolele ce se puteau ivi la tot pasul. Ochii lor exersaţi deosebeau cu precizie traseele în care puteam avea încredere. Trebuia să fim însă foarte atenţi să nu ne depărtăm de pârtia cunoscută. De aceea mergeam unul în spatele celuilalt. Îmi stârnea admiraţie orientarea exactă şi în acelaşi timp circumspectă a acestor oameni şi totodată am căpătat respect şi pentru... boi! Fără ei nici borii nu ar fi putut înainta cu atâta siguranţă. Animalele se scufundau, la fiecare pas, în noroi până la jumătatea picioarelor şi totuşi nu dădeau semne de oboseală. Păreau să fie în elementul lor. Păşeau şi ei exact unul în urma celuilalt. Trebuie să mai adaug şi că nu înaintam în linie dreaptă, ci făcând multe meandre, deoarece căpetenia borilor, care se afla în fruntea coloanei, era silită să procedeze astfel, pentru a evita locurile periculoase. Din această cauză se întâmpla ca, în anumite momente, coada coloanei să se găsească mai aproape de capătul, decât de mijlocul ei.

Loc de popas nu exista, apa ni se sfârşise şi aerul pe care îl trăgeam în plămâni era plin de miasme urât mirositoare.

Chinul acesta ţinu trei zile încheiate. A patra zi auzirăm deodată pe căpetenia borilor scoţând un ţipăt ascuţit şi prelung, repetat apoi de oamenii săi. Agadi, tălmaciul, care călărea între mine şi emir în mijlocul convoiului, ne spuse că acel ţipăt era semn de mare bucurie. Pentru ce bucuria asta am înţeles după câteva minute, când o rază de soare străbătu prin frunzişul copacilor care se răreau, şi am putut respira mai uşor în aerul care nu mai era atât de apăsător.

Pământul sub picioarele noastre era tot mai vârtos, prin rarişte se vedeau tufe subţirele de verdeaţă, cei din capătul convoiului puteau călări acum câte trei şi patru alături; totul arăta că smârcul se sfârşea.

— *Hamdulillah!* Păcatul s-a mântuit! l-am auzit pe Selim, zicând cu glasul lui sforăitor în urma mea. A vrut el, al dracului, să ne înghită, dar l-am biruit ca nişte viteji care nu se tem nici de balaurul ăsta cu şapte capete. Acu' şi-a închis botul şi crapă de ciudă că nu i-a putut face nimic, lui Selim viteazul, neîntrecutul învingător al tuturor smârcurilor şi mlaştinilor de pe pământ.

Lăudărosul nu lăsa să treacă un prilej fără să nu se umfle în pene, fie că se potrivea ori nu. Să învingi toate mlaştinile şi smârcurile din lume!...

Căpetenia se oprise în loc şi ne aştepta. Zise prin tălmaci:

— Smârcul a rămas în urmă, am ieşit acum la drum bun. Peste puţin vom da de apă bună, în ţinutul Wagunda.

Vestea stârni mare bucurie în rândurile noastre. Oamenii se înveseliră, până şi vitele păreau înviorate. Zoreau la drum, începură să mugească, înghesuindu-se care mai de care s-o ia înainte.

Curând ne învălui lumina soarelui care, după atâtea zile de întuneric, aproape că ne orbea.

Era amiază. Nici nu simţeam căldura, după răceala care ne pătrunsese până în măduva oaselor.

Pădurea se sfârşea la malul unui râu mărginit pe malul celălalt de trestii şi tufe. Apa era lată, însă nu era adâncă. Părea urâtă şi murdară, aşa că vitele nu păreau defel ispitite să se adape din ea.

Borii găsiră în sfârşit un vad prin care puturăm să trecem dincolo, pe urmă pornirăm mai departe, tot spre apus. Câmpia era presărată toată cu tufe dese, care păreau nişte insule mititele pe o mare de verdeaţă.

Am rugat căpetenia să poposim puţin, să lăsăm vitele să pască. Răspunse însă că vom da curând de un loc şi mai prielnic pentru popas.

După ce mai merserăm o bucată de drum pe şes, începurăm să urcăm şi zărirăm în depărtare dealuri

împădurite. Acolo izvorăşte, după cum ne-a spus căpetenia, un afluent al râului Djau, în apropierea căruia sunt răspândite marile sate ale gohkilor.

În timp ce urcam, ajunserăm la o vale în formă de albie, în care se afla un iaz, din care pornea un pârâu. Borii săriră din şa, scoaserăm poverile de pe boi, ca să nu se ude, căci nu mai era chip de stăpânit vitele; parte din ele alergau înnebunite de bucurie la iaz şi începură să soarbă apa cu lăcomie, în timp ce oamenii aveau de furcă să le gonească de la pârâu, ca să poată bea şi ei.

După un ceas pornirăm iar la drum. O luarăm de-a lungul malului. Trecurăm dealurile şi ajunserăm la şes. Câmpuri întinse cu trestie de zahăr şi durrha, cât cuprindeai cu ochii.

Ne apropiam de un sătuc de-al gohkilor. Ca să nu speriem locuitorii când ne vor vedea sosind, ne-am oprit la oarecare depărtare şi am trimis un bor să le dea de veste şi să-i îndemne să rămână liniştiţi pe loc.

Se întoarse urmat de un întreg alai. Tot satul venea, cu mic, cu mare, să ne întâmpine în „haine” de sărbătoare. Un bătrân cu părul alb, mai marele satului, deşi n-avea decât un şorţuleţ încins în jurul trupului, purta în vârful capului un conci împletit, în care erau înfipte fel de fel de pene. Un flăcău chipeş, pesemne „cocoşul satului”, îşi împodobise scăfârlia cu o pălărie veche desfundată, din care nu mai rămăseseră decât marginile ei late, ca o roată de car. Piciorul drept îi era încălţat cu o gheată ruptă, prin vârful căreia îi ieşeau degetele, iar cel stâng într-o sanda fără curele. Dar podoaba lui mai de preţ — şi probabil a întregului sat — era o ramă de ochelari, din care lipseau amândouă lentilele şi pe care o avea atârnată cu o cureluşă subţire de gât. De unde,Doamne, iartă-mă, ajunseseră lucrurile astea aici, în inima Africii?

Bătrânul îl apucă pe flăcău de mână, îl duse înaintea reissului effendina, care îi fusese arătat ca şeful nostru, şi ţinu o cuvântare însufleţită de gesturi largi; deşi nu înţelegeam

nimic, am intuit totuşi ce vrea să spună. Bătrânul arăta când la flăcăul cu ochelari, când spre apus, ceea ce, pe limba noastră, s-ar fi tălmăcit cam aşa:

— Sunteţi străini, boieri mari, şi vreţi să vă duceţi la Wagunda. Tânărul ăsta e proprietarul ramei de ochelari, deci singurul vrednic să vă arate calea.

Se dovedi îndată din tălmăcirea lui Agadi că presupunerile mele nu mă înşelaseră. Îi dăruirăm bătrânului câteva fleacuri, care nouă nu ne slujeau la nimic, şi ne văzurăm de drum. Proprietarul faimoşilor ochelari fără sticle păşea mândru în fruntea convoiului, făcând pe călăuza.

Să nu se creadă însă că el era singurul care ne-o luase înainte. Mai marele satului, îndată ce aflase de sosirea noastră, trimisese o ştafetă la Wagunda, ca să-i vestească pe locuitorii de acolo ce feţe simandicoase vin să-i viziteze. Efectul îl vom vedea mai târziu.

Flăcăul care ne slujea de călăuză era un bun alergător, cu toată încălţămintea lui desperecheată. Ţinea pas cu boii noştri, care alergau destul de repede. Mergeam tot înainte, paralel cu râul, trecurăm apoi un vad şi după un ceas dădurăm de un şes sterp, ars de soare. În depărtare se zărea o dungă întunecată; era o pădure de belut, ceea ce dovedea că curge o apă prin apropiere.

Tot timpul drumului flăcăului nu i-a mai tăcut gura. Vorbea întruna, deşi nu pricepeam ce spunea. Agadi însă ne tălmăci că ne făcea o descriere amănunţită a Wagundei.

Ca să pot afla dacă ştie ce obiect poartă atârnat la gât, îi făcut semn să vină mai aproape de mine şi îi dădui de înţeles să mi-i dea. El se sperie tare şi se împotrivi prin gesturi să dea urmare cererii mele „tâlhăreşti”. Tălmaciul îi explică cu delicateţe ce voiam şi, după ce văzu că e refuzat, deveni mai grosolan, după câte am înţeles din tonul lui. Asta avu ca rezultat că omul nostru, deşi continua să fie bănuitor faţă de cererea mea, se hotărî să desfacă şnurul din jurul gâtului şi

îmi întinse nepreţuita sa comoară, fără însă a o pierde din ochi până în clipa când o primi înapoi. Eu mi-am pus pe nas ochelarii, după ce le-am îndreptat braţele strâmbate şi mi-am scos notesul, mimând gestul de citire şi scriere. Dar degeaba! Era evident că flăcăul nu înţelesese nimic din ce încercasem să-i demonstrez. În schimb, când am privit prin ochelari şi fără ochelari, în mai multe rânduri, în direcţia pădurii ce se întindea în apropierea noastră, iar prin mimică am încercat să-l fac să înţeleagă că privitul prin ochelari la un anume obiect schimbă ceva în bine, păru să înţeleagă cât de cât ce voiam să-i comunic. Faţa i se lumină de plăcere. Era evident că acum ochelarii lui i se păreau de o mie de ori mai valoroşi ca înainte. În continuare ne scuti de orice descriere a Wagundei şi nu încetă să privească în jurul său prin ochelarii pe care-i considera mai mult decât un ornament. Demonstraţia pe care i-o făcusem îmi câştigă pe de-a-n-tregul inima sa, fapt care se va dovedi extrem de important pentru cele ce se vor întâmpla în viitor.

Ajunserăm în sfârşit la pădure, pe care o străbăturăm călare, şi dădurăm de malul unei ape. Dintr-o aruncătură de ochi am înţeles numaidecât că ne apropiem de ţintă. Malurile lacului — căci lac era — erau înconjurate de câmpii roditoare, care se prelungeau apoi în locuri de păşune până departe. Lângă apă se vedeau luntrile, priponite de mal.

La dreapta noastră se ridica un deal înalt care, în mijlocul acelui şes neted, putea să treacă drept munte. Urcuşul era destul de abrupt şi platoul era înconjurat de un brâu de mărăcini atât de deşi şi înalţi, încât nu se putea zări printre ei.

Printr-o spărtură a brâului de verdeaţă dădu năvală un pâlc de oameni care ne ieşeau în întâmpinare. Abia acum ne dădurăm noi seama că locuitorii Wagundei aflaseră de la ştafetă de sosirea noastră şi pentru ce anume veneam. De bucurie, bieţii oameni ne ieşeau înainte ca să ne ureze bun sosit.

Căpetenia borilor, care cunoştea obiceiurile ţării, ne sfătui cum să ne întocmim convoiul, adică împărţit în două. Întâi călăreţii, pe urmă vitele de povară cu conducătorii lor. În fruntea celui dintâi convoi să meargă reissul effendina, căpetenia şi eu, în ordine; să facem cât mai multă gălăgie cu putinţă, trăgând mereu la gloanţe şi chiuind. Restul să-l lăsăm în seama gohkilor.

Din fericire terenul se potrivea pentru o astfel de desfăşurare a convoiului, căci între noi şi munte se afla un marc loc liber care slujea, după cum am aflat mai târziu, drept loc de serbări populare locuitorilor din Wagunda.

Reissul effendina avea la stânga lui pe căpetenia borilor şi pe Agadi, tălmaciul, iar la dreapta veneam eu. Aveam şi un aghiotant, pe flăcăul cu ochelari, căruia, pentru prestigiul demnităţii sale, i se dăduse un bou de călărie şi călărea acum lângă mine.

Când gohkii ajunseră la locul despre care am vorbit mai sus, se aşezară şi ei pe două rânduri cu căpetenia lor în frunte şi veniră răcnind şi fluturându-şi armele spre noi. Erau, fireşte, pe jos. Armele lor constau din suliţe, săbii, cuţite, măciuci, arcuri şi săgeţi. Numai câţiva, printre care şi căpetenia, aveau puşti.

Îndată ce se puseră în mişcare, înaintarăm şi noi spre ei. Ceea ce urmă, fu că noi treceam călări printre rândurile lor şi ei, pe jos, printr-ale noastre. Principalul era să facem tot timpul cât mai multă gălăgie. Cine avea o puşcă, trebuia s-o descarce cât mai des, pe când ceilalţi îşi fluturau armele deasupra capului, urlând şi agitându-se ca nebunii. Nici eu nu m-am lăsat mai prejos. Răcneam în rând cu ei, cât mă ţinea gura, şi rezultatul a fost că m-am ales cu o răguşeală care nu m-a slăbit o săptămână. Cine cutreieră lumea în lung şi-n lat ca mine, trebuie să cânte împreună cu privighetorile şi să urle cu lupii, altminteri îi nemulţumeşte pe ceilalţi.

După vreun sfert de ceas urletele luară sfârşit şi amândouă

oştile, la o comandă, se opriră faţă în faţă. Pe urmă căpetenia gohkilor înaintă, cu plecăciuni, până la emir, îşi frământă trupul ca apucat de „alte alea”, dădu ochii peste cap, îşi frecă mâinile, făcu vreo câteva sărituri când înainte când înapoi, îşi răsuci gâtul ca o găină care cotcodăceşte la ouat, înghiţi de câteva ori în sec, ca şi când i s-ar fi oprit un oscior în beregată, şi dădu în sfârşit la iveală ceea ce trebuia, adică o cuvântare care ţinu aproape o jumătate de ceas, dar din care n-am înţeles nici eu, nici emirul un cuvânt. Trebuie să fi fost însă foarte frumoasă, căci la încheierea ei gohkii izbucniră în răcnete de entuziasm, cărora le ţinurăm şi noi isonul.

Acum venea momentul important: generalisimul nostru trebuia să răspundă. Bietul emir nu era pesemne un bun vorbitor, căci de-abia putu îngâna câteva cuvinte, care nu stârniră nici urmă de entuziasm, deoarece gohkii nu pricepură nimic. Ne simţeam oarecum jigniţi în amorul nostru propriu. Ce era de făcut? Aşa nu puteau să rămână lucrurile, era nevoie să ştergem impresia urâtă pe care o făcuse mai marele armatelor noastre într-o împrejurare atât de solemnă. Se vede că acelaşi lucru gândea şi aghiotantul meu — flăcăul cu ochelari —, căci înainta călare pe boul lui până la căpetenia gohkilor, arătă cu mâna spre mine şi repetă cu glas tare de câteva ori o frază neînţeleasă pentru mine, dar pe care mi-o tălmăci Agadi: trebuie să ţin şi eu o cuvântare.

Eu şi cuvântare. Ideea era minunată. Stai că vă dau eu cuvântare! mi-am zis atunci în sinea mea şi am început să înşir la cuvinte fără rost, să gonesc boul de sub mine de câteva ori în jurul căpeteniei gohkilor, apoi să urlu mai dihai decât el, scoţând strigătul de război al apaşilor şi al comanşilor, pe care îl auzisem de atâtea ori în America; am sărit apoi din şa, am lăsat boul s-o ia razna încotro îl duceau picioarele, m-am oprit în faţa căpeteniei gohkilor şi, ridicând braţele în aer, am apucat să declam cu glas tunător o poezie lungă pe care o învăţasem în şcoală. Dar să nu credeţi că în

timp ce spuneam poezia stăteam pe loc. Săream de colo până colo, mă zbuciumam, răcneam din când în când ca din gură de şarpe, făceam gesturi dezordonate şi, când boul meu veni iar blând lângă mine, i-am sărit în spinare şi l-am făcut s-o ia din nou razna peste câmp, scoţând în acelaşi timp iarăşi strigătul de război al apaşilor.

Ce a urmat, nu se poate descrie în cuvinte. Mai întâi o linişte adâncă, pe urmă aghiotantul meu tuciuriu începu să urle de bucurie şi după el toţi ceilalţi, negri şi albi, încât văzduhul se cutremura de răcnetele lor. Nici în iad nu cred să fi fost o astfel de larmă. Entuziasmul nu mai cunoscu margini. Săriră toţi din şa şi bieţii boi înspăimântaţi începură să ragă din răsputeri. Până şi Ben Nil, atât de potolit din fire, se molipsise de la ceilalţi şi sărea şi zbiera în rând cu ei.

Unul singur în afară de mine îşi păstrase cumpătul: reissul effendina.

— Ce-ţi veni, effendi? mă întrebă el, dând nedumerit din cap. Începusem să cred că ţi-ai pierdut minţile şi-mi venea să-mi iau lumea în cap de necaz.

— Zi, nu încuviinţezi purtarea mea?

— Defel. Ni s-a dus dracului tot prestigiul. Ce vrei să creadă negrii ăştia despre noi?

— Că suntem oameni şi jumătate. Să vezi că o să-mi mulţumeşti pentru ce-am făcut.

— Nu prea cred. Sunt reprezentantul viceregelui şi prestigiul nostru va avea de suferit de pe urma unor astfel de nebunii.

— Eu nu mă gândesc în momentul de faţă la prestigiul viceregelui, ci la al nostru. Te vei încredinţa şi tu în curând dacă faptele mele îi primejduiesc sau nu tronul. Nu judeca prea de timpuriu.

— Trebuie însă să recunoşti şi tu că atitudinea mea a fost ceva mai demnă şi cuvântarea pe care le-am ţinut-o era vrednică de rolul care mi-a fost încredinţat.

— În ochii mei fireşte că da, dar pentru mine ai ţinut-o?

— Nu pentru tine, ci pentru gohki.

— În acest caz hotărârea le aparţine şi se pune întrebarea care din amândouă le-a plăcut. După cum văd, răspunsul l-au şi dat.

Răspunsul avea să urmeze şi pe o altă cale. Căpetenia gohkilor, care ţopăise şi el împreună cu supuşii săi, ieşi din mulţime şi veni cu o prăjină în vârful căreia fâlfâia o piele cenuşie de maimuţă. Era semnalul adunării şi de cum îl văzură, oamenii lui se potoliră numaidecât şi se adunară în jurul lui. Gohkul spuse câteva cuvinte sfetnicilor săi, pe urmă se apropie cu ei de căpetenia borilor şi vorbiră multă vreme împreună despre noi, judecând după privirile pe care le aruncau mereu când spre reissul effendina, când spre mine.

După ce sfârşiră, gohkul veni în faţa noastră, se înclină adânc înaintea emirului, şi zise următoarele, pe care tălmaciul ni le lămuri:

— Stăpâne, începu el, am aflat ce vă aduce la noi. Aţi venit să ne scăpaţi dintr-o mare primejdie. Vom vorbi mai pe urmă despre asta, acum însă ţin să vă urez bun sosit. Mi s-a spus că eşti un favorit al viceregelui, şi deşi nu suntem supuşii săi, căci noi, gohkii, suntem oameni neatârnaţi şi ţinem de marele popor al djangehilor, vei găsi totuşi în mijlocul nostru respectul care ţi se cuvine. Fi oaspetele nostru şi rămâi aici cât îţi va plăcea.

Gohkul se întoarse apoi spre mine şi adăugă:

— Stăpâne, căpetenia borilor, fraţii noştri, a aflat despre isprăvile tale şi mi-a povestit şi mie câteva dintre ele. Vii din ţări îndepărtate unde sunt mulţi oameni viteji şi tu eşti unul dintre ei. Suflarea ta îi împrăştie pe vrăjmaşi ca praful în vânt şi nimeni nu te poate birui. Te-am văzut şi te-am auzit grăind ca nimeni altul până acum. Glasul tău îmbată ca *merissah* (băutură fermentată) şi însufleţeşte pe oricine te aude, iar mişcările braţelor şi picioarelor tale dovedesc adevărul

spuselor tale. Chiar dacă s-ar putea împotrivi cineva cuţitului tău, cuvintelor tale însă nu. De aceea numai tu eşti omul care ne poate salva. Ibn Asl e tartorul vânătorilor de sclavi şi oamenii săi sunt mai răi decât duhurile rele de care nu poate fi scăpare. Noi nu le-am putea ţine piept, dar acum când te avem pe tine nu ne mai temem de nimic, căci tu singur faci cât o sută de războinici. Îmi voi înarma oamenii şi îi voi pune sub comanda ta. Vrei să fii conducătorul lor?

Fireşte că negrul vorbise ceva mai simplu, iar laudele lui exagerate m-ar fi putut face să mă cred „cel mai mare viteaz de pe pământ” — vorba lui Selim.

Aşadar, urma să fiu „general en chef”. N-aveam nici un motiv să refuz demnitatea care mi se oferea, cu atât mai mult cu cât eram mai sigur că sub conducerea mea nu s-ar putea face prea multe greşeli importante. De aceea am răspuns căpeteniei că primesc propunerea.

Când le-a împărtăşit oamenilor săi vestea, a izbucnit iar o larmă grozavă şi a urmat încă un rând de ţopăieli de bucurie. După aceea am fost poftiţi în sat. Negrii se aşezară pe două rânduri, ne luară între ei şi convoiul se puse în mişcare. Eu călăream alături de emir, iar pe partea cealaltă veni să se aşeze aghiotantul meu, care părea mândru nevoie mare de cinstea pe care i-o făceam.

Ajunşi în vârful muntelui, puturăm vedea cât de mare era în realitate platoul pe care ne aflam, înconjurat din trei părţi de pereţi netezi, verticali. Nu era decât o singură cale de pătruns în această fortăreaţă — altfel n-aş putea să-i spun — şi anume drumul pe care venisem noi. Aşadar, era cât se poate de bine apărată. Satul se întindea cam până la jumătatea platoului şi era alcătuit din colibe rotunde, cu acoperişul ţuguiat; un gard viu de mărăcini îl împrejmuia. Restul platoului era un tăpşan de iarbă măruntă şi deasă şi câteva ocoale pentru vite, pentru a fi la adăpost peste noapte în caz de atac.

Descălecarăm şi lăsarăm boii să pască în voie, iar noi intrarăm în sat, unde furăm întâmpinaţi cu alai de ceilalţi locuitori, care nu luaseră parte la serbare. Coliba cea mai încăpătoare ni se puse la dispoziţie nouă — adică mie şi emirului; oamenii noştri fură găzduiţi de locuitori. Se tăiară apoi câţiva boi şi se aprinseră focuri mari ca să-i frigă. Eu n-aveam de gând să rămân peste noapte în colibă. Ştiam că nu voi închide ochii din pricina ploşniţelor care mişunau acolo, aşa că eram mai mulţumit să-mi găsesc puţină odihnă sub cerul liber.

Cel dintâi lucru pe care l-am făcut a fost să mă duc să cercetez împreună cu emirul, cu căpetenia şi tălmaciul împrejurimile, ca să-mi dau seama de mijloacele de apărare de care dispuneam. Mi-am dat repede seama că se putea foarte uşor respinge un atac. Altfel ar fi stat lucrurile dacă am fi fost asediaţi. Nu se găsea aici, în vârful muntelui, nici un strop de apă. Se aducea de jos, de la pârâul din vale. O provizie pentru mai mult timp nu era cu putinţă, mai întâi fiindcă nu se găseau destule vase în sat, şi al doilea pentru că, din pricina căldurii, apa nu se putea păstra multă vreme. Aşadar, nici vorbă nu putea fi să ne lăsăm asediaţi de Ibn Asl, care ar fi avut la poalele muntelui apă din belşug şi ne-ar fi silit repede să ne predăm.

Trebuia deci să nu-l lăsăm să ajungă pană la lac, ci să-i ieşim înainte undeva unde să-l putem birui repede şi fără prea multe pierderi pentru noi. Ştiam că va sosi dinspre miazănoapte; acolo ne hotărâsem să-l aşteptăm. Era neapărată nevoie să alegem din vreme locul.

Grabă însă nu era, căci Ibn Asl nu putea ajunge decât după vreo opt-zece zile, după socoteala pe care mi-o făcusem. Aveam deci tot timpul să-i pregătim o primire să-i placă şi lui.

Ospăţul care urmă în seara aceea părea fără sfârşit. Negrii înghiţeau halci întregi de carne, dar nici soldaţii noştri nu se lăsau mai prejos. Am mâncat şi eu ceva, pe urmă m-am întins

undeva în iarbă şi, obosit cum eram, am adormit numaidecât.

Când m-am trezit a doua zi dimineaţă şi am intrat în coliba emirului, l-am văzut pe căpetenia gohkilor înfulecând iar de zor. La câţiva paşi de el stăteau doi flăcăi în picioare şi aşteptau poruncile şefului lor.

— Băieţii ăştia au să ne fie de mare folos, îmi zise emirul arătând spre ei. Sunt de-aici din sat şi tocmai s-au întors de la Hasab Allaba, unde au slujit doi ani în urmă. Au învăţat binişor limba arabă şi ne vor sluji de tălmaci.

Vestea asta mă bucură, căci puteam fi mai liber în mişcări. Am rugat căpetenia să-mi dea pe unul din flăcăi, să-l am pe lângă mine, ceea ce gohkul încuviinţă numaidecât. I-am explicat apoi reissului effendina pentru ce era nevoie să facem chiar de pe acum o recunoaştere prin împrejurimi şi l-am invitat să mă însoţească. N-a primit. După cum am aflat mai târziu, era supărat că nu i se dăduse lui comanda gohkilor şi e ştiut că adesea jignirea amorului propriu poate face din doi prieteni cei mai înverşunaţi duşmani.

Aşadar, aveam să fiu însoţit numai de Ben Nil şi de tânărul tălmaci. Flăcăul cu ochelari a ţinut morţiş să-l luăm şi pe el. De asemenea şi Selim. I-am refuzat pe amândoi.

Tovărăşia tânărului meu tălmaci îmi prindea foarte bine. E drept că vorbea doar într-un dialect arab, dar îl ştiam şi eu atât cât îmi trebuia ca să mă înţeleg cu el. Cunoştea ţinutul şi drumul pe unde trebuia să vină Ibn Asl. Îmi descrise în amănunţime calea pe care o luase vânătorul de sclavi de la Aguda pentru a ajunge la Wagunda. Din cele aflate de la băiat şi din ce văzusem cu ochii mei, mi-am făurit un plan care ne ducea la o biruinţă sigură, fără să fie nevoie de o prea mare vărsare de sânge.

Wagunda se află în apropierea fluviului Tonj, acolo unde el se desparte în două braţe şi de unde şi izvorăşte. Amândouă aceste braţe formează un unghi şi amândouă curg printr-un ţinut mlăştinos, pe malul lor neputându-se umbla nici călare,

nici pe jos. Există un singur loc pe braţul stâng, unde pământul e mai vârtos într-un anumit timp al anului sau se poate trece călare prin apă în anotimpul ploilor. Ibn Asl trebuia să treacă obligatoriu pe aici.

Iată care era planul meu: vadul trebuia păzit cu trupe la amândouă capetele. Detaşamentul de pe malul celălalt avea să se ascundă şi să-l lase pe Ibn Asl cu ai săi să treacă: vânătorii de sclavi aveau astfel în spate armata, la dreapta şi la stânga mlaştină şi în faţă vadul. Gonit din urmă, era silit să treacă dincoace, unde îl aştepta celălalt detaşament. Se pomenea deci în mijlocul apei şi, cum altă putinţă de scăpare nu avea, era nevoit să se predea fără luptă. Mă bizuiam întrucâtva şi pe ceilalţi războinici, a căror căpetenie era cu noi. Dacă acesta le va striga de pe mal că Ibn Asl i-a înşelat şi le va porunci să se dea de partea noastră, o vor face cu siguranţă, aşa că nu-i rămâneau lui Ibn Asl decât prea puţini oameni şi ar fi fost o nebunie din partea lui să încerce vreo împotrivire. Ca să fiu şi mai sigur de izbândă, îmi propuneam să pun să sape în vad câteva gropi şi să se aşeze un gard de buşteni, ca să fim la adăpost de gloanţele duşmane.

I-am chemat îndată ce m-am întors în tabără pe emir, pe căpetenia borilor, a gohkilor şi pe Agadi, ca să ţinem un fel de consiliu de război. Când le-am împărtăşit planul meu, a urmat, spre mirarea mea, o tăcere prelungită. Cele trei căpetenii se uitară de câteva ori una la alta, apoi la reissul effendina şi plecară capetele fără să spună un cuvânt. Nu mai încăpea îndoială că nu îndrăzneau să mă contrazică. Oare nu cumva uneltise ceva reissul effendina în lipsa mea? M-am adresat deci lui, cerându-i părerea.

— Vei afla îndată, răspunse el. Eşti ofiţer, effendi?

— Nu.

— Vezi că eu sunt şi, ca reiss effendina, chiar ofiţer superior, asta o ştii şi tu. De aceea trebuie să-ţi dai seama că nu tu, ci eu sunt în drept să întocmesc un plan de luptă. Că ţi-

a încredinţat căpetenia gohkilor comanda asupra oamenilor săi, îl priveşte. Nu cumva crezi că o să ţi-o dau şi asupra celorlalţi, care au venit cu noi, şi că eu nu mai însemn nimic?

Vorbea aspru şi răstit. Era vădit că mă pizmuia, că se simţea jignit. Îi făcusem destule servicii şi eram în drept să m-aştept la oarecare recunoştinţă din partea lui. Deci eu mă puteam simţi jignit, nu el. Totuşi, i-am răspuns cât se poate de calm şi de prietenos.

— Mă miră întrebarea. Ţi-am cerut eu să renunţi la drepturile tale? Când căpetenia mi-a cerut să fiu conducătorul oamenilor săi ai tăcut, aşa că am putut să cred că n-ai nimic împotrivă. Acum însă, după ce m-am încredinţat din vorbele tale că nu e cazul, n-am decât să-mi iau înapoi cuvântul dat. Eu sunt un străin, venit de pe alte meleaguri, şi prea puţin mă priveşte ce se petrece aici în Sudan. Ceea ce am făcut până acum şi vreau să fac de-acum încolo a fost şi e spre binele vostru. Nu vă place planul meu, aveţi tot dreptul să-l respingeţi. Găsiţi voi altul mai bun. Şi dacă vreţi să aflaţi părerea mea, am să v-o spun. Nu râvnesc defel la cinstea de a fi conducătorul vostru şi n-am nici chef să-mi iau răspunderea celor ce vor urma, dar, din prietenie pentru tine, te rog să mă primeşti în rândurile luptătorilor voştri — dacă vor ajunge lucrurile până acolo.

Credeam că vorbele mele îi vor schimba atitudinea, dar m-am înşelat, căci zise enervat:

— Bine ai grăit. Eşti un străin, pe care afacerile noastre nu-l privesc întru nimic. Prin ţopăiala şi ghiduşiile de aseară i-ai zăpăcit pe oamenii ăştia naivi, astăzi însă au ajuns la concluzia că purtarea mea a fost mai demnă şi căpetenia ţi-a retras comanda oamenilor săi şi mi-a predat-o mie. Dacă vrei să lupţi în rândurile noastre, n-ai decât, nimeni n-are nimic de zis.

— Foarte bine. Şi acum, n-ai vrea să-mi împărtăşeşti şi mie planul tău?

— De ce nu? Să nu încerci însă să mă abaţi de la el sau să cauţi să mi-l schimbi, căci ar fi de prisos. E tot atât de simplu pe cât e de sigur că nu va da greş.

— Atunci să-l aud!

— Se potriveşte cu al tău ca două picături de apă. Tu vrei să-l împingi pe Ibn Asl în râu şi eu în lac.

— Cum adică, în lacul de la poalele dealului?

— Da. O să ne vină mai uşor. După planul tău ar trebui să facem un marş lung până la râu şi să ne facem tabăra în smârc, pe când după al meu, rămânem pe loc. Ne ascundem undeva pe aici. Ibn Asl habar n-are că gohkii ştiu de venirea lui şi se va opri jos în vale. De îndată ce îşi va aşeza tabăra, dăm năvală peste ei şi îi silim să intre în iaz.

— Hm! Planul e cât se poate de ispititor, dar trebuie bine chibzuit. La vad duşmanul ar fi împresurat din toate părţile şi singura lui salvare ar fi să se predea. Aici însă vă are pe voi în faţă, în spate iazul şi de amândouă părţile câmp liber, aşa că, chiar de veţi reuşi să-l atacaţi cu succes, mulţi dintre vânătorii de sclavi pot scăpa cu fuga. În orice caz va trebui să se facă vărsare de sânge şi vor cădea mulţi de-ai voştri. După câte ştiu, dorinţa ta e să-1 prinzi pe Ibn Asl viu, nu mort, şi pun rămăşag că...

— Nu te mai osteni degeaba, mă întrerupse el. Eşti puternic, curajos şi şiret, dar nu ofiţer; glonţul tău nu dă niciodată greş, dar n-ai habar de strategie — de asta am avut prilejul să mă încredinţez în repetate rânduri. Planul meu e bun şi va fi executat întocmai. Îţi îngădui să iei parte la luptă numai cu o singură condiţie: să asculţi de ordinele mele fără să crâcneşti.

Îmi vorbea ca un superior inferiorului său. Uitase pesemne de câte ori îndreptasem greşelile oamenilor săi, ba chiar pe ale lui, şi acum avea îndrăzneala să-mi spună în faţă că nu mă pricep la strategie! Fireşte, strateg n-am avut niciodată pretenţia că sunt, dar ca să-l poţi prinde pe Ibn Asl se cerea

dibăcie, nu strategie. Mojicia emirului mă cam scoase din fire, de aceea i-am răspuns dârz:

— Nu există om de ale cărui porunci să ascult eu şi nu cred că va exista vreodată. *Allah isallamak*— Allah să te păzească de rele!

Cu aceste cuvinte i-am întors spatele şi am ieşit din coliba căpeteniei, unde avusese loc convorbirea. Afară l-am găsit pe Ben Nil care îmi zise, privindu-mă îngrijorat:

— *Hamdulillah*, văd după chipul tău liniştit că lucrurile s-au petrecut altfel decât m-aşteptam. Mă temeam că vor face prostia să ţi se împotrivească.

— Ce te-a făcut să bănuieşti asta?

— Am aflat de la celălalt tălmaci că în lipsa noastră reissul effendina i-a ameninţat pe căpetenii că lasă Wagunda în voia sorţii dacă nu i se încredinţează lui conducerea luptei.

— Şi credeai că o să mă supăr?

— Fireşte! Atâta lipsă de recunoştinţă poate să scoată din fire şi pe omul cel mai paşnic.

— De jignit mă jigneşte, nu zic ba, dar nu mă supără.

— Aşadar tot au făcut-o!

— Da. Mi-au nesocotit sfatul, dar au fost atât de îngăduitori să mă lase să iau parte la luptă cu condiţia să ascult de ordinele altora.

— Tu s-asculţi de poruncile cuiva? Effendi, te rog, stai aici şi aşteaptă-mă. Mă duc să le spun că sunt nişte nimicuri, nişte netrebnici pe lângă tine!

— Ar fi degeaba; tot n-ai schimba starea lucrurilor. N-are să te ia nimeni în seamă. Numai cele ce vor urma le va arăta că eu am avut dreptate.

— Dar ce vrei să faci, rogu-te? zise el cu înfrigurare. Vrei să te pui în rând cu soldaţii ăştia de nimic, cu nişte păcătoşi de negri?

— Doamne fereşte! Du-te de-ţi adu lucrurile şi eu o să mi le iau în vremea asta pe-ale mele.

Plecă în fugă. Am intrat în coliba mea ca să-mi iau ceea ce era al meu. Curând se întoarse şi Ben Nil. Ieşirăm din sat şi coborârăm dealul ca să ne odihnim dincolo de iaz, undeva pe mal, sub copaci.

Flăcăul nu scotea un cuvânt; era un băiat de ispravă şi avea simţăminte alese. Se mirase că mă vedea atât de liniştit. Nu că m-aş fi necăjit de jignirea adusă, dar n-am putut închide ochii peste noapte. Grija pentru soarta acelora pe care îi părăsisem nu-mi dădea pace. Chibzuiam în fel şi chip cum să le vin în ajutor; în cele din urmă am luat o hotărâre care m-a mai liniştit. Nu-i vorbă, planul meu îmi dădea de gândit, dar altul mai bun nu găseam.

Ben Nil, deşi dormise puţin, tresărea mereu şi se zbuciuma în somn. Se trezi până în ziuă, după care ne spălarăm cu apă rece, apoi mă întrebă:

— Şi acum ce facem, effendi, ne ducem iar în sat?

— Nu. Mergem la Foguda.

— La Foguda? Păi ăsta e un sat de-al gohkilor, despre care ne-a vorbit ieri tălmaciul. Ce să căutăm acolo?

— Ajutoare pentru Wagunda.

— Aşadar nu vrei să-i laşi pe nerecunoscătorii ăştia în plata Domnului?

— Nu, dragul meu. Ştiu că se duc la pieire şi vreau să-i scap, chiar fără voia lor.

— Nu sunt vrednici de mila ta, crede-mă. Şi-apoi, gândeşte-te la primejdiile care ni se pot ivi în cale.

— Pentru ce vorbeşti aşa? Eu ştiu bine că ţie nu ţi-e frică de ele.

— Pentru tine mi-e frică, nu pentru mine. Te urmez până la capătul lumii dacă vrei, dar e de datoria mea să-ţi atrag luarea-aminte la ce ne aşteaptă. Tălmaciul mi-a spus că până la Foguda sunt trei zile de drum. Gândeşte-te că n-avem nici cai, nici boi de călărie şi trebuie să străbatem pe jos codri deşi şi ţinuturi mlăştinoase, pe care nu le cunoaştem.

— Ne-a descris pe scurt drumul şi direcţia, atât mi-e de-ajuns.

— Vrei să le propui locuitorilor din Foguda să vină cu noi aici?

— Da. Foguda se află pe un drum lăturalnic, nu în calea pe care o s-o urmeze Ibn Asl. Ne aşezăm cu gohkii de acolo undeva la pândă, îl lăsăm să treacă, pe urmă ne luăm după el. Ne postăm apoi aici, şi când vor da cei din deal năvală peste el, îl atacăm şi noi din spate.

— Şi planul ăsta vrei tu să-l împărtăşeşti celor din Foguda? În ce fel? Tălmaci n-avem şi nici tu, nici eu nu le cunoaştem limba.

— Mă bizui şi eu niţel pe noroc. Poate că e printre ei vreunul care pricepe arăbeşte şi, dacă nu, o să-i fac să mă înţeleagă prin semne şi cele câteva cuvinte pe care le-am învăţat de la ei.

— Hm! Crezi că războinicii lor au să vrea să ne urmeze?

— Sunt aproape sigur, deoarece sunt înrudiţi cu ăştia de-aici.

— Bine, fie! Tu ştii întotdeauna ce faci şi vei fi ştiind şi acum ce e bine şi ce nu. Atunci să plecăm îndată, căci avem drum lung până acolo. Dar ce vom mânca în vremea asta?

— Fructe şi vânat. De altminteri, am mâncat aseară atât, că pot să rabd două zile.

Pornirăm pe drumul pe care venisem în ajun, fără să-mi arunc măcar o dată ochii îndărăt. Nici n-apucasem să mergem zece minute şi în urma noastră am auzit un gâfâit şi un scheunat ca al unui câine care şi-a pierdut stăpânul şi-i adulmeca urma. M-am întors repede şi-am pus mâna pe puşcă, gata să trag. Eram urmăriţi, dar cel ce ne urmărea nu era altcineva decât lunganul de Selim, care alerga după noi cu pulpanele mantalei fluturându-i în vânt.

— Stai, stai, effendi! strigă el când mă zări. Unde vă duceţi?

— Spune-mi mai întâi tu unde te duci?

— Cu voi, răspunse el oprindu-se lângă noi, abia trăgându-şi sufletul.

— N-aveam trebuinţă de tine.

— Nu? De mine, cel mai viteaz dintre viteji!

— De tine, cobea naibii! De câte ori te-am luat cu mine, numai necazuri am avut din pricina ta.

— Allah! Allah! Pentru ce vorbeşti aşa, effendi! Paşii mei sunt însoţiţi de binecuvântarea cerească. Ce vă îndeamnă să plecaţi? De ce aţi părăsit aseară satul?

— Fiindcă nu s-au purtat aşa cum se cuvine cu mine.

— Am auzit şi eu. Soldaţii sunt mâhniţi de ce s-a întâmplat, căci le eşti drag tuturor. Nădăjduiam că te vei întoarce astăzi la ei. Eu m-am sculat dis-de-dimineaţă ca să văd unde eşti. Sunt doar scutul şi pavăza ta! Mi-am luat şi armele cu mine. Taman când să ies din sat, v-am văzut plecând. Am strigat după voi dar nu m-aţi auzit, de aceea am dat fuga să v-ajung.

— Acum fă bunătatea să te întorci.

— Nu, effendi, nu mă despart de voi nici mort.

— Iar eu îţi poruncesc să te întorci numaidecât de unde ai venit, m-ai înţeles? Vom avea de întâmpinat multe primejdii şi n-avem nevoie să ne mai încurci şi tu.

— Degeaba mă goneşti. Dacă nu vrei să mă iei, vă urmez de la depărtare şi n-ai ce să-mi faci.

Ben Nil stărui şi el atât, încât n-am avut încotro. Credincios mi-era lunganul, n-aveam ce zice, dar numai buclucuri aveam de pe urma lui. Ce era să fac? Să mă apuc acum cu el la ceartă? Ştiam că tot nu scap de el.

— Bine, te iau, cu o condiţie: să asculţi orbeşte de poruncile mele, altminteri să ştii că o păţeşti cu mine.

— Ascult, effendi, ascult, zău aşa! Cere-mi ce vrei, numai nu-mi cere să mă despart de tine, zise el cu mâna pe inimă.

Pornirăm acum tus-trei, mai întâi spre vad. Selim, cu picioroangele lui se ţinea bine, deşi după câtva timp începu să se vaiete că îl doare burta şi-l apasă ceva pe stomac. Nu

era de mirare; mâncase doar cât zece.

În ajun trecuserăm vadul călare, acum însă, cu piciorul, ne venea apa până la brâu. După ce merserăm aşa vreun ceas, ieşirăm pe uscat şi cotirăm mai spre răsărit. Mă îndrumam mai mult după busola mea decât după descrierea făcută de tălmaci. Şi apoi, instinctul unui călător cu experienţă e o mai bună călăuză decât cuvântul unui negru care poate încurca adesea lucrurile. Ştiam în ce parte se află Foguda şi, dacă urmam direcţia, nu se putea să n-ajung la ţintă.

Ceea ce numesc eu instinct, se dovedi util cel puţin în ziua întâi. Nici un ţinut mlăştinos de care ne temeam nu întâlnirăm în cale, dar dădurăm peste o pădure mare de tamarizi, care părea să nu mai aibă sfârşit. Copacii erau pe alocuri destul de rari pentru ca pământul să fie zbicit, iar în alte părţi atât de deşi încât frunzişul lor forma deasupra noastră o boltă la adăpostul căreia era umbră şi o răcoare plăcută.

Lângă un iaz găsirăm ceva vânat înaripat; am împuşcat vreo două păsări pe care urma să le frigem seara pe jar.

Când soarele începu să se lase la asfinţit, pădurea se sfârşi şi ajunserăm la o câmpie stearpă, pârlită de arşiţă. Prea mare nu putea fi, aici, în acest ţinut străbătut de ape. Într-adevăr, când cele din urmă raze dispărură la orizont, dădurăm iar de o pădure. Deşi peste măsură de osteniţi, nu ne oprirăm la marginea ei, ca să nu se zărească din câmpie focul pe care urma să-l aprindem, ci ne afundarăm mai adânc în codru, măcar că se întunecase de-a binelea.

Vreascuri berechet; în curând focul ardea pe vatra improvizată şi noi smulgeam de zor penele păsărilor. Mirosul fripturii ne aţâţă şi mai mult foamea, aşa că nu luarăm în seamă că bietele păsări erau cam bătrâne. Dar cine era să mai stea s-aleagă! Aveam toţi trei dinţi sănătoşi şi eram flămânzi ca nişte lupi.

După ce, de bine, de rău, înfulecarăm friptura, ne culcarăm să ne odihnim puţin, făcând însă de pază cu schimbul din trei

în trei ceasuri.

Zorile ne apucară pe drum.

Ziua nu fu însă tot atât de norocoasă ca cea dinainte. Ţinutul era plin de smârcuri şi băltoace, aşa că trebuia să păşim cu mare băgare de seamă şi să ne abatem uneori din cale, ca să nu ne înnămolim. Aici nu mai exista nici o vietate, nici un fel de vânat şi ne-am culcat seara, flămânzi, ceea ce îl făcu pe Selim să ofteze din când în când din baierele inimii. L-am asigurat însă că a doua zi vom avea mai mult noroc; se mai linişti şi adormi buştean.

Spre marea mea părere de rău nu m-am putut ţine de cuvânt, căci nu găsirăm nici a doua zi nimic bun de mâncat. Maţele bietului Selim chiorăiau de s-auzea până cine ştie unde; trebuia neapărat să-i găsesc ceva.

Bine-ar fi fost să nu iau în seamă foamea cobei! De multe am fi fost scutiţi. Dar gură de om, gură de câine cere pâine şi mi-era milă de Selim, pe care îl ştiam mare mâncăcios.

Era vremea prânzului şi spre seară trebuia să ajungem la Foguda. Degeaba îi spuneam asta, el numai atât răspundea:

— Mi-e foame, mi-e foame, mi-e foame!...

Ben Nil părea de asemenea flămând şi istovit. Nu băgase de peste o zi nimic în gură şi drumul printre mlaştini fusese foarte obositor. Bietul băiat nu zicea nimic, dar eu vedeam bine că abia se mai ţinea pe picioare. Avea, mare nevoie de hrană.

Ce era de făcut? Se găsea acolo în pădure destul vânat, dar de unde să-l iau? Deodată, ca un răspuns la întrebarea pe care mi-o puneam, se auzi un ţipăt de cocor.

— Staţi că vă satur eu acuşi, le-am zis cu bucurie tovarăşilor mei.

— Cu ce? spuse Selim cu lăcomie.

— N-aţi auzit ţipătul? Haidem, dar încet, ca să nu-l speriem.

Ţipătul era al unui cocor, şi se aude cam aşa: car-nuc, car-nuc, nuc, nuc; de acolo i-au dat arabii numele de carnuc. Se

presupune că era pe undeva prin apropiere apă şi pe lângă apă se aţin păsări de baltă.

O luarăm deci la stânga, strecurându-ne tot pe sub copaci, până ieşirăm din pădure. La cel mult o sută de paşi de noi era o baltă mărginită de trestii. De aici venea croncănitul şi într-acolo ne îndreptarăm şi noi.

— Mă iei şi pe mine, effendi? Ştii că n-am obiceiul să sperii vânatul, zise Ben Nil.

— Bine, vino!

— Parc-aş merge şi eu, spuse Selim. De glonţul meu tremură toate păsările cerului şi ale pământului.

— Şi zboară fără să le atingă, am adăugat eu. Măi, piază-rea, măi, o să ne goneşti bunătatea de vânat. Ia stai mai bine aici, la marginea pădurii, şi aşteaptă până ce ne vom întoarce. Dar să nu cumva să te mişti din loc, ca să ne pierdem pe urmă vremea căutându-te. Ai înţeles ce ţi am spus?

— Am înţeles, effendi. Am făgăduit doar să nu ies din cuvântul tău. Vezi numai de împuşcă vreo pasăre mai acătării, ca s-avem cu ce ne sătura.

Se aşeză jos în iarbă, iar noi pornirăm spre capătul iazului. Ne furişarăm în păpuriş şi zărirăm doi bâtlani în apă. Păreau însă bătrâni şi ştiam că nu vor fi buni de mâncat. În schimb puţin mai încolo era o pereche de ciovlici, iar pe malul celălalt ceva şi mai bun, adică un cârd de gâşte sălbatice.

Cum o gâscă e într-adevăr un vânat cât se poate de gustos, am pornit să ocolim iazul, tot furişându-ne pe după trestii. Deodată ciovlicile scoaseră ţipete de spaimă şi trecură în zbor deasupra capetelor noastre.

— Ce să fie asta? am zis eu mirat, oprindu-mă în loc. Le-a speriat cineva. Dar cine?

— Pesemne că ne-au văzut şi s-au speriat, îşi dădu cu părerea Ben Nil.

— N-aveau cum să ne vadă. Şi-apoi n-ar fi zburat spre noi.

— Atunci l-or fi zărit pe Selim.

— Asta se poate. Hai să mergem.

Când ajunserăm la locul unde se aflau gâştele, le văzurăm tot acolo.

— Ocheşte-o tu pe cea din stânga... aia grasă, i-am şoptit lui Ben Nil, îndreptând ţeava puştii spre alta.

Împuşcăturile detunară aproape în acelaşi timp; cârdul zbură gâgâind, împrăştiindu-se care încotro, dar cele două ochite de noi nu se mai putură ridica de jos. Le nimerisem în aripi; ne apropiarăm de apă şi le traserăm spre noi cu puştile.

— Aşa, acum avem ce mânca, zise Ben Nil râzând. O să-i astupăm gura lui Selim, ca să nu ne mai împuieze capul cu tânguirile lui.

Fiecare cu gâscă lui la subsuoară, ne întoarserăm la locul unde îl lăsasem pe Selim, dar... ia-l de unde nu-i.

— Tot nu s-a astâmpărat, măcar că i-ai spus să nu se mişte de la locul lui, spuse Ben Nil cu ciudă.

Văzurăm câteva crăci rupte în tufiş, aşa că am zis cu mirare:

— S-a dus pesemne iar în pădure, dar pentru ce?

Abia am sfârşit vorba şi am căpătat îndată răspunsul, dar pe altă cale decât m-aş fi aşteptat. Din dosul tufişului răsăriră ca din pământ câţiva inşi cu paturile puştilor ridicate. Am vrut să mă dau îndărăt, însă era prea târziu. O lovitură mă culcă la pământ şi, când am vrut să mă ridic, o a doua mă făcu să-mi pierd cunoştinţa.

Când m-am trezit din leşin şi am deschis ochii, vedeam toate ca printr-o ceaţă deasă. Capul mă durea îngrozitor. Am încercat să ridic mâna, dar n-am putut, căci eram legat fedeleş.

— Aha, câinele e cu ochii deschişi am auzit pe cineva lângă mine. Aşadar trăieşte. Cu atât mai bine pentru noi.

Glasul ajungea la urechile mele ca printr-un zid, totuşi îmi păru cunoscut. Îmi frământam mintea să-mi aduc aminte

unde îl mai auzisem — zadarnic. Eram încă ameţit de loviturile date cu patul puştii în creştet.

— Dacă îl omorâţi, măcar că vă spusesem să n-o faceţi — am auzit eu iar glasul zicând — am fi fost lipsiţi de o mare plăcere. Aşa însă îl vom vedea, în sfârşit, murind în chinuri cumplite, chinuri pe care i le hărăzisem de mult. De astă dată nu ne mai scapă, fiţi pe pace.

Acum, da, ştiam cine vorbea. Era Ibn Asl, duşmanul meu de moarte. În mâinile lui mă aflam. Am închis ochii, dar nu de frică sau de groază. O, nu! Omul nu trebuie să dispere niciodată. Aveam însă nevoie de linişte, de multă linişte, ca să mă dezmeticesc bine, să pot cugeta. Cum am închis însă ochii, n-am mai putut să-mi dau seama de nimic. Să fi fost un somn adânc care mă cuprinsese sau iarăşi un leşin? Nici eu nu ştiu, dar ceea ce ştiu e că atunci când m-am trezit din nou, deşi capul tot mă mai durea, puterile îmi reveniseră şi judecata mi-era limpede ca şi când nu s-ar fi petrecut nimic.

Am ridicat puţin pleoapele şi m-am uitat printre gene. Ce-am văzut nu putea defel să mă bucure. Era încă ziuă în amiaza mare. Stăteam tot pe locul unde fusesem doborât. La dreapta şi la stânga mea, Ben Nil şi Selim, amândoi treji şi legaţi de mâini şi de picioare ca şi mine. În faţa noastră Ibn Asl, care mă privea cu ură; în jurul său aşa-zişii lui aghiotanţi şi niţel mai la o parte albii, vânătorii de sclavi. La oarecare depărtare se aflau djangehii, unii ghemuiţi la pământ, alţii punând şeile pe boii care păşteau mlădiţele de la marginea pădurii. Un mare număr din boi trebuiau să ducă frânghiile, jugurile şi lanţurile cu care legau sclavii după ce-i prindeau.

— Deschide mai bine ochii, câine! se răsti Ibn Asl la mine. Crezi că sunt chior şi nu văd că te-ai trezit?

Ca să nu-l aţâţ şi mai rău, am deschis ochii. Mă plesni peste trup cu un gârbaci din piele de hipopotam, apoi urmă:

— Allah mi-a ascultat în sfârşit ruga şi te-a dat iar în puterea mea când nici nu mai nădăjduiam că ar fi cu putinţă.

Ştii tu ce te aşteaptă?

— Da, am răspuns eu foarte liniştit, libertatea.

— Câine, cutezi să mă înfrunţi? răcni el înfuriat, pocnindu-mă iar de câteva ori cu biciul, lovituri ale căror urme aveam să le port multă vreme. Chinurile care te aşteaptă le cunoşti tu, ţi le-am spus şi altă dată. Ai avut norocul să-mi scapi, dar de rândul ăsta ţi s-a înfundat. Cel dintâi lucru pe care o să-l fac, o să ţi tai pleoapele, ca să nu te mai poţi bucura de binefacerile somnului şi să mori încetul cu încetul, lipsit de odihnă.

— Tu o să mori înaintea mea şi Allah o să te supună la chinuri şi mai grozave decât acelea pe care mi le-ai hărăzit tu mie.

Vorbeam astfel căci un glas lăuntric îmi spunea că voi scăpa şi acum din ghearele ticălosului. Mă mai bizuiam şi pe norocul meu, care nu mă părăsise încă niciodată până în clipa de faţă, pe agerimea minţii mele şi pe puterea trupului meu. De altminteri, eram sigur că se va feri deocamdată să se atingă de mine. Îmbolnăvindu-mă, l-aş fi ţinut în loc şi ştiam că intenţia lui era să mă schingiuiască pe îndelete, ca să se poată bucura cât mai mult de chinurile mele.

— Aşa crezi? spuse el, hohotind batjocoritor. Un singur cuvânt de-al meu şi eşti mort. Dar n-am nici timp, nici chef de aşa ceva. La început o să te fac să simţi gustul a ceea ce te aşteaptă, chinuind sub ochii tăi pe aceia pe care ai venit să-i salvezi. Zici că o să mor eu înaintea ta? Degeaba tragi nădejde că au să te scape. Ştiu pe cine te bizui, dar o să vezi că speranţele tale au să se spulbere în vânt.

— Nu ştii nimic, am zis eu, ca să-l întărât şi mai mult şi să pot afla de la el ce ştie.

— Tot, tot ştiu! Ai reuşit să pui mâna pe ştafeta mea, şi ai aflat astfel de planul meu, Mi-aţi ars seribahul, pe urmă v-aţi întâlnit la Maijeh Semkat cu borii şi aţi pornit cu ei să daţi de veste gohkilor de la Wagunda de sosirea noastră.

— Pesemne că ai visat! i-am zis râzând, ca să-l fac să-mi mărturisească şi mai mult.

— N-am visat defel, căci toate astea le-am aflat de la omul tău de încredere, deşteptul de Selim. Te-ai certat cu reissul effendina, de aceea ai plecat de la Wagunda, ca să ceri cu de la tine putere ajutorul oamenilor din Foguda. Din fericire, mi-am scurtat drumul, aşa că mă aflu aici cu câteva zile mai devreme decât era vorba. M-am gândit — şi, după cum văd, bine am făcut — că n-ar fi rău să mai dau întâi o raită şi pe la Foguda, ca să iau şi de acolo ceva sclavi. Ajunşi în apropiere, a trebuit să facem un popas, ca să aşteptăm să se înnopteze bine, pentru a da atacul. Am pornit cu vreo câţiva soldaţi de-ai mei înainte, să aleg locul de popas, şi am nimerit tocmai aici, unde am dat de Selim, la marginea pădurii. Omul ăsta e atât de şiret încât nici măcar nu s-a gândit s-o ia la fugă. Ne-a văzut, a văzut cum ne-am retras repede pe sub copaci, ca să ne putem furişa apoi pe sub tufe. Dar nici nu s-a clintit din loc. Dacă toţi războinicii pe care îi aveţi cu voi sunt tot atât de deştepţi ca Selim, apoi isprăvesc repede cu ei. Am pus mâna pe el şi, când l-am strâns niţel în chingi, a mărturisit tot ce ştia. Pe urmă aţi venit voi şi... nu mai e nevoie să-ţi spun mai departe. Vezi, deci, că ştiu tot şi înţelegi şi singur că eşti pierdut. Acu’ ne ducem la Foguda şi o să ai prilejul să vezi şi tu cum se face o vânătoare de sclavi.

Se ridică de jos şi le făcu un semn celorlalţi să-l urmeze, ca să se pregătească de plecare. Cum nu se uita în momentul acela nimeni la noi, l-am întrebat pe Selim:

— L-ai văzut într-adevăr pe Ibn Asl venind?

— Da, effendi, şi mai erau încă alţi cinci cu el.

— Pentru ce n-ai fugit?

— Păi nu mi-ai poruncit tu să nu mă mişc din loc?

— Tâmpitule, dobitocule! Puteam eu să prevăd că vine Ibn Asl? i-am ripostat scos din fire. Ştiam eu că o să ne fi şi de astă dată piază-rea, ca întotdeauna! Dacă te ascundeai

repede în tufiş, ca să nu te vadă Ibn Asl, şi ne dădeai de veste, acum ar fi el prizonierul nostru, nu noi ai lui. Şi ce te-a determinat să-i spui tot ce am făcut până acum şi aveam de gând să facem de acum încolo?

— M-a ameninţat cu moartea şi...

— Tontule! Dacă nu reuşesc eu să te scap, te omoară el şi aşa.

— Effendi, spuse el cu sfială, crezi că o să poţi să ne scapi?

— Nădejdea n-am pierdut-o încă, dar o să fie greu. Roagă-te de Allah să...

M-am întrerupt, căci veniră câţiva oameni de-ai lui Ibn Asl ca să ne ia şi să ne pună jugul de gât — sau şebah, cum îi spun ei. Jugul e o cracă lungă, în formă de furcă; bagi capul în furcă şi peste ea se aşează o prăjină. De capătul prăjinii mele era legată o curea, pe care Ibn Asl o prinsese de şaua lui. Eu trebuia să împing craca înainte. Ca să fie şi mai siguri mi-au pus şi cătuşe de fier la mâini. Selim şi Ben Nil erau legaţi de şeile a doi vânători de sclavi.

Îmi ziceam în gândul meu că dacă oamenii lui Ibn Asl ar fi ştiut cum stau lucrurile cu ei, nu l-ar fi urmat atât de supuşi pe Ibn Asl, ci s-ar fi împotrivit din răsputeri; mai mult: eram încredinţat că ar face tot ce le-ar sta în putinţă să ne facă scăpaţi. Eram, deci, hotărât să mă folosesc de cel dintâi prilej ca să le spun ce îi aşteaptă.

Dar cum să mă înţeleg cu ei? Îmi frământam mintea să-mi amintesc puţinele cuvinte pe care le ştiam şi curând am constatat că aşa puţine cum erau aveau să-mi prindă bine.

Mergeam de vreun ceas pe un câmp deschis, când în zare apăru iar o pădure. O iscoadă venea dintr-acolo şi se apropie de Ibn Asl să-i spună ceva. Vorbiră amândoi câtva timp în graiul djangehilor, pe care Ibn Asl îl cunoştea destul de bine. Când iscoada vru să se întoarcă la ai săi, i-am strigat:

— *Ibn Asl anadş rehm, badd ginu şeic kador, şeic and wirt, afod rahn...*

Aceste cuvinte — un amestec din limbile djangehilor şi nuehrilor — se puteau tălmăci cam astfel: Ibn Asl e un om rău, a vrut să-l ucidă pe şeicul vostru; şeicul e acum prietenul nostru şi se află cu noi. Mai departe nu-mi dădu răgaz Ibn Asl, căci smuci de jug cu atâta putere, încât m-am prăvălit la pământ, în vreme ce răcnea înfuriat:

— Taci, câine! Eşti un mincinos. Vrei să-ţi închid gura cu gârbaciul?

A descolăcit biciul din jurul mijlocului şi a început să mă lovească cu codiriştea unde nimerea. Cum tocmai vroiam să mă ridic, am căzut iar jos, ameţit. Iscoada se îndepărtă fără să-mi arunce o privire, ceea ce însemna că nu luase în seamă cuvintele mele sau nu le dădea crezare.

— Dacă mai îndrăzneşti să vorbeşti cu vreunul din ei, strigă Ibn Asl ameninţător, să ştii că îţi pun un căluş în gură.

Ştiam că ameninţarea nu era o vorbă goală, şi cum nu e nici o plăcere să umbli o zi întreagă cu gura astupată, mi-am propus să tac deocamdată.

Peste puţin timp ajunserăm la marginea pădurii. Aici era oarecum întuneric, căci copacii erau deşi şi soarele cobora spre apus. Trecu o jumătate de ceas până să ieşim iar la câmp. După un sfert de ceas începu să se însereze, dar noi mergeam înainte fără să ne oprim. Pe la ceasurile opt făcurăm popas, căci dăduserăm de iscoadele lui Ibn Asl, care ne aşteptau aici. Am înţeles că ne aflăm aproape de Foguda, satul pe care avea de gând să-l atace.

Stelele nu luminau încă îndeajuns, ca să-mi pot da seama ce fel era ţinutul în care ne aflam. Doar atât am văzut: că ne aflam în mijlocul unor tufişuri unde se puteau foarte bine piti vânătorii de sclavi.

Noi, prizonierii, furăm dezlegaţi de şei, în schimb ni se legară iarăşi picioarele, fără însă să ni se scoată jugul din jurul gâtului. Trei oameni ne luară în paza lor.

În jurul nostru domnea multă mişcare, totul însă pe tăcute.

Priponeau boii sau îi legau de tufe. Foc nu aprinseră, dar înţelegeam după zăngănitul lanţurilor şi al armelor că se pregăteau să atace satul.

Mintea mea lucra cu înfrigurare. Oare nu era chip să-i scap pe bieţii oameni de ceea ce îi aştepta sau cel puţin să le dau de veste printr-un semn oarecare? Să mă duc la ei, era cu neputinţă, dar poate că satul era destul de aproape ca un strigăt de-al meu să ajungă până acolo, îmi ziceam însă că-mi puneam prin asta viaţa în joc. Viaţa unui singur om ca să scape pe-ale atâtora n-ar fi fost nimic dacă aş fi ştiut că îi pot salva sacrificându-mă.

Vroiam însă să-i salvez pe gohkii din Wagunda şi în acelaşi timp şi pe reissul effendina. Dacă mă omorau, nu o mai puteam face. Atunci, ce?...

Gândurile acestea mă chinuiau cumplit. Am băgat de seamă că negrii plecară şi după câtva timp şi albii. Numai câţiva rămaseră să păzească boii şi încă trei, care ne supravegheau pe noi.

Timpul trecea. Grija mea pentru satul ameninţat sporea clipă cu clipă. O mână, numai una să fi avut liberă. Am încercat să-mi slăbesc cătuşele dar n-am izbutit. Din pricina căldurii de peste zi şi a strânsorii, mâinile mi-erau umede şi umflate.

La vreun sfert de ceas de la plecarea vânătorilor de sclavi neliniştea mea deveni atât de puternică, încât nu m-am mai putut stăpâni. Trebuia cu orice preţ să dau alarma, fie ce-o fi. Am pus mâinile la gură, le-am făcut pâlnie şi am scos un strigăt prelung, strigătul pe care îl scot popoarele sălbatice când pornesc la atac. Am făcut-o de două, de trei ori, una după alta, fără ca paznicii mei să mă împiedice. Doar unul dintre ei râse batjocoritor şi zise:

— Prostule! Crezi că Ibn Asl nu şi-a luat măsuri? Te cunoaşte el. Ştia că o să încerci să le dai de veste câinilor ălora de negri. De aceea a poposit aici. Până în sat e cale de

un ceas. Urlă cât îţi place, că tot nu te aude nimeni. Te las să-ţi faci gustul, fiindcă e cel din urmă, altul nu o să mai ai când.

Aproape că-mi fu ruşine de mine însumi. Totuşi îmi păru bine că încercarea mea nu avu alte urmări. Ca să salvez satul, nu era cu putinţă, dar îmi făcusem datoria, în privinţa asta îmi împăcasem cugetul, nu însă şi în ce priveşte pe bieţii oameni a căror pieire se apropia pe furiş. Zăceam ca un om cuprins de friguri. Sferturile de ceas treceau. După poziţia stelelor, care începuseră să lumineze mai viu, am înţeles că trebuia să fie ceasurile zece sau unsprezece. Deodată cerul porni să se înroşească spre răsărit.

— *Hamdulillah*, începe! zise paznicul cu bucurie. Pun şobolanii la fum.

— Cum, vreţi să-i ardeţi? am întrebat eu îngrozit.

— Să-i ardem? râse el. Aşadar, nu ştii cum se face o vânătoare de sclavi?

— Eu nu vânez oameni.

— Atunci hai să-ţi spun.

— Taci! Nu vreau s-aud nimic.

— Ba o s-auzi. N-ai să-mi porunceşti tu dacă să tac sau nu. Dacă vreau să vorbesc, e treaba mea despre ce vreau să vorbesc. Tocmai fiindcă ştiu că nu-ţi place, o să povestesc cum se face o vânătoare de sclavi.

Nu i-am răspuns. Urmă:

— Ştii că toate satele negrilor sunt împrejmuite eu un gard de spini. Mărăcinii sunt de obicei uscaţi şi ard foarte bine. Îndată ce s-a împresurat satul, se dă foc în câteva locuri gardului; cât ai clipi, arde tot cu vâlvătaie; scânteile sar pe acoperişurile colibelor, care sunt de trestie şi iau foc. Negrii se deşteaptă buimăciţi din somn şi vor să scape. Copiii şi bătrânii n-au destulă putere să fugă, aşa că ard ca şoarecii. Tinerii însă — şi tocmai de ăştia avem noi nevoie — izbutesc să sară peste gardul aprins şi, cum dincoace e întuneric, iar ei sunt orbiţi de fum şi de lumina focului, nu văd pe cine au în

faţă; punem mâna pe ei şi-i băgăm în lanţuri. Cine se împotriveşte, e culcat la pământ cu gloanţe, cu patul puştii, ori înjunghiat cu cuţitul.

— Încetează cu grozăviile astea! se răsti Ben Nil la el. Voi nu sunteţi oameni, ci diavoli adevăraţi.

— Bine zici, râse celălalt. O să vă convingeţi pe pielea voastră că suntem diavoli — cum spui. Vouă o să vă meargă şi mai rău decât negrilor pe care îi prind acum ai noştri. Aceştia n-au de ce să se plângă. Care nu se lasă prins, e împuşcat, înjunghiat ori aruncat în foc şi moare repede. Ceilalţi sunt vânduţi robi şi nu mai au grijă de nimic, le dă stăpânul tot ce le trebuie.

— Aruncat în foc, zici? întrebă Ben Nil, cutremurându-se. Se întâmplă şi aşa ceva?

— Ba bine că nu! Babele, moşnegii şi copiii, care au izbutit să treacă prin vreo spărtură a gardului, sunt împinşi îndărăt în flăcări. Cu cei care au trecut de treizeci de ani ori n-au trecut de cinci ani, n-avem ce face, fiindcă nu-i cumpără nimeni. Îi ardem în foc, ca să nu risipim degeaba praful de puşcă ori gloanţele, împuşcându-i.

Şi ticălosul povestea mereu, fără să-l pot împiedica. La răsărit se lumina tot mai mult; cerul părea o mare în flăcări; satul ardea cu vâlvătăi. Lumina focului ajungea până la noi, semn că Foguda era un sat mare şi întins.

Şi iar se scurseră câteva ceasuri. Trecuse de mult miezul nopţii când veniră doi vânători de sclavi şi le spuseră paznicilor:

— Ibn Asl vrea să le arate câinilor ăstora de prizonieri ce vânătoare îmbelşugată am făcut. Veniţi cu ei la Foguda.

Ni se dezlegară curelele de la picioare; trebuia să ne supunem. Focul părea că se mai potolise, dar lumina îndeajuns ca să putem vedea în jurul nostru. Străbăturăm mai întâi printre tufişuri, pe urmă ieşirăm la câmp. După vreo jumătate de ceas de umblat, dădurăm de ogoare, al căror rod

nu-l vor mai vedea cei ce l-au muncit, apoi ajunserăm la marginea satului. Nu mai ardea, dar din el nu rămăsese decât un morman de cenuşă fumegândă. Dincolo de unde fusese gardul de mărăcini, vânătorii de sclavi aprinseseră un foc mare, în preajma căruia îşi aduseseră prada: oameni şi vite.

Negrii îşi ţin totdeauna turmele într-un ocol afară din sat. De aceea când e vreo năvală, le cad duşmanului vii în mână şi focul nu le ajunge. Vitele sunt pentru vânătorii de sclavi şi mai de preţ decât oamenii, căci o vacă se plăteşte mai bine decât un sclav negru.

Ibn Asl luase o pradă însemnată. Am văzut peste o sută de boi şi de vaci; oi de patru ori pe atât.

Dar oameni? Vă spun drept că, dacă aş fi avut mâinile libere, îl omoram fără pic de milă pe ticălosul de Ibn Asl. Legea noastră creştină ne opreşte să luăm viaţa cuiva, dar la ceea ce vedeam aş fi simţit o adevărată plăcere să-i fi înfipt pumnalul în inimă ori să-l sugrum cu mâinile mele.

Nenorociţii zăceau în jurul a două focuri mari. Disperarea de pe chipurile lor nu o vedeam, dar mi-o puteam lesne închipui. Sărmanii! Până mai adineauri dormeau liniştiţi în colibele lor, odihnindu-se după munca grea de peste zi. Bărbaţii erau despărţiţi de femei, iar acestea de copii printr-o oarecare distanţă. Paznicii, cu biciul în mână, umblau de la unii la alţii şi, cum cuteza vreunul dintre prizonieri să se mişte, deşi erau legaţi burduf, era biciuit fără milă. Am văzut cum unuia îi crăpase pielea din pricina loviturilor şi sângele se prelingea încet pe trupul lui schingiuit. Am întors capul să nu mai văd. Ben Nil şi Selim făcură la fel.

Ibn Asl era la copii. Le pipăia membrele, ca să-i poată preţui mai bine. Ne văzuse venind şi băgă de seamă că întorsesem capetele. Arătă la nişte pari care slujiseră pentru proptit boii şi le zise paznicilor:

— Aha, câinii ăştia nu vor să vadă ce trebuie să vadă. Legaţi-i de parii de colo şi, dacă închid ochii, biciuiţi-i până ce

i-or deschide.

Porunca îi fu îndeplinită. Ne legară astfel ca să putem avea grozăviile în faţa noastră. La dreapta mea era satul prefăcut în cenuşă. Vedeam printre mormanele încă fumegânde trupuri pe jumătate carbonizate. La stânga cirezile şi turmele de vite păzite de un număr de djangehi, iar în faţa noastră şirurile de negri, printre care se plimbau paznicii cu biciurile lor şfichiuitoare în mâini.

Ibn Asl se întoarse la copii şi-i pipăia mereu; pe cei care i se părură destul de voinici ca să poată ţine la drumul lung pe care îl aveau de făcut îi lăsa pe loc, pe cei slăbănogi însă poruncea cu un gest vânătorilor de sclavi să-i ia de acolo şi să-i ducă mai la o parte. Nu bănuiam nici pe departe ce avea de gând să facă pe urmă cu ei. Credeam că o să-i dezlege şi o să le dea drumul. Amarnic mă înşelam!

După ce isprăvi cu pipăitul, l-am auzit dând o poruncă şi într-o clipă alergară câţiva inşi la copiii puşi deoparte... cuţitele lor sclipiră şi... scoţând un ţipăt, am închis ochii... Câteva lovituri de bici mă siliră să-i deschid iar şi, când m-am uitat într-acolo... nici unul dintre copii nu mai era în viaţă...

Bietele mame urlară de durere, se zbătură în legăturile lor, dar loviturile de bici le făcură să amuţească. Nenorocitele la care acest mijloc nu ajută fură împuşcate fără multă vorbă.

Clocoteam de furie. Tremuram tot de o mânie neputincioasă. De câte ori îl cruţasem pe Ibn Asl şi pe toţi nemernicii ăştia! în clipa aceasta mă căiam amarnic de prostia mea şi am făcut jurământ în gând să nu mai fiu atât de îngăduitor cu ei, dacă voi mai fi o dată în măsură să pedepsesc acel groaznic măcel.

Din nenorocire nu văzusem încă tot; ceea ce avea să urmeze era şi mai rău. Venise acum rândul celor mari. Care nu putea fi de folos, era omorât pe loc. Ca să nu urlu, strângeam din dinţi cât puteam, dar nu de frica biciului, ci ca să-mi întipăresc bine în minte sălbăticia asta, pentru a fi un

îndemn la răzbunarea mea de mai târziu.

După ce măcelul se sfârşi, se aduseră crengi şi lanţuri. Până atunci fuseseră legali cu frânghii şi curele; acum li se puseră cătuşele, le vârâră capetele în jug şi îi legară unii de alţii, în aşa fel că nu puteau zăcea decât pe o singură parte şi, dacă ar fi vrut să se întoarcă vreunul pe cealaltă, trebuiau să se întoarcă toţi odată.

Se astâmpăraseră; înţelegeau că orice împotrivire le-ar înrăutăţi soarta.

După ce isprăvi şi cu treaba asta, Ibn Asl veni la mine şi mă întrebă rânjind:

— Ei, cum îţi place? Aşa e că am făcut o vânătoare minunată şi că prada o să-mi aducă bune parale?

Mi-am stăpânit indignarea şi i-am răspuns cu o linişte prefăcută:

— Adevărat. Socot că negrii pe care i-ai lăsat în viaţă trec de două sute şi chiar dacă s-or mai prăpădi un sfert din ei pe drum, tot îţi rămân o sută cincizeci de vândut. Şi unde mai pui vitele. Zău că te pizmuiesc!

Să nu fi fost atât de amărât de ce văzusem, aş fi pufnit în râs la mutra pe care o făcu ticălosul la vorbele mele. Se dădu câţiva paşi îndărăt, mă privi uluit şi zise:

— Mă pizmuieşti? Allah face uneori şi minuni de astea! Ce te-a apucat, omule, de te-ai schimbat aşa, din senin?

— O să afli tu în curând.

— Nu cumva vrei să te faci vânător de sclavi?

— Asta nu, cu nu robesc oameni. Sunt însă câţiva pe care vreau şi nădăjduiesc să-i prind.

— Cine sunt ăştia?

— Aş putea să nu-ţi răspund, totuşi ţi-i spun, ca să nu mă crezi fricos sau deznădăjduit. Pe cine vreau să prind vrei să ştii? în primul rând pe tine şi în al doilea pe tovarăşii tăi.

Izbucni într-un râs cu hohote.

— Pe mine şi pe ai mei! De ce nu atunci şi pe negrii pe care

i-am tocmit să mă ajute?

— Pentru că ăştia nu sunt vinovaţi. I-ai ademenit cu minciunile tale. Vor fi scutiţi de pedeapsa care vă aşteaptă, pe tine şi pe tovarăşii tăi albi.

Mă privi câtva timp sfredelitor, veni apoi mai aproape, îmi cercetă bine cătuşele şi zise mai liniştit:

— Mai că-mi vine să cred că ţi-ai slăbit legăturile şi că pe asta te bizuiai, ca să ne scapi iar. Văd însă că nu-i aşa. Altceva nu pot să cred decât că ai înnebunit.

— Sunt în toate minţile şi ştiu bine ce vorbesc.

— Aha, aşa! O să-ţi arăt eu numaidecât cum...

Îşi curmă vorba şi se uită iar iscoditor la mine. Eu nici n-am clipit. Trăsese cuţitul de la brâu, ca şi când ar fi vrut să mi-l împlânte în piept. Se răzgândi însă. Îl vârî la loc, scrâşni din dinţi şi urmă:

— Nu! Pe mine nu mă tragi tu pe sfoară. Sunt destul de deştept ca să ştiu ce ai de gând.

— Pentru asta nu se cere cine ştie ce deşteptăciune. N-am altceva de gând decât să-ţi spun în faţă părerea mea. Atâta tot.

— Ei, aş! Nu te mai preface. Ştii că nu mai e nici o scăpare, că eşti în puterea mea şi că te aşteaptă chinuri neînchipuite de o minte omenească. Ca să fii scutit de ele şi să ai o moarte uşoară şi repede, încerci să mă aţâţi. Nădăjduieşti că în mânia mea o să te omor dintr-o dată. Dar ţi-ai greşit socoteala. O să te cruţ până ce vom ajunge la Wagunda, pe care o s-o ard până în temelii, îl voi avea atunci şi pe iubitul tău prieten, reissul effendina, în mână şi vă voi face plăcerea să vă vedeţi unul pe altul chinuindu-vă şi să vă auziţi urletele de durere şi văicărelile.

Îmi puse mâna prieteneşte — în batjocură, fireşte, pe umăr şi adăugă:

— Vezi deci că sunt mai deştept decât tine. Nici Allah, nici diavolul nu te mai pot scoate din mâna mea. Eşti pierdut. Şi

dacă aştepţi cumva ajutor de la emir ori tragi nădejde că nu voi putea pune mâna pe el, află atunci că vom porni chiar în noaptea asta la Wagunda. Reissul nu se aşteaptă să sosim atât de curând şi cu cât mă voi grăbi, cu atât mai sigur e că îl vom lua prin surprindere. Acu’ o să vi se dea ceva de mâncat. Nu că mi-ar fi milă de voi, o, nu! dar ca să aveţi putere la drum.

Plecă să dea poruncă. Eu eram mulţumit că-mi ajunsesem scopul. Nu mai încăpea îndoială că deocamdată ne va cruţa.

Ni se aduse câte o bucată de carne friptă şi supă de băut. Carnea fusese tăiată bucăţele şi un vânător de sclavi ni le vâra în gură, căci mâinile ne erau tot legate. Ne dădură atât cât să ne săturăm bine de tot, pe urmă ne dezlegară de pari şi paznicii ne împinseră ceva mai încolo.

M-am aşezat aşa ca să nu fiu cu faţa la sat, să nu văd ce se petrece acolo. Mă feream să vorbesc cu tovarăşii mei, ştiind bine că aş fi fost împiedicat cu lovituri de bici. Erau şi ei, se vede, de aceeaşi părere, căci tăceau ca şi mine.

Deşi stăteam întors cu spatele, am simţit că se pregăteşte ceva. Ce anume, am aflat îndată. Pornirăm la drum. Sclavii mergeau înşiraţi la rând, vitele erau mânate dinapoi, pe noi trei ne luă Ibn Asl şi vânătorii lui albi între ei.

Ajunserăm la locul unde fuseserăm atacaţi; aici făcurăm un popas. Vânătorii de sclavi aprinseră câteva focuri. Din cele ce-mi spusese Ibn Asl, bănuiam că nu aveam sa zăbovim decât prea puţin timp şi bănuiala mea se adeveri cât de curând.

Se aduseră boi înşeuaţi, pe urmă veni Ibn Asl şi-mi zise:

— Ben Nil şi Selim nu sunt buni călăreţi; dacă i-aş lăsa în jug, s-ar prăpădi pe drum. Şi cum îmi sunt dragi ca lumina ochilor şi nu vreau să-i pierd, o să-i las să călărească fără jug. Dar pe tine, effendi, te ştiu călăreţ destoinic, de aceea o să călăreşti cu jugul în gât. Nădăjduiesc că nu o să mă dai de ruşine.

Cuvintele lui, spuse în bătaie de joc, mă puseră pe gânduri. Mă aştepta un drum greu şi foarte obositor. Îmi dădeam însă bine seama că o încercare de fugă era cu neputinţă. Singura mea nădejde era... apa. Apa? Vreţi să ştiţi cum?

Când mi se puseră cătuşele la mâini, căutasem să le am cât mai largi, cu gândul să le pot face să alunece mai târziu în jos. Câteva zgârieturi sau chiar răni n-aveau importanţă. Nu pusesem însă la socoteală clima de aici. Mă scăldam întruna în sudoare. Mâinile mi-erau mereu umede şi atât de umflate, încât oricâte sforţări aş fi făcut mi-ar fi fost cu neputinţă să le scot din cătuşe. De aceea trebuia mai întâi să mi le dezumflu şi asta nu se putea face decât cu ajutorul apei. Apă rece, numai apă!

Ben Nil şi Selim fuseseră legaţi pe boi. Mă siliră să încalec cu jugul de gât, mă legară zdravăn în şa, apoi boii fură mânaţi printre tufişuri până ce ajunserăm la câmp deschis, unde ne aştepta convoiul.

În frunte mergeau doi inşi călare care, după cum am înţeles mai târziu, cunoşteau bine ţinutul. Pe urmă venea o ceată de zece vânători de sclavi albi şi după ei Ibn Asl, de a cărui şa erau fixate două curele. Una fu legată de jugul meu, iar cealaltă înfăşurată în jurul mijlocului lui Ben Nil, aşa că eram nevoiţi să călărim amândoi, unul lângă altul, în spatele schingiuitorului nostru.

De la şaua mea pornea o altă curea, care era legată de a lui Selim.

Eu stăteam legat zdravăn de şa, fără să mi se dea frâul în mână, iar la gât aveam jugul acela greu pe care trebuia să-l ţin cu amândouă mâinile ridicate, ca să nu fiu sugrumat. Fiecare smucitură a boului lui Ibn Asl avea să mişte jugul şi să-mi provoace dureri cumplite. Selim nu se pricepea la călărie, era legat şi ştia şi mai puţin să-şi conducă boul. Cum animalul său era legat de al meu, îşi poate oricine închipui ce mă aştepta. Un singur mijloc era pentru a-mi uşura chinurile:

să ţin cât mai strâns între pulpe boul sub mine. Dar cine poate sta aşa, ţeapăn, o zi întreagă, şi încă pe un bou!

În urma lui Selim veneau alţi vânători de sclavi albi, apoi ceilalţi. După ce convoiul fu astfel întocmit, la un semnal al conducătorului, pornirăm la drum; mai întâi încet, pe urmă din ce în ce mai repede. Nu trecură nici cinci minute şi am putut să-mi dau seama că boul de sub mine nu era un bou de călărie, ci de povară şi încă unul din cei mai proşti. Călca ţeapăn şi mai mult în sărituri. M-am trudit pe cât am putut să-i potrivesc niţel pasul, dar ce folos, când Ibn Asl smucea mereu de jug! Şi apoi, cei care veneau după Selim izbeau ca nebunii în boul lui, ca să meargă mai repede. Vai de sufletul meu ce-am suferit!

Să fi fost pe la ceasurile trei după miezul nopţii. Stelele sclipeau încă pe bolta cerului şi drumul ducea tot prin câmp deschis, aici drept, aici cotind când la dreapta, când la stânga. Călăuzele cunoşteau ţinutul, ca şi când ar fi fost născuţi şi crescuţi acolo. Singurul lucru pe care mi-l îngăduiseră era că puteam să stau de vorbă cu Ben Nil. Sau o făcuseră într-adins, ca să avem prilejul să făurim planuri care s-ar fi dovedit pe urmă zadarnice?

Nu puteam vedea câţi călăreţi veneau după noi, deoarece jugul nu mă lăsa să întorc capul. Mai târziu, când făcurăm popas, ca să se odihnească boii şi să pască, am numărat treizeci de albi şi vreo sută de negrii. Aşadar, rămăseseră în urmă douăzeci de vânători de sclavi şi vreo cincizeci de negri, ca să mâne boii şi oamenii luaţi pradă de la Foguda, pe când Ibn Asl plecase înainte pentru a lua Wagunda prin surprindere.

Bietul Ben Nil făcea tot ce îi sta în putinţă să-mi uşureze chinurile, dar fiind legat de mâini şi de picioare, nu-şi putea stăpâni animalul cum ar fi dorit.

— Effendi, îmi şopti el, de astă dată mi se pare că s-a isprăvit cu noi. Ori mai e vreo scânteie de nădejde în sufletul

tău?

— Numai o scânteie? Eu sunt sigur că vom scăpa şi din asta, i-am răspuns cu tărie.

— De, ştiu şi eu ce să zic!? Tare mă tem că te amăgeşti degeaba...

— Cât timp trăiesc, nu-mi pierd nădejdea, şi deocamdată vezi că trăiesc.

— Ce poţi să mai nădăjduieşti cu jugul ăla de gât şi legat fedeleş?

— Curelele se pot rupe şi jugul e de lemn.

— Crezi că ţi-ai putea rupe cătuşele de la mâini?

— Atâta timp cât sunt nevoit să-mi ţin cu ele jugul, fireşte că nu.

— Şi cât timp ai cătuşele la mâini nu-ţi poţi lua jugul.

— Aşa e, dar nădăjduiesc că nu le voi mai avea multă vreme.

— Cum o să ţi le poţi da jos?

— O să afli mai târziu. Nu vreau să-ţi spun deocamdată, fiindcă s-ar putea să ne audă cineva. Acum, tăcere! Trebuie să-mi adun gândurile şi să chibzuiesc bine la ceea ce am de făcut, dacă nu vreau să mor sugrumat de jug sau să mă dea boul la pământ şi să-mi frâng gâtul.

Teama mea era îndreptăţită, căci mă aflam într-adevăr în mare primejdie. Smucit când din faţă, când din spate, nu se putea ca boul să nu-şi piardă în cele din urmă răbdarea şi să devină ceea ce era în realitate, adică bou... Eram legat în spinarea lui şi purtam jugul acela greu de gât; deci acesta era cel mai primejduit dintre toate părţile trupului meu.

Când se lumină de ziuă, nu-mi mai simţeam braţele. Din pricina poziţiei în care le ţineam ca să sprijin jugul, îmi amorţiseră cu desăvârşire. Despre picioare nu mai vorbesc. Le simţeam umflate ca nişte butuci. Şi totuşi chinurile mele aveau să mai sporească încă.

Călăuzele aleseseră, din pricina întunericului, numai câmp

deschis. Acum, pe lumină, puteau să meargă pe drum drept şi acesta ducea numai prin păduri. Smucit când înainte când înapoi, călăritul pe sub copaci şi prin băltoace era mult mai anevoios.

Şi totuşi am putut răbda până la amiază, când am oprit ca să se odihnească boii. Era un luminiş prin care curgea un pârâiaş.

Ne dezlegară de şa şi ne dădură jos.

Picioarele nu mă mai ţinură însă şi am căzut grămadă.

— În aşa hal ai ajuns? râse Ibn Asl batjocoritor. Mai laudă-te şi acum cu puterea ta grozavă, dacă-ţi dă mâna.

— M-am lăudat eu cândva? i-am răspuns nepăsător. Crezi cumva că sufăr? Dimpotrivă, mă bucur, fiindcă ştiu că nu vei ajunge la vreme la Wagunda.

— Nu? De ce?

— Pentru că o să te împiedic eu.

Se uită îngândurat înaintea lui şi îmi întoarse spatele, fără să spună un cuvânt. Nădăjduiam că-mi ajunsesem cu vorbele astea scopul, adică un tratament mai puţin aspru.

Pantalonii mi se năclăiseră de sângele care ţâşnise prin piele; am băgat însă de seamă că slăbiciunea mea era trecătoare. Îndată ce mădularele îşi luaseră poziţia lor normală, nu mă lăsară câteva clipe să mă slujesc de ele, dar starea asta nu ţinu mult. M-am prefăcut totuşi mult mai slăbit decât eram şi tactica mea nu rămase fără efect.

Ni s-au dat şi acum carne şi apă. Fiind mai liber în mişcări, am putut vedea, după cum am mai spus, din câţi oameni era alcătuit convoiul. Luaseră cu ei şi boi de rezervă. Doi din ei duceau cortul lui Ibn Asl. De şaua unui bou de povară am zărit atârnat un mănunchi de puşti, între care erau şi ale noastre.

După ce ne-am odihnit vreo două ceasuri, am pornit iar la drum. Mare bucurie pe mine când am văzut că nu mi se mai pune jugul de gât şi mi s-a dat chiar un bou mai acătării! Aşadar, vorbele pe care i le spusesem lui Ibn Asl nu fuseseră

rostite în vânt. Drept e că mă legară cu curele de Ben Nil şi Selim, dar acum nu mai aveam greutatea aceea atârnată de grumaz şi, cu toate că mâinile îmi erau încătuşate, puteam ţine frâul şi îndruma boul de sub mine. Totuşi, pe înserate, când făcurăm iar popas, îmi simţeam încă mâinile înţepenite.

Ne aflam acum la marginea unei prerii. Urma ca boii să pască vreo câteva ceasuri, apoi să rumege, fireşte sub paza câtorva vânători de sclavi, care se schimbau cu rândul în cursul nopţii. Pentru Ibn Asl se întinse un cort şi mie mi se puse iar jugul de gât. Drept cină ni se aduse un fel de păsat din făină de durrha.

Un foc care să gonească ţânţarii trebuia să ardă toată noaptea. Acolo trebuiau să doarmă Ben Nil şi Selim, ca să fie mai bine supravegheaţi. Mie, Ibn Asl îmi zise, după ce-mi cercetă cu băgare de seamă cătuşele şi jugul:

— Pe tine nu te las din ochi. O să te iau cu mine în cort, ca să fiu mai sigur.

Am fost deci dus în cort şi trântit jos tocmai în fundul lui, după ce mi se legară mai întâi gleznele una lângă alta, cu o curea; jugul îl înţepeniră de un stâlp al cortului, aşa ca să nu pot mişca nici într-un fel capul.

Aproape de uşă se făcu pentru Ibn Asl un culcuş din pături moi şi alături de culcuş i se puse o cană cu apă, ca s-o aibă la îndemână dacă i se va face cumva sete peste noapte. Când se culcă, Ibn Asl spuse cu glas ameninţător:

— Să nu cumva să încerci să fugi că ar fi degeaba. O s-aud fiecare mişcare a ta. Jugul e legat de stâlp şi, cum te ridici de jos, se cutremură tot cortul. Şi apoi, afară lângă foc am pus paznici care au să stea toata noaptea cu ochii aţintiţi încoace.

Omul avea toată dreptatea, dar să fi putut pune mâna pe cana cu apă, n-ar mai fi avut dreptate nici pe sfert. Trase perdeaua de la intrarea în cort şi se făcu linişte. Eram şi eu tot atât de liniştit ca el, numai pe dinafară însă. Înăuntrul meu fierbeam şi gândurile mi se încrucişau cu înfrigurare în creier.

Aşa cum stăteau acum lucrurile, fuga era cu neputinţă. Deocamdată trebuia să mai am răbdare. Nu se lipea însă somnul de mine. Mai întâi fiindcă nu mă simţeam defel în largul meu, şi al doilea trebuia să chibzuiesc bine dacă nu e chip să găsesc un mijloc de fugă. Zadarnic, nu găseam nimic. Capul mi se îngreuna din ce în ce; cădeam din când în când într-o toropeală din care, când auzeam pe paznici vorbind cu glas tare când le venea rândul schimbului, mă trezeam şi mai obosit.

Veni în sfârşit şi ziua. Mă dezlegară de stâlp, apoi îmi dezlegară gleznele şi am fost dus afară, unde mi s-a dat iar o strachină de păsat. După ce am mâncat, am fost iar legat de şa, de asemenea Ben Nil şi Selim; apoi, am pornit la drum. O călăuză lipsea. După cum am aflat mai târziu, plecase peste noapte în iscoadă.

Eu şi Ben Nil tăceam, dar Selim se văicărea mereu. Bietul om era bătrân şi oboseala îl doborâse. Mi-era milă de el, deşi numai din pricina lui eram în situaţia aceea nenorocită. I-am spus câteva cuvinte de îmbărbătare, la care nerecunoscătorul se răsti bosumflat la mine:

— Taci şi nu-mi mai bate capul! Tu eşti de vină de toate astea.

— Eu? De ce eu?

— Dacă rămâneai în Wagunda, nu alergam după tine, ca un măgar bătrân ce sunt. Mădularele mi s-au muiat din încheieturi şi ochii mei varsă mai multe lacrimi decât picăturile de ploaie care curg într-un an întreg. Boul ăsta e moartea mea.

— Parcă te lăudai că eşti bun călăreţ.

— Păi aşa şi e. Sunt cel mai îndrăzneţ şi dibaci călăreţ de pe faţa pământului când e vorba de calul ăl mai focos, dar cine a mai văzut un drept-credincios de-al Profetului călare pe bou!

Lăudăroşenia nu-l părăsea nici în clipe atât de grele ca cele

prin care treceam.

După ce lăsarăm în urmă câmpia, intrarăm într-o pădure şi o străbăturăm călărind pe lângă o mlaştină. Locurile mi se păreau cunoscute. Când mă văzu uitându-mă mai cu luare-aminte în juru-mi, Ben Nil îmi şopti:

— Ştii tu, effendi, că noi am mai fost pe aici? A doua zi dimineaţa după ce am sosit — îţi aduci aminte?

— Bine zici. De aceea mi se părea locul cunoscut.

— Ia gândeşte-te cât de repede am mers?

— Aşa e. Am făcut ieri o bună bucată de drum. Dar nu asta e pricina că am ajuns atât de curând aici, ci fiindcă avem călăuze foarte bune.

— Hm... nici o bucurie! Când crezi că vom ajunge la Wagunda?

— Probabil chiar astăzi.

— Atunci ai noştri sunt pierduţi şi noi împreună cu ei.

— Nu încă. Până diseară se pot întâmpla multe. Nu-ţi pierde cumpătul.

Drept e că aveam toate motivele să ne descurajăm. Dacă era într-adevăr aşa cum credeam noi, era de aşteptat ca la apusul soarelui să fim în apropierea Wagundei şi faptul că se trimisese o iscoadă întărea presupunerea mea. Dacă nu ajungeam prea târziu acolo, cu siguranţă că Ibn Asl dădea chiar în seara sosirii atacul. Satul avea armată destulă, dar dacă îi lua în somn, ca pe cei din Foguda, nu se mai puteau apăra şi erau pierduţi.

Scurt — deznodământul se apropia. Trebuia să găsesc până atunci un mijloc de salvare, mai târziu nu mi-ar mai fi folosit la nimic.

— Crezi tu că reissul effendina veghează? mă întrebă iar Ben Nil.

— Nu prea.

— Nici eu. Nu se aşteaptă ca Ibn Asl să sosească aşa de curând.

— Şi chiar dacă, pentru noi e tot degeaba. Îndată ce Ibn Asl ar vedea că e pierdut, ne omoară pe toţi trei.

— Allah! Bine zici.

— De aceea trebuie să ne eliberăm încă înainte de a ajunge lucrurile la o luptă.

— Asta e ceva cu neputinţă... Nu mai e nici o nădejde pentru noi... Ştiu că n-o să-i mai văd niciodată, pe ai mei, dar am cel puţin mângâierea că voi muri alături de tine, dragul, bunul meu effendi...

— Nu, dragul meu, o să mai trăieşti încă multă vreme fericit, căci eşti vrednic să fii fericit. Din suflet te rog, nu-ţi pierde nădejdea în ajutorul lui Allah.

Nu-mi răspunse. Nu-i vorbă, nici eu nu eram atât de încrezător pe cât vroiam să par. Am încercat să-mi slăbesc niţel cătuşele — zadarnic. Şi chiar de-aş fi reuşit, tot n-aveam arme şi eram şi legat zdravăn cu curele. Totuşi se putea ivi pe neaşteptate vreun prilej oarecare.

Din nenorocire nu a fost aşa. După-amiaza trecu şi făcurăm popas să se odihnească puţin boii, care erau peste măsură de osteniţi, flămânzi şi însetaţi. Se vedea bine că mai mult ca până pe înserate n-o să mai poată ţine la drum.

Ni se dădu să mâncăm carne uscată, din care Ibn Asl avea din belşug, iar după două ceasuri călăream mai departe. Ţinutul mi-era din ce în ce mai cunoscut. Pe la ceasurile patru ne aflam acolo unde îl aşteptasem cu cinci zile în urmă pe Ibn Asl, iar cu puţin înainte de a apune soarele, la vadul la care voiam să-l atac şi să-l birui.

Când ne apropiarăm de tot de vad, veni şi iscoada trimisă de el şi, fiind aproape de Ibn Asl, am putut auzi ce-şi vorbesc, mai ales că nici nu căutau să se ferească.

— Ei, ai avut noroc? o întrebă Ibn Asl pe iscoadă.

— Da, stăpâne, mai mult decât aş fi crezut.

— La ce depărtare de aici e satul?

— La vreun ceas dacă mergi pe jos, dar călare ajungi şi mai

repede. Am văzut dincolo de vad doi inşi şi am ascultat ce vorbeau.

— Erau negri din Wagunda?

— Nu, soldaţi albi de-ai reissului effendina. Veniseră în pădure să vâneze vreo sălbăticiune şi, fiindcă n-au găsit, s-au aşezat jos în iarbă să stea de vorbă.

— Şi despre ce vorbeau?

— Despre tine. A fost o întâmplare norocoasă că am dat peste ei, dar dacă mă simţeau, îl vedeam pe dracu'! îmi lăsasem boul ascuns în pădure, ca să mă pot furişa aproape de sat. Tocmai ieşisem de sub copaci, când i-am văzut venind. M-am ascuns repede, altminteri mă zăreau.

— Pe urmă?

— M-am luat tiptil după ei. S-au aşezat în iarbă şi s-au apucat de taifas. Am auzit tot ce-şi spuneau.

— Ce anume?

— Că te aşteaptă abia peste patru ori cinci zile.

— Atunci n-au făcut încă pregătiri de apărare?

— Nu. Vor să trimită iscoade înaintea ta şi să te lase să te apropii până la iaz, după aceea să ne împingă în apă.

— Ce-mi spui tu am aflat încă de acum trei zile de la Selim. Cine e conducătorul?

— Reissul effendina. N-au însă mare încredere în el. Aia doi ziceau că erau mai bucuroşi să-i fi condus effendi şi chiar borii sunt de părere că mai bine era dacă îl aveau pe el.

Ibn Asl se întoarse spre mine şi zise rânjind batjocoritor:

— Auzi cum te laudă, effendi? Nădăjduiesc că n-o să le înşeli încrederea pe care o au în tine.

— Fii sigur că o să-mi dau toate silinţele, am răspuns eu, fără să mă tulbur.

— O să fie degeaba, râse el cu ciudă. Apoi se adresă iar iscoadei. Şi altceva ce-ai mai auzit?

— Că ăştia trei, care sunt acum prizonierii noştri, s-au întors pe acelaşi drum pe care au venit.

— Aşadar, nu bănuieşte nimeni că s-au dus la Foguda?

— Nu. Cred că effendi s-a simţit jignit şi s-a despărţit pentru totdeauna de reissul effendina.

— Bine. Sunt mulţumit cu veştile pe care mi le-ai adus. Ce adâncime are vadul?

— Până la burta calului.

— Trebuie să ne apropiem cât mai mult de sat. Ştii tu un loc unde putem poposi fără să fim văzuţi?

— Da, stăpâne, la jumătatea drumului de aici. Dacă nu facem foc, nu ne poate vedea nimeni din Wagunda.

— Du-ne acolo. Mult nu o să stăm, fiindcă vreau să dăm atacul încă înainte de miezul nopţii.

— Stăpâne, îngăduie-mi să-ţi atrag atenţia că locuitorii satului au oaspeţi. Borii şi soldaţii emirului sunt oaspeţii lor şi, unde sunt oaspeţi, oamenii se culcă mai târziu ca de obicei.

— Ai dreptate. De altminteri, somnul e mai adânc între miezul nopţii şi răsăritul soarelui. Poate că îi atacăm abia atunci. O să mai trimit o iscoadă. Acum, la drum.

Trecurăm vadul şi ne îndreptarăm spre sat. După vreo jumătate de ceas cotirăm spre pădurea unde îşi pitise iscoada boul.

Copacii erau înalţi, cu trunchiurile groase, dar rari. Între două şiruri de tufe era locul pe care Ibn Asl îl alese de popas.

Descălecarăm şi ni se puseră, mie şi celor doi tovarăşi ai mei, iar jugul de gât. Începuse să se întunece. Boii fură legaţi de copaci, apoi câţiva dintre oamenii lui Ibn Asl întinseră cortul pentru şeful lor. Cum, în afară de jug, aveam cătuşe la mâini şi picioarele legate, crezură că nu e nevoie să ne pună paznici. Puteam deci să stăm de vorbă între noi fără să ne audă ceilalţi.

— Stăm prost, effendi, îmi şopti Ben Nil. Până acum, eu şi Selim eram legaţi numai cu curele, acu’ văd că ne-au pus şi fiare. Semn rău. Să ştii că nu mai e scăpare.

— Nu vorbi aşa, băiete. Trebuie să se ivească vreun mijloc

pentru salvarea noastră.

— Ce? Eu nu pot să fac nimic, şi nici Selim, iar pe tine au să te lege iar de stâlp în cort.

— Dacă oi vedea şi-oi vedea că alt chip nu-i, dau buzna peste Ibn Asl, pe urmă...

— Cu neputinţă! Eşti doar legat, mă întrerupse el.

— Aşa e, dar când o să mă ridic de jos, iese stâlpul din pământ şi cortul se prăbuşeşte peste el. M-aş mira să nu reuşesc să pun mâna pe ticălos.

— Ei şi? La ce ne-ar folosi?

— Mult ne-ar folosi. O dată în mâinile mele, nu-i mai dau drumul, fii tu pe pace.

— Şi au să ne omoare ceilalţi!

— Poate că nu. Avându-l ostatic, ne putem elibera, în schimb!

— Eşti legat şi nici arme n-ai, pe când el nici în somn nu se desparte de cuţitul de la brâu. Te poate înjunghia într-o clipită.

— Îl apuc aşa ca să n-aibă vreme să se slujească de el.

— De-am putea vorbi cu vreunul din negrii ăştia! Nu-i vorbă, nu prea cred că ne-ar folosi la ceva. Drept e că sunt înrudiţi cu oamenii din Wagunda, dar erau şi cu cei din Foguda, care fac şi ei parte din neamul gohkilor, şi cu toate astea nu s-au sfiit să-i atace şi să-i ucidă fără milă. Când negrii ăştia au mirosit sânge de om, nu mai ţin seamă de nimic, devin fiare, nu altceva.

Tăcurăm, căci veniră să ne ia de acolo, ca să ne ducă lângă cort. Nu se întunecase de tot, aşa că am putut arunca o privire în juru-mi.

Locul de popas, între cele două rânduri de tufe, era lung şi îngust. De o parte a cortului era tabăra vânătorilor de sclavi, albi; de cealaltă, a negrilor. Boii fuseseră legaţi îndărătul tufelor. Câţiva negri plecară s-aducă apă de la vad. Când se întoarseră, făcură păsatul din care ne îndopară şi pe noi, pe

urmă am fost dus în cort şi legat cu jugul de la gât de stâlp.

Ibn Asl rămase în uşă. Auzeam ce vorbeşte cu oamenii săi. Porunci la doi dintre ei să se ducă să iscodească, iar altuia să-i ducă apă proaspătă de la vad.

Trecu vreme de un ceas până să se întoarcă omul cu apa. Ibn Asl sorbi câteva înghiţituri, apoi puse jos oala în spatele lui.

Peste puţin timp se întorseseră şi iscoadele. Spuseră că în sat domneşte mare însufleţire şi e sigur că oamenii se vor culca târziu în noaptea aceea. Era acum atât de întuneric, că nu puteam desluşi chipul nici unuia dintre ei, deşi perdeaua cortului era dată la o parte.

Ibn Asl păru că chibzuieşte, pe urmă l-am auzit zicând:

— Bine, vom ataca după miezul nopţii. Santinelele să fie tot alea de aseară. Să deştepte oamenii la timp. Daţi încoa' păturile pentru culcuşul meu!

Ascultam cu încordare, să nu-mi scape un cuvânt, şi-i urmăream fiecare mişcare. I se aduseră păturile, să-şi facă singur culcuşul. Oala cu apă îi era în drum; ca să n-o răstoarne, o puse mai încolo. După ce fu gata cu pregătirile, veni să-mi examineze legăturile.

— Câine, astăzi a fost cea din urmă zi bună a ta, începu el. Mâine reissul effendina va fi în mâinile mele şi o să urlaţi amândoi să se-audă dincolo de Nil.

Se încredinţă că sunt bine legat, nu mai zise nimic şi se duse să se culce. Oala era aproape de mine. Tremuram de frică să nu-şi aducă aminte de oala cu apă şi s-o ia de acolo.

Am aşteptat până am fost sigur că a adormit, un ceas întreg, care mi se păru o veşnicie. Am întins apoi picioarele spre oală, ca s-o „pescuiesc”. Am prins-o între glezne şi am început s-o trag binişor spre mine, ridicând încetul cu încetul genunchii. Am putut-o apuca în sfârşit cu mâinile. Era o aşa-zisă „kulle”, un fel de ulcior pântecos şi destul de larg la gură, ca să pot băga mâinile înăuntru. Cum stânga e de obicei mai

îngustă decât dreapta, am vârât-o întâi pe ea, ferindu-mă însă să nu-mi zăngăne lanţurile. Apa era rece.

N-am putut măsura timpul, dar cred că am ţinut-o pe puţin un ceas. Când am pipăit-o cu dreapta, am simţit că pielea se zbârcise; aşadar mâna se dezumflase şi se îngustase. Am început să sucesc cătuşa în jurul încheieturii. Era cât pe ce să scot un ţipăt de bucurie — mâna alunecă afară din cătuşă. Acum trebuia să scap de jug. Se dovedi mai lesne decât mă aşteptam. Mai rămâneau curelele de la picioare. Făcuseră o fundă şi am tras de capete şi iată-mă stăpân pe toate mişcările mele. Cătuşele atârnau de mâna mea dreaptă, dar, în loc să-mi fie o piedică, îmi puteau sluji drept armă, care nu era de lepădat.

Şi-acum? Să-i eliberez pe Ben Nil şi Selim? Nu mergea, m-aş fi expus iar la o primejdie, căci erau bine păziţi. Dar dacă Ibn Asl se deştepta din somn şi băga de seamă fuga mea? Fireşte, îşi va închipui, numaidecât, că planul său va fi dat de gol şi îi omora pe loc.

Situaţia era cât se poate de critică; de salvat nu-i puteam salva şi nici aici nu-i puteam lăsa. Ce-ar fi să-l omor pe Ibn Asl? Să-mi scape iar? Numai asta nu! Ori, ori!

M-am lăsat la pământ şi am început să mă târăsc pe burtă, ţinându-mi cătuşele să nu zăngăne.

Ibn Asl dormea adânc. Să-l omor în somn? Să-l înjunghii chiar cu cuţitul lui? Nu, eu nu sunt un ucigaş... M-am întins până la patul adormitului, cu o mână l-am apucat de beregată, apoi l-am izbit cu pumnul în tâmplă. Un horcăit înăbuşit... al meu era!

Acum repede afară, dar cu el! I-am tras cuţitul şi pistolul de la brâu — căci nici în somn nu se despărţea de ele — şi m-am ridicat în picioare. În faţa cortului, paznicii, înapoi şi la stânga tufe, la dreapta însă un loc liber — atât am apucat să văd. Cuţitul avea tăişul ascuţit ca un brici. Am tăiat pânza cortului în partea aceea, l-am luat pe Ibn Asl pe umeri şi m-am

strecurat afară. Bineînţeles că nu atât de repede după cum povestesc, deoarece trebuia să mă feresc să fac cel mai mic zgomot; totuşi am izbutit în cele din urmă să ajung la locul unde erau legaţi boii; am trecut de ei şi mă pomenii pe câmp.

Acum mă puteam descurca mai uşor. La dreapta mea era iazul; m-am îndreptat într-acolo. Ibn Asl atârna greu şi eu n-aveam vreme de pierdut. Ca să-l târăsc după mine până în sat, mi-ar fi trebuit cel puţin o jumătate de oră. Nu puteam zăbovi atât. Văzusem în trecerea mea, ceva mai pe dreapta, un copac gros; l-am căutat şi l-am găsit. Stelele sclipeau viu pe cer şi luminau destul ca să pot vedea. Îmi trebuia cu ce să-l leg pe Ibn Asl. Curelele cu care îmi fuseseră legate gleznele le băgasem în buzunar; împreună cu brâul prizonierului meu şi turbanul lui lung îmi ajungeau. Fesul — căluş.

În mai puţin de două minute era legat fedeleş de copac; singur nu s-ar fi putut dezlega şi de strigat iar nu putea, din pricina căluşului.

Am luat-o la fugă spre iaz. Am privit în sus, spre sat. Era întuneric beznă. Cu toate cele spuse de iscoadă, toţi dormeau. Am urcat dealul în fugă, chibzuind în acelaşi timp ce era de făcut. O năvală în tabăra vânătorilor de sclavi era lucru uşor, dar oare nu s-ar putea ocoli o vărsare de sânge? M-am gândit la căpetenia djangehilor. Cu ajutorul lui da. Mai mult încă: îi puteam dovedi reissului effendina că nu eu, ci el avea nevoie de mine. Din firea mea nu sunt trufaş, însă omul acesta mă jignise şi vroiam să-i dau o lecţie.

Pământul era moale şi iarba înăbuşea zgomotul paşilor mei. Cam pe la jumătatea drumului era o stâncă nu mai înaltă ca un stat de om, pe lângă care trebuia să trec. Piatra era albicioasă şi mi se păru că zăresc lângă ea ceva întunecat mişcând. În situaţia în care mă aflam, orice îmi dădea de bănuit; am scos cuţitul de la brâu şi m-am apropiat tiptil de stâncă. Ceea ce am văzut erau... un bărbat şi o femeie, o pereche de îndrăgostiţi, cum se găsesc cu sutele de mii şi nu

numai în Africa. Perechea sări speriată în lături. Pe fată n-am luat-o în seamă dar m-am uitat bine la băiat. Purta o margine de pălărie pe capul lui încârlionţat, iar pe nasul turtit o pereche de ochelari fără lentile.

Al dracului mai era şi flăcăul ăsta! Îşi şi găsise în cele câteva zile de când se afla în sat o drăguţă! Când mă recunoscu, vru să ţipe de bucurie, dar eu i-am pus mâna pe buzele lui cărnoase şi l-am făcut să tacă. Tocmai vroiam să mă fac înţeles prin cele câteva cuvinte pe care le ştiam în limba lui, când o altă pereche de îndrăgostiţi răsări din partea cealaltă a stâncii. M-am uitat la bărbat şi am văzut cu bucurie că era unul din tălmaci. M-am înţeles repede cu el şi a luat-o la fugă spre sat să-l scoale pe căpetenia djangehilor şi să vină amândoi încoace. Avea ordin să nu trezească pe nimeni altcineva şi să nu cumva să spună cuiva un cuvânt din cele ce aflase de la mine.

După zece minute era înapoi. Acum trebuia să câştig de partea mea pe căpetenie, ceea ce îmi fu lesne, deoarece mă puteam înţelege cu acesta prin tălmaci şi pentru că negrul avea o ură neîmpăcată împotriva lui Ibn Asl.

Am plecat cu el, luându-i cu mine pe flăcăul cu ochelari şi pe cele două fete, ca să-i las de pază la Ibn Asl. Flăcăul mă asigură că mai degrabă se lasă tăiat în bucăţi decât să-i scape prizonierul. Acesta îşi venise în simţiri. Ţinea ochii închişi, dar răsufla anevoie pe nas, ca să nu se înăbuşe.

M-am îndreptat apoi cu negrul spre pădure. Planul meu era să-l duc pe furiş la ai săi, ca să le lămurească intenţiile lui Ibn Asl, în timp ce eu cu tălmaciul aveam să ne strecurăm în cort, ca să fim în apropiere când vânătorii albi de sclavi vor fi biruiţi.

La lumina stelelor desluşeam bine drumul. Când ajunserăm aproape de tabără, ne lăsarăm la pământ şi începurăm să ne târâm pe burtă, eu înainte, căpetenia îndărătul meu şi tălmaciul după noi. Principalul era să nu se facă gălăgie până

ce va apuca negrul să fie recunoscut de ai săi. Aceştia erau îngrămădiţi în partea de dincoace a taberei, pe când albii dincolo de cort. În pădure domnea linişte; aşadar, fuga mea şi lipsa lui Ibn Asl nu fuseseră încă observate.

Ne târârăm mai departe, până ce zărirăm grămada de negri adormiţi. Căpetenia îl trezi pe cel care îi venea mai aproape, şi-i şopti ceva la ureche. Omul vru să sară în picioare, dar se stăpâni la un cuvânt al căpeteniei; deşteptă pe cel de lângă el, acesta pe altul, apoi căpetenia îmi spuse prin tălmaci:

— Du-te în cort, effendi. Oamenii mei vor fi deşteptaţi unul după altul şi vor afla de sosirea mea printre ei, pe urmă vom tăbărî cu toţii peste albii lui Ibn Asl. Poate că nici n-o să fie nevoie să iei şi tu parte la luptă.

— Cu atât mai bine.

Încet, încet, ne-am furişat în cort, fără să fim simţiţi. La intrarea în cort am dat puţin perdeaua la o parte. Ochii mei, deprinşi cu întunericul, putură zări la câţiva paşi înaintea mea.

Tocmai în faţă, cu spatele întors spre cort, i-am văzut pe cei doi paznici de veghe; la picioarele lor zăceau Ben Nil şi Selim; în stânga dormeau ceilalţi vânători de sclavi. M-am strecurat binişor afară, cu pistolul lui Ibn Asl în mână; era o armă veche şi grea. Din două lovituri cu patul pistolului i-am culcat la pământ pe paznici. Repede la Ben Nil. Băiatul nu dormea şi mă recunoscu numaidecât.

— Effendi, îmi şopti el, eşti liber?

— După cum vezi; dar stai liniştit, să nu-i trezeşti pe ceilalţi.

I-am tăiat curelele de la picioare şi i-am scos jugul. Se putea ridica de jos, însă, din nenorocire, mâinile îi erau încătuşate.

— Colo, la dreapta, sunt armele noastre; dă-mi puşca mea; de izbit tot pot izbi cu ea, aşa încătuşat cum sunt, îmi şopti el.

— Nu încă. Hai cu mine în cort, ca să nu te ia djangehii drept unul dintre oamenii lui Ibn Asl.

— Djangehii? Ce-i cu ei? Cum?...

Nu l-am lăsat să urmeze şi l-am împins în cort. În tabără începu o mişcare şi forfotă. Negrii aflaseră unul de la altul că venise căpetenia lor, că Ibn Asl plănuia să le omoare căpetenia şi să-i vândă ca robi, după ce se va fi slujit de ei pentru scopurile lui. Se apropiau tiptil de cort, lângă care se afla o grămadă mare de frânghii şi curele, destinate locuitorilor Wagundei; luară din ele atât cât socoteau că o să le trebuie ca să-i lege pe vânătorii de sclavi.

O suta de djangehi la treizeci de albi; îi spusesem căpeteniei prin tălmaci că de fiecare vânător de sclavi e nevoie de trei războinici de-ai săi şi atacul să se dea în acelaşi timp, ca să nu scape vreunul din albi. Căpetenia avusese grijă să transmită ordinul, care fu executat întocmai.

Negrii se apropiau pe nesimţite, ca nişte stafii, şi cât ai clipi vânătorii de sclavi fură legaţi burduf. Nici o armată bine organizată n-ar fi putut îndeplini mai exact un ordin. Vânătorii de sclavi nici n-avură timp să se dezmeticească bine sau să pună mâna pe arme.

După ce se isprăvi cu treaba asta, se aprinse un foc, deoarece era nevoie de el pentru o mai bună orientare. Scena pe care o aveam înaintea ochilor era — aş putea zice — chiar veselă, pentru noi, bineînţeles.

Ben Nil fu, fireşte, descătuşat imediat. Ce mutre caraghioase aveau vânătorii de sclavi văzându-se acum legaţi de foştii lor aliaţi. Ocărau şi înjurau cu foc. Urmarea fu că li se puseră numaidecât juguri de gât şi cătuşe la mâini. Existau doar din belşug! Adusese Ibn Asl destule, ca să le aibă pentru locuitorii Wagundei.

Băieţii djangehi, duşmanii noştri de până mai adineauri, nu mai ştiau cum să ne mulţumească şi să ne roage de iertare.

I-am trimis pe Ben Nil şi pe Selim să-i aducă pe Ibn Asl şi pe

paznicii săi. Luară cu ei nişte cătuşe şi un jug: cu această podoabă de gât veni căpetenia vânătorilor de sclavi printre noi. Eu am vrut să nu-l iau în seamă, dar când ticălosul mă luă la ocări, am sărit indignat de la locul meu şi i-am strigat:

— Taci, nemernicule! Mi-ai spus acum câteva ceasuri să nu mă dau de ruşine şi să fac cinste încrederii pe care o au mulţi în mine. Am făgăduit să fac tot posibilul şi m-am ţinut de cuvânt. Ţi-am dovedit şi de data asta că binele biruie întotdeauna răul; acum nu vreau să mai am de-a face cu tine. Reissul effendina o să-ţi hotărască soarta.

Cele câteva ceasuri care mai erau până să se lumineze trecură în mare veselie. Cel mai vesel dintre toţi ai noştri era Selim, care nu mai isprăvea nici acum cu laudele pe care şi le aducea sieşi, zicând că numai lui i se datora izbânda.

Când începu să se lumineze de ziuă, am pus să se înşeueze boii, căci vroiam să le joc o festă celor din sat. Lucrurile şi prizonierii fură încărcaţi în spinarea boilor, pe urmă încălecarăm şi noi. Ieşirăm din pădure şi ne îndreptarăm spre iaz. Ajunşi acolo, îl ocolirăm agale. Cei din sat, care se treziră şi ei ne luară drept duşmanii pe care îi aşteptau şi începură să scoată obişnuitele răcnete de luptă. Se îngrămădiră la gard, iar „generalissimul lor”, reissul effendina, îi împărţi în mai multe detaşamente. Când acestea se puseră în mişcare, ca să coboare dealul şi să „ne împingă în apă”, după cum era planul, l-am trimis pe viteazul meu Selim înainte, călare pe un bou al dracului de îndărătnic. Nimeni nu se potrivea mai bine pentru scopul urmărit de mine decât acel „mare erou de pe faţa pământului”. Venise, văzuse şi învinsese — ca întotdeauna —... Abia îl zăriră şi auziră primele lui cuvinte şi cetele de războinici se risipiră, disciplina se duse pe copcă şi toţi o luară la vale să vadă „minunea”. Se înghesuiau care mai de care să afle de la mine ce se petrecuse; eu însă n-aveam timp să le răspund, căci trebuia să-l apăr pe Ibn Asl, altminteri l-ar fi sfâşiat în bucăţi. La un ordin al meu, soldaţii

reissului effendina făcură un cerc în jurul prizonierilor şi-i duseră în sat, ca să-i bage la „răcoare”.

Djangehii îi urmau, iar cei din Wagunda, bărbaţi, femei şi copii, se ţineau după ei, făcând o gălăgie asurzitoare. Nimeni nu mă mai lua în seamă. Am rămas singur câtva timp la malul lacului apoi am luat-o şi eu agale spre sat.

În vremea asta Selim avusese răgaz să povestească aproape fiecăruia în parte închipuitele lui acte de bravură şi să-i înfierbânte pe toţi. Până şi pe emirul, care îmi ieşi înainte, de cum mă zări, îmi întinse amândouă mâinile, zicând:

— Te rog să mă ierţi, effendi, dacă am fost nedrept cu tine. Ştiu că pe palavrele lui Selim nu mă pot bizui, dar din puţinul pe care l-am aflat de la Ben Nil, îmi dau seama că dacă nu erai tu, am fi fost cu toţii pierduţi. Tot satul dormea.

— Nu tot, i-am răspuns eu zâmbind. Pentru patru suflete îndrăgostite era prea strâmt locul în sat şi...

N-am putut sfârşi, căci o ceată de gohki, condusă de flăcăul cu ochelari, dădu năvală spre mine şi mă târî în sat, de la colibă la colibă, ca să-mi poată mulţumi fiecare în parte.

După prânz urmă o plimbare triumfală prin sat, dar de cu totul altă natură. Ibn Asl şi tovarăşii săi, toţi legaţi cu jugul pe care îl purtasem şi eu de gât, fură şi ei plimbaţi prin sat, apoi aşezaţi la marginea prăpastiei şi împuşcaţi. Trupurile lor se rostogoliră în adânc.

Eu n-am vrut să fiu de faţă la execuţie, deşi osânda era dreaptă şi o meritaseră din plin. Am răsuflat însă uşurat că scăpasem de primejdia care mă ameninţase până acum.

Djangehii fură iertaţi. Aflarăm de la ei că celălalt detaşament al vânătorilor de sclavi avea ordin să se ducă de la Foguda la Agardu, unde trebuia să se întâlnească mai târziu cu Ibn Asl. Gohkii cunoşteau ţinutul şi hotărârăm ca a doua zi dimineaţă să pornim într-acolo pentru a-i salva pe prizonieri.

Pe la vremea prânzului dădurăm într-adevăr de convoi.

Când cei cincizeci de djangehi văzură că tovarăşii şi căpetenia lor sunt cu noi, trecură imediat de partea noastră. Soldaţii lui Ibn Asl, deşi ştiau ce îi aşteaptă, n-au vrut să se predea, aşa că, a fost nevoie să fie împuşcaţi. N-aş fi vrut să se facă atâta vărsare de sânge, dar nu eu eram de vină şi răspunderea nu putea să cadă asupra mea.

Îi compătimeam din inimă pe bieţii sclavi. Li se dădură îndărăt, nu-i vorbă, vitele şi libertatea, dar ştiau că acasă vor găsi satul pustiit şi pe cei dragi ucişi sau arşi de vânătorii de sclavi.

Să nu se spună că negrii nu simt, sunt şi ei oameni ca şi noi şi sufletul lor plânge şi el la durere ca şi al unui european civilizat.

3. Faceţi bine celor ce vă urăsc

Mulţi dintre cititorii mei parcurgând sfârşitul capitolului anterior se vor fi gândit: „acum, autorul trebuie să încheie, pentru că, după toate regulile, povestirea a ajuns la final, conflictele fiind aplanate şi dreptatea ieşind biruitoare”.

Iar eu mi-aş fi putut încheia povestirea cu episodul şederii în Wagunda, dacă destinul n-ar fi făcut ca, în urmă cu câţiva ani, să întâlnesc, într-o ţară îndepărtată, un om, pe care în ciuda oricăror aşteptări, aveam să-l revăd aici, în îndepărtatul Sudan.

Ţin minte că atunci, împreună cu Halef, curajosul meu servitor, pe care-l cunosc toţi prietenii mei, am făcut o călătorie prin „împărăţia leului argintiu”[1]. Obosiţi, după luni întregi de mers călare, însă bogaţi în cunoştinţele şi experienţele acumulate, am ajuns în ţinutul triburilor de kurzi-tâlhari de dincolo de graniţa persano-turcă, oprindu-ne câteva zile într-o mică aşezare numită Khoi, pentru a se odihni caii. Trebuie să menţionez că pe vremea aceea trăia încă Rih, minunatul, inegalabilul meu armăsar murg, ucis mai târziu de un glonte care, de fapt, îmi fusese destinat mie. Şi dacă acest nobil şi rezistent animal a fost istovit de călătorie, vă puteţi uşor imagina că, deşi avea un arbore genealogic grozav, calul lui Hagi Halef a obosit mult mai tare. În ultimele zile, ajuns la epuizare, începuse să şchiopăteze, aşa că, ţinând cont de drumul greu pe care-l mai aveam de parcurs până dincolo de Tigru, ne-am văzut siliţi să poposim în Khoi, deşi acest loc nu ne ispitea deloc. Dacă cei din primele colibe pe lângă care am trecut se uitau cu gura căscată la noi, când am ajuns în

[1] Persia.

dreptul hanului, se adunaseră o mulţime de oameni pentru a ne arăta admiraţia lor. Uimirea nu era provocată atât de noi cât de armăsarul meu, care-şi arăta valoarea inestimabilă în ciuda halului în care ajunsese. Rih purta unul dintre costisitoarele hamuri, numite *reşma*, atrăgând, fie şi numai pentru asta, toate privirile. L-am primit de la un persan de vază, căruia îi făcusem cândva un serviciu deosebit, şi cum din mărinimie mi-a căutat cele mai frumoase *reşma*, care la kurzi simbolizau averea, n-a fost de mirare că toţi — bărbaţi, femei şi copii — veneau în fugă dinspre căsuţele din apropiere, pentru a admira calul şi harnaşamentul.

Hanul era o construcţie nefinisată, din piatră, lipită cu lut, fără etaj, şi care avea ferestre atât de mici, încât lumina zilei abia pătrundea în interior. Şi dacă, fie-mi iertat, folosesc cuvântul ferestre, să nu se înţeleagă nicidecum ceva cu ochiuri de sticlă, ci o simplă deschizătură în zid, prin care vântul putea sufla cum şi cât voia şi care servea şi lăudabilului scop de a scoate fumul de la sobă, pentru că hornuri nu existau. Şi poarta care dădea în curte era o simplă gaură în perete, iar curtea arăta ca şi când, de un şir lung de ani, bălegarul tuturor animalelor sălbatice şi domestice era adus aici şi călcat în picioare de stăpânitorii lumii şi graţioasele lor însoţitoare.

Cam la fel arăta şi hangiul care apăru în deschizătura uşii, pentru a ne întâmpina conform obiceiului oriental, cu plecăciuni ample şi vorbe meşteşugite. Şi, bineînţeles, nu i se adresă hagiului Halef Omar, ci mie, care, ca stăpân al celui mai bun cal, trebuie că eram cel mai distins.

— Bine aţi venit, o, stăpâne, în casa mea, care-şi deschide cu încântare cele douăsprezece porţi! Allah să te acopere cu mii de binecuvântări, iar sub picioare să-ţi aştearnă un covor de pace divină! Spune tot ce-ţi doreşte inima şi-ţi voi aduce într-o clipă. Ochii mei strălucesc de bucuria sosirii tale precum soarele paradisului. Făptura mea abia aşteaptă să te

servească, mâinile mele tremură de nerăbdarea de a-ţi îndeplini poruncile, iar picioarele mele vor zbura ca aripile de vultur pentru a-ţi trimite solia cât ai clipi. Sufletul cuibărit în mine va...

— Lasă-l la locul lui! îl întrerupsei. Nu-mi prea place vorbăria. Ai un adăpost pentru noi doi?

— *As kolahme tah*— sunt servitorul tău. Vă voi trata cum sunt tratate favoritele Profetului.

— Şi mâncarea?

— *Bu kalmehta ta ssiu taksihr nakehm*— pentru a te servi nu voi precupeţi nimic. Sunt gata să-mi sacrific întreaga turmă pentru voi.

— Lasă animalele în viaţă! Nu suntem aici să devorăm turme. Important este să aibă caii noştri un bun sălaş.

— O, *chodih*[1], veţi avea staule cum doar palatele din Mecca mai sunt!

— Bine! Arată-ne aceste palate!

— Vino pe urmele paşilor mei. Vei fi mulţumit de mine, cea mai credincioasă slugă a ta!

Descălecarăm şi această „cea mai credincioasă slugă a mea” se îndreptă spre poarta care dădea în curte. Capu-i zburlit era împodobit cu un batic care, de fapt, nu mai era batic, ci o încâlceală de franjuri rupte. Şi purta nişte pantaloni cum nu mai puteai vedea alţii pe pământ! Obiectul de nedescris, care se numea doar amăgitor aşa, nu era altceva decât o cârpă destrămată care se străduia în zadar să ajungă până la genunchi, iar în ce priveşte gambele, păreau a fi acoperite de ciorapi, închişi la culoare, împletiţi. Dacă te uitai mai de aproape, observai că această „ţesătură” provenea de la bălegarul din curte, ridicat la rang de mină de aur. Acest nobil kurd purta şi o haină, din mânecile căreia n-a mai rămas decât o treime în stânga şi un sfert în dreapta. La spate era închisă, într-adevăr închisă, cu excepţia găurilor. În faţă era

[1] Stăpâne.

deschisă de tot, pentru că, dacă e să spun adevărul, nu se mai vedea nimic din ea. În locul hainei apărea ceva care acoperea pieptul, ceva care, probabil, voia să fie ceea ce turcii numesc *gomlek*[1], iar arabii *kamis*, totuşi, îmi era imposibil să descriu mai exact ceea ce vedeam, pentru că se asemăna mult prea mult cu învelişul gambelor.

De îndată ce apăru, observai privirea lui confuză; mergea acum cu paşi aşa de clătinaţi şi nesiguri, încât crezui că e bântuit nu doar de sufletul pe care nu-l putuse elibera, ci, şi de acel spirit ferice care-şi datorează existenţa neliniştii de a fi tras mai mult la măsea.

Ţinând caii de căpăstru îl urmarăm pe hangiu în curte. Chiar la intrare era o adâncitură, în care se strânsese lichidul scurs din amintitul aur.

Hangiul, ca proprietar şi posesor al omniprezentei grămezi de îngrăşăminte naturale, cunoştea acest loc periculos şi încercă să-l ocolească, însă puterea de atracţie a acestui punct fu atât de mare faţă de forţa săriturii, încât — lucru firesc — îl doborî pe proprietarul hotelului din Khoi. El căzu în braţele calde ale ţărânei. Întinsei mâna să-l scot de acolo, însă păru că are suficient exerciţiu să se descurce singur într-o asemenea situaţie, pentru că mă refuză, se caţără agale din groapă şi-mi spuse râzând:

— *Taklîf, b'ela k'nahrek, be'in ma, batal*— nu te formaliza, între noi nu este cazul!

Avea dreptate, căci după ce se ridică în picioare, nu arăta a fi mai murdar decât înainte.

— Sidi, spuse Halef, într-o arabă magrebină, pe care hangiul cu siguranţă n-o înţelegea, acest ins este un *Abu kull chanazîr*, un tată al tuturor porcilor, la care nu putem nicidecum rămâne. N-ai vrea să ne căutăm o altă locuinţă?

— Hanul lui este singurul în aceste locuri, dragă Halef.

— Atunci să rămânem mai degrabă în aer liber!

---

[1] Cămaşă.

— Nu se poate. Ne aflăm în ţinutul kurzilor sălbatici, care sunt cei mai de temut hoţi de cai. Gândeşte-te la nepreţuitul meu Rih! În loc să ne odihnim, nu vom închide ochii o clipă.

— Din păcate, aşa este, trebuie să avem un adăpost care să se poată închide. Aici nu vom găsi un colţişor mai curat, să ne căutăm, deci, un loc mai puţin murdar şi unde acest *gidd el wasah*[1] nu trece prea des pe lângă noi! Am văzut mulţi oameni al căror aspect îmi provoca scârbă, însă un asemenea individ, răsfăţat al bălegarului, încă nu!

Clătinându-se de cherchelit ce era, „răsfăţatul” străbătu curtea spre o deschizătură din zid, lângă care se opri, ţinându-se de perete. Apoi se întoarse spre noi.

— Aici, *chodih*, este locul unde caii voştri se vor simţi ca îndărătul porţilor paradisului. Băgaţi-i înăuntru şi spuneţi-mi ce nutreţ să le dau!

Aruncai o privire în încăperea, care era atât de întunecoasă, încât fui nevoit să mă obişnuiesc mai întâi cu bezna. Apoi zării în aceste „palate de la Mecca” o abundenţă de tot soiul de gunoaie, aşa că refuzul fu categoric şi fără menajamente.

— Nu eşti în toate minţile? Aici e atâta mizerie încât caii s-ar îneca în ea.

Hangiul mă privi o secundă fără să înţeleagă, apoi strigă:

— Mizerie? Mizerie la mine? Aşa ceva nu mi-a spus încă nimeni! Este o jignire pentru care, de fapt, ar trebui să te provoc la *müssajefet*[2]?

Această ameninţare mi se păru aşa de nostimă, încât izbucnii într-un hohot de râs. Halef însă se enervă atât de tare, încât i se adresă ţipând:

— Cum? Îndrăzneşti să vorbeşti despre un *müssajefet*! Ştii cine este înaltul dregător cu care vorbeşti aşa?

— Nu, răspunse hangiul nevinovat.

---

[1] Bunicul mizeriei.

[2] Luptă în doi.

— Este vestitul emir Kara Ben Nemsi din Germanistan.

— Nu-l cunosc. Şi tu, cine eşti?

— Eu sunt la fel de vestit Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah. E de-ajuns să ridicăm un singur deget împotriva ta, că din teama te vei răsturna peste grămada de gunoi!

— Oho! Mă numesc Ali şi nu fac parte din tagma dispreţuiţilor *gurani*[1], ci aparţin asireţilor, care ştiu să mânuiască armele. Nu mă tem de nimic!

— Deja tremuri!

— Da, dar nu de spaimă, ci... ci...

— Ci de *raki*[2], spuse Halef.

— *Raki*? Astăzi n-am luat nici măcar o înghiţitură. Dar nu vrei cumva să mă faci de ruşine şi să mă consideri un *sekran*[3]!

— Ba tocmai asta vreau.

— Te înşeli!

— Dovedeşte acest lucru! Un discipol credincios al Profetului n-are voie să fie beat niciodată şi dacă, vreodată, este bănuit de aşa ceva, orice bun musulman are datoria de a-i pune în faţă preceptul coranic al verificării — surata *tel Imtihan*. O ştii pe dinafară?

— Nu.

— Am să ţi-o spun eu repede şi tu o repeţi la fel de repede! Fii atent!

Aceasta este cea de-a o sută noua surată din *Coran*. Spune după mine: „O voi necredincioşilor, eu nu venerez ceea ce veneraţi voi şi voi nu veneraţi ceea ce venerez eu, nici nu voi venera vreodată ceea ce veneraţi voi, precum nici voi nu veţi venera niciodată ceea ce venerez eu. Voi aveţi religia voastră şi eu o am pe a mea”.

---

[1] Ţărani care nu pot fi războinici.

[2] Rachiu.

[3] Beţivan.

În traducere pare simplu, însă, după cum şi tu cititorule ştii, în arabă este greu chiar şi pentru un om cumpătat să recite repede şi fără greşeli acest verset. Iar unul turmentat nu-l spune nicidecum până la capăt. De aceea se obişnuieşte ca cei despre care se crede că sunt cherchelіţi, să fie puşi să declame această surată. Cine nu vrea, înseamnă că recunoaşte că este beat. Acesta este motivul pentru care nimeni nu refuză să spună ce i se cere. Nici Ali nu refuză. Îşi dădu toată osteneala să repete de mai multe ori, după Halef, însă fu nevoit de fiecare dată s-o ia de la capăt, fără a reuşi să spună totul până la sfârşit.

— Recunoşti că eşti cherchelit? întrebă furios, micul meu Hagi. Va trebui să plăteşti în iad pentru asta!

— Eu? Nici nu mă gândesc! Sunt doar bine dispus; însă dacă intraţi în han veţi vedea unul care nu poate sta nici în picioare, nici pe scaun, darmite să-şi ţină ochii deschişi.

— Casa ta este deci un *maghare er redila*, un iad al viciilor, pe care Allah l-ar blestema, iar mizeria sufletului tău este la fel de mare ca stratul de bălegar de aici. N-ai un loc mai bun pentru caii noştri?

— Unul mai bun decât asta? Poate vrei al Şaptelea Cer al lui Mohammed pentru animalele voastre? Nu este grajdul acesta splendid faţă de cel în care-mi ţin eu caii? Aici nu primesc decât caii oaspeţilor de vază care trag la hanul meu.

— Nici nu mai ştiu ce să facem! Sidi, ai tu vreo idee?

— Nu ne mai rămâne altceva de făcut decât să-l punem să cureţe grajdul ăsta, răspunsei eu. Mai întâi să vedem însă ce ne rezervă nouă acest loc. Ai cumva o cameră specială pentru oaspeţi de seamă?

— Nu, replică hangiul, căruia îi adresasem întrebarea, în faţa lui Allah toţi oamenii sunt egali, de aceea şi persoanele nobile stau la un loc cu sărăntocii.

— Asta înseamnă că vom sta în aceeaşi încăpere cu beţivanul dinăuntru?

— Da.

— Mai întâi vrem să vedem şi noi încăperea!

Ne legarăm caii, pentru scurt timp, în curte şi ne lăsarăm conduşi de hangiu în încăperea cu pricina. Era lungă şi lată, dar foarte joasă. Ocupa cea mai mare parte a casei, de la uşă până la frontispiciu. Podeaua era din lut bătătorit. Erau câteva mese şi bănci joase, cioplite, fixate în podea, iar de peretele din spate erau sprijinite mai multe lojniţe din salcie, care depăşeau înălţimea unui om. Aceste împletituri sunt folosite în Kurdistan ca pereţi detaşabili pentru a face dintr-o încăpere mai mare altele mai mici, după nevoie.

Înăuntru se afla un singur oaspete, care şedea la o masă, cu capul pe braţe. Avea în faţă o carafă de lut cu două căni mici, tot de lut, din care se băuse deja rachiul ce făcuse ca hangiul să pară beat şi să fie nevoit să spună cea de-a o sută noua surată din *Coran*. Hangiul era de părere că oaspetele era mai beat decât el. Imediat ce intrarăm îmi aruncai deci privirea spre acel bărbat. Acesta îşi ridică uşor capul şi se uită la noi. Privirea sa ascuţită, pătrunzătoare, nu era a unui om beat. Aşa mi se păru mie, deşi îşi culcă din nou capul pe braţe. M-am înşelat oare? Ori poate Ali? Sau se prefăcea acest străin? Dacă era aşa, precis exista un motiv care dădea de gândit.

Bărbatul era îmbrăcat ca un kurd. Pe cap purta o tichie tradiţională, rotundă, de piele, ale cărei margini au fost atât de des şi de adânc crestate încât atârnau în faţă până la obraz, lateral peste urechi, iar în spate până la umeri. Semăna eu un păianjen mare al cărei corp îi sta pe creştet, în timp ce picioarele lungi se încolăceau de jur împrejurul capului. Purta o vestă închisă la culoare, foarte decoltată, care lăsa să se vadă gâtul puternic şi arămiu. Mânecile erau înguste sus şi din ce în ce mai largi înspre coate, de unde se zăreau braţele goale, osoase. Pantalonii de piele erau băgaţi în cizme scurte, grosolan lucrate. Ce avea la chimir n-am

putut distinge, din cauza poziţiei; însă lângă el, rezemată de masă, era o flintă orientală. Avea părul alb. Omul avea cam şaizeci de ani dar, deşi nu l-am putut vedea prea bine, nu lăsa impresia unui bătrân şubred.

Halef nu-i dădu nici o atenţie acestui oaspete. Se uită prin încăpere, dădu mulţumit din cap când văzu că în sobă ardea focul, al cărui fum, prelingându-se pe lângă tavanul jos, ieşea prin ochiul de fereastră, şi spuse:

— Ştii, sidi, cu ajutorul paravanelor de salcie de colo ne putem face o cameră separată. Ce zici?

— Ideea nu e rea deloc.

— Şi mai am o idee şi mai bună: am putea ţine şi caii aici. Ar sta bine, i-am avea lângă noi şi n-am fi nevoiţi să stăm de pază afară.

Auzind acestea, hangiul răspunse repede:

— Caii aici, în încăpere? Trebuie că Allah v-a înzestrat cu minţi deosebite, ca să puteţi zămisli nişte idei atât de năstruşnice. Cum credeţi că voi permite să faceţi grajd din cea mai frumoasă încăpere a casei, care este o perlă a acestor locuri!

— Plătim, spuse Halef.

— Plătiţi? N-am nevoie de banii voştri. Am în casă mult mai mulţi bani decât puteţi voi plăti.

— Eşti un om foarte bogat, nu-i aşa?

— Nicidecum, căci banii nu-mi aparţin. Sunt ai paşei. I-am strâns în această zonă ca haraci. Sunt peste zece mii de piaştri. Aveţi la voi o sumă atât de mare?

— Prostănacule! răspunse ca din topor Halef. Suntem mai bogaţi chiar decât paşa ăsta al tău şi ceea ce avem ne aparţine. Tu însă nu deţii nimic din ce ai aici. Cât ne ceri dacă ne facem o cameră separată?

— Cât vreţi să rămâneţi? se interesă Ali, precaut.

— Patru zile.

— Zece piaştri pe zi pentru cameră, iar pentru mâncare...

— Asta ne-o pregătim noi, interveni hagiul. Dacă ne laşi să aducem şi caii îţi dăm douăzeci de piaştri pe zi. Bate repede palma, pentru că nimeni nu ţi-a dat aşa de mult până acuma!

După ce se codi niţel, chefliul fu de acord şi, cu ajutorul unui paravan, făcu pentru noi o cameră separată în partea din spate a încăperii, unde Halef aduse şi caii. Apoi târguirăm cu doi piaştri un cocoş pe care Halef îl tăie şi îl pregăti la ţepuşă, căci ce ieşea din mâinile lui Ali nu se putea mânca.

Între timp îmi făcui un culcuş în spatele paravanului. Prin împletitura paravanului îi puteam vedea pe cei care intrau în încăpere. Toţi voiau să-i cunoască pe distinşii oaspeţi care nu-şi puteau lăsa caii în mizerie. Curioşi, îi puseră hagiului Halef întrebări, la care acesta răspundea în stilul lui hazliu.

La rostirea numelui meu, oaspetele, care părea beat, se ridică brusc şi se interesă:

— Este vorba despre Kara Ben Nemsi effendi, care i-a eliberat pe cei din tribul haddedihnilor de toţi duşmanii lor?

— Da, spuse Halef. El este vestitul războinic pe care încă nici un duşman n-a cutezat să-l înfrângă şi care merge singur să-l caute pe leul nopţii pentru a-l împuşca între ochi.

— Este deci cel care a primit de la Mohammed Emin, şeicul haddedihnilor, inegalabilul armăsar Rih?

— Da.

— Este acest armăsar aici, după paravan?

— Da, de ce mă întrebi?

— Pentru că am aflat atâtea despre acest cal şi actualul lui stăpân.

Spunând acestea se aşeză din nou cu capul pe masă şi rămase mai multă vreme aşa, până când, în sfârşit, se ridică şi se îndreptă spre uşă, încet şi nesigur ca un om beat. Cam după zece minute intră în grabă o femeie, probabil hangiţa, şi-l întrebă pe soţul ei:

— Tocmai a plecat străinul. Te-a întrebat?

— Să mă întrebe? Ce? răspunse hangiul. A plecat în galop?

Dar n-are cal? Şi nu poate pleca. Puşca lui este aici!

— A luat unul din caii noştri.

— Şi-o fi amintit că trebuie să facă repede rost de ceva. Nu se va îndepărta mult şi în curând va fi din nou înapoi, pentru că intenţionează să stea câteva săptămâni aici.

Cu acestea Ali încheie discuţia; mie unul însă mi se păru straniu, deşi nu mă privea. Când străinul îi pusese lui Halef cele câteva întrebări, vorbise foarte clar şi precis, nicidecum ca un om beat, iar când se îndepărtase îmi făcuse impresia că mersul lui clătinat era prefăcut. Cum însă nu avusesem nimic comun cu această poveste, îmi fu total indiferent dacă un oaspete care a luat un cal de la hangiu îi spusese sau nu acestuia despre intenţia lui. Între timp, apăru Halef cu cocoşul fript şi, fiind ocupaţi cu mâncatul, cu hrănirea şi adăparea cailor, uitai de toată întâmplarea.

Spre seară, făcurăm o plimbare în afara aşezării. Când ne întoarserăm, la lăsarea întunericului, hangiul şi câţiva vecini şedeau iarăşi cu rachiul în faţă şi erau mai beţi decât înainte. Păreau convinşi că Mohammed ar fi interzis doar vinul, nu şi rachiul. Beau din obişnuinţă şi trăgeau tăcuţi, duşcă după duşcă, până goliră vasul. Apoi, ceilalţi plecară acasă, iar Ali ieşi, pe două călări, pe uşă. Încotro s-a dus, aveam să aflu curând, căci după câteva minute îl auzirăm din curte, urlând de parcă ar fi fost tras în ţeapă. Ieşirăm în grabă să vedem ce se întâmplă. Îşi frângea mâinile şi striga la soţia lui şi la alţi oameni, care veniseră acolo, atraşi de ţipetele lui. Mahmureala îi trecuse ca din senin, spaima îl trezise de tot. Înţelesei că cei zece mii de piaştri ar fi dispărut şi că îi acuza pe toţi cei de faţă că i-ar fi furat. Când aceştia spuseră pe rând că nu-s vinovaţi. Ali fugi în grajd, luă un bici şi-şi lovi nevasta şi tot ce nimeri în cale. Îi smulsei biciul din mână, încercând să-l potolesc:

— Cum poţi să-ţi pedepseşti nevasta şi pe oamenii aceştia pentru ceva ce n-au făcut?

— N-au făcut? se încăpăţâna Ali. Cum poţi spune aşa ceva? Unul dintre ei a furat!

— Dacă vrei să ştii cine-i vinovat, bate-te pe tine.

— Cum? Pe mine? Eşti nebun?

— Eu sunt în toate minţile. Tu însă, nu. Tu ţi-ai furat căciula, oferindu-i, după câte presupun, hoţului ocazia să ia banii. Tu i-ai ascuns?

— Da, recunoscu Ali.

— Nevasta ta ştie unde?

— Nu.

— Dar cei de faţă?

— Nici ei.

— Eşti un om teribil de neatent, pe care rachiul îl face prea vorbăreţ.

— N-am vorbit vrute şi nevrute! spuse hangiul.

— Aşa? Nu ne-ai spus tu nouă, care-ţi suntem cu totul străini, că ai avea peste zece mii de piaştri în casă?

— Dar nu v-am spus şi unde sunt ascunşi!

— Nouă, nu. Dar, probabil, altcuiva i-ai spus. Îl cunoşti pe străinul care a plecat cu calul tău?

— Nu l-am mai văzut niciodată. Însă ştiu că este un om bogat din Serdaşt, care rămâne aici câteva săptămâni pentru a cumpăra gogoşi de ristic.

— Chiar aşa? Un locuitor din Serdaşt vine de acolo pentru a cumpăra gogoşi de ristic? Credulitatea şi neştiinţa ta sunt fără margini. Te întreb dacă acum se cumpără asemenea lucruri?

Ali simţi că am dreptate şi tăcu.

— S-a întors cu calul? mă interesai în continuare.

— Nu.

— Şi nici cu banii?

Atunci îl cuprinse panica.

— Ăla — ăla — ăla? Crezi că oaspetele ăla era hoţul?

— Da.

— De ce?

— A făcut pe beţivul fără să fie. Mai ştii ce-ai vorbit cu el în aburii beţiei?

— Nu mai ţin minte tot ce-am vorbit.

— I-ai povestit despre bani?

— Da, pentru că era un om încercat şi mi-a spus cum şi-i ascundea pe ai săi.

— Şi, atunci, tu ai făcut la fel?

— Da, recunoscu Ali, tot mai supus.

— A ştiut deci unde erau ascunşi?

— Nu foarte precis, pentru că i-am vorbit de mai multe ascunzători.

— Străinul a căutat peste tot până a găsit, s-a suit pe cal şi pe aici ţi-e drumul, fără să se mai întoarcă vreodată.

— Dar, effendi, i-a rămas puşca aici!

— Da *heiwana* – o, tu, naivitate! Pe asta a trebuit s-o lase acolo, pentru că dacă ar fi luat-o cu el s-ar fi dat de gol. Şi, când cineva fură zece mii de piaştri şi pe deasupra un cal, nu mai contează valoarea acestui fier vechi.

După cum am mai spus, aburii beţiei l-au părăsit pe hangiu, dar Ali, nici aşa, treaz, nu părea să înţeleagă ce se petrece, pentru că adevărul spuselor mele nu l-a lămurit deloc. Se uită la mine, un timp, fără să spună nimic şi apoi se întoarse, străduindu-se să-şi pună la încercare puţina putere de gândire pe care o avea. Deodată, se păru că îi vine o idee, pentru că se întoarse din nou spre mine.

— Effendi, cred că am găsit ceva foarte important! Deasupra găurii pe care a trebuit s-o facă hoţul pentru a ajunge la bani am găsit un cuţit. Ce zici de asta?

— L-ai luat de acolo?

— Nu, l-am lăsat acolo.

— Se pare că-ţi lipseşte orice urmă de gândire. Cu acest cuţit a fost făcută gaura şi cel căruia îi aparţine nu este altul decât hoţul. Să mergem repede şi să vedem despre ce-i vorba!

— Nu, nu! Nimeni nu trebuie să ştie unde este ascunzătoarea. Aduc eu cuţitul.

Ali o luă la fugă, fără să-şi dea seama că, acum, când banii fuseseră furaţi, locul unde erau ascunşi nu mai avea rost să fie ţinut secret. Când reveni, intrarăm în han, pentru că era mai multă lumină decât în curte. Abia de se uită la cuţit şi strigă:

— Effendi, ai avut dreptate, acest cuţit este al străinului. Ştiu precis. M-am uitat la el când mânca şi chiar mi l-a arătat, pentru că mânerul avea un model persan antic. *Sere men*— pe capul meu, el este hoţul! O, Allah, o, profet al tuturor profeţilor! Sunt nenorocit, pentru că banii nu sunt ai mei. Trebuie să-i dau paşei. Trebuie să pun alţii în loc şi voi fi un om sărac! Ce mă fac? Ce sfat îmi dai?

— Hm! Se ştie în ce direcţie a plecat hoţul. Dacă ar fi ziuă s-ar putea merge pe urmele sale. L-aş putea ajunge din urmă cu calul meu, deşi are un avans destul de mare.

— Fă asta, effendi, fă asta!

— Aş face-o cu plăcere, dacă n-ar fi imposibil din cauza întunericului. Trebuie să aşteptăm până se luminează. Până atunci, avem timp destul să discutăm şi să vedem ce-i de făcut.

— Să ne mai gândim la ce-am putea face? Ce idee! Mâine, ticălosul va fi şi mai departe decât acum! Nu, nu! Nu-i mai las timp! Trebuie să-mi recuperez banii, banii mei, banii mei! Ştiu ce am de făcut, e cel mai bun lucru pe care-l pot face: dau fuga la *nezanum*[1] şi depun o plângere. Este un om isteţ şi încercat, mult mai viclean, mai isteţ şi mai încercat decât noi doi. El va şti imediat cum să ajung din nou în posesia banilor. Fii atent, îi voi avea înapoi cât se poate de repede!

Ali o luă la fugă. Halef izbucni în râs, în urma lui.

— Sidi, ai auzit ce crede acest hangiu despre puterea de înţelegere a nezanumului şi a ta. Dacă-ţi va da vreodată prin

[1] Administratorul localităţii.

minte să devii nezanumul din Khoi atunci vei afla ce cap sec îi va urma celui de acuma. Îi mulţumesc lui Allah pentru această sinceritate şi întâmpin cu supusă modestie viitoarea ta funcţie!

Mi-era milă de hangiu şi aş fi făcut ceva pentru el. Însă în situaţia dată nu se putea face nimic şi ne retraserăm în separeul nostru, pentru a-l aştepta. Trecu aproape o oră, când auzirăm sforăit de cai. Halef ieşi afară şi-mi relată:

— Nimeni nu se gândeşte să ţină cont de mintea noastră ascuţită. „Vicleanul” nezanum, împreună cu hangiul şi alţi câţiva oameni, tocmai au pornit în galop spre vest, pentru că în acea direcţie se pare că a plecat şi hoţul. Le doresc călătorie norocoasă. Mi-ai spus în repetate rânduri că pământul are forma unei bile. De vrei să afli dacă hoţul va fi prins de ei sunt gata să aştept aici, împreună cu tine, până se întorc dinspre est.

În aceste vorbe ironice era cuprinsă întreaga părere a micului hagiu Halef, pe care, plin de umor şi agerime, a formulat-o despre toţi supuşii nezanumului. Crezând că în ziua aceea nu mai era nevoie de noi, ne pregătirăm culcuşul şi dădurăm şi cailor semnalul pentru culcare, ceea ce şi făcură, ascultători.

Nici n-am închis bine ochii că şi-a făcut apariţia un nou oaspete, care îl strigă din curte pe hangiu şi, pentru că nu i-a răspuns nimeni, a intrat în încăpere, urlând cât îl ţinea gura că nu i se acorda atenţia cuvenită rangului său. Îşi întrerupse însă şirul reproşurilor când nu zări pe nimeni lângă focul care ardea mocnit, în partea din faţă a încăperii. Atunci intră la noi. Cum nu văzu nici aici nimic din cauza întunericului, întrebă:

— E cineva aici, în hruba asta?

— Da, răspunse Halef.

— Sculaţi-vă, atunci, netrebnicilor! N-am nici timp, nici chef să aştept până aveţi de gând să mă serviţi!

Îl cunoşteam pe Hagi Halef prea bine ca să nu ştiu ce va urma. Era extrem de orgolios şi nu scăpa uşor cel care se purta ca un bădăran cu el.

La început tăcu.

— Ei, mai aştept mult? continuă străinul. Dacă nu veniţi într-o clipă, vă biciuiesc de vă sar ochii!

Halef tăcu în continuare şi nici mie nu-mi veni nimic în minte. Străinul se apropie câţiva paşi şi se auzi biciul spintecând aerul. După zgomotul iscat lângă mine, îmi dădui seama că Halef sărise în picioare. Se auziră imediat lovituri atât de dese că nu le puteam număra, iar străinul ţipa ca din gură de şarpe:

— Allah, Allah! Cine îndrăzneşte să mă bată! Cine este... *el waïl lak, meded, aman, meded Allah, ej wah, o jazyk*— vai ţie, oh, ajutor, vai ţie, aoleu!

Atunci ştiui cine dădea şi cine încasa. Micul şi curajosul hagiu îl pocnea pe străin, lucru pe care nu-l puteam vedea. Şi loviturile veneau atât de des, încât victima nici nu avea timp să se apere cu biciul. Comic era faptul că Halef îşi făcea treaba în cea mai adâncă tăcere, în timp ce străinul striga cât îl ţinea gura. Ţipa în arabă şi în turcă, ceea ce mă făcu să cred că nu era kurd. Când îşi dădu seama că nu se poate măsura cu tăcutul, dar foarte perseverentul său biciuitor, încercă şi reuşi s-o şteargă din separeul nostru, pentru că Halef nu se împotrivi. Abia trecu de paravan că, adusă de ţipete, apăru în prag hangiţa, cu câţiva servitori. Când o văzu, străinul strigă:

— Cine eşti tu? Eşti cumva nevasta hangiului?

— Da, răspunse ea.

— Unde-i soţul tău? Cheamă-l!

— Nu este acasă.

— Trimite, atunci, pe cineva la nezanum! Trebuie să vorbesc imediat cu el.

— Nici el nu este acasă.

— Trebuie neapărat să-l văd! Am fost bătut şi pretind ca ticăloşii care au făcut-o să fie aspru pedepsiţi.

— Cine te-a bătut?

— Câinii care stau după paravanul ăsta. Tu eşti stăpână aici. Cheamă-i, trebuie să-ţi dea ascultare!

Hangiţa şovăi.

— Nu mă vor asculta pentru că nu ţin de casa asta. Sunt străini care stau câteva zile la noi.

— Străini? Cu atât mai rău! Şi cine sunt, mă rog?

— Unul este un effendi de la Soare-apune, iar celălalt un hagiu cu un nume aşa de lung că nu se poate ţine minte.

— Poate fi şi de o mie de ori mai lung, mişeii trebuie pedepsiţi. Orice om normal ştie că bătăile nu se pot spăla decât cu sânge. Eu însă sunt alesul lui Allah, descendent al Profetului şi cercetător pe drumul ce duce spre ceruri. Cheamă-i pe răufăcători, să le cer socoteală!

— Eu pot să-i chem, dar nu ştiu dacă o să şi vină. Se apropie de paravan, dar nu mai apucă să spună ceva că Halef, neînfricatul, îi şi ieşi în cale. Cu biciul încă în mână, se îndreptă spre străin, se opri lângă el şi se uită fix în ochii lui.

— Aici sunt, hagiul cu nume lung. Dacă vrei să ceri socoteală, sunt gata să ţi-o dau, dar aşa cum ştiu eu, nu cum vrei tu. Ai simţit asta deja pe pielea ta!

„Alesul lui Allah”, cât am reuşit să văd în lumina focului, prin ochiurile paravanului, era un bărbat de vreo treizeci de ani, cu barbă deasă, lungă, iar trăsăturile frumoase şi aspre ale feţei sale aminteau de figura unui ascet. Cu statura lui înaltă, mândră, îl depăşea cu mai mult de un cap pe micuţul hagiu. Culoarea turbanului său arăta că se număra printre descendenţii Profetului. La cingătoare avea un cuţit şi pistoale. Pentru că n-a reacţionat în nici un fel la palmele primite de la Halef, am crezut că înfăţişarea sa războinică n-avea nimic comun cu însuşirile sale. Se uită sumbru la Halef.

— Văd un bici în mâna ta. Tu eşti, cumva, cel care a

îndrăznit să mă lovească?

— Da, de lovit te-am lovit, dar nici vorbă de îndrăzneală.

— Taci, pui de căţea! Vrei să mă jigneşti în continuare?

Micuţul ridică, atunci, biciul ameninţător.

— Dacă-mi mai spui o singură dată pui de căţea sau alt cuvânt care nu-mi place, te pocnesc cu biciul ăsta, din piele de hipopotam, peste faţă, de n-ai să te poţi arăta zece ani în lume! Cine eşti de cutezi să-mi vorbeşti astfel? Cum te numeşti şi care este numele tatălui tău, al celor doi bunici ai tăi şi al celor patru taţi ai acestor taţi de tată?

— Vei afla îndată. Află că sunt Ssali Ben Aqil[1], renumitul predicator ambulant al adevăratei credinţe, care propovăduieşte învierea şi întoarcerea Profetului.

— Spui că eşti renumit? zâmbi Halef. Am fost în multe ţări, de la Răsărit până la Apus, dar n-am auzit de numele Ssali Ben Aqil, oricât de pios şi înţelept sună. Eu însă sunt Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah!

Când predicatorul auzi acest nume, se trase un pas înapoi şi făcu un gest de totală surprindere.

— Hagi Halef Omar! Aparţi acum de tribul haddedihnilor?

— Da.

— Eşti, deci, micuţul om care a călărit alături de acel necredincios, acel creştin care în „valea treptelor” i-a învins pe duşmanii aliaţi care au vrut să nimicească tribul haddedihnilor?

— Da.

— Ştii unde este acum acest creştin?

— Da.

— Unde?

— După paravan.

Atunci, Ssali se mai dădu un pas înapoi, aruncă, de uimire, braţele în sus — era cât pe ce să cred că era uimit de bucurie

[1] Piosul, fiul clarvăzătorului.

— şi întrebă:

— Cum i se spune?

— Este renumitul şi invincibilul emir Kara Ben Nemsi effendi.

— *Ssahi, ssahi* – aşa, aşa. Chiar aşa am auzit că îl cheamă!

Văzui că mai vrea să spună ceva, dar îşi înghiţi vorbele, se întoarse şi, îngândurat, făcu câţiva paşi prin încăpere. Se gândea, în orice caz, la ceva important, o hotărâre care-l neliniştea. Îşi reveni repede, pentru că se întoarse spre Halef şi i se adresă într-o cu totul altă manieră decât până atunci:

— Ascultă-mă cu atenţie, Hagi Halef Omar! M-ai bătut, ceea ce înseamnă o umilire care nu poate fi ispăşită decât prin moarte. Eu însă vreau să te iert, pentru că eu am început să lovesc, fără să te ating. Am auzit atâtea despre faptele tale şi ale creştinului effendi şi sunt atât de plin de admiraţie, încât ar fi o încântare pentru mine dacă aş putea să-l văd pe Kara Ben Nemsi şi să-i vorbesc. Te rog să mergi la el şi să-i spui acest lucru. Vrei să-mi îndeplineşti această dorinţă?

Se uită plin de încordare la micuţ. Acest predicator al islamului nu-mi plăcea deloc. Era un om de care trebuia să te fereşti şi, în spatele prieteniei de moment, se ascundea cu siguranţă o intenţie total străină de prietenie. Însă cumsecadele meu Halef era orice, numai cunoscător de oameni nu. Inima lui bună ierta uşor, iar dacă se mai şi vorbea despre „marile şi renumitele lui fapte”, îl câştigai fără pic de rezistenţă. Nu era nici pe departe un lăudăros ca bătrânul Selim. „cel mai mare viteaz al universului”, însă a trăit, alături de mine o mulţime de aventuri, peste care a trecut cu bine, iar pentru nivelul lui de pregătire şi, de fapt, felul de a fi al orientalilor, nu era deloc de mirare că pica uşor în greşeala de a avea încredere în oamenii care-l linguşeau. Şi, drept urmare, nici acum n-a stat prea mult pe gânduri:

— Bine, îţi voi face pe plac şi-l voi aduce pe effendi.

— Crezi că va şi veni dacă-i ceri acest lucru?

— Cu siguranţă! Nu mă va mâhni niciodată, neîmplinind o promisiune făcută de mine.

Îmi dădui seama că, spre binele lui Halef, nu-mi rămâne altceva de făcut decât să mă arăt străinului. La asta se adăuga şi curiozitatea pe care ţi-o trezeşte cineva care pare neobişnuit sau chiar misterios. Simţeam că acest predicator ne era ostil. La fel de sigur era că intenţiile lui nu erau de bun augur. Desluşirea acestor intenţii mă provoca şi, pentru că întotdeauna este mai bine să vii în întâmpinarea unui lucru neplăcut, sau chiar a unui pericol, decât să aştepţi ca un laş să vezi ce se întâmplă, mă ridicai şi ieşii de după paravan, înainte ca Halef să fi avut timp să mă strige.

Când mă zări, Ssali Ben Aqil făcu câţiva paşi spre mine, îşi încrucişa mâinile la piept şi se înclină.

— Allah să te binecuvânteze, effendi! Chiar şi înainte de a muri voi considera clipa în care te-am cunoscut drept cea mai frumoasă din viaţa mea!

Ssali rămase aplecat în aşteptarea răspunsului meu. Ştia că sunt creştin şi că n-avea voie, ca musulman, să-mi dea binecuvântarea lui Allah. Totuşi a făcut-o, deşi era *chatib*[1] al islamului, lucru care trebuia să-mi dea din nou de gândit. I-am răspuns prieteneşte, ca şi cum n-aş fi băgat de seamă nimic:

— Ridică-te! Se cuvine ca bărbaţii să se privească în ochi.

— Dar eşti mai renumit decât mine! răspunse el, în timp ce se ridica încet, uitându-se cu umilinţă la mine.

— Ce înţelegi prin renumit? Doar unul singur este renumit, Allah, căci numele său este rostit în toate ţinuturile şi lauda lui răsună în întreg universul acum şi în veşnicie. Când un om face puţin mai mult decât altul, nu trebuie să se fălească, pentru că a făcut ce i-a cerut Allah şi tot Allah i-a dat puterea necesară.

— În cuvintele tale răzbate glasul înţelepciunii şi al modestiei, dar eu ştiu foarte bine cu cât eşti mai presus decât

---

[1] Predicator.

mine! Mă poţi oare ierta că ţi-am stricat odihna prin venirea mea?

— M-ai deranjat într-un fel cam neobişnuit, şi nu vreau să discut despre asta, pentru că totul s-a petrecut între tine şi hagiul Halef Omar. Când biciul tău a întrebat, ţi-a răspuns al lui, şi astfel lucrurile s-au lămurit.

Mă străfulgeră cu privirea, însă îmi răspunse în cel mai prietenos mod cu putinţă:

— Am auzit că ai de gând să rămâi câteva zile. Mâine nu trebuie deci să te scoli prea devreme, poţi să recuperezi timpul pe care ţi-l răpesc acum. Fii oaspetele meu la cină!

— Am mâncat deja, refuzai eu.

Ssali aruncă o privire plină de înţeles peste murdăria din jur.

— Effendi, te înţeleg, dar în coburii mei am destule merinde bune, aşa că tu şi hagiul Halef Omar puteţi mânca cu încredere. Permite-mi să-i şi spun nevestei hangiului că vreau să înnoptez aici!

Ieşi, făcând semn femeii şi slugilor să-l urmeze. Rămânând singur cu Halef, micuţul mă întrebă:

— Effendi, ai fi putut crede că un necioplit *Ben el Masuâka*[1] se poate transforma atât de repede într-un *Sibl el Adab*[2] prietenos şi supus?

— Da, pentru că are motive întemeiate. Tu însă, dragă Halef, ai fost cumplit de neprevăzător când i-ai promis că mă aduci la el.

— Eu? De ce?

— Pentru că dintr-un motiv anume, pe care îl voi afla în curând, acest om ne este duşman şi, în timp ce se plimba încoace şi încolo prin încăpere, s-a gândit la un plan care ne va aduce numai necazuri.

— Dar te-a binecuvântat în numele lui Allah!

---

[1] Fiu al biciului.

[2] Nepot al amabilităţii.

— El, un învăţător al islamului, pe mine, un creştin! Gândeşte-te bine, Halef!

— *Kull' şejatin*— pe toţi dracii! De bucurie că a devenit aşa de prietenos, nici n-am băgat de seamă. Dar ce rău să ne dorească? Nu-l cunoaştem şi nu l-am jignit niciodată!

— Dar el ne cunoaşte şi fiecare om are, de obicei, duşmani necunoscuţi. Gândeşte-te că, în drumurile noastre, am fost adesea nevoiţi să ne apărăm de atacurile unor oameni ale căror rude ne urăsc şi caută să se răzbune când şi unde ne întâlnesc. Nu este imposibil ca acest Ssali Ben Aqil să facă parte, dintr-un asemenea clan al duşmanilor.

— Este adevărat tot ce spui, effendi. Să ne culcăm şi să ne purtăm ca şi cum acest ales al lui Allah, cum şi-a spus el, nici n-ar fi trecut pe aici!

— Nu, nu putem face aşa ceva. Chiar dacă înainte n-ar fi avut motive să ne duşmănească, loviturile primite de la tine îl obligă să se răzbune. Dacă mai adaugă la asta şi jignirea de a-i fi refuzat invitaţia, putem fi foarte siguri de atitudinea lui de ostilitate neînduplecată. Iar acest lucru, la adepţii fanatici ai islamului, este de zece ori mai periculos decât la alţii.

— Atunci, cel puţin, să ne purtăm atât de trufaş şi de rezervat ca să fie bucuros de retragerea noastră cât mai rapidă.

— Nici aşa nu e bine, pentru că ar fi obligat să bată şi el în retragere şi n-aş mai putea afla nimic de la el. Trebuie să fie convins că-l credem şi avem încredere în el. De aceea, vom fi prietenoşi cu el şi-i vom mulţumi pentru invitaţie. Cel mai bine ar fi ca tu să taci şi să mă laşi pe mine să vorbesc.

Îi cerusem prea mult guralivului meu Halef, însă o spusesem atât de răspicat, încât renunţă să se împotrivească. Îi dădusem la timp sfatul, căci abia rostisem ultimele cuvinte că Ssali Ben Aqil îşi şi făcu apariţia, urmat de un *chadim*[1], care căra coburii.

---

[1] Slugă.

— Effendi, acum aduc cina, spuse el, din care poţi mânca fără silă, pentru că şi mie îmi place curăţenia, umblat fiind prin multe oraşe mari, unde nu există obiceiul de a-l condamna pe oaspete la foame din cauza mizeriei.

Ssali luă coburii de la slugă şi deşartă pe masă conţinutul — ruladă de carne, lipie şi fructe. Arăta totul atât de curat şi îmbietor, încât Halef se aşeză şi-şi scoase cuţitul. Îi urmai exemplul şi, în timp ce începurăm să mâncăm, pornind de la cele spuse de el înainte, îl întrebai pe Ssali:

— Ai fost în oraşe mari? Vrei să-mi spui ce locuri ai văzut?

— Am văzut întregul imperiu al padişahului, ca şi ţara şahului Persiei, fiindcă cutreier aşezare după aşezare, pentru a anunţa că se apropie clipa în care va apărea „călăuzitorul”.

— De unde ştii acest lucru?

— O voce interioară care vorbeşte tot timpul cu mine îmi spune toate astea. Dar tu, un creştin, nu poţi înţelege. Să vorbim mai bine despre oraşele în care am stat mai mult pentru a studia *Coranul*, tălmăcirea lui şi toate regulile cultului!

— Despre ce oraşe este vorba?

— Mai întâi am mers în Persia, ţara ale cărei şcoli se află cel mai aproape de patria mea. Am studiat în Teheran şi Ispahan, dar după un an am plecat de acolo, din cauza câinilor de şiiţi. Am mers la Stambul, unde am găsit învăţători foarte pioşi şi deştepţi, însă nu erau cea ce căutam. M-am alăturat marii caravane spre sfintele oraşe Mecca şi Medina. În Mecca, mi-am cumpărat acest *hamaïl*[1] pe care-l port la gât, iar în Medina am rămas mai mult timp ca elev al unui renumit *muderris*[2], care ştia aproape pe dinafară tălmăcirile *Coranului*.

— Mi-ai putea permite să studiez puţin hamaïlul tău?

Ssali îşi luă cartea de la gât şi mi-o dădu, spunându-mi:

— De fapt acest *Coran* sfânt nu trebuie atins de mâna unui

[1] *Coran* scris la Mecca.

[2] Profesor.

necredincios. Dacă totuşi ţi-l dau, cred că-ţi dai seama cât de mult te apreciez.

Cunosc *Coranul* la fel de bine ca şi *Biblia* noastră. Dacă am cerut cartea, n-am făcut-o pentru conţinutul ei, ci dintr-un alt motiv. Voiam, de fapt, să ştiu dacă Ssali era într-adevăr *şerif*[1]. Nevăzând nicăieri menţionat şi parafat acest lucru, întrebai:

— Ştii că tabelele cu numele fiecărui şerif sunt trimise în fiecare an cu marea caravană la Mecca?

— Da.

— Şi că numele fiecărui şerif care-şi cumpără de acolo un hamaïl trebuie trecut în el?

— Bineînţeles. Doar sunt şerif!

— De ce nu e menţionat numele tău în acest *Coran*?

Abia acum îşi dădu seama unde băteam şi încercă, să treacă repede peste asta.

— Pentru că am uitat să-l trec şi să-mi pună şi pecetea Marelui Şerif. Când n-am mai avut ce învăţa de la muderrisul din Medina, am plecat la Kahira. Universitatea de pe lângă moscheea Azhar este cea mai renumită din toate ţările. Avea peste opt mii de *talaba*[2], printre care am găsit mai mulţi care tindeau spre adevărul suprem. M-au dus la un muderris, singurul care propovăduia venirea lui mahdi. I-am devenit elev şi datorită lui pot să duc acum prin lume vestea venirii „călăuzitorului”.

Vorbea aşa de mândru şi de cumpănit că n-am putut să nu-mi îndulcesc puţin tonul:

— Îmi dau seama ce om important eşti. Poţi să-mi spui ce regiune sau localitate are cinstea de a te fi născut acolo şi de a fi patria ta?

Această întrebare i se păru nelalocul ei şi se gândi puţin înainte de a-mi răspunde:

---

[1] Descendent al lui Mohammed.

[2] Student.

— M-am născut în el Damijeh[3], din Egipt.

— Interesant! Am crezut că eşti kurd.

— De ce?

— Mai întâi din cauza sunetelor guturale tipice şi apoi ai spus chiar tu că patria ta ar fi Kurdistanul.

— Eu? Când? întrebă el, mai degrabă îngrijorat decât mirat.

— Ne spui că Persia este ţara cea mai apropiată de ţara ta. Şi ţara care se află cel mai aproape de Persia este Kurdistan.

— Oh, effendi, nu trebuie să crezi chiar tot ce spun. Mă trag într-adevăr din Damijeh. Am călătorit şi prin Kurdistan de câteva ori, dar aici nu sunt nici pe jumătate aşa de cunoscut ca tine.

— Chiar crezi asta? De ce?

— Pentru că mi s-au povestit aventurile tale.

— Care?

— Toate. Mă gândesc mai cu seamă la luptele voastre cu kurzii bebbeh.

— Aceşti bebbeh sunt cei mai mari ticăloşi!

Intenţionat vorbii aşa de tăios, urmărindu-i reacţiile cu coada ochiului. Văzui cum se înroşeşte de furie, însă se stăpâni şi mă întrebă aparent liniştit:

— L-ai cunoscut şi pe şeicul lor?

— Te referi la Gazal Gaboya?

— Da.

— L-am cunoscut chiar prea bine. El era cel mai nemernic dintre nemernici.

Atunci văzui cum Ssali Ben Aqil se abţinu cât putu să nu izbucnească de furie. Vocea lui era aspră şi aproape răguşită când întrebă:

— Nu eşti tu cel care l-a împuşcat pe Gazal Gaboya?

— Nu, dar a îndrăznit să mă atace în luptă şi unul dintre tovarăşii mei l-a împuşcat.

N-am spus că era vorba despre Hagi Halef, pentru că deja

---

[3] Denumire arabă pentru Damiette.

aflasem ce mă interesa. Acest Ssali Ben Aqil era teolog mahomedan. Dinspre partea asta, nu ne-a minţit, dar, la fel de sigur, era un kurd-bebbeh, foarte probabil chiar rudă cu acel Gazal Gaboya. Trebuia, deci, să fiu foarte atent, pentru că nicăieri vocea sângelui nu era atât de puternică ca la triburile kurde. Ca şi cum mi-ar fi ghicit gândurile, Ssali îmi răspunse:

— Şeicul kurzilor-bebbeh a căzut deci în luptă cu tine, indiferent dacă de mâna ta sau nu. Tu vei fi urmărit de vocea sângelui şi mă miră faptul că îndrăzneşti să vii în aceste ţinuturi.

— Oh, de atunci am venit de mai multe ori aici!

— Chiar aşa? Cum nu pot să cred că eşti nesocotit, trebuie că ai un curaj inegalabil. Mă rog lui Allah să nu te lase pradă *thar*-ului[1]. Dacă te-ar vedea vreo rudă a lui Gazal Gaboya ai fi pierdut.

— Da, unul din noi ar fi pierdut: ori el, ori eu.

— Tu, tu, nu el, effendi! Nesocoteşti acest lucru pentru că eşti străin, şi nu un simplu străin, ci un creştin. Despre voi, creştinii, se ştie că, în orice relaţie, vă consideraţi superiori oricărei alte credinţe. Nu recunoşti asta, deşi o dovedeşti prin felul în care te porţi. Un musulman ştie ce înseamnă o asemenea răzbunare. Dacă ar fi făcut ce ai făcut tu, n-ar mai fi îndrăznit să se arate niciodată în acest ţinut. Tu, ca orice creştin, nu cunoşti *Coranul* şi nici legile şi regulile după care trăiesc oamenii de aici. Tu crezi că ai pielea la fel de tăbăcită ca a unui balaur şi nu o străpunge nici un glonte. În trufia credinţei tale, crezi că nici un kurd n-ar îndrăzni să te atace şi să-ţi facă vreun rău, pentru că apelaţi la *kanasil*[2] ai voştri, care vă apără, vă ocrotesc şi vă îndrumă la fel cum o mamă îşi ocroteşte copilul mai slab. Însă trufia ta se va prăbuşi curând, de îndată ce te vei afla fără apărare în faţa vendetei.

---

[1] Vendetă.

[2] Plural arăbesc al cuvântului consul.

Nu va cădea unul dintre voi, aşa cum ai spus mai înainte, ci doar tu. Tu nu-ţi poţi fi de ajutor şi nici Dumnezeul tău. Pământul de sub tine se va cutremura, se va deschide şi vei cădea în vaietele veşnice ale iadului, unde toţi creştinii şi ceilalţi necredincioşi sunt supuşi chinurilor fără sfârşit. Noi, credincioşii, vom trona însă ca judecători supremi ai cerului şi ai iadului, ai vieţii şi ai morţii, indiferenţi la urletele voastre de durere, pentru că aţi fost aşa de îngâmfaţi şi de întunecaţi la minte să tăgăduiţi în faţa falsei voastre creştinătăţi solia divină a lui Mohammed şi superioritatea islamului.

Ssali vorbea tot mai entuziasmat. Ochii îi străluceau, iar faţa îi era luminată de credinţa lui pătimaşă. Trebuia să recunosc în sinea mea că avea tot ce-i trebuia unui predicator al mahomedanismului: darul convingerii, al oratoriei şi imaginaţiei, aroganţă, lipsă de cultură şi de judecată, şi, nu în cele din urmă, o totală necunoaştere a învăţăturii şi relaţiilor celor de altă credinţă. Pentru că n-am răspuns imediat, continuă:

— Taci, te-a răpus adevărul spuselor mele. Da, sfântul islam este un soare în faţa căruia bietele *şemat ed duhan*[1] ale celorlalte credinţe trebuie să dispară, ca nişte lumini rătăcite, care nu mai trăiesc decât din duhoarea mocirlelor. Ţi se spune effendi cel învăţat din Apus, şi-ţi ridici semeţ capul pentru că eşti din Bilad el Alman[2], dar toată învăţătura ta a amuţit în faţa spuselor mele copleşitoare; iar cetele înarmate ale poporului tău, dacă ar veni să lupte cu noi aici, în Kurdistan, ar trebui să îngenuncheze în praf şi să ceară îndurare.

N-am intenţionat să am o dispută cu predicatorul pe teme de credinţă, pentru că aveam sentimentul că ar profita de ocazie să mă atragă într-un alt gen de relaţie. Dar, pentru că a interpretat în felul acesta tăcerea mea, am fost nevoit să

---

[1] Lumânări de seu.

[2] Germania.

spun ceva.

— Ssali Ben Aqil, pari a fi *megnun*[1]. Altfel nu-mi pot explica interpretarea dată tăcerii mele. Ştii cumva proverbul *se dere'i, karvan dibehuhre?*[2]

— Da, răspunse el, fără să-şi dea seama de ce am folosit tocmai acest proverb.

— Dar pe acesta: *Ei ku tif beke ber ba'i, tif dike ru'i chu?*[3]

— Şi pe acesta.

— Vezi ce bine înţelegi limba kurdă, deşi susţii că te-ai născut în Egipt? Crezi că vorbele tale m-au redus la tăcere, dar caravana şi-a continuat drumul în ciuda lătrăturilor. Ai vrut să mă scuipi, dar nu m-ai nimerit pe mine, ci chiar pe tine.

— Effendi, cum poţi să-mi vorbeşti aşa, spuse el, mie care ştiu toate învăţăturile şi legile islamului!

Am dat din mână a lehamite.

— Vrei să spui că ştii doar învăţăturile *Coranului*, nimic altceva, şi nici pe acestea nu le-ai înţeles prea bine! Îţi vorbesc de pe poziţia de „om nimicit": dacă unul din noi este prea arogant, acela eşti tu. Cunoştinţele tale despre *Coran* sunt foarte reduse, după cum vei afla imediat şi chiar şi legile şi regulile după care trăiesc popoarele aici le ştiu mai bine decât tine. Susţii că, noi, creştinii, am fi nevoiţi să ne bazăm pe consulii noştri şi să le cerem protecţie ca nişte copii neajutoraţi. Dacă ţi s-a povestit într-adevăr despre mine, spune-mi un singur caz în care m-am adresat sau am aşteptat ajutor de la vreun consul! Spune-mi un singur caz în care m-am comportat ca un copil bolnav! Dimpotrivă, pot spune şi demonstra că sunt mulţi musulmani care astăzi mai trăiesc, şi încă bine, şi care fără ajutorul meu, fără ajutorul creştinilor, ar fi fost pierduţi. Tocmai kurzii din tribul bebbeh ştiu precis

---

[1] Ţicnit.

[2] Câinele latră, caravana trece.

[3] Cine scuipă împotriva vântului se scuipă pe sine.

dacă sunt un om atât de slab cum crezi. Du-te la ei şi întreabă-i, astfel vei afla ce teamă le-a fost de mine! Printre ei sunt şi...

— Taci, se răţoi Ssali Ben Aqil la mine. Bebbehii sunt un trib de războinici care nu ştiu ce este frica. Cu atât mai puţin frica de tine...

— Ţine-ţi gura! îl întrerupsei şi eu poruncitor. Eşti cumva bebbeh de le iei aşa apărarea? Să cred că nu te-ai născut în Egipt, ci aici? Mi-ai oferit destule motive să cred asta! Ai îndrăznit să-mi spui că nici Dumnezeu, nici eu nu-mi mai pot fi de ajutor, dar Dumnezeu i-a ajutat, prin mine, pe mulţi musulmani, cărora nu le mai putea fi nimeni de ajutor. Cum poţi afirma că noi, creştinii, am căzut pradă iadului? Ce cap sec ţi-a putut spune aşa ceva? Vreunul din învăţătorii tăi? În acest caz, islamul este de compătimit că nu şi-a găsit predicatori mai buni! Dacă voi nu ştiţi, aflǎ că noi, creştinii, am aflat din *Coran* că Mohammed a spus în repetate rânduri că cerul rămâne deschis şi creştinilor. Caută în hamaïl, pe care-l ai doar la gât, nu şi în cap, şi vei găsi ceea ce-ţi spun eu acuma! Şi, în sfârşit, ai afirmat că voi, mahomedanii, veţi trona în cealaltă viaţă ca judecători supremi ai cerului şi iadului, ai vieţii şi morţii. Dacă nu te-aş fi auzit cu urechile mele, aş fi crezut că nici un om raţional nu poate scorni cu atâta aroganţă asemenea prostii. Nu Mohammed, califii şi toţi tălmăcitorii *Coranului* sunt cei care spun că Isa Ben Marryam este cel care va coborî din cer în ziua Judecăţii de Apoi şi-i va judeca pe toţi viii şi morţii în faţa moscheii omeiazilor din Damasc? Hristos pe care-l preamărim ca pe fiul lui Dumnezeu! Deci nu Mohammed al vostru, ci Hristos al nostru va judeca, pentru că doar Dumnezeu poate judeca, iar Hristos este Dumnezeu, în timp ce Mohammed este profetul vostru, dar a fost om. Ce se va alege de tine, Ssali Ben Aqil, care susţii că şi tu vei judeca peste ceruri şi iad, peste viaţă şi moarte! Dacă apari aşa în faţa lui Isa Ben Marryam, ce te va

întreba el şi ce poţi tu să-i răspunzi? El va fi judecătorul tău, un judecător drept dar sever. Îi vei spune şi lui, întemeietorul divin al creştinătăţii, că credincioşii lui, creştinii, ar trebui trimişi în iad şi supuşi chinurilor nesfârşite, pentru că nu l-au preaslăvit pe Mohammed, ci pe el?

Ssali Ben Aqil a încercat zadarnic să mă întrerupă de câteva ori. Acum însă stătea mut în faţa mea. De aceea, am continuat:

— Ei, de ce nu-mi răspunzi? Ţi-am combătut toate afirmaţiile. Dacă ai ceva de spus, spune!

Pentru că tăcu în continuare, intră în vorbă micuţul Halef:

— Effendi, păţeşte ca mine şi ca toţi ceilalţi, care au încercat să vorbească cu tine împotriva credinţei tale. Îţi aminteşti cât m-am străduit când ne-am cunoscut, şi chiar şi mai târziu, să te convertesc de la creştinism la islamism?

— Hagi! îl apostrofă predicatorul. Spune-mi dacă eşti musulman?

— Da, sunt.

— Şi totuşi iei apărarea unui creştin!

— Allah! Nu numai că i-aş lua apărarea, dar mi-aş lăsa chiar puşca şi cuţitul să vorbească pentru el!

Halef spuse acestea pe un ton care suna aproape a ameninţare, iar neînfricatul omuleţ avea darul de a da vorbelor sale înţelesul cuvenit. Asta o ştia şi Ssali, care auzise de el ca şi de mine, fapt pentru care i se păru mai înţelept să nu stăruie în îndărătnicia lui. După cum îmi dădui seama mai târziu, încerca să nu ne ofere nici un prilej de a ne face o părere nefavorabilă despre el, aşa că se stăpâni şi spuse împăciuitor:

— Nici prin gând nu mi-a trecut să-l atac pe effendi. El poate rămâne creştinul care este, pe când eu voi crede ca şi până acum în Mohammed, pe care Allah îl va proslăvi.

— Dar tu n-ai vorbit deloc despre credinţă, ci ne-ai ameninţat cu răzbunarea!

— V-am ameninţat? N-am făcut aşa ceva. Îl respect pe Kara Ben Nemsi effendi şi admir faptele voastre, de aceea mi-am permis să vă previn, cu cele mai bune intenţii.

— Atunci, în viitor, să te gândeşti că este imposibil să te bucure un gest bine intenţionat dacă acesta este însoţit de vorbe nepoliticoase şi pline de mânie! Ne-ai invitat la masă. Suntem deci oaspeţii tăi şi cu oaspeţii nu te cerţi.

— Ai dreptate. N-am intenţionat să vă supăr ori să vă jignesc. Dacă totuşi am spus ceva ce nu v-a plăcut, iertaţi-mă! M-a obosit călătoria, iar un om obosit nu mai este atent la ce spune.

Vorbea atât de blând şi de împăciuitor, încât altora le-ar fi făcut o impresie bună, însă mie în nici un caz. Cine se poate stăpâni astfel, încât dintr-un înfocat predicator să ajungă să-şi ceară atât de umilit iertare, este un făţarnic de care trebuie să te fereşti. Mă arătai deosebit de prietenos, în sinea mea însă eram mai reţinut decât la început, iar după un timp m-am folosit de pretextul lui — oboseala — pentru a ne despărţi de el. Ne retraserăm în separeul nostru, iar el ieşi în staul să-şi vadă calul.

Când reveni în încăpere, luă un lemn aprins din sobă şi veni după paravanul unde noi deja ne culcaserăm. Ne lumină şi spuse, scuzându-se:

— Nu vă supăraţi că vă deranjez! V-am urat doar *bélletak ssa'ide*[1], fără să-l invoc pe Allah, cum se face cu oaspeţii! *Fi aman Allah* — Dumnezeu să vă aibă în pază! Să vă dea un somn lung şi liniştit!

— *Ma ssah Allah kan wama lam jassah lam jekun* — ce vrea Domnul se întâmplă, ce nu vrea, nu se întâmplă, îi răspunsei.

Ne făcu prietenos semne cu mâna şi plecă, fără să-şi fi dat seama de cele două înţelesuri ale vorbelor mele cucernice. Mă uitai prin găurile paravanului şi văzui cum din şa şi pătură îşi făcu un culcuş şi se întinse lângă foc.

[1] Noapte bună.

De ce a mai venit Ssali o dată la noi? Din amabilitate? Precis nu! Voia să vadă unde şi cum stăm? Foarte probabil! Dacă era aşa, avea în gând ceva ce ne punea în pericol. De aceea îi dădui răspunsul al cărui înţeles el nu-l ghici. Să-i fi spus lui Halef ce credeam? Nu. Dragul, bunul flăcău avea mai mare nevoie de somn decât mine şi de aceea mă hotărâi să nu-l nelinişteesc şi să stau eu toată noaptea de pază. Halef era mai puţin ameninţat decât mine, pentru că dormea lângă perete, iar locul meu era astfel aşezat, încât dacă venea cineva tiptil, dădea întâi de mine. Nu dură mult şi respiraţia liniştită, regulată îmi dădu de ştire că a adormit. Atunci, mă strecurai din culcuşul meu, pentru a putea preveni un eventual atac.

Acolo unde stăteam eu era o gaură mai mare în perete, prin care puteam să urmăresc mai uşor ce se întâmplă. De ambele părţi ale cuptorului erau aşchii uscate pentru aprins focul şi lemne de ars. Flacăra era aproape stinsă, căci nimeni nu mai pusese lemne pe foc. Înainte de a se fi stins de tot, văzui că Ssali îşi scoase mâinile de sub pătură, îşi ridică puţin capul şi se uită cu o privire cruntă spre noi. Asta îmi întări bănuielile. Între timp se făcu beznă, aşa că nu mă mai puteam baza decât pe auz.

În astfel de situaţii, timpul trece cumplit de greu. Minutele, mi se păreau ore, dar îmi păstrai trează atenţia. În cele din urmă mi-a fost răsplătită, pentru că se auzi un foşnet uşor, ca atunci când o haină se freacă de podea. Cu siguranţă n-aş fi sesizat nimic, dacă auzul nu mi-ar fi devenit atât de ascuţit în timpul petrecut în Vestul Sălbatic.

Ce bine că am fost neîncrezător şi m-a cuprins bănuiala! Kurdul-bebbeh — pentru că eram sigur că asta era — dorea o vendetă. Ce glorie şi ce onoare pentru el când va putea duce clanului său vestea că i-a omorât pe Kara Ben Nemsi şi pe Hagi Halef Omar! În concepţia acestor oameni, o asemenea faptă sângeroasă nu era în contradicţie cu preocupările lor

spirituale.

Se strecură la noi prin deschizătura peretelui şi se întoarse spre dreapta, unde stătusem eu la început şi unde se mai afla doar Halef, în timp ce eu eram acum în stânga. Nu-l puteam vedea, dar nu mă înşelasem; foşnetul uşor al hainelor nu era o închipuire şi, dacă cumva până atunci m-aş fi înşelat, se auzea un foşnet şi mai clar, care-mi demonstra că nu greşisem: era pocnetul unei încheieturi, lucru care în cazul unei persoane cu experienţă nu se întâmplă.

Când răzbunătorul se întoarse spre dreapta, îl urmai, sprijinit în genunchi şi pe mâna stângă, pentru că mâna dreaptă trebuia s-o întind, pipăind cu grijă. Atinsei, astfel, talpa unui pantof de care, dintr-o greşeală de neiertat, nu se descălţase. Înaintând încă puţin lateral, dădui de poala haikului său. Nici pe acesta nu îl dăduse jos. Îl apucai, fără să trag de el. Aşa simţii fiecare mişcare a lui, până se apropie de locul unde credea că mă aflu. Până aici se târâse în patru labe, iar o dată ajuns se ridică în genunchi. Acum era momentul potrivit pentru mine. Mă ridicai ca şi el şi îl apucai cu ambele mâini. Îl înhăţai cu dreapta de braţ şi cu stânga de ceafă. Spaima provocată de această neaşteptată atingere îl făcu să ţipe. Îl trăsei spre mine şi îl prinsei de gât cu ambele mâini, atât de tare că nu putu schiţa nici cel mai mic gest de împotrivire. Braţele îi alunecară în jos fără vlagă şi, dacă nu l-aş fi ţinut, ar fi căzut.

Ţipătul îl trezi pe Halef. Omuleţul, cu prezenţă de spirit, sări imediat în picioare, scoase pistolul, căci se auzi pocnetul cocoşului, şi strigă:

— Ce se întâmplă? Cine ţipă aşa? Effendi, unde eşti?

— Aici! răspunsei eu. Mai ai *kibritat*[1]?

— Da, aici în cingătoare.

— Fă repede foc în cămin.

— De ce? Unde este Ssali Ben Aqil?

---

[1] Chibrituri.

— Aici. L-am prins, a vrut să ne omoare.

— Allah! Îl ţii bine?

— Da, nu-ţi face griji! Dar trebuie să avem lumină.

— Imediat, imediat! Mă grăbesc. Într-o clipă se va lumina. Auzi, să ne omoare! Pe noi! Ticălosul ăsta! Îl vom trimite în iad pentru asta! Înainte însă va primi de la mine o sută de lovituri de bici, unde o să-l doară mai tare!

Hagiul se duse în grabă la cămin. Ssali se mişcă sub mine şi vru să mă apuce de mâini. Îi trăsei un pumn în cap şi căzu leşinat. Focul începu să pâlpâie şi lumină uşor prin crăpăturile paravanului. Chiar în faţa mea zării cuţitul kurdului: intenţionase deci să ne înjunghie. Îl ridicai, îl pusei în tocul de la cingătoare şi-l târâi pe cel fără simţire lângă cămin, unde lemnele ardeau deja cu flacără mare. În timp ce-l legam fedeleş de mâini şi de picioare, Halef mă întrebă:

— Effendi, cum a fost posibil ca acest om, căruia i-am fost oaspeţi, să vrea să ne omoare?

— Cred că este kurd şi că face parte din tribul bebbehilor!

— *Maschallah!* Un bebbeh! Deci răzbunare de sânge! Şi înainte de a ne culca ne-a urat ca Allah să ne aibă în pază!

— Pentru a ne amăgi. Ne-a dorit şi un somn lung, gândindu-se probabil la somnul veşnic.

— *Jil'an dakno* — blestemată să-i fie barba! Când m-am culcat, nici nu m-am gândit că m-aş putea trezi pe alte tărâmuri! Mi-ai salvat viaţa, ca şi pe a ta. Amândoi îţi suntem, deci, datori. Cum ai putut să împiedici această crimă?

— Am rămas treaz şi am bănuit ce avea de gând ticălosul.

— Şi mie nu mi-ai spus nimic!

— Nu, pentru că aveai nevoie de odihnă, dragă Halef.

— Oh, effendi, ce fel de om eşti? Poţi fi aspru şi trufaş ca stăpân peste stăpânii din Istanbul, şi în clipa următoare să fii plin de îngăduinţă, bunătate şi prietenie, ca inima unei soţii iubitoare! Sper că nu vei mai fi atât de blând când va fi vorba de pedepsirea acestui ucigaş!

— Greşeşti dacă-l consideri ucigaş. N-a reuşit să ne omoare.

— Da, da, ştiu! Acum ni se va dezvălui iarăşi ce înseamnă un bun creştin. Cel care doar vrea să-ţi ia viaţa este un om cumsecade. Ca să consideri ucigaş pe cineva, trebuie ca acesta să te omoare în bătaie de vreo zece ori, iar apoi să te împuşte de vreo douăzeci de ori şi chiar şi atunci ai fi în stare să nu-l pedepseşti pentru că în *Ingil*[1] scrie să-l iubeşti chiar şi pe duşmanul tău. Uite, Ssali deschide ochii! Acum aş fi vrut să pot lua biciul şi să pot număra o sută de piaştri, dar nu de argint, ci din cei rupţi din pielea hipopotamului. Dar, după cum te cunosc, va trebui să renunţ la asta. N-a curs sânge şi, deci, după părerea ta nu s-a întâmplat nimic. Allah, Allah! Ce oameni ciudaţi, de neînţeles, sunteţi voi, creştinii!

În timp ce Halef se plângea de mine şi de creştinătate, era şi el în sinea lui un bun creştin, şi suspinele provocate de mila mea, încă înainte de a o fi putut arăta, nu erau altceva decât încercări involuntare de a implora îndurare.

Ssali îşi reveni. Când se văzu legat, se uită mirat la noi. După ce-şi dădu seama ce s-a întâmplat, scoase un ţipăt de teamă. Apoi amuţi. În schimb, ochii lui erau plini de ură şi înverşunare.

— Susţii şi acum că te-ai născut în Damijeh?, îl întrebai eu.

Nu-mi răspunse imediat; într-un târziu, însă, şuieră furios printre dinţi:

— Viclenia m-a făcut să nu-ţi spun adevărul, dar să nu crezi că de teamă voi minţi în continuare! Mi s-a părut că Allah te-a adus în calea mea. Dorinţa lui a fost să greşesc.

— Nu este pentru prima oară că greşeşti din supunere faţă de Allah. Eşti kurd din neamul bebbeh?

— Da.

— Şeicul Gazal Gaboya ţi-a fost rudă?

— A fost fratele mamei mele.

---

[1] Noul Testament.

— Înţeleg. Aflaseşi aici cine suntem şi răzbunarea de sânge ţi-a cerut să ne omori.

— Da, tot aşa cum vouă vă cere acum să-mi luaţi viaţa.

— Sunt creştin şi nu ştiu ce înseamnă răzbunarea de sânge!

— Poate că răzbunarea de sânge nu, dar simpla răzbunare?

— Nici asta. Dumnezeu este cel care răsplăteşte. Deodată, expresia feţei i se schimbă. Se uită uimit la mine.

— Creştinii pot atenta la viaţa cuiva fără să fie pedepsiţi?

— Nu. Un om care vrea să omoare pe cineva nu este creştin, chiar dacă se consideră aşa. În *Kifab el Mukad'das*[1] stă scris: „Să nu ucizi" şi „Iubeşte-ţi duşmanii", iar un creştin adevărat ascultă aceste porunci. Cel oare varsă sânge de om va fi pedepsit de autorităţile alese de Dumnezeu pentru asta.

O rază de speranţă îi lumină faţa şi întrebă repede.

— Mă predaţi autorităţilor?

— Nu. Nu te omor, dar nici nu te predau autorităţilor.

Expresia feţei lui era greu de descris. Uimire, speranţă, dezamăgire, surprindere, nelinişte, toate se puteau citi pe faţa lui, până când ura câştigă din nou teren.

— Îţi baţi joc de mine! se văicări Ssali. Da, se spune că în poruncă scrie să faceţi bine şi duşmanilor voştri, dar cine este în stare de aşa ceva! Hristos ar fi un *ssanam el heiwana*[2] dacă v-ar cere ceva ce nici un om nu poate face!

— Vorbeşti ca un musulman, care nu ştie ce este iubirea. Noi, creştinii, însă, o cunoaştem şi o trăim. Ai vrut viaţa mea, dar n-ai obţinut-o, de aceea ţi-o dăruiesc eu pe a ta.

În timp ce spuneam toate astea, îi tăiai legăturile cu cuţitul lui, pe care i-l întinsei spunând:

— Tăişul ăsta n-a fost să mă nimerească, ţi-l dau, deci, înapoi. Ia-l!

Kurdul bebbeh sări în picioare. Îşi deschise ochii mari.

---

[1] Biblia, Cartea Sfântă.

[2] Idol al proştilor.

Rămase cu gura căscată, iar mâinile îi fremătau de nerăbdare, fără să ia însă cuţitul.

— *Allah ja' lam el geb* — Dumnezeu cunoaşte toate tainele, dar eu nu ştiu ce să cred, strigă el. Îţi baţi joc de mine, ori vorbeşti serios?

— Vorbesc serios.

— Îmi dăruiţi viaţa? se minună fanaticul musulman.

— Da.

— Şi dacă eu voi insista să mă răzbun?

— Ne va păzi Dumnezeu, aşa cum a făcut-o şi acuma. Ai spus la masă că nici Dumnezeu nu mă poate ajuta, nici eu. Acuma vezi că m-a ajutat. Mă las în voia lui şi pe mai departe. Eşti liber şi poţi face cu răzbunarea ta ce vrei!

Atunci, răzbunătorul smulse cuţitul din mâna mea, făcu câţiva paşi înapoi, se uită când la mine, când la Halef cu o privire nesigură şi spuse pe jumătate ironic, pe jumătate impresionat:

— Îţi mulţumesc, effendi! Dacă a fost din inimă ceea ce ai spus şi ai făcut acuma, ori ai luat-o razna, ori creştinismul este mult mai bun decât am crezut eu. Dar, pentru că sunt un om prevăzător şi nu am încredere nici în tine, nici în credinţa ta, voi pleca repede, fără să mai aştept să-ţi revină raţiunea pierdută. Dacă cumva n-o să-ţi revină, atunci Allah să-ţi dea atâta bine câtă minte ai pierdut!

Ssali Ben Aqil îşi strânse pătura şi ieşi în grabă din încăpere. Câteva minute mai târziu porni în galop, fără să-i fi plătit nimic hangiţei, după câte am aflat mai târziu. Când tropotul calului se pierdu în liniştea nopţii, Halef făcu o grimasă pe jumătate furioasă, pe jumătate veselă.

— Uite că a plecat nepedepsit şi nebiciuit! Şi nici n-a crezut o clipă că ai făcut-o din convingere! Effendi, la ce să mă mai aştept de la tine! Îi tratezi pe duşmanii tăi cu mărinimie şi pe prieteni îi mâhneşti, nelăsându-i să şfichiuie cu biciul! Dacă ai să continui tot aşa, oamenii isteţi vor prefera să-ţi fie duşmani

şi nu prieteni!

— Bombăne cât poţi! Ştiu foarte bine, dragă Halef, că am acţionat chiar după sufletul tău. Mai demult, ai fost adept al *thar*-ului, acuma, însă, te doare să calci un vierme.

— Da, ai dreptate, căci cu cât este viermele, mai mare, cu atât mă doare talpa mai tare şi atunci când are figură de om, uit de islam cu toţi califii şi preceptele sale şi mă gândesc doar la tine, cel din care, cândva, am vrut să fac un musulman. Hai, să mergem pentru a doua oară la culcare! Nu ne va mai deranja nimeni, pentru că acest Ssali Ben Aqil nu se mai întoarce. El a aflat că este mai uşor să ne invite prieteneşte la masă decât să aplice legile vendetei. Dacă va scăpa vreodată de îngerul morţii la fel de uşor ca de revanşa noastră, va ajunge în cel de al şaptelea cer al lui Mohammed.

Mai aruncarăm câteva lemne pe foc şi ne culcarăm, fără ca cineva din casa aceea să fi aflat cât de aproape de moarte fusesem.

Halef se înşela crezând că nu vom mai fi deranjaţi, pentru că n-au trecut nici două ore, când gălăgia stârnită afară ne trezi. Se auzeau mai multe voci ţipând şi răcnind, iar din tot vacarmul ăsta se înţelegea, din când în când, doar *ia harik, ia harik*[1]! Luase, deci, foc ceva pe-aproape şi deşi pe noi nu ne privea acest lucru, ieşirăm să dăm o mână de ajutor.

Se vedeau, nu departe, flăcări mari şi ne grăbirăm spre locul cu pricina. Imaginaţi-vă un incendiu, noaptea, într-un orăşel izolat din Germania, pe vremea când încă nu existau pompieri, ca să vă puteţi face cea mai mică idee despre harababura în care am intrat şi despre ţipetele din jurul nostru. Ardea în celălalt capăt al aşezării. Într-acolo fugea şi se revărsa totul; ba chiar mai mult, erai dus de val. În scurt timp, ne trezirăm în mijlocul unei grămezi de oameni care se înghesuiau şi de unde nu era chip să scapi. Această grămadă

---

[1] O, incendiu!

se balansa când spre dreapta, când spre stânga, când înainte, când înapoi. Fiecare ţipa cât îl ţinea gura, dar nimeni nu ştia ce, unde şi la cine ardea. Noi n-am putut afla. Eram „înţepeniţi într-un vârtej”, n-aveam voinţă, nu ne puteam mişca în voie şi trebuia să ne dăm mare silinţă pentru a nu ne răzleţi unul de altul.

În această învălmăşeală mă gândeam la caii noştri, pe care, în graba de a fi de ajutor, îi lăsasem la han, fără apărare. Ce va fi dacă-i va lua cineva? Mulţi l-au văzut şi admirat pe Rih, şi prin aceste locuri, aproape fiecare om este un hoţ de cai înnăscut. Mi se făcu teamă. Îi comunicai şi lui Halef îngrijorarea mea şi încercarăm din răsputeri să ne croim drum spre han. Dar cu cât ne împingeam şi ne agitam mai tare, cu atât eram mai presaţi şi loviţi. În scurt timp, nu ne mai simţirăm oasele şi deja renunţasem să ne mai impunem voinţa, când, dintr-o dată, ne veni ceva în ajutor. Şi acest ajutor era tulumba.

Tulumba — ce este asta? Bineînţeles, un lucru absolut necesar într-un incendiu, şi anume pompa. O pompă! Exista oare în acel mic şi izolat cătun din Kurdistan o pompă adevărată? m-ar putea întreba neîncrezător cineva. Da, exista una, şi încă de care! O, tulumbă! Te-am văzut în Turcia, te-am întâlnit în Persia, iar în Cairo m-ai doborât chiar de pe măgar, astfel că am ajuns sub el. Dar forma în care mi-ai apărut în cale aici, în Khoi, era să mă deruteze, ştiind cum arată o tulumbă normală. O, tulumbă, mi-e groază, de atunci, de tine! Ţi-ai schimbat înfăţişarea, pentru a nu fi recunoscută. Sau era doar o prefăcătorie. Să fie ce-o fi fost, kismetul mă va feri să-mi mai ieşi în cale vreodată sub această formă! O, tulumbă, îngrozitoare tulumbă!

Probabil că există oameni care încurcă scopul cu mijloacele, lucrurile importante cu cele banale, încurajarea cu obstacolele. Cel ce nu crede că se poate aşa ceva să meargă la Khoi pentru a vedea tulumba; după aceea, precis va crede!

Pentru a înţelege ce spun, gândiţi-vă — dar mai bine e să nu vă gândiţi, ci să trăiţi pe viu, ca mine, şi apoi vă piere orice urmă de gândire. Deci, noi doi, Halef şi cu mine, am încercat zadarnic să ieşim din grămada compactă de oameni, în care formaserăm mici ghemotoace, dând din coate. Aceste eforturi au avut doar succesul nedorit de a ne fi afundat tot mai mult în mulţime, despărţindu-ne în cele din urmă. Halef a rămas puţin în urma mea, între noi fiind cinci sau şase oameni. În timp ce eram împins înainte, mă întorceam des spre el, neputând să ne înţelegem decât prin semne, pentru că în gălăgia asurzitoare din jur, cuvintele nu puteau fi auzite.

Urletele erau atât de puternice, încât eram convins că ar fi fost imposibil să mai crească în intensitate. Ţipetele în germană, răcnetele în kurdă făceau totul de neînţeles, fără să ne mai gândim că mulţi urlau în turcă, arabă şi persană. Deodată, aceste unde sonore înfricoşătoare se transformară în cele mai de temut talazuri urlătoare. Ţipetele se întruchipară în vuiete, chiar în spatele meu. Mă întorsei şi observai în mulţime o mişcare ciudată, provocată de continua năpustire înainte, mişcare pe care nu mi-o puteam explica. Dacă ne-am aşeza la marginea unei ape stătătoare şi am privi cum înoată un peşte în linie dreaptă, la suprafaţa apei, am observa că apa se ridică uşor în faţă, în dreptul capului, lăsând în urmă, spre dreapta şi spre stânga unde concentrice. Capetele mulţimii din spatele meu imaginate ca suprafaţa unei ape stătătoare, observai de ambele părţi aceeaşi mişcare, de unde nu puteam vedea însă peştele, care ridica apa cu vârful capului său, cu alte cuvinte, care-i arunca în sus pe oameni, din faţa sa, pentru că, într-o înaintare înceată spre mine, toţi oamenii atinşi de vârful acestei mişcări erau aruncaţi peste capetele mulţimii. Cine sau ce anume era crapul sau ştiuca care forma aceste unde ciudate la suprafaţa puhoiului de oameni? Nu ştiam şi nici nu putusem afla, pentru că toţi cei pe care-i întrebasem erau aşa de ocupaţi să-şi

salveze propria piele, încât n-au avut timp sau chef să-mi răspundă.

Nevăzutul peşte, însoţit de un ameţitor vuiet de voci omeneşti, se apropia încet dar sigur. Era cât pe ce să-l ajungă pe Halef, care nu-l observase. Atunci ridicai ambele braţe într-un gest de apărare; o făcui însă prea târziu, pentru că în acelaşi moment, micuţul Halef fu aruncat în sus. El se afla sub un plop argintiu cu ramuri largi şi zbură atât de sus, încât, întinzându-şi involuntar braţele după ajutor, apucă una dintre ramuri şi rămase atârnat de ea. Striga ce mai putea să strige. Nu se auzea nimic, dar mă uitam la gura lui care arăta mai degrabă a bot de animal, cu un rânjet aşa de larg că-i puteam vedea toţi dinţii, căci Halef avea o dantură de invidiat.

În timp ce mă uitam la el, nu mă gândeam la mine. Deodată, îmi trecu ceva printre picioare. Înainte de a-l putea prinde şi vedea ce era, fui şi eu împins puternic în sus, făcând un salt de peste trei metri. De la această înălţime, căzui pe capetele celor din mulţime şi, fără să fi atins pământul, douăzeci, treizeci de mâini întinse spre mine mă prinseră, împinseră, traseră, hâţânară şi smulseră, astfel că era cât pe-aici să-mi casc gura şi să urlu, întocmai ca Halef. Astfel, stând pe capetele oamenilor, fui clătinat, un timp, încoace şi încolo, până-mi veni în minte să mă pun în siguranţă într-un mod neobişnuit. Am mers călare cu alţi vânători până adânc în inima preriilor nord-americane, în mijlocul turmelor de bivoli şi, în timp ce turma se avânta speriată înainte, săream de pe spinarea unui bizon pe a altuia, aşa cum se obişnuia, până găseai animalul dorit. La asta mă gândeam acuma. Mă eliberai de mâinile care mă ţineau strâns, mă ridicai pe jumătate şi sării în patru labe peste capetele oamenilor, fără să ţin cont pe ce călcam cu mâinile şi picioarele. Împărţii în stânga şi-n dreapta multe ghionturi şi îmbrânceli şi primii la fel de multe înapoi. Vă puteţi imagina în ce hal arătau hainele mele mai târziu! Dar, cu acul în mână, îţi poţi cârpi oricând

hainele.

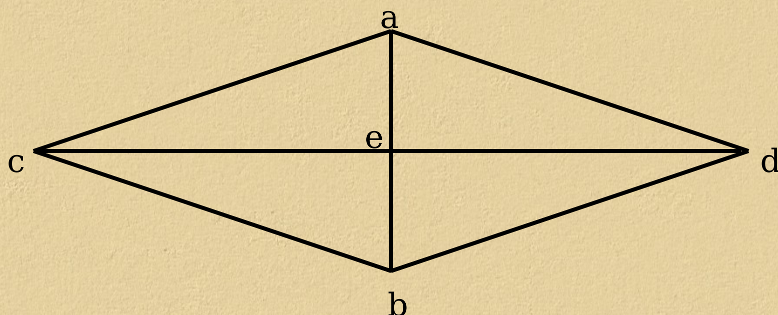
Salvarea mea era plopul în ramurile căruia Halef se lăfăia în linişte şi siguranţă. N-aveam mult până acolo, însă ghionturile pe care le dădeam şi le primeam îmi îngreunau drumul, astfel că ajunsei cu cel puţin cinci minute mai târziu la Hagi Halef Omar. Mai corect spus, aterizai, pentru că zburai direct în rămuriş şi trebui să mă ţin bine pentru a nu-mi continua zborul.

Halef strigă ceva ce nu putui înţelege. Eram aproape vlăguit, nu mai aveam aer şi-mi simţeam pulsul bătând în tot corpul. Când, după ce-am tras de mai multe ori aer în piept, m-am liniştit şi mi-am găsit o poziţie sigură, găsii timp să-mi arunc o privire în jos şi văzui, în sfârşit, ciudatul, enigmaticul „peşte”, care se îmbulzea cu putere în marea de oameni şi care, cu botul său ne-a aruncat în sus, pe Halef şi pe mine. Acest peşte era tulumba, pompa de incendiu. Depăşise deja plopul. Urmăream cum îşi făcea loc înainte, observând şi cum era construită. Când o văzui, rămăsei mai întâi buimăcit, ca apoi să izbucnesc într-un hohot de râs, care din păcate se pierdu în vuietul general. Şi Halef râdea, după cum se citea pe faţa lui veselă.

Când izbucneşte un incendiu, acesta trebuie stins cu apă, aşa se gândeşte corect. Când izbucneşte un incendiu oamenii se adună buluc. Asta este o gândire care conţine mult adevăr. Pompierul apusean lua de bună prima variantă. Cel oriental însă, din mâinile căruia a ieşit tulumba, a folosit o metodă de construcţie care întrece orice închipuire apuseană. Şi-a dus arătătorul la nas spunându-şi: ce folos să pompezi din tulumbă apă, dacă nu poţi duce obiectul la locul incendiului din cauza mulţimii învălmăşite! În mod logic consideră, deci, că este mai important să facă să înainteze scuipătorul de apă decât să pompeze apa şi, ca urmare, când a construit-o, a acordat atenţie înlăturării obstacolelor care ar putea împiedica înaintarea tulumbei. Ca inventator, a auzit cel puţin

o dată de cele „şase mecanisme simple”: pârghie, roată, scripete, plan înclinat, ic şi şurub, manifestând preferinţă deosebită pentru ic. Era oare de mirare că tulumba proiectată de el i-a apărut în vis sub forma unui ic şi că a dat curs acestui vis divin? Da, el a fost mai isteţ şi mai inventiv decât acest Dumnezeu, pentru că acestei forme ciudate i-a imprimat şi o mişcare de pârghie, care făcea ca oricine stătea în calea tulumbei să fie proiectat în aer, rămânând la alegerea celui în cauză, fie să se agaţe de ceva în zbor, fie să revină pe pământ, conform cunoscutelor legi ale gravitaţiei.

N-am negat posibilitatea ca printre cititorii mei să se găsească şi proprietarul unei fabrici de pompe de apă. În orice caz, în eventualitatea că, pentru a progresa, acest domn consideră că e necesar să ştie cum a fost construită tulumba din Khoi, fac schiţa acestei pompe de incendiu, având grijă să-mi şi pun în valoare talentul de geometru.

Pentru înţelegerea acestei schiţe menţionez că: *ab* este o osie de trăsură, în capetele *a* şi *b* rotindu-se două roţi mari. Pe ea este fixat un cadru din lemn tare, *cadb*, a cărui capacitate de rezistenţă este mărită prin grinda *ced*. Toate acestea formează, deci, o căruţă cu două roţi, cu câte un triunghi lung şi îngust din bârne, în faţă şi în spate, care stau în echilibru. Nu era nevoie de un efort deosebit să înclini

triunghiul din spate, pentru ca cel din faţă să se înalţe, şi invers. Echipa tulumbei stă în interiorul triunghiului din spate, deci nu poate ajunge în contact nemijlocit cu cei din aşa-zisul „public” pe care trebuie să-i dea la o parte. Aceşti pompieri — erau douăzeci la număr — împingeau „căruţa” înainte, în plină învălmăşeală, fără să ţină cont de nimic. Din când în când ei ridicau partea din spate, în timp ce partea din faţă se înclina la pământ şi intra între picioarele celor care-i stăteau în cale, pentru că în vârf se termina cu o bârnă îngustă. Când se apleca din nou partea din spate, toţi cei prinşi de vârful triunghiului din faţă erau aruncaţi la înălţime mai mare, ori mai mică, în funcţie de forţa smuciturii, în timp ce construcţia în formă de ic îi împingea lateral pe ceilalţi. Imaginaţi-vă ţipetele, îmbulzeala şi ghionturile iscate când un asemenea ic străpunge mulţimea. Nu-ţi poate veni în minte să construieşti o asemenea tulumbă decât dacă ai de-a face cu o populaţie kurdă şi dacă ai în cap creier de kurd.

Este de la sine înţeles că pompa înaintează îngrozitor de încet, pentru că trebuie foarte des oprită şi adesea se întâmplă că îndărătnica masă de oameni ripostează, în cazul de faţă, urmarea a fost că tulumba n-a mai ajuns la locul incendiului, aşa că stiva de lemne, căruia incendiatorii i-au dat foc, s-a transformat în cenuşă.

Însă prudentul inventator a ţinut cont şi de posibilitatea că pompa ajunge la locul de destinaţie, motiv pentru care în punctul *e* al osiei a fixat un cârlig, de care atârnau sub pompă un butoi cu apă şi câteva găleţi. De la această întâmplare încoace, când caut exemple pentru a desemna mecanismele publice ale Orientului, întotdeauna îmi vine prima dată în minte tulumba din Khoi. De altfel, această aşezare kurdă, sangeacul Khoi, nu trebuie confundată nicidecum cu oraşul persan care poartă acelaşi nume, din provincia Azerbaidjan, pe drumul caravanelor, între Erzerum şi Tabris, care este unul dintre cele mai frumoase oraşe persane şi care are aproape

treizeci de mii de locuitori.

Rămăsei cu Halef în plopul argintiu până ce tulumba nu se mai zări şi o dată cu ea mulţimea învălmăşită. Apoi coborârăm. Abia acum simţii ghionturile primite. Şi Halef îşi freca anumite părţi ale corpului, spunând în felul său unic, hazliu:

— Effendi, dacă focul arde acolo aşa cum îmi ard mie picioarele, atunci nu se poate stinge, mai ales că în butoiul tulumbei nu era apă.

— Nu era apă? Eşti sigur?

— Da, pentru că unuia dintre oamenii care împingeau pompa i s-a terminat ciubucul şi l-a pus în butoi ca să-l păstreze, ceea ce n-ar fi făcut dacă ar fi fost plin cu apă.

Am izbucnit în râs. Un pompier cu ciubuc şi butoiul de apă ca loc de păstrare a pipelor, asta era mai mult decât comic! Râse şi Halef, continuând:

— Omul care a inventat această tulumbă trebuie că a căpătat această idee de la şeful *şejatin*[1]. Arde-l-ar focul iadului, unde nu există pompă de incendiu care să stingă flăcările martiriului! Trupul meu se simte ca o pătură veche de cămilă scuturată de praful adunat sute de ani. Norocul meu că soarta a fost atât de înţeleaptă să-mi scoată în cale acest *hor et thalis*[2], care ţi-a oferit şi ţie protecţie! Când ţopăiai pe capetele acestor oameni din Khoi mă cuprinsese durerea milei. Poziţia şi mişcările tale erau la fel de preţioase ca ale padişahului Persiei când avea oaspeţi de vază şi dacă gândul la caii noştri..., o, effendi, caii noştri, caii noştri! Ce ne facem dacă ne-au fost furaţi!

— Vino repede la han, Halef! Drumul este acuma liber, m-a cuprins şi pe mine o nelinişte, pe care n-o pot potoli. Să mergem la cai!

Pornii în grabă, urmat de micuţul hagiu, care mai mult

---

[1] Pluralul de la *şeitan* = diavol.

[2] Plopul salvator.

sărea, din cauză că avea picioare scurte. Nu ne mai gândeam la foc, ci doar la caii pe care îi lăsasem nesupravegheaţi, în graba de a fi de folos oamenilor. O voce interioară îmi spunea clar şi sigur că era ceva în neregulă cu caii. Din păcate, vocea a avut dreptate. Ajunserăm la han, în curtea căruia nu era ţipenie de om, pentru că, în afară de hangiţă, toţi fugiseră la locul incendiului; intrarăm în încăpere, unde era întuneric, pentru că nu ardea nici o lumânare, iar focul se stinsese.

Nu aşteptai să ajung la separeul nostru, ci îmi strigai armăsarul pe nume. Era obişnuit să-mi răspundă imediat, printr-un nechezat prietenos. Acum nu primii acest răspuns şi asta mă făcu să alerg speriat până la cămăruţa noastră.

— Au plecat, Halef! strigai eu. Au plecat, altfel Rih ar fi dat un semnal.

Halef se opri. El, care nu ştia ce-i teama şi şovăiala, acum înţepeni de frică.

— Au plecat, au plecat? bâigui el. *Allah mu'awin* — Dumnezeu să ne ajute! Dacă ni s-au furat caii, rămânem aici ca peştii pe uscat. Teama mi-a cuprins toate mădularele. Sper că măcar ale tale au fost ferite de asta!

Când ajunsei în fundul camerei şi-mi întinsei mâinile după cai, dădui doar de aer. Bănuiala mea nu m-a înşelat. Mă cuprinse o teamă şi mai mare când îmi amintii de arme. Dacă au dispărut şi armele, aveam o dublă pierdere. Mi-am pus armele, înainte de a pleca, lângă puşca lui Halef, în colţul din spate, iar deasupra am aruncat pătura noastră. În câţiva paşi ajunsei acolo, şi mă aplecai. Mulţumesc Domnului! Păturile erau acolo şi sub ele simţii armele! În acelaşi timp, îl auzii pe Halef strigând:

— Chiar nu mai sunt caii?

— Din păcate, nu!

— Arde-i-ar şeitan pe hoţi! Trebuie să mă conving că este adevărat. Vin la tine! Şi dacă... Allah! M-am împiedicat de un om care este întins pe podea şi — o, Allah! Allah! Vino la

mine, vino repede! Este o femeie legată fedeleş, care nu poate vorbi pentru că are un căluş în gură. Numai hoţii au putut face aşa ceva, pentru că un om cinstit ştie regulile de politeţe cu care trebuie tratate femeile şi care interzic oricui să-i bage unei femei altceva în gură decât dulciuri!

Chiar şi în situaţia de faţă, micuţul îşi păstra chipul hazliu de exprimare, care se datora permanentei sale bune dispoziţii. Dădui curs chemării sale, mai întâi însă mă îndreptai spre masă, unde credeam că voi găsi restul de lumânări care arseseră mai înainte acolo. Atunci o văzui pe hangiţă lungită pe jos. Era strâns înfăşurată cu frânghii de rafie, de nu se putea mişca, iar şorţul ei îi fusese îndesat cât s-a putut de mult în gură. După ce i-am scos căluşul şi am dezlegat-o, trase de câteva ori aer în piept şi mă imploră:

— Nu-mi face nimic, effendi! Nu mă pedepsi, pentru că nu am nici o vină.

— Te cred, răspunsei. N-am de gând să-ţi fac vreun rău. Aşază-te la masă şi povesteşte amănunţit ce s-a întâmplat în lipsa noastră!

O dusei la masă, pentru că tremura din tot corpul, şi o ajutai să se aşeze. Trecu ceva timp până ce se linişti şi reuşi să povestească:

— Când toţi oamenii au fugit spre foc, am vrut să merg şi eu într-acolo. Mi-a fost frică să stau afară, aşa că am intrat aici. La puţin timp, veniră mulţi oameni necunoscuţi care se năpustiră asupra mea. Mă legară şi apoi mă întrebară de voi, dacă într-adevăr Kara Ben Nemsi şi Hagi Halef Omar erau numele voastre. Dacă voiam să-mi salvez viaţa, trebuia să spun adevărul, pentru că şeful lor mă ameninţă că mă taie cu cuţitul dacă îndrăznesc să nu-i spun adevărul. Poţi să te înfurii pe mine pentru că am vrut să rămân în viaţă, effendi?

— Nu, eşti nevinovată. Spune, n-ai recunoscut pe nici unul dintre hoţi?

— Nu, toţi îmi erau necunoscuţi, totuşi ştiu cine erau,

pentru că, înainte de a pleca, şeful lor mi-a spus cine sunt, pentru a vă enerva şi a-şi bate joc de voi.

— Ah! Asta este de cea mai mare importanţă pentru mine! E posibil să fi minţit pentru a ne deruta. Ce nume a rostit?

— N-a minţit, ci este într-adevăr cel drept cine s-a dat, pentru că i-am zărit cicatricea adâncă pe obrazul drept şi ştiu că Şir Samurek are o asemenea cicatrice din lupta cu kurzii bebbeh.

— Ah, Şir Samurek! Te referi la şeicul kurzilor din tribul kelhur?

— Da, el a fost, effendi. Toţi kurzii kelhur sunt tâlhari, iar el este cel mai mare şi cel mai rău dintre tâlhari. Au pus ochii pe caii voştri. Armăsarul tău a muşcat şi a lovit totul în jur când au vrut să-l tragă afară, însă au adus funii cu care i-au legat picioarele, reuşind astfel să-l scoată din încăpere. Calul lui Hagi Halef Omar nu le-a făcut probleme. Au fost plini de admiraţie şi încântare faţă de murgul tău, iar şeicul s-a bucurat atât de mult de reuşita furtului, încât a povestit cum i-a venit ideea şi cum a reuşit să-ţi ia calul. Şir Samurek mi-a spus chiar să-ţi povestesc totul. Era de părere că trebuie să afli cât de tare ai fost tras pe sfoară şi astfel să recunoşti că toţi creştinii sunt nişte proşti.

— Frumos! Nimeni nu mă va convinge de acest lucru. Cu siguranţă însă îşi va da seama foarte curând că această batjocură a fost cea mai mare greşeală pe care a putut-o face vreodată. La început, sigur, vor fi foarte mândri şi el şi tribul lui că au un cal atât de vestit, dar sunt convins că această bucurie nu va dura mult. Cum o fi aflat că stau la hanul vostru?

— Vei fi uimit când vei afla, effendi! Ştii cine era omul care ne-a furat banii, deşi i-am oferit întreaga noastră ospitalitate?

— Nu.

— Printre kurzii bebbeh este unul de care se tem toţi duşmanii săi şi pe care-l urăsc toţi prietenii săi, pentru că

aceştia nu-i sunt prieteni, decât cu vorba. El este viclean ca Abu Hossein[1], puternic ca Assad[2] şi însetat de sânge ca Parsa[3] cu blană neagră. Nu-i ajunge să rămână în tribul său şi să ia parte la războaiele duse de acesta, ci, atunci când bebbehii trăiesc în pace cu celelalte aşaïr[4], pleacă de unul singur pentru a jefui şi fura. Îl cheamă Aqil şi este unchiul celor doi şeici Ahmed Asad şi Nisar Hared, fiii fostului şeic Gasal Gaboya.

— *Kull ru'ud* — tunete şi trăsnete! spusei fără să vreau. N-am auzit de el niciodată. Îl cheamă Aqil? Ştii sigur?

— Da, effendi; Nu mă înşel, pentru că şi aici, în ţinuturile noastre, se vorbeşte foarte mult despre faptele sale.

— Oaspetele cu care am luat masa aici se numea Ssali Ben Aqil! Să fi fost fiul acestui Aqil de care vorbeşti?

— Da, effendi.

— Ai ştiut lucrul ăsta şi totuşi l-ai lăsat în casă?

— N-am ştiut, am aflat de la Şir Samurek, care mi-a poruncit să-ţi spun şi ţie, ca să plesneşti de furie. Chiar cuvintele astea le-a folosit.

— Bine! Acum vreau să ştiu dacă este vreo legătură între prezenţa lui Ssali Ben Aqil şi venirea tatălui său.

— Nu. Fiul n-a ştiut că tatăl său a fost cu puţin înaintea lui aici. Şi acum urmează lucrul cel mai important.

Kurzii kelhur şi bebbeh se urăsc de moarte, de când Aqil a omorât un kelhur, în urmă cu doi ani. Moartea asta cere sângele lui Aqil sau al unei rude a lui, neputându-se ajunge la o înţelegere cu bani, pentru că kelhurii au cerut un preţ uriaş. Astăzi, însă, Aqil a crezut că poate plăti preţul cerut, căutându-i pe kelhuri în apropierea oraşului nostru, unde ştia că şi-au aşezat tabăra.

— La ce s-a gândit pungaşul ăsta! Bănuiesc ce vrei să spui.

---

[1] Vulpe.

[2] Leu.

[3] Pantera.

[4] Triburi.

A vrut să-şi salveze pielea în schimbul armăsarului meu murg, nu?

— Da. Aqil a fost aici fără ca noi să fi bănuit. Atunci, aţi venit voi. El a auzit cine sunteţi şi v-a văzut caii. Încă înainte de asta era hotărât să ne fure banii. A şi făcut-o, luându-ne şi calul, pentru a ajunge mai repede la kelhuri, să le ofere armăsarul tău, ca preţ al sângelui său.

— Asta a fost mai mult decât curaj, a fost nebunie din partea lui. Kelhurii l-au prins şi l-au bătut până a recunoscut că sunteţi aici, la noi. Acum îşi primeşte răsplata pentru faptele sale: va plăti cu viaţa sângele vărsat. Duşmanii nu i-au luat doar banii furaţi, ci au venit ei aici, ca să-ţi ia calul. Pe drum, le-a căzut pradă şi fiul lui, care acum are aceeaşi soartă ca tatăl. O, effendi, Allah n-a avut gânduri bune cu tine şi cu noi, pentru că banii noştri au dispărut şi armăsarul tău la fel. Pe ce pun mâna kelhurii nu îi mai dau drumul!

— Asta este o caracteristică a lor, la care nu renunţă de bunăvoie. Dar şi eu am anumite ciudăţenii, de care nu mă las. De exemplu, obişnuinţa ca atunci când mi s-a furat ceva să nu-mi găsesc liniştea până nu recapăt lucrul furat.

— Vrei să-ţi ceri calul înapoi de la kelhuri?

— Da.

— Îi vei căuta, deci?

— Da.

— Dar nu ştii încotro au luat-o!

— Am să-i găsesc şi îi voi urmări.

— Ţi s-a urât cu viaţa, effendi? Ştii ce înseamnă să-i urmăreşti pe kelhuri şi să le ceri prada? Te duci la moarte sigură!

— Te înşeli. Mai degrabă mor ei dacă refuză să ne înapoieze caii.

Auzind acestea, femeia se dădu puţin pe spate, uitându-se cercetător la mine ca la un nebun de care trebuie să te fereşti. Apoi dădu abătută din cap.

— Effendi, am auzit că voi, creştinii, sunteţi nişte oameni care nu doar cred, simt şi gândesc altfel decât noi, ci fac absolut totul diferit de noi. De aceea, probabil, poţi să obţii ceva ce un musulman n-ar reuşi niciodată. Tu şi Hagi Halef aţi făcut multe lucruri care păreau imposibil de făcut. Chiar credeţi că veţi reuşi să vă luaţi caii înapoi?

— Da.

— Allah! Dacă pot fi obligaţi kelhurii să vă dea înapoi ceea ce vă aparţine, ar putea fi siliţi să ne dea şi nouă banii.

— Bineînţeles.

— Dar nici un locuitor din Khoi n-ar îndrăzni să meargă la ei şi să le ceară acest lucru. Effendi, ştii cât de bine te-am primit şi tratat?

Această întrebare ascundea o viclenie întemeiată şi intrai de bunăvoie în joc.

— Da, ştiu foarte bine de câtă atenţie ne-am bucurat.

— Spune, deci, dacă învăţătura voastră vă interzice să fiţi recunoscători!

— Recunoştinţa este una dintre cele mai deosebite virtuţi ale fiecărui creştin.

— O, effendi, atunci te rog să fii un bun creştin şi să-ţi urmezi învăţătura, ajutându-ne să ajungem din nou în posesia banilor!

— Să zicem că sunt de acord să-ţi îndeplinesc această dorinţă, cum îţi imaginezi că voi acţiona?

— Nu trebuie să-ţi spun eu ce să faci. Porniţi pe urmele kurzilor kelhur ca să vă luaţi caii înapoi. N-ar fi un efort în plus şi nici mai periculos dacă ne-aţi aduce şi banii într-un singur drum!

Halef râse la auzul acestor vorbe. Eu însă îi explicai:

— Ai, desigur, dreptate, şi sunt de acord să-ţi fac acest serviciu, dar nu înainte de a-mi face şi tu un hatâr.

— Spune-mi repede ce doreşti. Dacă pot, fac cu plăcere.

Aveam un motiv special să-i vorbesc astfel. Trebuia

neapărat să ne recăpătăm caii, trebuia, deci, să-i urmărim pe tâlhari. Drumul pe care-au luat-o îl puteam dibui doar după urme, pe care nu le desluşeam decât la lumina zilei. Până dimineaţa, kurzii căpătau un avans pe care nu reuşeam să-l recuperăm decât cu nişte cai buni, iar aici nu puteai nici cumpăra, nici împrumuta asemenea animale de preţ, chiar dacă din întâmplare ar avea. Trebuia să aflu mai multe de la hangiţă şi să mă asigur de ajutorul ei, chiar şi în cazul că ar trebui să fac ceva ce nu i-ar fi pe plac.

— Trebuie să pornim pe urmele kelhurilor şi să-i ajungem din urmă, îi explicai eu. Avem nevoie pentru asta de cai buni. Crezi că vom găsi câţiva de cumpărat?

— Aici nu este nici un negustor şi nici nu cunosc vreun proprietar de cai care să vrea să vândă vreunul.

— Nici de împrumutat?

— Nu.

— Asta e destul de rău, pentru că fără cai nu putem porni după kelhuri şi nici să te ajutăm să-ţi recapeţi banii.

— O, effendi, mai avem doi cai în grajd, pe care ţi-i împrumutăm.

— Sunt buni alergători?

— Nu, au aproape douăzeci de ani. Pe cel mai bun l-a furat Aqil şi pe următorul mai bun, la luat bărbatul meu.

— Animale atât de bătrâne nu ne sunt de folos, pentru că tâlharii au un avans mare, pe care nu-l putem recâştiga decât cu cai iuţi.

— *Allah kerim*— Dumnezeu este milostiv! Dar se pare că tocmai cu noi nu este, se plânse hangiţa din Khoi.

— Nu mai este nimeni pe aici care să aibă doi cai buni, iuţi?

— Ba este unul, dar nu vrea să vândă; şi să împrumute, nici atât.

— Nici dacă află că astfel îl ajută pe bărbatul tău să pună mâna pe bani?

— Cu atât mai mult, pentru că ne este duşman.

— Chiar aşa! Cine, mă rog, este omul acesta?

— Vecinul nostru, care s-a mutat din Kirkuk, aici. A fost la început un mic *baija*[1], şi, apoi, a ajuns *tabbah el adwija*[2], câştigând foarte mulţi bani. Se spune că n-a fost cinstit şi de aceea a trebuit să plece din Kirkuk. Aici în Khoi este cel mai bogat om şi se poartă ca un paşă cu trei tuiuri. Are două cămile scumpe şi cinci cai şi mai valoroşi, dintre care doi i-a cumpărat nu de mult. Încă nu sunt obişnuiţi să stea în grajd.

— Încă nu stau în grajd? Deci sunt afară, în aer liber?

— Da.

— Unde?

— În grădina care se află în afara aşezării.

— E o mare lipsă de prevedere să laşi doi cai buni afară, nesupravegheaţi!

— Nu sunt nesupravegheaţi, pentru că în grădină este un chioşc în care doarme stăpânul, iar ziua îi păzesc doi servitori.

— Grădina e în partea cătunului unde a izbucnit incendiul?

— Nu, e spre nord. De ce întrebi, effendi?

— Îţi voi spune dacă aflu că ai gura pecetluită. Poate, astfel, îţi vei primi banii înapoi.

— Effendi, dacă este aşa, nici o vorbă nu vor rosti buzele mele! Eşti mult mai înţelept decât domnul şi stăpânul meu, care a plecat într-o direcţie greşită. De aceea i-au căzut kelhurului banii în mână. Încă nu ţi-am spus cum a izbucnit incendiul. Kelhurii au dat foc, gândindu-se că veţi fugi într-acolo şi vă veţi lăsa caii singuri, ca să-i poată fura mai uşor. Şi aşa s-a şi întâmplat. Dar voi îi veţi lua înapoi şi ne veţi aduce şi banii noştri. Spune-mi, deci, ce trebuie să ţin secret!

— Ascultă! Trebuie să-i ajung din urmă pe kelhuri. Pentru asta am nevoie de cai iuţi. Dar pentru că nu-i pot nici cumpăra, nici împrumuta, trebuie să-i iau fără permisiunea proprietarului. Mă înţelegi?

---

[1] Negustor.

[2] Spiţer.

Hangiţa nu era căzută-n cap. Clipi din ochi cu înţeles, dădu însă din cap, zicând:

— Îi vei aduce înapoi?

— Bineînţeles. Nu suntem hoţi.

— Vrei să împrumuţi cei doi cai frumoşi ai spiţerului?

— Da.

— N-am nimic împotrivă, mai ales că nu este prietenul nostru şi trebuie să-ţi spun că sunt cei mai iuţi cai din Khoi.

— Hm, da! Dacă aş şti exact unde e grădina.

Se uită în pământ.

— Trebuie să înţelegi, effendi, că într-o astfel de situaţie nu-ţi pot fi de ajutor, dar, dacă-mi permiţi, îţi voi da un sfat bun.

— Chiar te rog.

— Ai nevoie şi de şei?

— Nu, le-am folosit pe-ale noastre ca să le punem sub cap. Sunt acolo, în spate, pentru că, nu ştiu de ce, kelhurii nu le-au luat.

— Aşteptaţi câteva minute. Luaţi, apoi, şeile şi părăsiţi hanul. După ce aţi trecut de a treia casă pe stânga, veţi vedea o femeie pe care o veţi urma fără să vă apropiaţi de ea. La ieşirea din cătun vă va face un semn, proptind de poartă bastonul pe care-l ţine în mână şi apoi se va îndepărta. Nu mai mergeţi după ea, pentru că această poartă duce în grădină, unde se află caii spiţerului. Faceţi aşa cum vă spun eu?

— Da.

— Allah să fie cu voi! Să vă ajute să aduceţi banii înapoi, pentru că, dacă domnul şi stăpânul meu nu-i recapătă, trebuie să dea de la el şi vom fi săraci ca cerşetorii!

Se ridică şi ieşi. Halef se uită la mine, râse scurt, abia auzit, şi întrebă:

— Effendi, chiar vrei să împrumuţi caii ăştia?

— Bineînţeles! Sau putem proceda altfel?

— Nu. În plus e o şotie care-mi place teribil. Mă încântă ideea. Dar ce crezi de hangiţă?

— E o femeie isteaţă.

— Mult mai isteaţă decât soţul ei! Cine o fi femeia pe care trebuie s-o urmăm?

— Chiar ea.

— Aşa cred şi eu. Capul bărbatului se aseamănă adesea cu o punguţă goală, în capul femeii găseşti întotdeauna măcar un piastru şi când crezi că l-ai scos pe ultimul, tot mai rămâne unul ascuns. Nu mai este mult până la ivirea zorilor. Trebuie să luăm caii înainte de a se lumina de ziuă. Să mergem!

Ne luarăm puştile, păturile şi fiecare şaua sa. Focul le mai dădea de furcă tuturor localnicilor. Ieşirăm neobservaţi şi ajunserăm la casa cu pricina. Acolo stătea o femeie cu faţa acoperită şi cu un baston în mână. Când ne văzu venind, o luă înainte şi noi o urmarăm. Flăcările ardeau încă aşa de tare, încât luminau totul în jur.

Merserăm pe un drum când îngust, când mai larg, printre case şi colibe, până am lăsat în urmă cătunul. Ajunserăm lângă un gard lung de spini, la mijlocul căruia femeia, care era cam cu douăzeci de paşi înaintea noastră, se opri şi rezemă bastonul. Apoi se furişă pe un drum lateral. Când ajunserăm la locul ştiut, văzurăm o poartă întredeschisă. E foarte posibil că spiţerul să se fi grăbit şi el la locul incendiului, de a lăsat zăvorul deschis. Făcurăm, mai întâi, cam o sută de paşi înainte, până dădurăm, în plin câmp, de o grămadă de pietre, unde ne lăsarăm şeile şi armele. Apoi revenirăm la poartă, o deschiserăm ca să intrăm, după care o împinserăm în urma noastră şi merserăm în grădină.

Flăcările focului nu luminau până aici, totuşi vedeam pomii, chioşcul şi, nu departe de el, un fel de construcţie din scânduri, încotro ne şi furişarăm. Ajunserăm fără probleme. Se părea că şi servitorii erau plecaţi, ca şi stăpânul lor. Cei trei cai stăteau după gardul de scânduri, legaţi de nişte pari.

Probabil că spiţerul nu ştia că noaptea, caii sănătoşi se întind să se culce. Găsirăm repede intrarea în micul staul. Intrarăm să-i dezlegăm pe cei doi mai buni. Erau doi cai suri, care la început se agitară puţin pentru ca, apoi, să răspundă mângâierilor noastre şi să ne urmeze în linişte. Ajunserăm cu bine la grămada de pietre şi puserăm şeile pe ei.

Acum erau ai noştri şi nimeni n-ar fi fost în stare să ni-i mai ia. Am pus mâna pe ei tocmai la timp, pentru că înspre răsărit se iveau zorii zilei.

— Mulţumesc lui Allah că avem cai! zise vesel Halef. Şi cred că femeia a avut dreptate. Caii ăştia suri nu par să provină din strămoşi răi. Acum se pune întrebarea încotro o luăm. Ce crezi, effendi?

— Cred că focul a fost provocat de kurzii kelhur, pentru a-i atrage pe toţi locuitorii din Khoi la locul incendiului. Crezi că au plecat într-o direcţie spre care ar fi trecut pe lângă foc?

— Nicidecum! Au căutat cu siguranţă un drum care să meargă în partea opusă.

— Ei bine, noi suntem acum tocmai în direcţia opusă incendiului. Dacă ne îndepărtăm preţ de zece minute, nu se mai văd deloc flăcările, în schimb se luminează afară suficient ca să dibuim urmele lăsate de hoţi. După ce le găsim, e sigur că nu le mai pierdem. Hai să mergem!

Încălecai şi Halef îmi urmă exemplul. Atunci observarăm că surii sunt plini de foc şi că de mult n-au mai fost călăriţi. Trebuia totuşi să ne asculte. Nici nu trecură cele zece minute, că nu departe, în latura noastră, văzurăm un cal căzut. Merserăm într-acolo şi descălecai să văd ce-i cu el. Fusese împuşcat în cap chiar în noaptea asta, pentru că sângele încă nu, se scursese de tot. De ce o fi fost împuşcat? Mă uitai mai bine la el şi descoperii că n-a putut merge mai departe, pentru că era rănit la un picior.

— Halef, am dat deja de urme! strigai eu, bucuros de acest succes rapid. Vezi urmele astea de încălţări pe pământ! Urme

de om şi urme de cai!

— Dar or fi ale kurzilor?

— Cu siguranţă! Faptul că le-am găsit i se datorează lui Rih.

— Cum aşa?

— Armăsarul nu ascultă de nici un străin. Nu l-au adus uşor şi, mai cu seamă, nimeni n-a cutezat să-l încalece. Erau grăbiţi şi l-au forţat să meargă, poate chiar l-au lovit. Atunci precis a dat din copite cum numai el ştie s-o facă, l-a lovit pe acest biet cal şi au fost nevoiţi să-l împuşte.

— Da, sigur. Precis a fost aşa. Am găsit urmele şi mă rog lui Allah să-l găsim repede pe Rih. Crezi că au un avans mare?

— Timpul îl putem calcula, şi anume de când a început incendiul; dar distanţa la care au ajuns, mai greu. Cu siguranţă s-au grăbit, dar trebuie să ţinem cont şi de rezistenţa opusă de armăsar. Isteţul animal ştie că ne-a fost răpit şi se va apăra cât va putea. Dacă îl bat, e cu atât mai rău, pentru că atunci nu poate fi urnit din loc. După ce se luminează mai bine, voi putea vedea mai limpede urmele pe care vom merge.

Încălecai din nou şi pornirăm la drum, orientându-ne după urme, care erau atât de clare că nu le puteam pierde, deşi mai era destul până să se lumineze ca lumea.

Drumul ne ducea spre nord. Kurzii s-au ferit să meargă pe cărări bătute şi, după toate semnele întâlnite, ne-am dat seama că au fost deosebit de precauţi.

Când Halef se minună de acest lucru, îi explicai din ce motive au procedat aşa.

— Şeicul ştie cu cine are de-a face. În aroganţa sa, i-a spus hangiţei totul şi simte că dispreţul lui ne-a provocat. Este convins că vom face tot posibilul să ajungem la caii noştri şi că, deci, îl vom urma. De aici toată prevederea sa! Dar, făcând abstracţie de numărul persoanelor, le suntem superiori.

— Ai dreptate, încuviinţă Halef. Dincolo de marea cea

mare, în Bilad Amirika, ai învăţat cum să descoperi o urmă şi să te orientezi după ea. Ne vom lua precis caii înapoi, pentru că acest şeic al kelhurilor nu este o culme de deşteptăciune. Ne-a dovedit-o în noaptea asta.

— Cum?

— Prin aceea că n-a dat importanţă şeilor şi armelor noastre. Gândeşte-te numai la cât de valoroasă este reşma ta! Un asemenea harnaşament nu poate avea nici un kurd kelhur. Ticăloşii ăştia au avut orbul găinii de au putut lăsa aşa o comoară.

— E uşor de explicat cum s-a întâmplat. În primul rând, hoţii au fost foarte grăbiţi şi, cum nu-i interesa decât Rih al meu, au fost mulţumiţi că l-au luat şi n-au mai pierdut vremea să caute şi altceva. În al doilea rând, după paravan era întuneric. Probabil, când l-au forţat să mărturisească, Aqil nu le-a spus nimic despre reşma.

— Aş vrea să le spun asta acuma. Ce s-ar mai înfuria că le-a scăpat o pradă bogată! Ar trebui să călărească în iad pe şei din fier încins îmbrăcate în piei de *kanâfid*[1] drăcoşi!

Urmele ne purtau pe un câmp cu iarbă în care se puteau vedea foarte clar. Roua se ţinea încă pe firul ierbii şi lucea ca nişte perle şi diamante în razele soarelui care se înălţa. Iarba călcată în picioare nu s-a ridicat încă. Orientându-mă după asta, după direcţia vântului, după relief şi după alte semne de care trebuia să ţinem cont, stabilii că cei pe care-i urmăream erau la o distanţă de două ore de mers călare. Nu mergeau din cale-afară de repede, deşi se grăbeau foarte tare. Doar armăsarul meu era vinovat că nu puteam călări mai repede.

După calculul meu îi puteam ajunge în trei ore, fără să forţăm prea tare, aşa că dădurăm bice cailor, pe care până acum îi lăsasem în pas domol. Halef crezu ca vom acţiona deîndată ce-i vom fi ajuns din urmă pe kurzi. Eu însă îl pusei

[1] Pluralul de la kumfud = porc spinos.

puţin pe gânduri.

— Câţi călăreţi crezi că sunt înaintea noastră?

— Nu pot să apreciez la fel de bine ca tine, dar cred că sunt vreo treizeci de oameni.

— Eu zic că sunt cel puţin patruzeci.

— Cu zece mai mult sau mai puţin e totuna. Oricum ne luăm caii de la ei!

— Să nu crezi că va fi aşa uşor! Acum s-ar putea să se fi adunat deja o sută sau chiar mai multe sute la un loc.

— Cum aşa? Un kurd nu este un *namussa*[1], care se înmulţeşte în zbor.

— Mai întâi că ţânţarii nu se înmulţesc în aer şi apoi trebuie să te gândeşti că kelhurii care ne-au furat sunt doar o mică parte dintr-o tabără mai mare.

— Cum ai ajuns la concluzia asta?

— Ţinând cont de împrejurări, Aqil i-a căutat pe kelhuri ca să trateze cu ei. A ştiut, deci, unde-i găseşte. Patruzeci de călăreţi sunt însă un grup mereu în mişcare, care acum apar aici, acum în altă parte, şi niciodată nu ştii unde-i poţi găsi. Dacă Aqil a ştiut unde dă de ei, înseamnă că nu este vorba despre o şatră aşa de mobilă, ci de o tabără fixă mai mare. Cred că eşti de acord.

— Da, înţeleg. Dacă-i aşa, lucrurile stau cu totul altfel decât mi le-am închipuit eu. Am crezut că imediat ce dăm de ei, pătrundem ca două ghiulele într-un muşuroi de furnici.

— Ne-am abţine de la aşa ceva, chiar dacă ar fi vorba doar de patruzeci de călăreţi. Ştiu că eşti un războinic viteaz, care nu se teme nici de o sută sau chiar mai mulţi duşmani, dar vitejia nu trebuie să se transforme în lipsă de cumpătare. Adevăratul curaj este urmat întotdeauna de prevedere, de chibzuinţă.

— Ai dreptate, effendi! Ştiu la ce te referi. Vrei să fii şi tu măcar o dată viclean. O, eşti un mare erou; ştiu, pentru că

[1] Ţânţar.

am trecut de o mie de ori prin asta. Am fost de faţă când tu, singur, în plină noapte, l-ai înfruntat pe leu. Te-am văzut luptând, înconjurat de mulţi duşmani, ca o stâncă în valuri, ca un uriaş între pitici, ca un elefant între furnici mişunând şi purici săltăreţi. Inima îmi creştea în piept, iar mândria punea stăpânire pe mine, pentru că, după ce ne-ntorceam victorioşi acasă, eram întâmpinaţi de chiotele alor noştri, preamăriţi de cântece de *kamandşat*[1] şi de sunete vesele de *anfar*[2]. Micuţa *nakkara*[3] ne aducea laude şi marea *tarabukka*[4] bătea tactul. Războinicii ne invidiau, femeile şi fetele dansau în jurul nostru hora desfătării, iar Hanneh, nevasta mea, cea mai bună şi mai frumoasă nevastă de pe pământ, mă cuprindea cu braţele, în liniştea nopţii, plângea de bucurie şi-mi spunea că sunt iubitul ei, raza norocului ei!

Halef îşi iubea soţia cu o sinceritate rar întâlnită. Acum, gândindu-se la ea, se opri puţin, cuprins de emoţie. Abia după un timp continuă:

— Da, aşa a fost, aşa te-am văzut eu, ca un erou pe care nimeni nu-l poate învinge. Însă era mult mai frumos şi chiar mai vesel când puneai armele de-o parte şi te foloseai de viclenie. Ce este isteţimea a o mie de kurzi sau perşi împotriva noastră, o dată ce am hotărât să-i învingem cu pistoalele spiritului, cu puştile vicleniei şi cu cuţitele prefăcătoriei! Pot să vină cei mai deştepţi oameni ai sultanatului, că noi îi păcălim pe toţi, îi ducem de nas de aici până la Mecca şi de acolo înapoi, până la Teheran şi Isfahan.

— Nu e chiar aşa de rău, dragă Halef, intervenii eu.

— Rău nu e effendi, e nemaipomenit! Adu-ţi aminte câte am obţinut prin şiretenie! Ceea ce oricine considera că este imposibil şi n-am fi făcut cu o sută de ghiulele, am realizat prin pozne nostime. Când eram aşa de aproape de moarte,

[1] Vioară.
[2] Trompete.
[3] Tamburină.
[4] Tobă.

că-i simţeam suflarea rece până în mădulare şi nu ne mai putea salva nici un act de curaj nebun, îţi venea o idee năstruşnică în minte, care ne scotea din apele disperării la malul mântuirii. De câte ori n-am fost ca păsările ale căror picioare erau deja în laţ şi spre care se întindeau deja mâinile morţii ca să le sucească gâtul, dar viclenia ta a desfăcut întotdeauna la timp nodul, iar când mâna era gata să ne apuce, ne luam zborul cu un *nagha el masgara*[1].

Ciripit zeflemitor suna bine! Mă pufni râsul. Atunci îşi întoarse capul spre mine înfuriat şi întrebă indignat:

— Ce e de râs, sidi? Ţi se pare aşa amuzant să-ţi sucească cineva gâtul?

— Să-ţi sucească gatul nu, dar ciripitul!

— Nu-ţi bate joc. Dacă în discuţiile cu tine mă exprim mai elevat, metaforic, o fac din consideraţie pentru erudiţia ta şi nu merit să râzi de mine. Eşti un mare viteaz şi adesea un maestru al şireteniei, faci însă deseori greşeala să nu-mi recunoşti mie, prietenul şi ocrotitorul tău, calităţile care mă înalţă deasupra capetelor goale ale altor muritori, şi care ar fi trebuit să-ţi dovedească faptul că Allah ţi-a vrut numai binele când a făcut în aşa fel încât să ne cunoaştem!

Micuţul hagiu se simţi puţin jignit, tocmai de mine. În asemenea situaţii tăceam, pentru că furia lui trecea la fel de repede cum şi venea. Aşa se întâmplă şi acum. După o vreme, în care nu spusei nimic, se uită la mine atent şi întrebă îngrijorat:

— Ce este cu tine? Nu scoţi o vorbă şi ne înţelegeam aşa de bine. Te-am supărat?

— Nu. Mă gândeam doar la calităţile care te ridică atât de mult deasupra mea.

— Deasupra ta? Nu asta am spus. N-am vorbit despre aşa ceva, pentru că toate calităţile mele mi le-ai cultivat tu. De aceea îl preamăresc şi-i mulţumesc lui Allah zilnic, în toate

[1] Ciripit zeflemitor.

cele cinci rugăciuni, pentru că mi te-a scos în cale. Vrei să fii iarăşi bun cu mine?

— Dar nu am fost supărat pe tine!

— Aceste vorbe mă fac să-mi tresalte inima şi să-mi încânte sufletul. Se întâmplă foarte rar, dar totuşi se întâmplă, să fii nemulţumit de mine. Atunci îmi străpung sufletul zece mii de *debabis*[1] şi simt cum în miezul iubirii pe care ţi-o port ar arde o sută de mii de *kibritat frengija*[2]. Şi nu-mi mai găsesc liniştea până nu te văd zâmbind şi ochii tăi nu devin prietenoşi.

Povestea asta cu acele de gămălie şi cu chibriturile a fost iarăşi bună! Mă străduii să nu mai râd ca mai înainte.

— De fapt, continuă el, ne-am abătut cu totul de la ce discutaserăm înainte. Ai fost de părere să nu folosim forţa, ci şiretenia împotriva kurzilor. Te-ai gândit ce festă să le jucăm?

— Nu. Nu pot face nici un plan până nu-mi cunosc duşmanul şi tot ce este legat de el şi de intenţiile lui. E bine să întrerupem discuţia noastră, pentru că urmele ne răpesc toată atenţia.

Dacă până aici kurzii au evitat toate potecile umblate, acum nu mai exista nici un drum de care să se fi putut ţine deoparte. Am trecut pe drumuri cu iarbă, apoi prin luminişuri de păduri, ca să ajungem pe un platou stâncos, golaş, întins şi abrupt, pe care potcoavele cailor nu lăsau nici un fel de urme. Am fost nevoit să mă orientez după semne foarte mici, uşoare zgârieturi şi julituri, pe care un ochi neformat precis nu le-ar fi observat.

Când ajunserăm în partea de sus a platoului stâncos, în faţa noastră se întindea o câmpie mare, al cărei capăt nu se putea vedea, pentru că era presărată cu pini. De aici, urmele se despărţeau, ducând în toate direcţiile peste câmpie.

— Allah, Allah! se plânse Halef. Ce farsă urâtă ne-au jucat

---

[1] Pluralul de la debusse = ac de gămălie.

[2] Chibrituri.

kelhurii!

— Cum aşa? îl întrebai eu.

— Nu vezi că s-au despărţit ca să ne încurce? Acest Şir Samurek nu este chiar aşa de prost pe cât am crezut.

— Dimpotrivă, este şi mai prost decât am crezut!

— Chiar aşa? Te rog să-mi explici!

— E prea la mintea cocoşului ca să mai fie explicat. Crezi cumva că s-au despărţit definitiv?

— Nu, este doar un truc.

— Dar este un truc care nu le foloseşte la nimic, pentru că şeful lor a fixat un punct unde să se reîntâlnească.

— Ah, acum înţeleg! Trebuie deci să mergem doar după un rând de urme ca să ajungem la locul de întâlnire.

— Bineînţeles! Alegem urmele mai clare, deci cele ale grupului mai mare. Uită-te aici! Pământul este atât de răscolit, încât brazde întregi sunt aruncate peste tot. Unul dintre cai n-a vrut să meargă mai departe şi m-aş înşela teribil dacă aş spune că n-a fost Rih al meu. Pe urmele astea vom merge. Haide!

Dădurăm pinteni cailor şi o pornirăm în galop după urmele de copite, iar pinii răsfiraţi nu ne stăteau nicidecum în cale! Surii noştri erau cai tineri. Spiţerul, care probabil nu era călăreţ, i-a cam dezvăţat, cu noi însă şi-au revenit repede şi, spre satisfacţia mea, îmi dădui seama că pentru ceea ce urmăream n-am fi găsit cai mai buni.

După vreun sfert de oră de mers, drumul începu să coboare şi ajunserăm pe o vale nisipoasă, fără apă, unde-şi duceau veacul doar nişte tufe de grozamă şi alte leguminoase lemnoase fără importanţă. În acest nisip, urmele se distingeau foarte clar, exact cum ne-am dorit; şi după ce-am mers de-a lungul văii, cu toate meandrele sale, cam o jumătate de oră, văzui o urmă care cobora dinspre stânga, unindu-se cu cele după care ne-am luat noi. Apoi apăru o a doua, a treia, a patra şi a cincea, până când urmele

potcoavelor, care s-au despărţit sus pe platou, s-au reîntâlnit aici.

— Effendi, ai avut dreptate, se bucură Halef. Kurzii sunt din nou împreună şi şiretlicul şefului lor nu ne-a putut ţine pe loc. De îndată ce-l vom prinde, îi voi spune că dacă crede că se poate măsura cu tine, nu este altceva decât o *batta*[1] bătrână, grasă şi răguşită, care cutează să se ia la întrecere cu *belabil*[2] din al şaptelea cer!

Era cât pe ce să râd, şi nu atât de comparaţia dintre raţă şi privighetoare, cât de siguranţa şi firescul cu care credea că îl vom prinde pe şeic; noi, doi străini, singuri, pe puternicul stăpân al kelhurilor, care în orice caz avea mai mult de patruzeci de războinici, cu care a venit la Khoi să-mi fure calul! Dar aşa era micul şi îndrăzneţul meu prieten! Şi nici prin gând nu-mi trecea să-i ştirbesc încrederea în sine, pentru că tocmai această fire încrezătoare a sa era cea care făcea din el un camarad de nădejde când eşti la strâmtoare ori în pericol. Dădui din cap aproape aprobator şi explicai:

— Dacă nu ne putem atinge scopul pe nici o altă cale, normal că vă fi necesar să-l constrângem pe Şir Samurek. De fapt, cred că vom afla curând cum stăm cu kelhurul, dragă Halef. Dacă kismetul a hotărât să joci astăzi un rol de viteaz, cortina se va ridica nu peste mult timp.

— Crezi? întrebă el alintat. Să se întâmple cum vrea destinul. Voi face tot ca să te văd mulţumit. Dar de ce crezi că se ridică peste puţin timp cortina?

— Şiretenia şeicului m-a făcut să gândesc aşa. De ce n-a folosit viclenia acolo, în regiunea Khoi? Bănuiesc, după cum am mai spus, că avem de-a face cu o tabără întreagă şi nu cu un grup de kelhuri. Nu trebuie să găsim locul unde se află această tabără şi ideea de a ne ţine departe de acest loc i-a venit lui Şir Samurek în momentul în care a ajuns aproape de

---

[1] Raţă.

[2] Pluralul de la bulbul = privighetoare.

tabără. Fii atent, nu mai avem mult de mers!

Valea în care ne aflam făcu o cotitură mare spre stânga, formând un unghi ascuţit. Kurzii n-au mers pe acest drum, ci au urcat pe latura văii din vârful unghiului. Halef intenţiona să meargă pe urmele lor, fără să se oprească. Eu, însă, îl oprii.

— Stai! Dacă, după cum bănuiesc, suntem aproape de tabără şi dacă şeicul, îşi dă seama că l-am urmărit, e de aşteptat să-şi fi pus oameni de pază, care ori ne fac de petrecanie, ori îl anunţă că ne apropiem. Trebuie să fim foarte atenţi. Rămâi aici să-mi ţii calul, iar eu mă furişez pe jos, să văd cât de sigur e drumul mai departe. Nu pleci de aici, în nici un caz, până nu mă întorc sau nu te strig de acolo, de sus!

Coborâi de pe cal, îi dădui lui Halef hamurile şi mă căţărai pe coasta văii, unde erau copaci şi tufişuri care-mi serveau ca acoperire. Orientându-mă după urmele kurzilor, n-am văzut nici măcar o urmă care să se abată în altă parte. Sus erau stânci acoperite cu pădure de molid, în care mai întâlneai din loc în loc câte un stejar. Mersei pe urme timp de cincisprezece minute. Rămăsese un singur şir de urme. Tocmai voiam să mă întorc, când observai că pădurea începea să se rărească într-o parte. Urmele duceau la stânga, spre un jgheab; în dreapta se înălţa dintre tufişuri o bucată de stâncă, ca un turn de veghe pe jumătate prăbuşit. Mă căţărai pe această stâncă, mă uitai de jur împrejur şi speranţele nu-mi fură înşelate. Piciorul muntelui dădea într-o câmpie verde pe unde curgea un pârâu, care se pare că îşi avea izvorul în jgheabul amintit. Destul de departe, în câmpie, se afla tabăra kurzilor, pe malul pârâului, sau, mai bine zis, s-a aflat acolo, pentru că se putea uşor observa că deja au ridicat-o. Era o viermuială de nedescris. Vedeam oameni şi cai, vedeam călăreţi care erau deja în şa. Femei nu erau şi nici animale, în afară de cai. Nu era vorba de o tabără obişnuită, cu femei, cuptoare, ci o tabără ridicată doar de bărbaţi, dar care n-au stat în corturi, ci s-au adăpostit sub acoperişuri din crengi şi

frunze, prinse de câte patru pari. Nu putea fi vorba de o expediţie de vânătoare şi nici de una de război în regiunea aceasta. La început, tabăra ridicată de kelhuri aici a fost o enigmă pentru mine, până când am aflat ulterior că au intenţionat să atace şi să tâlhărească, dincolo de Munţii Musara pe locuitorii de la graniţa persană. Se adunaseră cel puţin trei sute de războinici. În afară de cai, aveau cel puţin cincizeci de catâri, încărcaţi cu bagaje. Turbanele mari şi deschise la culoare, purtate de kurzi, îţi lăsau impresia că sunt dovleci. Încercai să-l descopăr pe Rih, dar în învălmăşeala care domnea acolo, îmi fu imposibil.

Pe jumătate mulţumit, pe jumătate dezamăgit mă întorsei, dar nu chiar până la Halef. Mă oprii deasupra văii nisipoase şi-i strigai să mă urmeze. Când ajunse la mine, îmi dădu calul.

— Ai descoperit oamenii de pază, sidi?, mă întrebă el.

— Nu.

— Dar tabăra?

— Da.

— Ce lipsă de prevedere din partea lui Şir Samurek. Trebuia să-şi pună oameni de pază, pentru a se asigura că nu ne vom apropia de tabără aşa de uşor şi fără să fim văzuţi!

— N-a considerat că e necesar, pentru că au ridicat deja tabăra.

— Ce? Au ridicat-o? Vor să plece?

— Da. Se pare că a dat ordinul de plecare imediat după ce a sosit.

— Încotro vor să meargă?

— Vom afla, pentru că îi vom urmări până ne vom lua caii înapoi.

Merserăm călare până la stâncile de pe care am cercetat zona, ne legarăm caii şi urcarăm pe stânci pentru a urmări ce se întâmplă în tabăra kelhurilor. Ajunserăm la timp, ca să vedem plecarea lor. Ei formară, călărind câte doi sau câte trei alături, un şir lung şi îngust, care se mişca pe fundalul verde,

primii oameni depăşind deja raza noastră de vedere.

— Uite-i cum pleacă ticăloşii, nenorociţii, spuse cu mânie Halef, iar noi stăm aici şi-i urmărim cu privirea, lingându-ne pe bot ca nişte câini hămesiţi, cărora le fuge de sub nas prada pe patru picioare. Aşteptaţi doar puţin că ne vom năpusti peste voi ca doi lei furioşi asupra unor şoricei şi vă vom prinde între fălci, până vi se zdrobesc coastele, iar picioarele şi mâinile vă vor cădea smulse! Priveşte, sidi, cum se îndepărtează şi ne silesc caii să-i urmeze! Cine ştie ce ticălos jegos stă pe calul meu! Tu eşti liniştit, ştiind că Rih al tău nu poate fi atins de nici un kurd. Căci cel care ar îndrăzni să încerce acest lucru ar trebui mai întâi să se fi înregistrat în Cartea Vieţii. Mânia clocoteşte în sufletul meu, iar mâhnirea înăbuşă inima mea. Dacă-l prind pe ticălosul care a stat pe calul meu, îl tai în două. Pe Mohammed, profetul, că aşa am să fac!

E de la sine înţeles că nici eu nu puteam spune lucruri bune despre hoţii de cai, dar furia lui Halef mă amuza şi avea un fel de a se exprima aşa de nostim, încât a trebuit să fac eforturi să-mi stăpânesc râsul. Iar în arabă vorbele lui sunau şi mai cu tâlc decât pot eu să redau în germană.

Mai întâi, trebuia să cercetăm tabăra kurzilor, lucru pe care nu-l puteam face până nu dispăreau în zare. Se îndreptau spre sud-est. Dacă mergem după ei, trebuia să ajungem iar la râul Zab, care ne dusese de la graniţa muntoasă spre Khoi. Dacă am fi ajuns din nou la râu însemna că am mers în triunghi, ceea ce ar fi fost o pierdere de vreme pe care o datoram doar kurzilor. Acesta era un alt motiv care să ne facă să n-avem gânduri bune pentru ei.

În sfârşit, a dispărut şi ultimul kurd înspre sud-est. Coborârăm de pe stânci, încălecarăm din nou şi mânarăm spre jgheabul care ducea la urmele lăsate de kelhuri. Jgheabul era îngust şi adânc, dar destul de bun pentru mers. Cu cât înaintam la vale, locul devenea din ce în ce mai umed

şi, curând, dădurăm de izvoare de apă care ţâşneau din pereţi, se uneau unele cu altele, formând mai la vale pârâiaşul pe care l-am zărit de pe stâncă.

La piciorul muntelui, jgheabul se lărgea, dând într-o câmpie, şi merserăm în galop de-a lungul pârâului, până la locul unde avuseseră kurzii tabăra. În timp ce Halef lăsă caii să se adape şi apoi să pască, mă uitai cu atenţie peste tot în jur. Speram să găsesc ceva folositor planului nostru. M-am înşelat însă, pentru că, după o căutare destul de lungă, n-am găsit nimic, în afară de faptul că tabăra a durat cam o săptămână. Mai importantă a fost concluzia trasă în urma retragerii rapide a kurzilor. Probabil, la început, n-au avut intenţia să părăsească tabăra astăzi, pentru că am observat că o parte din acoperişurile din frunze şi crengi au fost refăcute abia ieri. Atunci a apărut, spre seară, Aqil, să trateze preţul răzbunării de sânge; în defavoarea lui şi a noastră, pentru că l-au prins, mai târziu, şi pe tatăl lui şi apoi ne-au furat caii. Din cauza lui Aqil şi a fiului său n-ar fi părăsit kelhurii aşa de repede tabăra. Mai degrabă se poate crede că se temeau că voi veni cu Halef aici.

Nu trebuie să se creadă că sunt un îngâmfat pentru că am crezut că trei sute de kurzi au părăsit tabăra din cauza noastră, a doi oameni. În Orient, ţânţarului nu-i vine greu să devină elefant. Am avut ocazia de a ieşi cu dibăcie din situaţii dificile. Cu ajutorul cunoştinţelor pe care le are orice european instruit şi cu experienţa căpătată în Vestul Sălbatic, am reuşit să fac ici şi colo câte un serviciu unor triburi de dşesirehi. Acest lucru s-a auzit din gură în gură. Legenda a hiperbolizat cunoştinţele şi priceperea mea în lucruri înfricoşătoare. Şi mai renumite decât mine erau cele două arme ale mele. Se povestea că glontele armei-ucigătoare-de-urşi trecea prin oţel şi ziduri, iar cu „puşca mea fermecată”, şi anume cu muscheta Henry, cu douăzeci şi cinci de lovituri, pot trage o veşnicie fără s-o mai încarc. Era deci explicabil că

se povesteau minuni despre mine şi că, în cazul de faţă, kelhurii au preferat sa părăsească în grabă tabăra decât, după cum credeau, să-i iau prin surprindere şi să-i dobor cu arma mea fermecată.

Era de la sine înţeles că trebuia să ne luăm după ei. Dar nu era nici o grabă, pentru că nu ne puteam apropia de ei decât noaptea şi nu trebuia s-o facem prea brusc. Dacă nu voiam să fim descoperiri, trebuia să le lăsăm un avans potrivit. În nici un caz nu puteau să dispară, de asta aveau grijă urmele lăsate de ei, nefiind destul de iscusiţi ca să le şteargă. De aceea ne lăsarăm caii să pască preţ de două ore şi pornirăm la drum cam cu două ore înainte de prânz. Când soarele era sus pe boltă, ne aflam printre munţi, unde, într-o pădure de stejari — balamut — de la care provin renumitele nuci galice — împuşcai un porc mistreţ, care ne-a servit ca hrană. Ne oprirăm pentru puţin timp pentru a frige câteva bucăţi de carne pe care să le luăm cu noi, fiindcă atâta vreme cât ne vom afla pe urmele kurzilor, şi asta putea să dureze mai multe zile, nu mai puteam împuşca nici un animal, altfel ne-am fi dat de gol. De fapt, hagiului, fiind mahomedan, îi era interzis să mănânce carne de porc, dar timpul petrecut cu mine l-a schimbat într-atâta şi era aşa de sensibil la gustul bun al vânatului, încât de dragul acestei desfătări lua asupra sa, fără nici o ezitare, nemulţumirea profetului şi a tuturor califilor morţi.

Trecuse deja destul de mult timp, aşa încât aveam de recuperat o distanţă mai mare decât calculasem la început. Grăbirăm deci pasul, luându-ne după urme.

După-amiază, lăsarăm în dreapta noastră pârâiaşul Zab, ce cotea spre sud, în spatele înălţimilor abrupte şi împădurite, la poalele cărora ne aflam noi. Ne îndreptarăm spre un firicel de apă care, în primăvară, a avut probabil apele umflate, dar acuma era aşa de scăzut, că abia trecea de potcoavele cailor. Prundişul era afânat. Ne încurcarăm în numeroasele rădăcini

duse de apă, iar desele şi scurtele cotituri ale albiei râului ne ţineau pe loc.

— Şeitan trebuie că le-a arătat kurzilor drumul acesta! se plânse Halef. La fel trebuie să fie şi cărarea care coboară de la moarte la locul veşnicei osânde.

— Nici eu nu înţeleg de ce au ales kurzii tocmai acest jgheab pietros, aprobai eu.

— Unde vor să ajungă? Este vreo trecătoare pe aici?

— Nu. Dacă nu mă înşel, în faţa noastră sunt doi munţi pe care-i cunoaştem din drumurile noastre anterioare, şi anume, în dreapta — Meqilik, iar în stânga, ciudatul Nekuhl. Între ei nu este nici o trecătoare. Şir Samurek nu vrea deci să treacă munţii, planul său e să rămână de partea aceasta a lor. Ce vrea să caute însă, este un mare semn de întrebare.

— Allah! Să fie acesta locul unde se află Musallah el amwat[1]?

— Musallah el amwat? N-am mai auzit de aşa ceva. Ce fel de loc este acesta?

— Un loc de care se fereşte orice om, fie el sunnit sau şiit, creştin sau evreu. Ştii că alaltăieri, la han, am stat de vorbă cu câţiva *mazydşilari*[2]. Erau cunoscuţi în aceste locuri, au trecut prin multe şi au povestit despre păţaniile lor. Cele mai frumoase, mai bune şi mai multe nuci galice cresc la Musallah el amwat, dar nimeni nu se-ncumetă să le culeagă, pentru că spiritele morţilor dau târcoale locului. Cu mai multe sute de ani în urmă, creştinii au venit în această ţară şi şi-au construit această Musallah în munţi, pentru a-l preamări pe Allah în felul lor. Erau oameni buni şi harnici, care trăiau în bună înţelegere cu toţi, totuşi şiiţii s-au hotărât să-i extermine. Au urcat în munţi, i-au înconjurat pe creştini în Musallah şi i-au măcelărit: bărbaţi, bătrâni, tineri, femei şi copii. Preotul a fost ultimul care a murit. Chiar în cădere s-a rugat pentru

---

[1] Capela morţilor.

[2] Culegători de nuci galice.

duşmani. Atunci au smuls crucea de pe Musallah şi au aruncat-o în foc. Când a văzut asta, cu ochii aproape stinşi, preotul îşi schimbă rugăciunea în blestem, care se abătu din cer asupra lor şi asupra casei morţii. De atunci îi paşte nenorocirea pe toţi cei care cutează să vină la Musallah. Totuşi, mazydşilarii au avut, de curând, curajul să urce acolo, pentru că sunt săraci şi au ştiut că acolo este recoltă bogată. Îl rugară pe Allah să-i ocrotească şi porniră la drum. Ajunseră cu bine sus şi văzură capela. Când se apropiară, spiritul preotului ucis apăru, sub înfăţişarea unui urs uriaş, care vru să se năpustească cu fălcile căscate asupra lor. Atunci o luară la sănătoasa ţipând şi rugându-se, mulţumind mai târziu lui Allah, care i-a salvat prin iuţeala cu care au fugit. Nu vor mai avea niciodată aşa un curaj nebun să mai meargă la Musallah. Asta mi-au povestit. Ce zici, sidi?

— Că ursul nu era un spirit, ci un urs obişnuit. Oricine ştie că sus, în munţi, sunt urşi.

— Da, asta o ştiu şi eu, dar aşa uriaş ca acela nu există.

— Frica măreşte totul. Ea poate face ca un urs să pară de două ori mai mare.

— Asta o spui pentru că nu crezi în spirite!

— Dimpotrivă, sunt convins că există spirite. Dar fantome care să se întrupeze în urs nu există.

— Da, eşti curajos, precis n-ai fi fugit ci l-ai fi înfruntat semeţ pe urs. Dar n-aş vrea să încerc să văd dacă ursul este un spirit sau spiritul un urs.

— Ai idee unde se află Musallah?

— Mazydşilarii mi-au descris-o. Se află între Nekuhl şi Meqilik şi se ajunge sus mergând pe albia unui pârâu pietros, cu multe cotituri, care are maluri foarte înguste şi...

Se opri în mijlocul frazei, se uită la mine fix şi continuă:

— *Allah akbar* — Dumnezeu este mare! Seamănă perfect cu drumul nostru!

— Da, aşa se pare!

— Nekuhl şi Meqilik sunt cei doi munţi de care-ai vorbit mai înainte. Pe albia pietroasă, îngustă şi întortocheată ne aflăm acuma, deci — *Mashallah!* — suntem pe drumul spre Capela morţilor, despre care ţi-am povestit.

— Este foarte posibil. Dar închide-ţi gura, Halef, altfel vine ursul şi sare înăuntru.

— Nu-ţi bate joc, sidi! De ce să nu stau cu gura căscată, dacă mă minunez? Când nu mă mai mir se închide singură. O, minune, o, brodire! Suntem pe drumul care duce la Capela morţilor! Asta pare să fie kismetul nostru, soarta noastră. Dacă aş şti ce vom face acolo!

— Mai şi întrebi?

— Normal. Ştii cumva tu?

— Da. Trebuie să salvăm fantoma din blana sa de urs.

— O, îndrăzneală, o, trufie! Tot îţi mai baţi joc! Pe mine însă mă trec fiori de gheaţă şi nu ştiu încă ce voi face.

— Ce vei face? La ce te referi?

— Ei, dacă ursul vine în fugă, nu ştiu dacă să fug, ori să trag în el. Dacă este într-adevăr urs şi fug de el, râzi de mine şi va trebui să-mi fie toată viaţa ruşine de teama mea. Dacă este însă spirit şi trag în el, glontele trece prin el fără să-l rănească şi ce va fi după aceea cu mine doar Allah ştie.

— Halef, Halef! Mai eşti superstiţios ca în vremurile de demult? Spune-mi de ce a murit preotul atunci?

— Pentru Dumnezeu şi credinţa sa, effendi.

— Cum li se spune acestor oameni?

— *Şuhada*[1].

— Ce spune *Coranul*, ca să nu mai vorbim de *Cartea Sfântă*, despre şuhada?

— Că merg direct în cer.

— Înţelege-mă bine! Îţi vorbesc ca un musulman pentru a înţelege mai uşor. Chiar şi după părerea mahomedanilor un şahid merge în cer, ca răsplată pentru suferinţele şi martiriul

---

[1] Pluralul de la *şâhid* = martir.

la care a fost supus. Pe acest preot cucernic, însă, Dumnezeu l-a transformat într-un urs, pentru moartea sa de martir! N-ar fi asta în loc de răsplată, o pedeapsă, şi în loc de cer, un iad?

Halef se uită din nou la mine cu ochi mari.

— Sidi, iar mă minunez, mărturisi el.

— Şi mă rog de ce?

— Pentru argumentele tale excelente, pe care nu le pot combate. *Allah însaf* sau *Allah el' adala* — Dumnezeu este dreptatea, spunem noi. Şi cum această propoziţie este de netăgăduit, atunci… atunci…

— Spune mai departe.

— … atunci spiritul nu poate fi urs şi deci nici ursul nu poate fi spirit.

— Bine. Înseamnă, aşadar, că ursul, care într-adevăr este un urs, rămâne şi în capul tău tot aşa! Eşti acum convins de acest lucru, Halef?

— Da, sidi. Eşti în toate, chiar şi la legile de *mantik*[1] imbatabil şi mi-ai vindecat din nou mintea bolnavă din cauza acestui urs. De acum încolo poate să vină. Îl voi împuşca fără a mai sta pe gânduri.

— Lasă-mă pe mine să-i împuşc. Urşii kurzi nu sunt ca urşii brun-gălbui, încolţiţi, din Hauran şi Liban. Rar sunt deranjaţi, aproape deloc vânaţi şi cresc foarte mari şi bătrâni. Culegătorii de nuci galice au vorbit despre mărimea neobişnuită a acestui animal. Un glonte din muscheta asta nu l-ar omorî, ci doar i-ar stârni furia. Şi, apoi, nu ştim sigur, doar bănuim că ne aflăm pe drumul spre Musallah el amwat. Important este ca pentru tine spiritul şi blana de urs să nu… dar ce s-a întâmplat?

Halef, care călărea alături de mine, m-a întrerupt apucându-mi hăţurile şi oprindu-mi calul.

— Văd ceva acolo sub copaci, răspunse el, arătându-mi cu mâna întinsă unde să mă uit. S-a mişcat ceva. Nu ştiu dacă

[1] Logică.

este un om sau un animal.

— Trebuie să aflăm. Vino repede aici sub copaci.

La adăpostul copacilor, descălecai şi-i dădui lui Halef să-mi ţină calul.

— Rămâi aici nemişcat! Mă voi furişa până acolo, să văd cu ce sau cu cine avem de-a face. Stai liniştit!

Cu cuţitul în mână, mă furişai din copac în copac, până aproape de locul cu pricina. În faţa mea văzui un om, nu un animal. Stătea într-un fag stufos cu mâinile ridicate, dar nu-mi puteam da seama de ce. Era cu faţa întoarsă, totuşi mi se părea cunoscut. Această conformaţie, picioarele cumplit de jegoase, pantalonii zdrenţuiţi, haina ruptă, cu mânecile aproape lipsă — dacă nu era Ali, chefliul hangiu din Khoi nu m-aş mai putea bizui altădată pe ochii mei! Dar ce căuta aici? Cum a ajuns, singur, pe meleagurile acestea şi ce făcea în pom?

Ali se întoarse spre mine, se ridică pe vârfuri şi-şi băgă pe cap frânghia legată strâns de o cracă. Dumnezeule, omul voia să se spânzure!

— *Katera chodeh* — pentru numele lui Dumnezeu!, strigai, repezindu-mă să tai frânghia. Opreşte-te! Vrei să te omori?

Ali se uită absent la mine şi-mi răspunse pierdut:

— Să mă omor? Nu, ci doar să mă spânzur.

— Este acelaşi lucru! Ce motiv ai să faci un asemenea păcat?

— Motiv? De ce mă întrebi...? Cine eşti?

Avea, în continuare, privirea pierdută în gol.

— Cine sunt? Doar mă cunoşti! Sunt Kara Ben Nemsi effendi şi stau la tine, în cătunul Khoi.

La auzul numelui meu, Ali păru că-şi revine. Privirea i se învioră, dar vocea îi era tot ştearsă, ca mai înainte.

— Trebuie să mă spânzur. Trebuie să-mi iau viaţa, pentru că nu mai primesc banii înapoi.

— De unde ştii?

— De la Şir Samurek.

— De la el. Ai vorbit cumva cu el?

— Da.

— Când?

— Acum o oră.

— Unde?

— Sus, lângă Musallah el amwat.

— Ah, capela este, deci, aici! Acolo şi-au aşezat kelhurii tabăra?

— Da.

— Este vreunul dintre ei aici, în apropiere? Ne poate vedea sau auzi cineva?

— Nu. Am fost biciuit şi alungat de ei şi nimeni nu s-a luat după mine.

Amintindu-şi de bici, Ali şi-a revenit cu totul. Se aruncă la pământ, îşi luă faţa în mâini şi începu să plângă amarnic. Lacrimile, sunt sănătoase dacă reuşeşti să plângi. De aceea îl lăsai să plângă fără să-l deranjez, chemându-l pe Halef lângă mine. Legă caii şi se aşeză. Când, după o vreme, hangiul se linişti, îi ridicai capul, spunându-i:

— Sinuciderea este un păcat îngrozitor, pentru că nu poate fi nici regretată, nici reparată. În orice caz nu se face să-ţi trimiţi sufletul în iad pentru nişte bani. Piaştrii tăi nu sunt încă pierduţi!

— Sunt pierduţi. Şir Samurek i-a luat de la Aqil şi nu-i mai dă înapoi.

— Trebuie să ţi-i dea! Îţi promit că-l voi forţa s-o facă.

Ochii lui începură să sclipească. Se ridică şi întrebă agitat:

— Pe cinstea ta, effendi? Chiar îmi promiţi?

— Da.

— Laudă şi mulţumire lui Allah! Sunt salvat, căci Kara Ben Nemsi effendi respectă ce promite, deşi Şir Samurek, tâlharul, l-a luat în derâdere!

— De ce a râs, cu ce ocazie şi când? Poţi să-mi spui? Poţi

să-ţi aduci aminte şi să-mi povesteşti cum ai ajuns la el, şi tot ce s-a vorbit şi s-a-ntâmplat acolo?

— O, effendi, acuma ştiu totul. Dacă zici că pui mâna pe banii mei, mi se ascute memoria şi-mi aduc aminte de fiecare cuvânt!

— Vorbeşte! Dar n-o lungi, pentru că timpul este preţios. Unde şi cum te-ai întâlnit cu Şir Samurek?

— Ştii că am plecat cu nezanum şi câţiva oameni după Aqil, hoţul, să-i luăm înapoi banii. N-am dat de urmele lui, dar am crezut că, pentru a fi în siguranţă, a trecut graniţa persană. De aceea ne-am îndreptat spre graniţă, însă în nici un cătun, în nici o casă n-am auzit să-l fi văzut cineva. Aşa că ne-am continuat drumul până spre amiază, când ne dădurăm seama să am greşit drumul. Am luat-o, deci, înapoi şi am vrut să ne îndreptăm spre Rowandis şi Lahijan. Am mers spre nord până diavolul ni i-a scos pe kurzi în cale. Ne-au înconjurat, ne-au legat şi ne-au adus până aici.

— Unde aţi descoperit cu uimire că hoţul pe care l-aţi căutat zadarnic era la ei.

— Da, Aqil este la ei, dar nu în libertate, ci ca prizonier; şi fiul său Ssali, la fel. În noaptea, asta vor muri amândoi. Vor fi victimele răzbunării de sânge şi a propriei lor josnicii.

— E hotărâtă moartea lor?

— Da. Nu pot scăpa şi vor avea parte de o moarte fioroasă. Vor fi sfârtecaţi şi mâncaţi de urşi.

— Ah, ce fel de om este acest şeic al kurzilor kelhuri? Cum i-a venit în minte să-i arunce la urşi? Sunt aici urşi de care să se folosească în acest scop?

— Da, şi sa gândit aşa de bine la toate încât îi vor reuşi. De aceea a venit până aici, ca să-i arunce în ghearele urşilor pe cei doi kurzi bebbeh. Războinicii săi au fost nu demult sus, la Musallah el amwat, la vânătoare, şi au găsit bârlogul urşilor. Pe drumul de întoarcere au dat de un copac cu albine sălbatice. Şi urşii, şi albinele vor fi folosite, astăzi, la

sacrificarea celor doi bebbehi. Zece sau doisprezece kelhuri sunt plecaţi de o bună bucată de vreme după miere.

— Şi la ce le va folosi mierea?

— Poate n-am înţeles chiar bine totul. Atâta ştiu că urşii nu sunt departe de Musallah. Bebbehii vor fi legaţi şi unşi cu miere. Apoi vor fi duşi în capelă, de unde vor fi puse din loc în loc, până la bârlogul urşilor, bucăţi de fagure cu miere, pentru a-i ademeni pe urşi până la capelă. Acolo îi vor linge mai întâi pe cei doi şi apoi îi vor mânca.

— Allah, Allah! spuse Halef, înfiorat. Kelhurii ăştia se pot numi oameni? Effendi, să-i salvăm pe bebbehi deşi ne sunt duşmani de moarte şi în locul lor să-l aruncăm pe Şir Samurek la urşi.

Ăsta era micul, dragul şi bravul flăcău! Voia să-i salveze pe cei doi bebbehi de la o moarte cumplită, deşi Aqil i-a întărâtat pe kelhuri împotriva noastră, iar fiul său a vrut să ne omoare!

Hangiul Ali îşi continuă povestirea, iar eu mai aflai cele ce urmează.

Kelhurii ar fi părăsit, în fapt, chiar astăzi tabăra, din cauza mea. Faptul că le-au căzut în mână bebbehii i-a determinat să plece mai repede, pentru a le grăbi pe cât posibil moartea prizonierilor. Pentru cei trei sute de războinici asta era un prilej de bucurie, care nu putea fi amânat nici măcar cu un minut. Acum se aflau în pădurea de sub Musallah. Acolo i-au judecat pe cei desemnaţi răzbunării de sânge. Şir Samurek i-a asigurat cu cele mai sfinte jurăminte că pentru ei nu mai este scăpare. Şi, într-adevăr, după judecata omenească n-aveau scăpare, dar Ssali Ben Aqil a auzit că probabil ne vom căuta caii furaţi şi, în disperare, s-a agăţat de o idee care i-a venit pe loc.

— Încă nu suntem morţi, spuse el. Dacă o să vă găsească Kara Ben Nemsi, ne va elibera!

— Pe voi, duşmanii lui de moarte? strigă batjocoritor şeicul. Mai degrabă m-ar ruga să vă torturez mai tare decât mi-am

propus eu.

— Asta n-o va face pentru că este creştin.

— Creştin? Creştinul este un câine, iar unui câine îi place mirosul sângelui. Aceşti câini care îi spun Dumnezeu unui om din Nasirah[1], care i-a învăţat să-şi iubească chiar duşmanii, nici măcar nu-l ascultă. Se fură, se înşală şi se mint unii pe alţii; îi încolţesc, îi trag pe sfoară şi se războiesc cu toţi străinii. De aceea nu pot fi în stare să-i iubească pe duşmanii lor şi să se poarte bine cu ei. Kara Ben Nemsi effendi ar privi cu plăcere cum vă sfâşie urşii!

— Nu, este un adevărat creştin şi a făcut bine multor duşmani ai săi!

— Atunci cheamă-l aici! Vom vedea dacă într-adevăr ascultă de falsul profet din Nasirah!

— Da, îl voi chema. Îl voi ruga pe Allah să-i arate drumul încoace!

— Îţi dau un sfat mai bun. Kara Ben Nemsi effendi, fiind creştin, nu ştie nimic despre Allah al nostru. Dacă vrei să ţi se dea ascultare, trebuie să te rogi la crucificatul lor!

Astfel şi-a bătut joc Şir Samurek în continuare, adăugând:

— Vei afla imediat cât de puţin mă tem de acest câine şi cât de puţin cred că v-ar putea salva.

I-am lăsat vorbă că sunt hoţul care i-a furat caii, şi precis va veni după noi. Dacă va găsi urmele noastre şi chiar va îndrăzni să vină aici, îl vor înhăţa oamenii pe care-i voi pune de pază şi-l voi arunca împreună cu voi la urşi. Aşa că roagă-te din partea mea lui Allah sau lui el Messiah[2]. Ruga ta se va pierde în aer!

Apoi se sfătuiră în legătură cu ceilalţi captivi. Au hotărât aşa: să dea împreună pentru răscumpărare douăzeci de mii de piaştri şi vor rămâne ostatici până va fi plătită suma. Hangiul Ali să plece după bani pentru a-i aduce la Musallah.

---

[1] Nazaret.

[2] Hristos.

Dacă nu-i aduce în trei zile sau dacă se pune la cale o festă, captivii vor fi omorâţi. La scurt timp după ce au fost luate aceste hotărâri, l-au biciuit mai întâi pe Ali şi apoi l-au gonit fără cal.

El a plecat de acolo dezorientat şi distrus, fără nici o speranţă, pentru că nu numai că s-au dus pe copcă banii furaţi, dar trebuia să aducă şi o parte din banii de răscumpărare, ceea ce era imposibil. Avea în faţa ochilor nenorocirea care-l păştea şi cu siguranţă nu era un erou al credinţei şi încrederii în Dumnezeu. De aceea a legat frânghia de copac şi doar apariţia noastră l-a oprit de la moarte.

— Acuma, effendi, ai auzit tot ce ţi-am spus, îşi termină el relatarea. Ce părere ai? Crezi că e posibil să-mi recapăt banii?

— Ce cred mai întâi este că rachiul poartă un spirit rău cu el, cu care nu trebuie să ai de-a face.

— Rachiul? Cum ai ajuns cu gândul la rachiu?

— Fiindcă el poartă toată vina pentru ceea ce ţi se întâmplă acum, aici.

— Ce are de-a face rachiul cu şeful kelhurilor?

— Nu pune întrebări atât de prosteşti! Dacă ieri, n-ai fi băut aşa mult rachiu, n-ai fi vorbit cu Aqil despre ascunzătoarea banilor tăi şi nu ţi-ar fi fost furaţi. Aşa că şi rachiul este vinovat că ai căzut în mâinile lui Şir Samurek şi că ai vrut să te spânzuri. Trebuie să recunoşti că rachiul te-a dus la sinucidere! Ali tăcu, dându-şi seama că aveam dreptate.

— Dacă rămâi aşa de devotat rachiului ca acuma, îţi va aduce multe suferinţe, continuai eu. Îţi mănâncă sufletul şi-ţi distruge corpul. Dacă însă renunţi la el, vei avea noroc şi bucurii în viaţă şi vei trece fără şovăire peste Es Ssiret, puntea morţii, spre viaţa veşnică. Gândeşte-te că această punte nu este lată, ci atât de îngustă, încât Mohammed o compară cu muchia unei săbii ascuţite. Cum poate trece această punte un om al cărui suflet, şi după moarte, este plin de rachiu, fără să se prăbuşească în hăul fără sfârşit al

iadului!

Mă amuzau grimasele omului căruia îi erau adresate avertismentele mele. Şi acestea nu şi-au greşit ţinta, pentru că era deja cuprins de teamă.

— O, taci, effendi! Vorbele tale mă înfioară.

— În clipa asta te-ar fi cuprins fiori şi mai mari dacă ai fi dus la îndeplinire cumplita operă pe care ai plănuit-o mai înainte în acest copac, pentru că, acum, spiritul tău şovăia, cu ştreangul de gât, pe puntea morţii. Rachiul ar face ca picioarele tale să alunece şi te-ai prăbuşi în flăcările veşnice ale iadului, din care n-ai mai putea fi salvat! Nu-ţi bubuie inima în piept, când te gândeşti la asta?

— O, effendi, vorbele tale îmi provoacă fiori de teamă şi de groază!

— Te sfătuiesc, hangiule Ali, să eviţi de acum înainte această băutură periculoasă, care nu face altceva decât să te distrugă pe tine şi pe oricine care-i cade în plasă!

— Aşa voi face! Da, effendi, voi face întocmai!

— Nu este atât de uşor pe cât crezi. O dată ce spiritele rachiului te înhaţă, nu mai vor să-ţi dea drumul, te ţin strâns, cu braţele încolăcite. Se dă o luptă grea, dar izbânda este cu atât mai mare şi mai fericită. Vrei să dai această bătălie?

— Vreau, effendi! Îţi promit că voi lupta cu vitejie. Batem palma!

Ali întinse mâna spre mine. Eu însă nu i-o întinsei pe a mea, ci continuai:

— Nu atât de repede! Cred că promiţi cu plăcere, dar în clipa de faţă nu te gândeşti cât de greu este să te ţii de promisiune. Nu-ţi propune să nu mai bei de astăzi nici un strop de rachiu. Nu vei reuşi acest lucru, ci, dimpotrivă, vei da mai abitir în patima beţiei. Bea, de azi începând, doar jumătate din cât ai băut zilnic până acuma, peste o lună, doar un sfert, peste trei luni doar o optime şi tot aşa, la fiecare trei luni jumătate din ce a mai rămas, până ajungi să guşti zilnic

doar trei înghiţituri mici. Şi aceste trei înghiţituri mici le poţi bea până la sfârşitul zilelor tale. Dacă însă ai de gând să-i faci pe plac lui Allah şi să devii un om foarte fericit, evită şi aceste trei înghiţituri şi nu mai bea nimic, dar nimic ce ar putea să te îmbete, pentru că Mohammed, profetul tău, a spus: *Kullu muskürün haram*— tot ce îmbată este interzis, este blestemat!

Ali îmi întinse din nou mâna, chiar ambele mâini şi mă rugă:

— Effendi, aud că nu-mi ceri mai mult decât poate face un om slab. Voi urma porunca ta şi porunca lui Mohammed, iar Allah îmi va da putere să devin din nou un om bun. Mai înainte ţi-am întins în zadar mâna. Chiar nu vrei să batem palma? Îţi promit pe sufletul meu, pe spiritele părinţilor mei şi pe bărbile profetului şi urmaşilor săi, că de acum înainte nu mă va mai vedea nimeni beat! Allah m-a auzit! Şi el va vedea că mă ţin de cuvânt! Uite, îţi întind mâna!

Îi ascultai rugămintea şi Halef, emoţionat de acest succes, îi întinse şi el mâna.

— Allah să fie cu tine, tu, fiu al beţiei care vrei să te desparţi de *goset el ab*[1] cea rea! Arunc-o curajos pe uşă afară şi n-o mai lăsa să intre, chiar dacă vrea sa se furişeze pe fereastră! Pentru că este teribil de şireată, ca toate femeile care au fost alungate şi care totuşi ar veni cu plăcere înapoi! Şi dacă într-o zi vei deveni un om cumpătat, iar noi vom fi din nou oaspeţi la hanul tău, precis va dispărea şi potopul de mocirlă prin care trebuie să ne bălăcim acum în curtea ta, astfel încât să putem umbla cu încălţări curate şi ca tu să nu mai fi văzut tolănit în noroi ca o mare *dabb sakran*[2], care ia gunoiul natural drept pat al reginei din *Sheba*[3]!

Ali nu se simţi deloc jignit de mustrarea straşnică făcută de

---

[1] Mamă vitregă.

[2] Şopârlă beată.

[3] Saba.

micuţul hagiu.

— Ai dreptate, Hagi Halef Omar! spuse el. Mai de mult, când încă nu-mi plăcea rachiul, casa şi curtea mea erau aşa de curate şi primitoare ca obrazul unei mirese, care este bucuria şi aleasa inimii iubitului ei. Totuşi, ce văd aici! N-am avut timp să mă uit la căii voştri. Nu sunt cumva surii spiţerului?

— Da, ei sunt, confirmai eu.

— E de mirare că vi i-a împrumutat!

— Nu ni i-a împrumutat, ci i-am luat fără să ştie din grădina lui. A trebuit să plecăm aşa de repede după kelhuri, că n-am avut timp de întrebări, rugăminţi şi tratative. Se va fi speriat cumplit când a observat că-i lipsesc caii. Cu atât mai mult se va bucura când îi vei duce înapoi.

— Eu? Să-i duc eu înapoi?

— Da. Încaleci acum şi te întorci acasă.

— Cu mare bucurie, effendi, cu mare bucurie! Voi fi fericit să mă văd departe de aceşti tâlhari. Dar aşa rămâneţi fără cai!

— Nu-ţi face griji pentru noi! Nu vom pleca de aici înainte de a ne lua caii de la kelhuri.

— Dar e foarte periculos!

— Şi mai periculos este să le smulgem cei zece mii de piaştri, lucru ce, cu siguranţă, ne va reuşi. Dacă totul merge bine, mâine seară vom fi în Khoi şi-ţi aducem banii. Mai trebuie doar să aflăm cum e locul unde şi-au aşezat kelhurii tabăra, precum şi împrejurimile. Poţi să ni le descrii?

— Da, firul ăsta de apă urcă mai abrupt decât până acum. Acolo unde se bifurcă, o luaţi pe braţul drept, care are multe coturi şi se îngustează tot mai tare, până ajungeţi într-o poiană mică, plană, înconjurată pe trei laturi de pădure. Pe a patra latură se înalţă, aproape drept, o stâncă. De pe ea, pârâul cade într-o cascadă mică. Acolo, sus, vedeţi Musallah el amwat, bântuită de spirite şi în care, în această noapte, vor

fi devoraţi de urşi Aqil şi fiul său. În spatele capelei, ceva mai sus de ea, a căzut cândva un perete de piatră, care arată acum ca nişte ruine. Între ele şi-au făcut urşii bârlog.

— Urşii? Nu este doar unul, sunt mai mulţi?

— Da.

— Hm! Perioada de împerechere a trecut de mult şi dacă ursoaica a fătat, nu-l mai suportă pe urs lângă ea, pentru că nu este un tată bun, ci fără inimă şi are pornirea crudă de a-şi înghiţi copiii. Sunt de părere că nu este vorba despre o pereche de urşi, ci de o ursoaică şi puii ei.

— Asta n-o ştiu. Dar dubb-ul care a fost văzut sus, este un *dubb el chulud*[1] care, de la uciderea creştinilor, stă la Musallah, timp în care a tot crescut şi s-a făcut aşa de mare, că este de două ori cât un om. El este spiritul preotului acestor creştini, iar blana lui a albit ca zăpada, din cauza bătrâneţii.

— Am auzit destule despre dubb el chulud. Acum aş vrea să ştiu unde s-au aşezat kelhurii. În poieniţa de care ai vorbit?

— Nu, pentru că este prea mlăştinoasă pentru aşa ceva. Din poiană, tot la dreapta, curge o apă limpede şi îngustă. Mergând pe firul apei ajungi, mai sus, într-un loc înconjurat de pădure, în mijlocul căruia se află un mic *birka*[2], de unde izvorăşte pârâul. Aici şi-au aşezat kelhurii tabăra.

— Pădurea este deasă acolo?

— Da.

— Între ea şi birka este un loc mai larg?

— Nu. Locul este mic, kurzii fiind nevoiţi să stea cam înghesuiţi.

— Cu cai cu tot? Sau i-au lăsat în altă parte.

— Sunt şi ei acolo, i-au adăpat şi apoi i-au legat de copaci.

— Am aflat destule şi tu poţi pleca, desigur fără şa, pentru că noi avem nevoie de harnaşament.

---

[1] Urs al nemuririi.

[2] Tău.

— Dar nu trebuie să-ţi pui în pericol valoroasa reşma! Dacă ţi-o fură kelhurii! N-ar fi mai bine s-o iau cu mine la Khoi?

— Nu. Este mai în siguranţă aici decât pe unul din surii pe care-i vei călări. În Khoi se fură, după cum ştii şi tu din experienţă.

Deshămarăm caii şi-i dădurăm hangiului. El încalecă şi porni la drum, făcându-ne „mii de urări de bine”. Până acuma am reuşit să-l oprim pe Ali de la sinucidere. Aveam ferma convingere că vom reuşi să-i recuperăm şi banii.

Mai întâi trebuia să ascundem hamurile şi şeile. După o scurtă căutare, găsirăm o ascunzătoare potrivită. Apoi merserăm din nou, dar pe jos, pe urmele kurzilor, însă numai până la locul de bifurcare a albiei râului, pentru că de aici încolo puteam fi văzuţi în orice clipă de oamenii de pază puşi de şeic.

De aceea mă hotărâi să mă depărtez de urme. Descrierea făcută de hangiu şi o scurtă privire aruncată peste crestele şi povârnişurile din faţa noastră au fost suficiente ca să ştiu cum să procedăm pentru a ajunge neobservaţi la duşmani. Şeicul se aştepta să apărem. Era convins că vom veni pe urmele lor, aşa că şi-a îndreptat atenţia în direcţia din care a venit el, şi anume pe firul apei, în sus. Trebuia, deci, să coborâm spre tabără. Ne depărtarăm de albia pârâului şi intrarăm în pădure, care aici creştea pe un povârniş. A trebuit să ne căţărăm cu nădejde şi trecu aproape o oră până ajunserăm pe coama pe care o văzusem mai-nainte. De acolo se zărea pe cealaltă parte, la aceeaşi înălţime, Musallah el amwat.

Ni se oferea o privelişte minunată. Sub noi se unduiau până departe valuri luminoase de foioase şi întunecate de conifere, pe când în faţa noastră şi lateral se înălţau zidurile întunecate ale munţilor. Asemenea forme nu întâlneai nicăieri în Harz sau Pădurea Turingia, în Munţii Metaliferi sau Sudeţi, nici în Tirol, Elveţia sau Pirinei. Ca înălţime, măreţie şi importanţă nu puteau fi comparaţi cu munţii înalţi ai Europei, dar aspectul

lor era atât de conturat, de ameninţător de sălbatic şi de neîmbietor, încât pur şi simplu comparaţia cu modul de viaţă şi cu situaţia triburilor din aceste locuri s-a impus de la sine. Peste tot în sud şi nord, la câmpie sau la munte, omul este un copil al pământului pe care face primii paşi!

La fel de minunat arăta şi „Capela morţilor” de pe stâncile din faţa noastră. Acest tron de stâncă, tăcut, singuratic şi aproape de cer, parcă a fost anume făcut ca loc de refugiu al acelor adepţi izgoniţi, persecutaţi şi încolţiţi ai creştinismului; şi totuşi, intoleranţa şiiţilor a fost pe urmele lor, ca un câine de vânătoare. De aici n-au mai putut trece peste munţii stâncoşi şi nici peste ura feroce a urmăritorilor şi de aceea au mers pe singurul drum care le-a mai rămas, drumul spre moarte.

Musallah, ale cărei ruine le vedeam în faţa noastră, n-a fost nici o construcţie care să-ţi atragă atenţia, nici n-a avut un stil deosebit. Totuşi ce a mai rămas din ea ne impresiona şi acum pentru că era în mijlocul unui peisaj montan incomparabil şi, în acelaşi timp, un monument în memoria acelora care au fost credincioşi glasului divin: *Fii credincios până la moarte şi am să-ţi dau coroana vieţii.*

Zidurile erau din piatră necioplită, aşa cum s-a desprins din stânca prăvălită, iar poarta joasă, dar lată, era îmbinată din trei blocuri grele. Ferestrele — două găuri în perete — te priveau ţintă ca ochii scoşi ai lui Samson, iar peste sanctuarul distrus servea ca acoperiş o ieşitură de stâncă din peretele muntelui, ameninţătoare şi grea, ca blestemul rostit de preotul muribund. Ca şi cum blestemul ar fi căzut doar ieri şi ca şi cum timpul ar fi refuzat naturii vii să dea dezlegare blestemului, oriunde te uitai în jur nu vedeai nici urmă de copac, nici măcar un arbust; şi nici o tufă, muşchi sau licheni n-au acoperit, din milă, runele[1] pe care le puteam citi atât de

[1] Caractere grafice ale celor mai vechi alfabete germanice şi scandinave.

clar: „Fiţi blestemaţi!” Abia mai departe, unde începea puhoiul de pietre aruncate de muntele prăbuşit, se iveau ici, colo, mărăcini care se strecurau, din ce în ce mai mulţi, amestecaţi cu ferigi şi răchitele, ca un desiş luxuriant pe câmpul de ruine şi mai departe, pe înălţimi. Înspre pădure, care reîncepea după şi deasupra pietroaielor, fremătau campanule uriaşe. Acolo, sub hăţişul de mărăcini şi nicăieri în altă parte, trebuia căutat bârlogul urşilor. Halef avu acelaşi gând, pentru că arătă cu dreapta într-acolo.

— Sidi, acolo, sus, unde vezi marele grohotiş, trebuie să fie cotlonul „ursului nemuririi”. Dacă vrem să-i arătăm că, în ciuda numelui său, este muritor, trebuie să mergem acolo şi să-i tăiem firul vieţii, încă înainte de ai sfâşia pe cei doi bebbehi.

— Nu putem face asta, din păcate, dragă Halef, pentru că locul este atât de golaş, încât kelhurii ne-ar descoperi imediat.

— Accepţi, deci, ca Aqil şi fiul său să fie omorâţi?

— Nu.

— Cum poţi atunci să eviţi acest lucru, dacă nu vrei să-l cauţi pe urs?

— Va veni singur, fără să-i facem o vizită.

— Aşa, e mai amabil decât noi. N-am putut să mă abţin, effendi! Crezi că este aşa de mare cum a spus hangiul Ali?

— Nu.

— Nici eu. Ca să-i înghită pe bebbehi şi apoi pe tine ar trebui să aibă o burtă ca un mic cort de femei. Şi ar mai trebui să fie alb ca zăpada. Sunt urşi de culoarea asta?

— Da. Ursul polar este alb şi ursul kurd capătă culoarea asta la bătrâneţe.

— Poate avea pui la vârsta asta?

— Desigur. Ursul poate trăi cincizeci de ani, şi au fost cazuri când o ursoaică de treizeci de ani a făcut pui. Lăsând la o parte înfloriturile superstiţioase, Ali a spus adevărul.

— Cum îţi imaginezi că-i vom salva pe bebbehi fără să-l căutăm pe urs?

— N-am încă un plan anume. Trebuie, mai întâi, să cobor la kelhuri.

— Te strecori până la ei?

— Da.

— Pot veni şi eu?

— Nu. Mai întâi trebuie să cunosc mai bine tabăra kelhurilor şi să trag cu urechea, poate mai aflu câte ceva. Acolo îmi eşti de prisos, în timp ce aici îmi poţi face cel mai mare serviciu.

— Cum anume, effendi?

— În măsura în care-ţi încredinţez armele mele, pe care n-aş vrea să le expun vreunui pericol. Sunt de neînlocuit şi vei vedea cât de important va fi pentru mine să le ştiu în siguranţă, în mâinile tale credincioase şi puternice.

Asta era linguşeală şi aveam toate motivele să mă port aşa, Halef mi-a fost întotdeauna un elev atent şi receptiv, învăţând să se furişeze, în cazuri obişnuite fiindu-i suficientă dibăcia sa. În situaţii mai dificile preferam să-l ţin deoparte, pentru că n-avea destulă rezistenţă, nici fizic, nici spiritual. De aceea nu trebuia să vină cu mine. Pentru că se simţea puţin desconsiderat, trebuia să dau pastilei amare un înveliş mai plăcut, şi asta am şi făcut, accentuând marea încredere conferită prin sarcina de a avea grijă de armele mele. Se lăsă furat de viclenia bine intenţionată, asigurându-mă cu convingere:

— Ai dreptate, pentru că armele tale nu pot fi mai sigure în mâinile tale decât în ale mele. Am să le apăr până la ultima picătură de sânge.

— Asta să n-o faci nicidecum, pentru că dacă vei fi atent, nu se va găsi nimeni care să vrea să ţi le ia. N-ai nimic de făcut decât să te ascunzi atât de bine încât să nu te găsească nici un kurd care, în ciuda oricăror aşteptări, ar veni aici. Să nu ieşi din ascunzătoarea asta până nu mă întorc.

— Şi când te întorci?

— Nu ştiu exact. Pot trece câteva ore.

— Ore? Allah, Allah! Asta înseamnă o veşnicie! Dacă nu vii şi eu cred că te afli în pericol, de nerăbdare sufletul îmi va părăsi trupul. Gândeşte-te numai, dacă te-ar omorî fără ca eu să fiu de faţă!

— Atunci m-ai răzbuna!

Asta a fost cuvântul potrivit cu care am obţinut de la Halef ceea ce am vrut. Se bătu cu mândrie în piept.

— Da, te voi răzbuna! Sunt omul potrivit pentru asta! Du-te cu încredere, sidi! Te voi aştepta cu răbdare şi nemişcat până te întorci. Dacă aceşti kurzi îndrăznesc să te atingă, îi trimit unul după altul în iad, până nu rămâne nici urmă din ei. Du-te în numele lui Allah! Credinciosul tău Halef stă aici ca răzbunător, dacă vei fi omorât!

Îi dădui armele, spunându-i încă o dată să stea liniştit şi coborâi încet muntele în direcţia taberei. După calculele mele, în condiţii normale aş fi avut de mers cam un sfert de oră, dar prudenţa cu care trebuia să merg putea prelungi destul de mult timpul. Din fericire pământul era moale. Nu erau pietre care s-o ia la vale, în cazul unui pas greşit, şi erau destui arbori groşi, după care să mă pot ascunde, de îndată ce aş zări pe cineva.

Intr-o jumătate de oră, fără să fi băgat nimic deosebit de seamă, am coborât atât de mult, încât, în sfârşit, am auzit voci. Veneau, oricum, dinspre tabără, de care mă apropiasem destul. Am apreciat, deci, corect terenul şi distanţa.

După cum se auzeau vocile, vorbitorii nu se aflau departe de mine. De aceea, îmi ascuţii mai mult atenţia decât până acum, apropiindu-mă totuşi de cei care vorbeau. Am nimerit bine, după cum avea să se vadă mai târziu. Ajunsei la un hăţiş de ferigi nu prea des, mă lăsai la pământ şi mă afundai în el. Abia avansai patru, cinci metri, că pădurea o luă aproape vertical la vale şi mă trezii sus, deasupra fundalului

îngust al unui defileu de forma unui ac de păr, ale cărui părţi laterale erau acoperite cu ferigi. Acolo unde mă aflam eu, era cel mai adânc. Marginile sale s-au pliat însă repede înainte, revărsându-se în poiana cu micul lac, unde îşi aşezaseră kurzii tabăra. Această tăietură în munte a fost formată de o apă curgătoare, care izvora din câmpie. Era, de fapt, obârşia pârâului pe albia căruia au venit kurzii încoace. Ea însă s-a mişcat înainte ca un aşa-numit „izvor hoinar”, destul de des întâlnit. Acum, alimenta lacul din câmpie, iar tăietura pe care a făcut-o era uscată. Era un loc de odihnă atât de comod, cum altul cu greu îţi puteai imagina. Ferit de vânt şi, datorită frunzişului des al arborilor, şi de ploaie, îţi găseai în muşchiul adânc şi moale un culcuş atât de confortabil cum, afară, în câmpie, nu puteai găsi. Acest lucru îl observase şi Şir Samurek, şeicul kelhurilor, motiv pentru care alesese acest loc comod pentru el şi însoţitorii lui. Dintre însoţitori făceau parte încă un kelhur, care era de pază, şi prizonierii. Vă puteţi imagina ce bucuros am fost când în faţa mea se aflau tocmai personajele principale.

Departe, sub mine, adică în celălalt capăt al cheilor, se afla Ssali Ben Aqil cu tatăl său, şi aproape de el, şeicul. Prizonierii erau legaţi de mâini şi de picioare. Urmau ceilalţi captivi, deci nezanumul şi oamenii din Khoi, toţi legaţi, iar în faţa lor stătea un kurd cu arma încărcată în mână.

Auzisem mai dinainte vocile şeicului şi ale celor doi bebbehi. Încă mai vorbeau unii cu alţii. Şir Samurek chinuindu-i cu vorbe jignitoare, oferindu-le de pe acuma puţin din gustul amar al morţii cumplite care-i aştepta. Se pare că le spusese ceva în legătură cu asta, pentru că îl auzii pe Ssali Ben Aqil răspunzând:

— Eşti un diavol fioros şi dacă n-aş şti că Satana trăieşte în iad, aş fi crezut că eşti tartorul spiritelor rele!

— Ce este Satana pe lângă mine, când este vorba de răzbunare de sânge! spuse în derâdere şeicul. El trebuie să se

ascundă din calea mea, pentru că nu i-ar fi dat prin minte ideea cu urşii şi cu mierea, cu care am să dau ordin să vă ungă. Îl vedeţi! Într-o jumătate de oră va veni timpul să începem.

Şir Samurek arătă spre un pachet aflat lângă el, înfăşurat în frunze de dovleac sălbatic, în care erau deci fagurii de albină. Cum nu primi nici un răspuns, continuă:

— Eşti un învăţător şi predicator al credinţei şi ai crezut că-l poţi descoperi pe mahdi. Îndreaptă-ţi sufletul spre Obeïd-Allah, primul Fatimid, şi spre toţi ceilalţi care l-au urmat în minciună, dându-se drept mahdi! Imploră-i să te ferească de moarte! Nici un Allah, nici un profet ori mahdi nu te pot apăra!

— Dacă mă rog sincer mă vor ajuta, răspunse Ssali, pentru că în *Coran* scrie că rugăciunea e asemenea focului care poate topi şi cel mai dur minereu.

— Nesăbuitule! râse şeicul. Allah nu acţionează împotriva propriilor reguli şi nici un profet împotriva propriei sale învăţături. N-a invocat Allah răzbunarea de sânge când a spus: ochi pentru ochi şi viaţă pentru viaţă? N-a fost Mohammed cel care, în fruntea neamului său de arabi coreici, pleca la luptă cu spada în mână? La ce-ţi ajută ruga dacă nici Allah, nici profetul n-au iertat vreodată?

Allah şi Mohammed sunt siliţi, prin firea lucrurilor, să mă ajute pe mine şi nu pe tine! Nu există nici o lege şi nici o învăţătură care să aibă curajul să interzică răzbunarea şi să pună în locul ei iertarea.

— Există o asemenea învăţătură?

— Nu.

— Este una, şi anume cea creştină!

— Cap pătrat! Crezi că Răstignitul şi apostolii săi au fost convinşi de ceea ce au făcut? Urmăreşte-i pe creştini în tot ce fac! Faptele lor corespund învăţăturii lor? Nu oferă ei minciună în loc de adevăr, pedeapsă în loc de iertare,

necinste în loc de corectitudine şi război în loc de pace?

— Cei care fac aşa îşi spun creştini, dar de fapt nu sunt!

— Asta ţi-a spus-o Kara Ben Nemsi, a cărui limbă este numai înşelăciune!

— Îl cred, pentru că întotdeauna spune numai ce gândeşte!

— Allah, Allah! Musulmanul are încredere în câinele de creştin! Eşti chiar atât de nebun încât să crezi că acest şacal râios ne va putea opri să vă aruncăm la urşi?

— Nu e nebunie să crezi că e posibil acest lucru. Acest alaman este un fiu al norocului şi un favorit al bunelor *djinn*[1]. A făcut până acuma lucruri mai grele decât ar fi eliberarea noastră!

— Este o hienă laşă, care n-are curajul să ne urmeze, ori un câine orb, care nu vede urmele. Dacă ar fi avut curajul să vină după noi, ar fi trebuit să ajungă de mult aici! L-am făcut să se înroşească de furie, lăsându-i vorbă că eu sunt cel care i-am răpit armăsarul.

— Kara Ben Nemsi mai are timp să ajungă!

— Atunci va fi prins de oamenii mei de pază, care-l pândesc jos, unde începe valea şi va avea aceeaşi moarte ca voi! Şi pe el, care este un creştin, îl va înghiţi spiritul preotului creştin care apare sub înfăţişarea unui urs. Vezi doar că oricum sunteţi pierduţi!

— Allah dă viaţă şi tot Allah dă moartea! Totul este însemnat în cărţi. Eu însă nu pot muri, pentru că nu mi-am îndeplinit încă sarcina pe care trebuie s-o duc la bun sfârşit. Ştiu, deci, că vom fi salvaţi. Dacă Semiluna musulmanilor nu se îndură de noi, vom fi auziţi de Cel de pe cruce!

— Crucea a fost smulsă şi arsă de şiiţi în faţa capelei, este distrusă şi nu-ţi mai poate fi de folos!

— Dar se mai păstrează menirea pe care o are!

Şeicul îi răspunse cuprins de furie:

— Împotrivirea ta este nebunie curată! Ascultă: acolo mai

[1] Spirite.

sus este Musallah el amwat. Îţi spun că ursul preotului vă va devora acolo şi tu crezi că vă va putea salva crucea. Orice om cu minte ar râde de tine, eu însă voi rămâne serios şi voi acţiona ca şi cum ceea ce ai spus ar fi posibil. Dacă ursul preotului mort stă sus, la intrarea în Musallah, şi ţine crucea creştinilor în gheare, atunci pot să cred că acest Kara Ben Nemsi, câinele de creştin, va reuşi să vă salveze din mâinile noastre, altfel nu! Ai auzit? Eşti chiar aşa nebun să crezi că şi asta e posibil?

— Dacă Allah vrea, nu numai că e posibil, dar se va şi întâmpla!

Şeicul sări ca ars, bătu din picioare, îşi agită, plin de furie, braţele în aer şi strigă la kelhurii care, atraşi de gălăgie, stăteau la intrarea în chei:

— Aţi auzit? Acest fiu nebun al unui câine şi al unei căţele din neamul bebbehilor spune că spiritul preotului va sta sus, sub poarta capelei, cu crucea creştinilor în gheare, ca semn că el şi tatăl lui vor fi salvaţi cu ajutorul lui Kara Ben Nemsi. Să răsune râsul batjocurii şi hohotele de râs ale dispreţului, pentru ca el şi creatorul vieţii sale meschine să fie distruşi de vocile bătăii de joc!

Şir Samurek izbucni într-un hohot asurzitor şi kurzii, supuşi, făcură la fel. Pădurea şi pereţii muntelui îi răspunseră în ecou înzecit, astfel că mie mi se păru că uriaşul urs alb al preotului trebuia trezit pentru a-şi face apariţia şi a-i speria pe desfrânaţii batjocoritori. Privirea mea se îndreptă involuntar în sus, dar acolo nu se mişcă nimic şi poarta capelei rămase ca şi înainte goală.

Când hohotele de râs încetară, Şir Samurek se aşeză din nou şi întrebă plin de dispreţ:

— Ştiţi acum ce gândesc oamenii normali despre voi? Mâine pe vremea asta veţi auzi acelaşi râs al diavolilor în iad şi vă va răsuna în urechi pe vecie! Aşteptarea voastră este minciună, speranţa este decepţie, iar credinţa este

înşelăciune. Nici Allah, nici profetul său nu se vor îndura de voi şi, dacă în teama voastră de moarte vă veţi întoarce la Dumnezeul fals al necredincioşilor, numit Isa[1], cerul vă va părăsi, iar iadul se va bucura de căderea voastră!

Atunci, Aqil, care până acum nu scosese o vorbă, strigă:

— N-au decât să ne părăsească Allah şi iadul să jubileze! Dacă nici Allah, nici profetul lui nu găsesc o salvare pentru noi, nu pierdem nimic dacă ne părăsesc. Tu însă nu vorbi de meschinărie şi înşelăciune, tu, care cu minciună şi viclenie ne iei viaţa! Ieri, când ţi-am oferit armăsarul străinului ca răscumpărare, l-ai luat şi mi-ai promis viaţa. Când însă ai aflat unde se află calul, m-ai legat şi l-ai luat şi pe fiul meu zălog, când kismetul vi l-a scos în cale. Nu este asta viclenie şi falsitate, minciună şi înşelăciune? Chiar crezi că este renunţare la credinţa noastră dacă aşteptăm salvare de la creştini, pentru că nici un musulman nu vrea sau nu poate să ne salveze din mâinile celor care-şi spun adepţi ai profetului?

— Puneţi-vă deci speranţele în acest necredincios, n-am nimic împotrivă! El, cel căruia i-ai furat ce avea mai de preţ şi pe care fiul tău a vrut să-l omoare, să-şi pună viaţa în pericol pentru a o salva pe a voastră! De la cine poţi pretinde aşa ceva? Pe Allah şi pe sufletul meu, dacă ar face totuşi acest lucru, m-aş îndepărta de islam şi mi-aş îndrepta ochii spre Dumnezeu, care a murit răstignit pe cruce pentru a-i salva pe păcătoşi şi pentru a-i regăsi pe cei rătăciţi!

— Pregăteşte-te, atunci, să-ţi îndrepţi ochii spre cruce, pentru că va veni sigur Kara Ben Nemsi effendi. Un războinic ca el nu-şi lasă preţiosul cal de izbelişte!

— Allah! Suntem trei sute împotriva lui!

— Ai auzit vreodată că-şi numără duşmanii?

— Fiu de căţea! Pare că deja îl preamăreşti pe acest vierme murdar ca pe un Dumnezeu care tronează în al şaptelea cer! De ce mai ascult eu trăncăneala voastră? A trebuit să

[1] Hristos.

aşteptăm pentru că ursul iese târziu din bârlog. Se apropie însă amurgul şi nu mai sunt nevoit să amân prea mult momentul răzbunării. Moartea îşi ridică acum braţele spre voi. Îndată ce dispare ultima rază a zilei, veţi fi încătuşaţi de ea. Veţi fi deja în Musallah el amwat, şi nici un muritor, fie el musulman sau creştin, nu va reuşi să vă salveze!

Şir Samurek îi dădu un ordin omului de pază. Acesta se îndepărtă şi aduse opt sau zece kurzi care aveau doi pari groşi şi multe frânghii. Bebbehii urmau să fie legaţi cu frânghiile de pari şi apoi unşi cu miere. Nu mai puteam rămâne mult aici, trebuia neapărat să descopăr drumul spre Musallah. Mă târâi afară din desişul de ferigi şi o luai într-o parte, spre capelă. Mergeam atent, din copac în copac, şi era cât pe ce să fiu descoperit, cu toată prevederea mea, dacă n-aş fi observat în ultimul moment pericolul.

După descrierea făcută de Ali, am crezut să poiana este rotundă şi înconjurată de pădure deasă. Dar câmpia se prelungea printre arbori ca un soi de limbă, de care m-am apropiat prea tare, fără să-mi dau seama. Sunetul unei voci, chiar în faţa mea, m-a făcut să mă opresc la timp. Mă aruncai la pământ şi mă târâi înainte, uitându-mă cu atenţie în jur. Un trunchi de copac gros îmi oferea suficientă acoperire pentru a cerceta în voie limba de pământ. Erau la un loc cam treizeci de cai, într-o parte fiind şi Rih al meu cu calul lui Halef. Armăsarul meu era un animal de rasă, mândru. Nu suporta nici un cal străin în apropierea sa, îl bătea şi muşca până pleca. Iar dacă erau mai mulţi, se îndepărta el şi nu se lăsa prins cu nici un căpăstru sau alte legături.

Câtă suferinţă se citea în ochii superbului animal doar eu ştiam, care-i cunoşteam fiecare fir de păr! Oricine altcineva nu putea decât să-l admire, chiar şi în această situaţie. Mi-a fost furat şi s-au purtat urât cu el. N-a mers de bunăvoie. După cum îl cunoşteam pe Rih, ştiam că a opus rezistenţă. În loc să-l facă ascultător, vorbindu-i cu dragoste, s-au purtat cu

el brutal şi asta am constatat de cum l-am văzut. Stătea nemişcat cu ochii pe jumătate închişi şi cu capul plecat. Părul lui minunat nu mai avea aproape deloc strălucire. Iarba din poiană nu-l atrăgea. În faţa lui se afla o grămadă de crenguţe verzi, tinere, aruncate ca hrană. Botul lui atârna chiar deasupra lor, fără să-i tresară măcar o nară. Rih flămânzea şi eram convins că a refuzat şi apa. Îmi ducea dorul!

Chiar dacă ar râde cineva de mine, recunosc că m-a durut să-l văd aşa. Îmi iubeam armăsarul, vederea lui mi-a trezit milă, fapt ce m-a determinat să îndrăznesc un lucru pe care pentru orice alt cal precis nu l-aş fi făcut. Mi-am luat curajul să-i dau un semn că mă aflu în apropiere. Ştiam că va înţelege imediat. Înainte însă mă convinsei că kelhurii care erau aproape de cai nu-şi îndreptau atenţia în direcţia în care mă aflam. L-am învăţat pe Rih mai multe semne, fiecare având altă semnificaţie şi care erau atât de insesizabile, că nu trezeau atenţia nimănui. Unul din semne era o tuse scurtă, ascuţită care suna ca silaba „kol”. Kol înseamnă „mănâncă!” sau „înfulecă!” Kurzii la care m-am referit, vorbeau tare, probabil despre capelă, după cum mi-am putut da seama din pălăvrăgeala lor animată, şi am considerat că nu vor da atenţie acelui sunet scurt. Îndrăznii să tuşesc. Bărbaţii nu schiţară nici un gest, nu auziseră nimic. Rih însă avea un auz mai fin. Îşi îndreptă capul în direcţia mea şi-şi ridică urechile, ascultând cu atenţie. Îşi deschise brusc ochii, îşi cambra picioarele, iar coama bogată i se arcui. Atunci, îndrăznii şi mai mult: mă ridicai în picioare, ca să mă poată vedea, şi apoi mă aruncai imediat la pământ. Rih mă recunoscu. Un alt cal şi-ar fi exprimat bucuria prin nechezat, fornăit sau mişcări care ar fi atras atenţia. Rih era însă prea bine şcolit ca să poată cădea într-o greşeală aşa de mare. Îşi mişcă doar urechile, îşi lăsă capul în jos, luă un mănunchi de crenguţe şi-ncepu să mănânce! Scopul meu fu atins.

Înconjurai prelungirea poieniţei, pentru a continua

cercetarea terenului, pe care tocmai o întrerupsesem. Nu-mi luă mult timp, pentru că nu m-a deranjat nimeni şi configuraţia terenului nu mi-a creat dificultăţi. Curând, cunoscui cel mai direct drum care ducea din poiană până la capelă şi urcai din nou muntele pentru a mă întoarce la Halef. El nu se aştepta la o rezolvare aşa de rapidă a problemei şi se bucură de întoarcerea mea.

— *Hamdulillah* — lăudat fie Allah, că eşti iarăşi aici, spuse el. Mă şi gândeam pe cine să împuşc mai întâi, dacă nu te-ai întoarce, pe şeic sau pe cei trei sute de ticăloşi. Ce ai văzut şi auzit? Unde sunt caii noştri şi prizonierii? Ai tras cu urechea la ce spunea şeicul şi când vrea să-i ducă pe bebbehi în Musallah? Vom obţine greu cei zece mii de piaştri şi vom apela la şiretenie ori la arme? Rih a...

— Încetează cu întrebările! îl întrerupsei eu. Trebuie să ne grăbim. Vei afla totul mai târziu. Acuma vino!

Îmi luai armele şi-l dusei pe Halef la vale, până la un loc de unde, bine ascunşi de tufişuri, trebuia să-i vedem pe kelhuri când treceau pentru a-i duce pe bebbehi la capelă. La puţin timp după ce ajunserăm la locul respectiv, văzurăm o urmă de urs şi o studiarăm. Era un moş Martin puternic cel care a trecut pe aici! Labele erau de o mărime pe care n-am mai observat-o la vreun grizzly, dar avea gheare scurte, boante. Trebuie că e o „lady” bătrână, pentru că nu departe de aici se vedeau urme de ursuleţi. Aveam de-a face, deci, cu mama şi puii ei. Din păcate, n-am putut urmări decât câteva clipe aceste urme, pentru că exact acolo unde erau clare nu se găsea nici un ascunziş. Căutarăm tufişurile de care amintisem, ne pitirăm şi traserăm crengile peste noi, astfel ca noi să putem vedea, dar să nu putem fi observaţi de afară. Când ne aşezarăm alături, în aşteptare, Halef vru să repete întrebările, îl rugai să mai aibă răbdare şi el trebui să se conformeze.

Soarele dispăruse de mult după munţi şi începuse să se

întunece când, în sfârşit, îi văzurăm pe kelhuri venind. Erau doar circa douăzeci de oameni. Şeicul era în frunte. În urma lui veneau cei doi bebbehi, aduşi de câte patru kelhuri, iar ceilalţi veneau în urma lor. Toţi, în afara însoţitorilor, îşi ţineau armele cu teamă, gata să tragă, pentru că se apropiau de ursul spiritelor, care ar putea măcar o dată să-şi înceapă turul mai repede decât de obicei. Cei doi captivi au fost legaţi fedeleş de pari cu funii, astfel că era nevoie de forţa ghearelor de urs pentru a-i elibera pe cei doi fără cuţit. Apoi au fost unşi cu un strat atât de gros de miere, că se vedea, cum curge de pe ei. Unul dintre kelhuri ducea şi bucăţi de fagure; în ce scop, aveam să aflăm curând.

Îi urmăream cu priviri încordate, până dispărură cu toţii în interiorul capelei. După zece minute ieşiră de acolo. Trei o luară la fugă, pe lângă noi, spre tabără, ca şi cum ar fi trebuit să participe la o cursă, iar alţii plecară încet şi atenţi la ruinele de stâncă, unde, din când în când, se aplecau la pământ, în timp ce restul aştepta lângă Musallah.

— Ai idee ce fac oamenii ăia acolo, sidi? se interesă Halef.

— Da. Ai văzut că unul dintre ei ducea nişte faguri cu miere. Ăştia sunt momeala pentru urşi, pe care kelhurii îi pun, din loc în loc, pe drumul de la capelă până aproape de bârlogul ursului, pentru a-i indica drumul spre victimele sale.

— *Mashallah!* Nu este o ciudăţenie că există oameni care nu mai sunt oameni? Cel care urmăreşte o răzbunare de sânge să-i tragă un glonte în cap duşmanului, dar să-l tortureze în acest mod şi să-l lase pradă animalelor sălbatice, numai un diavol poate fi în stare!

— Este, într-adevăr, un lucru atât de neomenos, că nu poate fi înţeles. Dar cine ştie ce grozăvie au făcut bebbehii, de sunt supuşi unei asemenea răzbunări! Nouă precis nu ne vor povesti. Priveşte, cei trei kelhuri vin din nou! Au trebuit să mai aducă ceva.

Când trecură pe lângă noi, văzurăm ce duceau, şi anume o

legătură de papură uscată, mai multe bucăţi de seu şi o cutie goală, metalică, de cartuşe.

— Ce vor să facă oare cu cutia? mă întrebă Halef.

— Probabil să confecţioneze o lampă.

— O lampă? Pentru ce?

— Miezul papurii înlocuieşte fitilul, iar seul e în loc de ulei. Kurzii vor vrea să lumineze capela pentru ca ursul să-şi găsească mai uşor prada.

— Allah! Asta este iarăşi o idee din iad.

— Şi o tortură care nu doar se simte ci se şi vede, are efect dublu. Kelhurii acţionau cu o răutate ieşită din comun, încât îţi venea să-i arunci pe ei urşilor, în locul bebbehilor, fără să-ţi faci nici cele mai mici procese de conştiinţă.

Observarăm că obiectele de care am vorbit au fost duse în Musallah. Între timp kurzii care presărau momelile dulci, îşi terminară treaba, iar când şi cei din capelă şi-au îndeplinit sarcina, trecură din nou toţi pe lângă noi. Erau foarte tăcuţi. În sfârşit, Halef consideră că a sosit timpul să primească lămuriri în legătură cu intenţiile mele.

— Putem discuta acum? întrebă el.

— Da.

— De ce nu vorbeşti? Ştii doar ce mi-ar face plăcere să aflu!

— Îmi imaginez şi doresc ca înainte să-ţi pun câteva întrebări. Nu vrem să ne luăm doar caii, ci şi banii hangiului şi să-i şi salvăm pe bebbehi, nu-i aşa?

— Da, sidi! Nu numai că vrem acest lucru, dar chiar trebuie să-l facem. Dacă i-am lăsa pe bebbehi să moară în acest fel, toată viaţa aş simţi ghearele ursului înfigându-se în carnea mea.

— Bine! Dar înseamnă să ne punem viaţa în pericol. Eşti de acord cu asta?

— De ce mă întrebi? Vrei să-l superi pe credinciosul tău Hagi Halef Omar?

— Nu. Întreb pentru că este vorba despre un pericol în care n-ai mai fost niciodată. Pentru că încă nu ştiu kelhurii că suntem aici, nu putem trage cu puştile. Cu toate acestea, trebuie să-i omorâm pe urşi.

— Atunci să-i omorâm! spuse neînfricatul omuleţ.

— Dar cu ce?

— Cu ce vrei, effendi.

— Putem ori să-i înjunghiem, ori să-i răpunem cu patul armei.

— Bine, aşa vom face!

— Halef, întâi ne gândim, apoi hotărâm şi în cele din urmă acţionăm! Ai mai răpus vreun urs?

— Încă nu. Dar tocmai de aceea mă bucur nespus că pot face astăzi acest lucru.

— Dragă Hagi Halef între a vrea şi a putea este o mare diferenţă! Este vorba aici de o ursoaică mare şi bătrână. S-o răpui îţi trebuie o forţă pe care n-o ai, şi un pat de armă care să nu se facă bucăţi.

— O, ştiu deja ce vrei! Vrei s-o înjunghii şi s-o răpui de unul singur!

— Dacă am s-o răpun, ori am s-o înjunghii, voi decide la faţa locului. În orice caz, vreau să iau totul asupra mea.

— Deci nu vrei să-mi laşi nimic din gloria zilei de astăzi? Când ne întoarcem la haddedihni, să le povestesc războinicilor că, aici, la Musallah, m-am uitat liniştit cum ai luat toate pericolele asupra ta, în timp ce eu am stat cu mâinile în sân ca o femeie bătrână care o ia la sănătoasa şi când îi apare un urs în somn? Nu s-ar putea crede că m-a părăsit spiritul vitejiei şi că sunt ca o râşniţă de cafea de la care s-a pierdut manivela?

— Linişteşte-te, dragă Halef! Nu vei rămâne deloc atât de liniştit şi neimplicat. Ne vom împărţi munca. Dacă preiau eu ursoaica, îţi rămân ţie puii.

— Ei, probabil că nu sunt cu mult mai mari decât o pisică.

— O, sunt cu mult mai mari! Au acuma cam şase luni, deci au crescut aşa de mari încât să-ţi dea de furcă. Un urs tânăr, de şase luni, poate, în anumite situaţii, să stoarcă de vlagă un om, şi aici nu e vorba de un singur urs, ci de mai mulţi.

Am fost nevoit să înfrunt singur ursoaica pentru că Halef nu era vânător de urşi. Şi ca să nu se simtă nedreptăţit, a trebuit să subliniez că rolul care-i revenea cerea mult curaj. De aici, ultimele cuvinte, care se pare că şi-au atins scopul, pentru că îmi spuse liniştit:

— Crezi că nu va fi uşor să mă descurc cu vlăstarele unei ursoaice a nemuririi?

— Chiar deloc nu va fi uşor. La asta se adaugă iubirea puternică pe care o are un asemenea animal pentru puii săi. Cel care se poartă duşmănos cu micuţii, să se aştepte la furia fără margini a ursoaicei. Pentru a-şi apăra puii renunţă la cei care o atacă pe ea. Vezi deci că nu ai nevoie de mai puţin curaj decât mine.

— Mă faci fericit, effendi! Văd bine că nu mă consideri o veche *tâhûnet el bunn*[1], aşa cum crezusem, şi de aceea sunt de acord să-i laşi în seama mea pe fiii şi fiicele ursoaicei.

— Bine, dar nu uita că n-avem voie să tragem!

— Voi folosi doar cuţitul şi tinerele vlăstare ale bătrânei presupuse nemuriri se vor despărţi de viaţă fără zgomot. Priveşte, s-a întunecat şi flacăra fitilului de papură luminează interiorul capelei. N-a sosit încă timpul să mergem şi să-i eliberăm de teama morţii pe bieţii diavoli?

— Încă nu! Teama asta o merită. Aceşti bebbehi nu vor muri de o moarte aşa de cumplită, cum li s-a pregătit. Dar nici ei nu sunt mai buni decât duşmanii lor. Ne-au furat, au vrut să ne omoare şi dacă sunt hotărât să-i salvez, merită din plin să simtă ce e teama de moarte.

— Este adevărat, effendi! Teama asta nu le poate face rău. Dar dacă amânăm prea mult, vin urşii şi-i mănâncă. Sau crezi

[1] Râşnişă de cafea.

că nu trebuie să ne grăbim prea tare?

— De fapt, mai avem timp pentru că ursul de munte nu pleacă din bârlog aşa de devreme, însă mirosul mierii, care a fost pusă până aproape de hăţişuri, poate să-i ademenească mai repede. Şi, apoi, vreau să ştiu ce discută bebbehii în situaţia lor atât de disperată. De aceea sunt de acord să ne furişăm spre capelă.

— Să ne furişăm? De ce atâta efort? Este deja întuneric şi nu ne poate vedea nimeni. Nu trebuie să ne târâm, ci putem merge.

— Oricum, trebuie să fim foarte atenţi. Musallah poate fi văzută din tabăra kelhurilor şi cred că-ţi dai seama că e ţinută sub observaţie. Uşa şi ferestrele sunt luminate de fitilele care ard înăuntru şi kelhurii ne-ar observa cu siguranţă, pentru că trupurile noastre s-ar contura puternic în această lumină. Te vei ţine după mine şi vei face exact ce fac şi eu.

— Aşa voi face. Plecăm acuma?

— Da.

— Să ne rugăm lui Allah să ne ajute în această acţiune periculoasă. *A' udu billah min eş şeitan er ragim* — caut refugiu la Allah din faţa diavolului afurisit. Va fi de partea noastră, a amândurora.

Ştiam că nu teama, ci evlavia a fost cea care l-a determinat pe Halef să reacţioneze aşa şi, dacă n-am răspuns cu voce tare rugăminţii sale, m-am rugat în sinea mea Celui care are viaţa şi moartea în mâinile sale atotputernice, să mă protejeze.

Ţinând seama de cât de periculos este, ursul din Kurdistan se află imediat după grizzly, ursul din Munţii Stâncoşi ai Americii, şi acest lucru spune ceva, mai cu seamă că nu ne puteam folosi de arme. Cunoşteam foarte bine terenul, fiindcă îl cercetasem în cursul zilei. Nu prezenta nici un fel de dificultăţi, în afară de un loc unde ajungeam în câmpul vizual al kurzilor. Acolo trebuia să fim una cu pământul şi să ne

mişcăm în aşa fel în adânciturile terenului, încât să nu ajungem între kelhuri şi deschizăturile luminate ale capelei.

Din acest motiv, am avut nevoie de un sfert de oră până să ajungem la Musallah, şi nu în faţa ei şi nici în partea dinspre pietroaie, ci pe latura a treia, pe care încă n-o văzusem şi care, spre mulţumirea mea, nu era în vizorul kurzilor. A patra latură era înspre stânci, deci nu intra în preocupările noastre. Ne aflam, deci, pe flancul ruinelor, depărtat de vizuina urşilor, lucru ce era în avantajul nostru. Şi, spre încântarea mea şi mai mare, observai că, pe partea aceasta, se găsea o fereastră al cărei pervaz era aşa de jos, că nu trebuia să sari decât peste câteva pietre pentru a ajunge în interiorul capelei.

Ne aşezarăm în umbra acestor pietre. Trebuia doar să ne ridicăm capetele, ca să vedem tot interiorul capelei. Nu zărirăm decât ruine, moloz şi ziduri. Nu se găsea nici măcar un obiect care să te ducă cu gândul la scopul iniţial al construcţiei. Pietre mari şi pietriş mai mic era împrăştiat pe pământ şi doar în spate, pe peretele de stâncă, observai linii fragmentate care probabil erau săpate cu dalta şi, dacă nu mă înşela lumina palidă, nesigură, era scris în greacă şi suna „Kyrie”. „Kyrie eleïson” — Doamne, îndură-te! Nici o altă inscripţie nu se putea potrivi mai bine acestei scene a sfâşierii creştinilor evlavioşi! Şi nu mai puţin se potrivea cuvântul imaginii care se oferea acum privirilor noastre.

Kelhurii au înfipt în pământ, în spatele capelei, parii de care erau legaţi bebbehii, şi i-au întărit cu pietre mari, astfel ca să nu se poată mişca. Asta au făcut-o, în orice caz, pentru a le prelungi chinurile morţii. Astfel, urşii erau constrânşi să-şi înceapă opera înfiorătoare de la picioare. Bebbehii erau încă îmbrăcaţi cu hainele lor şi erau strâns legaţi cu funii şi curele. Feţele lor unse cu miere abia se mai puteau recunoaşte. Mierea curgea formând sub ei mici băltoace. Bebbehii păreau că şi-au pus degeaba toate forţele în joc pentru a se dezlega.

Erau epuizaţi, aşa că la început nu auzirăm decât oftaturi obosite. Apoi se auzi din gura lui Aqil un greu blestem împotriva kelhurilor.

— Nu-i blestema pe ei, ci acuză-te pe tine! îl certă fiul său. Ei nu fac decât să aplice răzbunarea la care i-ai silit tu.

— Şi trebuie să se răzbune atât de crunt? răspunse bătrânul. N-ar fi fost suficient să ne fi împuşcat, pur şi simplu?

— Nu! Acum doi ani, doar l-ai împuşcat pe kelhur? Ori l-ai închis într-o groapă şi l-ai lăsat să flămânzească? El a trebuit să flămânzească, iar noi vom fi mâncaţi. Asta este răzbunarea dreaptă a lui Şir Samurek împotriva ta, dar nedreaptă în ce mă priveşte, pentru că nu sunt vinovat de moartea acelui om. Când a murit, eram în Kahira, departe de Kurdistan. De ce a făcut Allah să se întâmple ca eu să fiu fiul tău şi acum să fiu nevoit să mor ca urmare a faptelor şi nesăbuinţelor tale?

— Răzbunarea de sânge se răsfrânge din generaţie în generaţie. Este legea lui Allah, deci nu te poţi plânge.

— N-am vorbit de răzbunare, ci de nesăbuinţele tale!

— Nesăbuinţe? Cum poate îndrăzni un fiu să-i adreseze acest cuvânt tatălui său?

— Are voie, dacă rosteşte un adevăr! N-a fost nechibzuinţă faptul că, în ciuda răzbunării care plutea între voi, să mergi la kelhuri pentru a le oferi un cal care nici nu era al tău, nici nu era în mâinile tale? Nu trebuia să prevezi că te vor prinde pentru ca, apoi, să fure calul? Numai de la tine le-a venit ideea să meargă la Khoi şi tu eşti singurul vinovat că am căzut în mâinile lor!

Tatăl său răspunse acestor reproşuri îndreptăţite printr-un oftat adânc, dureros; încercă totuşi să-i potolească furia printr-o contraacuzaţie:

— Vorbeşti de nechibzuinţele mele, dar nu şi de ale tale! Cea mai mare greşeală ce s-a făcut a fost a ta!

— Care anume?

— Aceea că te-ai gândit să-i înjunghii pe Kara Ben Nemsi şi

pe Hagi Halef Omar. Deşi doresc ca Allah să-i blesteme, trebuie să recunosc că sunt oameni de care un adversar trebuie să se teamă de zece ori mai mult decât de oricare alt duşman. Armăsarul lui effendi are o valoare nepreţuită şi aş putea să jur că va veni pe urmele kelhurilor pentru a-şi recăpăta calul. Aş putea să jur că e prin apropiere şi a văzut ce au făcut kelhurii.

— Am aceeaşi convingere, fu de acord Ssali. Probabil ştie deja că suntem legaţi, aici sus, în capelă, pentru a fi mâncaţi de urşi. Asta este singura speranţă care ne-a rămas!

— Speri în zadar! Dacă n-ai fi încercat să-l omori, ţi-aş fi dat dreptate. Acuma însă nu se va expune pe pericolului de a fi sfâşiat de urşi, din cauza unui duşman care a vrut să-l omoare.

— Lui Kara Ben Nemsi effendi nu-i este frică de urşi, ştii asta. Şi dacă te iartă pentru răpirea calului, nu va întreba nici de cuţitul pe care l-am scos împotriva lui. Un creştin nu ştie ce-i răzbunarea, pentru că „Dumnezeu este cel care răsplăteşte”, mi-a spus în timp ce-mi înapoia arma. Dacă este aici şi a aflat în ce situaţie grea suntem, va asculta de poruncile credinţei sale şi ne va salva!

— Allah, Allah! Ce minune fiule, că gura ta a rostit asemenea cuvinte! Tu, un învăţător şi predicator al sfântului islam, tu, care nu spuneai decât blesteme la adresa creştinilor, îţi pui acum singura şi ultima speranţă într-un adept afurisit al învăţăturii Crucii de pe Idjdjuldjula[1]!

— Nu-i blestema pe creştini, cel puţin nu pe acesta! El nu poartă învăţătura credinţei sale doar pe limbă, ci şi în inimă. Ea atârnă şi de mânerul cuţitului său şi vorbeşte şi din ţevile armelor sale. Dacă Allah i-a purtat paşii încoace, jur pe Mohammed şi pe...

— Taci, îl întrerupse tatăl său. Ai uitat ce ne-a sfătuit, în derâdere, Şir Samurek? Cel care aşteaptă ajutor de la un

[1] Golgota.

creştin, n-are voie să se adreseze lui Mohammed. Dacă ne vine ajutorul de la Kara Ben Nemsi, îl aduce la noi Isa Ben Marryam. Acestuia să i te adresezi!

Nu eram sigur dacă Aqil vorbea serios sau în batjocură. Se părea însă că fiul său credea sincer în salvarea lor. Răspunsul lui dovedea acest lucru.

— Încă n-au venit urşii. Vor apărea târziu în noapte, încă ne mai poate trimite Mohammed un salvator. Creştinul este singura noastră speranţă până în ultima clipă!

În situaţia înfiorătoare în care se aflau cei doi bebbehi, această remarcă suna jalnic. Halef simţi acelaşi lucru şi îmi şopti:

— Effendi, dacă n-ar fi de plâns, aş râde în hohote. Eu ştiu cine este mai puternic dintre Hristos sau Mohammed! Să nu facem în aşa fel încât să afle şi aceşti bebbehi?

— Nu este nevoie, răspunsei tot în şoaptă. Îşi vor da şi singuri seama. Să aşteptăm! Stai liniştit să ascultăm mai departe!

Ceea ce am mai auzit a fost lipsit de importanţă. Condamnaţii la moarte gemură şi suspinară pe rând, îşi făcură reproşuri unul altuia, se rugară lui Allah, lui Mohammed şi urmaşilor acestora. Asta-mi provocă atâta silă, încât era gata să mă ridic şi să intru ca să-i dezleg, când, deodată, Aqil scoase un strigăt.

— Allah, fie-ţi milă! Îi vezi pe urşi la uşă?

— Este unul tânăr, bâigui Ssali. O, Allah, o, profetule, o, Mecca, o, sfântă Kaaba, martiriul nostru începe.

De unde ne aflam, zăream şi noi uşa. Da, acolo stătea un urs tânăr! Avea, cu siguranţă, înălţimea a şapte pumni de bărbat, fiind lung şi puternic pe măsură. De multă vreme nu mai bea lapte, iar de la mama lui învăţase precis să mănânce nu doar fructe, ci şi tot felul de vânat. Trecuse de stadiul de pui, iar Halef îmi şopti plin de încântare, strângându-mă de braţ:

— O, effendi, ăsta este un urs, într-adevăr un urs! Nu mi-am imaginat să fie aşa de mari puii ursoaicei! Precis nu va şti de glumă! Să intru şi să-i spun că am nevoie de blana lui pentru un covor?

— Aşteaptă! Dacă-l ataci, bătrâna ursoaică, care e pe aproape, s-ar înfuria cumplit. Nicidecum nu poţi intra înaintea mea!

În timp ce schimbarăm repede aceste cuvinte, ursul îşi făcea de lucru cu un fagure de miere, pe care kelhurii îl puseseră aproape de pragul uşii. Îl luă între labele din faţă, se ridică în două picioare şi începu să-l mănânce într-un fel care ar fi fost foarte amuzant, dacă situaţia ar fi fost alta.

Bebbehii tăcură un timp, de teamă, după care dădură drumul unui potop de rugăciuni, fără pauză, dar cu glas scăzut, ca să n-atragă atenţia urşilor. Deodată, ursul primi un brânci din spate. Căzu şi, fără să-i pese de cine l-a deranjat, făcu câţiva paşi mai în faţă, unde se mai afla un fagure cu miere. În spatele lui apăru un al doilea urs tânăr, parcă mai mare şi mai puternic decât el. Gemetele bebbehilor se auzeau mai tare. Numele lui Mohammed era rostit, din secundă în secundă şi tonul acestor implorări arăta că teama lor creştea din ce în ce. Când, în urma celui de-al doilea îşi făcu apariţia un al treilea urs, nu mai era nici o îndoială că prin vocile lor o vor ademeni pe bătrâna ursoaică. Cei ameninţaţi urlară ca şi cum ar fi fost deja muşcaţi. Oricum, primul urs era deja sub Aqil şi lingea mierea care se adunase acolo. Al doilea îi ţinu, puţin mai târziu, companie, în timp ce al treilea se apropie de Ssali, pentru a se ospăta. Se auzea un plescăit şi un fornăit, aproape ca la o masă de hotel, când se aduce supa şi nimeni nu ţine cont de vecini. Ursul rămâne urs şi în munţii din Kurdistan, şi la „table d'hôte" din Cannes, din Baden-Baden sau din Scheweningen.

Primii doi degustători au lins repede grămezile de miere. Observară că urmele de dulce continuau în sus şi se ridicară,

înfigându-şi ghearele în labele şi pulpele lui Aqil. Acesta nu mai ţipă, ci urlă de groază!

— O, dragă sidi, trebuie să intrăm, altfel sunt pierduţi, se agită Halef.

Vru să se ridice, eu însă îl trăsei înapoi şi-i spusei ferm:

— Rămâi! Nu ştiu unde este ursoaica, ne poate ataca din spate!

Trăsei cu urechea în noapte, nu se auzea însă nimic, pentru că bebbehii ţipau aşa de tare, încât precis răsuna până în tabăra kelhurilor. Faptul că ursoaica nu-şi făcea apariţia, mă puse pe gânduri. Puii se dezobişnuiseră de mult de laptele ei, dar să-i lase de capul lor în noapte, nesupravegheaţi, nu era în obiceiul ursoaicei, doar dacă atenţia ei era atrasă de ceva mai important. Să ne fi simţit prin apropiere? Sau îi dădeau de lucru urmele multe lăsate de kurzi?

— Lasă-te cât mai jos şi nu te mişca! îl îndemnai pe Halef. Ursoaica poate apărea oricând aici, în colţul ăsta!

Cu cuţitul scos pe jumătate din teacă, ţineam puşca de ţeava, gata să lovesc. Temerea mea nu mă înşelă: o făptură de dimensiuni uriaşe, puţin mai deschisă la culoare decât întunericul nopţii, se prelingea pe lângă zid. Credeam deja că a sosit clipa în care se decidea: ursoaica sau eu! în acel moment, urletul bebbehilor fu acoperit de un sunet care nu era nici mormăit, nici scâncet, nici fluierat, nici ţipăt, ci, mai degrabă, toate la un loc, şi imediat făptura dispăru. O privire scurtă în interiorul capelei îmi desluşi cauza acestui sunet: ambii urşi care se îndreptaseră spre Aqil, intrară în conflict şi se luptau cu ghearele, neiertând nici picioarele lui Aqil, fapt ce dublă intensitatea urletelor. Ursoaica vrusese să vină către mine şi la Halef, dar, îngrijorată de puii ei, se întoarse şi apăru în uşă.

Putea fi uşor confundată cu o ursoaică polară, dacă ar fi avut capul mai lung şi botul mai ascuţit. Era aproape albă, de peste doi metri lungime şi un metru fi jumătate înălţime; un

animal de o mărime şi putere rar întâlnite. Ursoaica n-avea o ureche. Probabil a pierdut-o în vreo luptă cu consortul său ori cu alţi rivali. Bestia stătu doar o clipă liniştită, dar fu de ajuns să se vadă că era suficientă o mică îmbrâncitură cu labele din faţă ca să-l doboare pe cel mai puternic om. Privirea ei le luă, la început, respiraţia bebbehilor. După aceea izbucniră în urlete şi mai puternice.

— Allah, Allah! striga Aqil. Acum este aici! A sosit şi moartea! Nu mai există salvare!

În acelaşi timp urla şi fiul lui:

— Acesta este spiritul preotului, care ne va sfâşia! Este gâtlejul morţii în care vom dispărea! Ajută-ne, o, Allah! Ajută-ne, o, profet al tuturor credincioşilor. Salvează-ne, o,...

— Taci! strigă la el tatăl lui. S-a terminat cu puterea profetului! Gândeşte-te...

N-am mai ascultat ce spuneau, pentru că sosise clipa în care trebuia să acţionăm.

— Lasă-mă întâi pe mine să intru, altfel îmi stai în cale, Halef, îi poruncii eu hagiului, în timp ce mă ridicai. Lăsai flinta din mână, pentru că nu-mi mai era de folos. În schimb luai cuţitul între dinţi, iar puşca o ţinui ridicată, nu pentru a lovi cu ea, ci pentru trântă, ştiind ce va urma. Ursoaica ajunse din două, trei mişcări lângă pui şi-i despărţi printr-o lovitură uşoară cu labele. Apoi se îndreptă încet şi ameninţător spre Aqil, care tremura de spaimă:

— Ajută-i, Doamne, pe creştini! Ajutări, o, Isa Ben Marryam, căci nimeni altul nu ne mai poate ajuta!

Şi cu aceeaşi teamă de moarte, Ssali se văieta:

— Ajută-ne, o, Răstignitule, ajută-ne! Nu este altă putere în cer şi pe pământ în afară de Tine.

Mai mult de atât nu auzii, pentru că în acea clipă viaţa mea stătea în ochii şi în pumnii mei. Mă căţărai iute pe pietrele ştiute şi mă repezii cu patul puştii în coastele ursoaicei, între picioarele din faţă, încât aceasta căzu pe-o parte, cât era de

lungă. Asta am şi intenţionat, pentru că numai în această poziţie puteam s-o lovesc tare peste bot. Craniul era prea tare pentru ce aveam eu de gând să fac. Era încă în cădere când ridicai patul puştii, lovii cu putere şi nimerii atât de bine, că fiara se prăbuşi. Ştiam că ameţeala va trece uşor. Aruncai arma, luai cuţitul din gură şi făcui două, trei împunsături până la plasele, între cele două coaste bine cunoscute, după care sării într-o parte şi mă rostogolii peste ursul tânăr, care era încă lângă Ssali Ben Aqil. N-am putut să mă feresc altfel. Mă ridicai din nou şi văzui că Halef mă urma mai repede decât era cazul. Se luă la trântă cu un pui de urs care era aproape de ursoaică şi care-l atacase, astfel că nu găsi o lovitură sigură pentru cuţitul său. Mă repezii spre el şi-l trăsei înapoi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, pleacă de lângă ursoaică! îl avertizai eu. Nu ştim încă dacă cuţitul meu i-a tăiat firul vieţii!

Micul om se uită zâmbind la mine, arătând spre ursoaică.

— Cuţitul tău, şi să nu nimerească unde trebuie? Asta nu se poate întâmpla niciodată. Uită-te la sângele care se revarsă din inima ursoaicei! Ţi-ai îndeplinit opera, acum poate începe a mea. Te rog să-mi împrumuţi *katil ed dubeb*[1] al tău, pentru că puii vor pleca de pe lumea asta la fel ca mama lor!

În timp ce vorbea, mă uitam fix la ursoaică, pregătit să-i mai împlânt o dată cuţitul, la nevoie. N-a fost necesar, pentru că tăişul cuţitului îi străpunsese inima. În timp ce atrasei atenţia unui pui de urs asupra mea, Halef îl doborî cu ucigătorul de urşi şi-i dădu lovitura mortală de cuţit. La fel făcurăm cu ceilalţi doi urşi şi când, în sfârşit, ne aflam lângă cele patru cadavre de urşi, nu trecuseră mai mult de două minute de la intrarea mea în scenă; o reuşită fericită, peste orice aşteptări, pe care n-a trebuit s-o plătim nici cu cea mai mică zgârietură.

Acum puteam să ne îndreptăm atenţia spre bebbehi.

[1] Ucigătorul de urşi.

Amândoi îşi ţineau ochii închişi şi nu scoteau un sunet. Asta îl enervă pe micul hagiu, care se aştepta la mulţumiri din partea lor.

— Deschideţi-vă ochii, voi mari viteji din neamul bebbehilor! strigă el. Sau credeţi că aparţineţi urşilor pe care tocmai i-am omorât? Ar trebui să vă facem să simţiţi cuţitele noastre!

Atunci îşi deschiseră ochii.

— Kara Ben Nemsi! strigă Aqil.

— Da, este Kara Ben Nemsi effendi! El este în carne şi oase! aprobă Ssali. Şi uite-l şi pe micul şi curajosul Hagi Halef Omar! Vă văd în realitate sau este un vis în care am ajuns după moarte?

— *Mashallah!* Se mai poate visa după moarte? râse Halef... ne vedeţi în realitate. N-avem chef să fim făpturi de vis!

— Deci, e adevărat, e adevărat! Cum aţi ajuns aici la capelă?

— La fel cum aţi îndrăznit şi voi înaintea noastră. Am venit pe urmele câinilor de kelhuri, pentru a ne lua caii şi a vă elibera.

— Să ne eliberaţi? întrebă el cu îndoială. Să ne eliberaţi? Poate glumeşti, Hagi Halef Omar?

— Cum poţi pune o asemenea întrebare? Uită-te la labele puternice ale ursoaicei şi la cele douăsprezece labe cu gheare ale puilor. Arată de parcă am fi făcut o glumă?

— Allah, Allah! Deci v-aţi gândit serios să ne salvaţi?

— Da.

— Atunci ruga noastră către Dumnezeu a fost ascultată! Dar v-am pus pe drumuri pentru cai şi am vrut să vă luăm viaţa. Nu putem să credem în intenţiile voastre bune până nu ne dezlegaţi!

— Vă vom dezlega, dar numai cu condiţia să nu pretindeţi să vă lingem de miere. Kismetul nostru nu spune nimic despre continuarea a ceea ce au întrerupt urşii.

Ssali nu ştia ce să răspundă la această glumiţă neaşteptată, îl scutii de răspuns, începând să eliberez parul din strânsoare. Astfel a fost mai uşor şi mai comod să-l dezleg, decât când era atârnat. Curând terminarăm treaba şi, în timp ce stăteau în faţa noastră dezlegaţi şi trăgând adânc aer în piept, se întâmplă ceva la care nu ne-am aşteptat de la nici unul dintre ei. Tocmai Aqil, tâlharul şi ucigaşul, se aruncă la pământ şi începu să plângă tare, ca un copil. Teama de moarte l-a zdruncinat atât de adânc încât nu s-a mai putut abţine. Şi Ssali, fiul său, îmi luă mâinile şi îngenunche în faţa mea.

— Ai învins, effendi, ca de atâtea ori. Dar această victorie nu ai obţinut-o pentru tine, ci pentru cineva mai presus de tine: Dumnezeu este iubire. Ai spus-o şi nu te-am crezut. Acuma însă aş fi orb dacă n-aş vedea că ştii adevărul, pe când eu bâjbâi în neştiinţă. Ne-ai eliberat pe noi, duşmanii tăi, din ghearele morţii, îţi aparţinem şi soarta noastră este în mâinile tale.

Îl ridicai şi-l privii serios în ochi.

— Sunteţi dispuşi să vă lăsaţi soarta în mâinile mele?

— Da. Fără voi am fi fost sfâşiaţi şi mâncaţi. Fă cu noi ce vrei! Vrei să ne dai din nou pe mâna kelhurilor?

— Nu. Sunteţi liberi.

— Allah! Nu pot să cred! Nu aveţi de gând să-l duceţi pe tatăl meu la Khoi şi să-l pedepsiţi pentru furtul celor zece mii de piaştri?

— Nu. Nu sunt poliţist. V-am iertat pentru ce ne-aţi făcut şi afacerile pe care le aveţi cu alţii nu ne interesează. N-avem nici un drept asupra voastră! Sunteţi liberi şi puteţi pleca chiar acum unde vreţi. Dar vă rog, cel puţin până mâine dimineaţă, să staţi cu noi, pentru că altfel am fi, probabil, împiedicaţi să facem ce aveam de gând.

— O, effendi, nu trebuie să ne rogi, ci să porunceşti! Inimile noastre sunt pline de recunoştinţă pentru voi. Toată

duşmănia pe care v-o purtam a trecut şi vom face tot ce ne ceri.

— Ce vă cer este doar să rămâneţi lângă noi şi să staţi liniştiţi. Vreau să recapăt caii noştri încă în noaptea asta şi vreau să-l răpesc pe Şir Samurek, şeicul kelhurilor, fără să se simtă. Voi însă trebuie să staţi liniştiţi până îmi termin treburile. Asta este tot.

— Ce spui, effendi? Să vă luaţi caii este greu, foarte greu, dar nu imposibil. Să-l răpeşti pe şeic însă, n-ai să reuşeşti nici chiar tu!

Atunci Halef interveni cu zel:

— Cum îţi permiţi să-i vorbeşti astfel lui effendi? Întotdeauna face ce şi-a propus şi pentru el este uşor ce altora li se pare imposibil. Am omorât-o pe ursoaica nemuririi şi v-am salvat din ghearele ei. Nu este asta mult mai greu decât să răpim doi cai şi pe şeic dintr-o tabără?

— Pentru mine, ambele lucruri sunt imposibile. Voi sunteţi însă nişte oameni ale căror planuri şi fapte nu pot fi oprite şi de aceea n-am voie să vă contrazic. De ce intenţionaţi să-l prindeţi pe şeic?

— Vrem să-l obligăm astfel să dea banii care-i aparţin hangiului Ali din Khoi.

— Îl veţi duce, legat, până la cătunul Khoi pentru a fi pedepsit că a provocat incendiul?

— Nu, răspunsei în locul lui Halef. Ţi-am mai spus că nu sunt poliţist. Îndată ce-mi îndeplinesc scopul, îl las liber.

— Vrei să-l laşi liber, effendi? Pe acest tâlhar şi ucigaş, care a vrut să ne lase pradă urşilor? Pe cel care v-a furat caii şi care, dacă v-ar fi prins, v-ar fi aruncat urşilor? Gândeşte-te că kelhurii ne sunt duşmani, cu care suntem în răzbunare de sânge.

— Ce mă interesează? Nu spuneaţi şi despre voi că sunteţi duşmanii noştri de moarte? Şi totuşi v-am iertat! Ai vorbit, mai-nainte, atât de frumos despre iubire, iar acum plănuieşti

să te răzbuni pe kelhuri. Crezi că asta-i adevărata iubire pe care o cere Dumnezeu de la noi? Doar cel care a învăţat să ierte, ştie ce este iubirea. Însă iubirea care cunoaşte şi suportă în preajma ei răzbunarea, nu merită numele pe care i-l dai tu. Încă nu ştii ce este adevărata iubire. Roagă-te zilnic lui Allah s-o poţi cunoaşte mai bine. Eu ţi-am arătat-o. Caut-o mereu şi mereu, până ţi-o faci prietenă. Şi acum ajunge cu vorbăria! Trebuie să trecem la treabă. Îţi poţi aminti ce ţi-a spus Şir Samurek când ai afirmat că v-aş salva chiar dacă-mi sunteţi duşmani?

— La ce vorbe te referi?

— Pe Allah şi pe sufletul meu, a spus el, dacă ar face acest lucru, voi renunţa la islam şi-mi voi întoarce ochii spre Dumnezeu, cel care a trebuit să moară pe cruce pentru a-i salva pe păcătoşi şi a-i regăsi pe cei rătăciţi!

— *Mashallah!* Ştii exact ce a spus, de parcă ai fost de faţă când a vorbit! Eşti atoateştiutor, effendi?

— Nu. Mai ştii ce a spus şeicul despre cruce şi despre aceşti urşi?

— Da.

— Atunci ajută-ne să facem în aşa fel încât vorbele lui să se îndeplinească! Când, mâine dimineaţă, Şir Samurek îşi îndreaptă privirile spre Musallah va vedea ceea ce, din dispreţ, a fixat drept condiţie: ursoaica să stea în dreptul uşii cu crucea între labe.

Ochii săi întunecaţi îi sfredeliră cercetător, dar totuşi uimiţi, pe ai mei.

— Ce idee! Effendi, încep să bănuiesc de unde izvorăşte succesul tău. Nu eşti un sclav al kismetului, ci te-ai eliberat de el şi-l conduci după voia ta!

— Şi tu poţi face asta!

— Nu, nu pot, şi nimeni, în afară de tine, nu poate. Cine ţi-a dat puterea să faci aşa ceva?

— Iubirea, care este mama izbăvirii. Kismetul tău este însă

un stăpân atotputernic, în faţa căruia te târăşti ca viermele în nisip. El trăieşte din măduva oaselor tale şi se hrăneşte cu voinţa sufletului tău. Te face surd, ca să nu auzi zornăitul lanţurilor tale, şi te face orb, ca să nu vezi frumuseţea libertăţii. Forţa este sceptrul acestui stăpân şi islamul, învăţătura lui, sfânta voastră *kamara*[1], nu trebuie să ne ducă cu gândul la lună ci la iataganul încovoiat, plin de sânge al lui Mohammed, pe care, în timpul luptei, l-a fixat în vârful lancei lui! El şi urmaşii lui şi-au purtat spre moarte războinicii, cu cuvântul kismet. La fântâna seacă a kismetului, iubirea voastră s-a uscat şi, în timp ce vă consideraţi copiii aleşi ai lui Allah, sunteţi întruchiparea urii, răzbunării şi neîmpăcării.

Astfel, kismetul a distrus la voi tot ce este libertate şi putere de acţiune şi atunci când cunoaşteţi un creştin, căruia Dumnezeul iubirii, al înţelepciunii şi al dreptăţii i-a dat capacitatea să intervină hotărât, creator şi modelator, nu doar în viaţa sa, ci şi în destinul altor oameni, invocaţi un *mashallah* după altul şi nu puteţi înţelege că realizează cu puţin efort ceea ce voi consideraţi a fi de domeniul imposibilului. Kismetul i-a poruncit lui Şir Samurek să ne fure caii. Eu însă desconsider acest kismet şi-mi iau caii înapoi. Kismetul i-a cerut să vă dea pradă urşilor şi aţi fi fost cu siguranţă mâncaţi de ei. Eu sunt însă un om liber, am distrus ce vă era predestinat, salvându-vă. Tot fără să cer permisiunea kismetului vostru, îl voi răpi pe Şir Samurek şi sunt convins că acest lucru nu va rămâne fără urmări pentru viaţa lui de aici încolo.

Am vorbit potrivit concepţiei lui Ssali Ben Aqil şi el a ascultat cu atenţie vorbele mele, fără să mă întrerupă, în ochii lui se ghicea o dorinţă fierbinte de înţelegere. Când am terminat îmi întinse mâna.

— Îţi mulţumesc, effendi! Nu pot înţelege ce mi-ai spus, atât de repede pe cât aş vrea, dar mi s-a întipărit în minte şi

[1] Semilună.

sper să conţină o scânteie care, mai târziu, va arde cu flacără vie. Sunt un predicator al islamismului şi totuşi am fost gata să dau frâu liber răzbunării. Tu nu eşti un propovăduitor al credinţei tale şi totuşi te-ai purtat bine cu duşmanii tăi. Asta mă îndeamnă să fac o comparaţie. Mă voi gândi la acest lucru şi voi face cum vrea Allah.

— De unde vei şti ce-i place?

— Inima-mi va spune.

— Ea ţi-a spus că mahdi va apărea în curând?

— Da.

— Atunci controlează-ţi mai bine inima, înainte de a-i da ascultare! Un vechi propovăduitor al creştinismului a spus: „Inima omului este neliniştită până îşi găseşte odihna în Dumnezeu". Lasă-ţi inima în voia iubirii şi dreptăţii veşnice, atunci n-ai nevoie de nici un mahdi, pe care trebuie să-l descoperi fără nici un efort.

— Mă voi gândi şi la aceste vorbe, effendi. Vei vedea ce efect a avut mărinimia ta asupra mea. Ieri m-ai cunoscut ca zelos susţinător al islamului, astăzi nu numai că ascult ce-mi spui fără să mă înfurii, ci sunt gata să te ajut la refacerea crucii. Nu-ţi este suficient, deocamdată?

— Ba da. Mă vei ajuta, deci?

— Da. Şi dacă profetul se va supăra, sper că furia lui nu va dura o veşnicie.

— În locul tău mi-ar păsa la fel de puţin de Mohammed şi de furia lui, precum şi-a făcut el probleme când ursoaica era să vă mănânce!

Atunci Aqil, care până atunci stătuse liniştit jos, strigă:

— Asemenea vorbe n-ar trebui să ascult de la tine, effendi, fără să te blestem. Dar dacă fiul meu, care ştie toate preceptele islamului, este dispus să vă ajute la refacerea crucii, mi-e permis şi mie, care nu sunt un *alim*[1] să dau o mână de ajutor. Simt şi acum în mădulare apropierea morţii.

---

[1] Învăţat.

Ne-ai adus viaţa şi dacă pot să-ţi mulţumesc în vreun fel, nu mă întreb dacă Mohammed mi-o ia în nume de rău. Spune-ne, deci, ce să facem.

Amândoi erau astăzi, cu totul alţi oameni decât ieri şi am vrut să cred că această schimbare va fi de durată. Mai întâi stinserăm luminile, astfel ca kelhurii să nu ne poată vedea nici pe noi, nici umbra noastră. Apoi, cu ajutorul unui cuţit, tăiarăm unul dintre pari mai scurt decât celălalt şi, îl legarăm de celălalt, astfel ca să formeze o cruce. Când terminarăm cu asta, traserăm ursoaica până aproape de uşă şi puserăm câteva pietroaie unele peste altele, ridicarăm ursoaica şi o sprijinirăm de ele, astfel că de la distanţă părea că stă pe labele din spate.

După aceea, îi puserăm crucea între labele din faţă şi legarăm crucea şi ursoaica atât de strâns de pietre, încât să nu se dărâme. Nici unuia dintre noi nu-i mai făcu plăcere să rămână în Musallah. Îi traserăm pe cei trei urşi tineri în spatele capelei. După ce mi-am luat armele, părăsirăm locul care putea deveni, foarte uşor, fatal pentru noi.

Am vrut să urc deasupra taberei kelhurilor, acolo unde m-a aşteptat Halef după-amiază, pentru că ştiam deja bine şi locul şi drumul care ducea la vale. Ne mişcarăm încet şi cu atenţie, eu strecurându-mă puţin mai în faţă, pentru că, după stingerea luminilor, curiozitatea ar fi putut să-i aducă pe kurzi mai aproape de Musallah. Din fericire nu ne ieşi nimeni în cale şi aşa ajunserăm sus, fără să fi fost observaţi de cineva.

Acum trebuia să rezolvăm, înainte de venirea zorilor două probleme: mai întâi, voiam să iau caii şi apoi să-l iau pe şeic. Pe amândouă trebuia să le duc eu la îndeplinire, pentru că nici Halef, nici vreunul dintre bebbehi nu-mi puteau fi de folos. Le-am spus celor trei să stea liniştiţi până la întoarcerea mea, îi dădui lui Halef armele pe care nu le puteam lua cu mine şi începui dificilul coborâş în întunericul nopţii.

După cum se obişnuieşte să se spună, era un întuneric să-l

tai cu cuţitul şi a trebuit să mă bazez pe simţul pipăitului. De aceea, coborâi pas cu pas, cu spatele înainte, ca la coborâtul scării. Obiectivul meu era tăietura îngustă, de pe marginea căreia l-am urmărit, după-amiază, pe Şir Samurek. Trebuia să ştiu, înainte de toate, unde se afla şi ce făcea.

Când, după destul de mult timp, ajunsei la desişul de ferigi, totul era înghiţit de beznă. În tabără nu se aprinsese focul. Unde se afla şeicul? Jos, în jgheab, unde îl văzusem mai devreme? Credeam că-l găsesc acolo, pentru că acel loc oferea un bun adăpost şefului. Dar că era singur ori mai erau şi alţii, nu era totuna pentru mine! În faţa mea, auzii voci, deci, kurzii nu dormeau. Asta am aşteptat, pentru că tensiunea legată de momentul începerii ospăţului urşilor în Musallah trebuia să-i ţină treji. Chiar sub mine, însă, unde bănuiam că se află Şir Samurek, era linişte. Mă târâi atent până pe marginea jgheabului. Prin întunericul care domnea peste tot nu se putea vedea nimic sub acoperişul des de copaci, iar de auzit nici atâta. Mă bazai, deci, pe nasul meu şi pe vârfurile degetelor cu care pipăiam în jurul meu. Să nu se creadă că simţul mirosului nu-mi putea fi de folos! Kurdul obişnuit nu prea ştie ce înseamnă hainele curate, schimbându-şi-le doar de două ori pe an, primăvara şi toamna, când de fapt este foarte fericit să aibă un costum de vară şi unul de iarnă. E uşor de imaginat că un asemenea om are un miros care se împrăştie ceva mai departe de el şi care nu poate fi suportat de nici un nas, oricât de binevoitor ar fi.

Aşadar, pipăii şi mirosii înaintând încet în jgheab, fără să mă împiedic de cineva. Când ajunsei însă în partea din spate, auzii respiraţia grea, liniştită a unui om care dormea. Trebuia să fie Şir Samurek! Tocmai faptul că nu simţii nici un miros îmi întări convingerea că era el, pentru că fiind om mai înstărit nu emana un miros neplăcut, ca un biet nenorocit. Mă apropiai de el şi-mi plimbai vârful degetelor peste hainele lui. Dormea adânc şi era singur. Asta era iarăşi o situaţie cum nu

se putea mai favorabilă pentru mine. Kismetul, deşi cu o zi în urmă îl criticasem atât de aspru, îmi era, astăzi, peste măsură de prietenos, o dovadă pentru cât de neprevăzut este destinul!

Nu mi-a trebuit mult timp să iau o hotărâre şi s-o pun în aplicare: o strângere de beregată, un pumn în tâmplă — şi şeicul fu al meu! Îl luai pe umeri, mă ridicai şi-l purtai în cârcă, înapoi pe drumul pe care venisem. Nu trebuia să-mi fie teamă că mă putea auzi cineva. Singura dificultate era că trebuia să urc cu povara în spinare, pe întuneric, dar şi acest lucru îl depăşii uşor şi ajunsei cu şeicul sus, fără ca acesta să-şi fi revenit pe drum.

— Tu eşti, effendi? întrebă Halef când mă văzu venind.

— Da.

— Ai avut noroc?

— Chiar mult noroc! Îl aduc pe Şir Samurek. Am câştigat, chiar dacă nu aş mai reuşi să iau caii până la ivirea zorilor.

— Îl ai pe şeic? Asta este iarăşi o festă pe care nici eu n-aş fi reuşit-o! Ce facem cu el?

— Îl legăm fedeleş, ca să nu se poată mişca, şi-i punem un căluş în gură. Acum trebuie să plec din nou, ca să caut caii. Cât lipsesc, păziţi-l bine. Spuneţi-i, de îndată ce-şi revine, să nu scoată vreun sunet, dacă nu vrea să-i nimerească un cuţit în inimă!

Aqil mă rugă repede:

— Dă-mi un cuţit, effendi! Voi avea grijă ca acest câine să nu-şi deschidă fleanca, altfel îl fac să simtă vârful cuţitului! A vrut să ne mănânce urşii, acum să simtă şi el, însutit, teama de moarte prin care am trecut!

— De cuţit am eu nevoie, răspunsei. Ce am stabilit va face Hagi Halef Omar, iar voi nu aveţi nimic de făcut. Eu sunt cel care l-am prins. Îmi aparţine deci, şi după legile voastre cine îmi fură proprietatea este considerat duşmanul meu de moarte şi-i voi pretinde viaţă pentru viaţă.

Halef mă înţelese.

— Poţi pleca liniştit, effendi. Voi avea grijă ca totul să decurgă după voia ta. Cel care-l atacă pe şeicul kurzilor-kelhur se trezeşte cu un cuţit înfipt în pântec!

Eram convins că, în caz de nevoie, se ţinea de cuvânt, aşa că mă depărtai, la început în direcţia în care am luat-o prima dată. Când ajunsei la jgheabul în care stătuse şeicul, o luai la dreapta, pentru a ajunge la prelungirea poieniţei, unde fusese dus Rih de kelhuri. La marginea ei se zărea un petic de lumină, era însă destul de întuneric, ca să nu-mi fie teamă că voi fi văzut de kelhuri. Acum, se punea întrebarea: Unde erau paznicii şi unde era Rih al meu? Dacă aş fi putut striga tare, *„ta'al!"* sau *„ta'a lahaun!"*[1] n-ar fi durat un minut, şi el ar fi fost lângă mine. Dar nu puteam face acest lucru, aşa că mă întinsei pe pământ şi mă târâi spre locul unde l-am văzut ultima dată, pentru că aveam încredere în isteţul animal că nu s-a lăsat mişcat de acolo de când m-a zărit. Nici n-am făcut jumătate din drum, că auzii un fornăit uşor, scurt, care-mi era cunoscut: Rih al meu m-a simţit. Oricare alt cal ar fi sărit şi ar fi venit la mine, dar el rămase liniştit pe loc, pentru că nu-i dădui nici un semn.

Când am ajuns la armăsar, simţii că, de jur-împrejur, iarba moale era răscolită şi învolburată. Au vrut, deci, să-l ia de acolo şi el s-a apărat. Era legat cu o curea de un par bătut în pământ. Calul lui Halef îi rămăsese credincios şi stătea lângă el. Îl mângâiai pe bravul armăsar, care-mi linse mâinile, scoţând un nechezat uşor, înfundat. Prin asta, „neraţionalul" animal a vrut să spună cât de dor i-a fost de mine şi cât de mult se bucura că mă putea simţi din nou. Nu puteam înţelege de ce nu era nici un paznic lângă el. Pentru că în josul taberei stăteau unii de pază, kurzii erau aşa de încrezători că nici măcar nu şi-au dat osteneala să păzească un animal aşa de costisitor.

[1] „Vino!" sau „Vino aici!".

Trăsei parul din pământ, ca să lase impresia că l-a smuls animalul şi s-a îndepărtat, îi pusei în jurul gâtului cureaua cu care fusese legat şi-i dădui semnal să se ridice. Rih ascultă şi calul lui Halef îi urmă, imediat, exemplul. Pentru că ştiam că armăsarul mă urmează de bunăvoie, lucru pe care nu-l puteam spune despre animalul lui Halef, luai calul micului hagiu de căpăstru şi-l dusei spre locul unde ieşisem din pădure în poiană. Ajunserăm fără peripeţii şi acum mă simţeam în siguranţă faţă de kurzi, deşi eră greu să mergi cu doi cai pe o asemenea întunecime egipteană şi pe un teren atât de abrupt. Faptul că, pe întuneric, caii văd mai bine decât oamenii îmi uşura drumul. Duceam calul lui Halef, şi Rih venea în urma noastră. Armăsarul ştia că trebuia să fie liniştit şi calul lui Halef păru să înţeleagă şi el că, aici, trebuia să fie atent. Amândoi urcau încet şi cu grijă în urma mea. A trebuit să ne oprim des, pentru a da la o parte trunchiurile de copaci care ne stăteau în cale şi, pot spune, că ne-au trebuit trei sferturi de oră pentru drumul de întoarcere.

Când ne apropiarăm de locul unde mă aşteptau Halef şi ceilalţi, aceştia mă auziră. Omuleţul nu-şi putu potoli nerăbdarea şi întrebă încă înainte de a fi ajuns la el, dar nu atât de tare, încât să-l audă, de jos, kurzii:

— Cine vine? Effendi, tu eşti?

— Da, răspunsei eu.

— *Hamdulillah* — Preamărire şi mulţumire lui Allah, că te-a adus iarăşi la noi! Dar aud că nu eşti singur. Ai reuşit?

— Da.

— *Allah akbar* — Dumnezeu este mare! Dar uimirea mea este şi mai mare. Ai fost rănit?

— Nu.

— Uimirea e dublă, chiar înzecită. Lasă-mă să vin la tine, sidi! Trebuie să mă conving cu ochii mei.

Îmi veni în întâmpinare şi, de bucurie, mângâie amândoi caii. În timpul ăsta mă interesai:

— Cum stau lucrurile aici? E totul în ordine?

— Da, sidi.

— Aţi vorbit cu prizonierul?

— Numai eu, câteva vorbe. Bebbehilor le-am interzis. După ce şi-a revenit, o vreme a stat liniştit. Apoi s-a trântit într-o parte şi-n alta, crezând că-şi poate rupe legăturile. L-am liniştit însă repede. Din acel moment n-a mai mişcat un deget.

— Ştie şeicul kelhurilor cine suntem?

— Nu i-am spus, dar, probabil, bănuieşte.

— Şi bebbehii? Cum s-au purtat cu el?

— N-au scos un cuvânt de când ai plecat şi s-au purtat de parcă n-ar fi fost aici.

Am vorbit încet, adăugând:

— Leagă caii, aici, în stânga, lângă tufişuri, ca să poată mânca! Apoi ne culcăm, stând, amândoi, pe rând de pază, până dimineaţă.

M-am lungit, lângă bebbehi, pe muşchiul moale şi le-am spus în şoaptă să nu vorbească, ci să doarmă şi ei. Şir Samurek nici nu i-a văzut, nici nu i-a auzit, deci nu ştia că erau în viaţă şi că se aflau aşa de aproape de el. Şi discuţia cu Halef am purtat-o în şoaptă, astfel că kelhurul n-a înţeles nimic. Şeicul nu ştia, deci, că am luat caii înapoi şi nici nu trebuia, deocamdată, să ştie. Eram obosit, şi Halef la fel. El făcu primul de pază, eu al doilea, pentru a fi în stare, la începutul zilei, să-l supraveghem pe prizonier. Mă puteam baza pe Halef că nu adoarme, aşa că îi dădui armele şi mă culcai pentru a mă trezi la o oră după miezul nopţii.

La puţin timp după ce m-am trezit, auzii răsuflarea lui uşoară, regulată. Bebbehii sforăiau pe întrecute. De la şeic nu se auzea nimic. Considerai că era treaz. Ce gânduri i-or fi trecând prin cap? Ce sigur a fost de planurile sale! Cu câtă mândrie ne-a dispreţuit pe Halef şi pe mine! Şi acum stătea legat, imobilizat, un prizonier al „câinelui de creştin”, pe care,

cu puţine ore înainte voia să-l lase pradă urşilor.

Mă podidiră gândurile. Câte nopţi am stat de veghe singur în ţări străine, în prerii şi păduri seculare, în jungle şi locuri sălbatice! Nici una din aceste nopţi de pază nu semăna cu alta, întotdeauna situaţia era alta. Şi totuşi, întotdeauna era ceva mereu prezent, care conferea tuturor acestor nopţi aceeaşi tonalitate sau, mai bine spus, aceeaşi dispoziţie care a dat tonul de bază pentru toate sunetele mai blânde sau mai dure din sufletul meu şi anume: sentimentul că Dumnezeu este aproape, prezenţă simţită cu toate fibrele, a aceluia care este suprema putere şi, în acelaşi timp, suprema iubire, puterea însufleţitoare de a fi pătruns de convingerea că am fost şi voi fi, în continuare, purtat de o înţelepciune infinită şi înduioşătoare. Ca un minuscul cocon al unui fluturaş într-o palmă uriaşă, se află omul, cu trup şi suflet, cu toate gândurile şi sentimentele sale, cu toate speranţele, aşteptările şi ezitările sale, în mâna atotputernică a lui Dumnezeu, care nu-l nimiceşte, ci-l duce spre fericirea pământească, purtându-l apoi spre mântuirea din ceruri.

Câtă mulţumire trebuie să simtă o inimă care bate în credinţa vie, nestrămutată, că este ocrotită de iubirea Tatălui şi că poate să se lase condusă de înţeleapta lui bunătate, chiar dacă nu-i cunoaşte intenţiile! Asta nu înseamnă un devotament nechibzuit faţă de poveştile bunicilor şi copiilor despre bunul Dumnezeu, care le vede pe toate, ci un demers conştient şi dorit, deci, cu atât mai binefăcător, spre o voinţă mai tare, căreia nu i se poate împotrivi nimeni. Cine crede că poate înţelege acest lucru, acela îşi va recunoaşte rătăcirile, dacă nu în ultima şi cea mai grea clipă a vieţii, atunci, precis, după ceasul pe care atât de greşit îl numim ceasul morţii. Sufletul omului nu este format din părticele de sentinţe care, dacă nu mai bat clopotele de înmormântare, se pulverizează în marele neant descoperit de negativişti, ci, de îndată ce şi-a părăsit casa pământească, trebuie să dea socoteală

veşnicului Judecător pentru fiecare pas pe drumul parcurs din momentul naşterii sale până la eliberarea din învelişul său — corpul omenesc. Asta este o certitudine care ar trebui să trezească fiori de groază, dacă n-ar fi la fel de sigur că tocmai Dreptatea veşnică cercetează şi dă sentinţa, şi că, apoi, milostenia divină exercită asupra pocăiţilor dreptul de binecuvântare.

După cum aşa-numita „noapte a morţii” este doar poartă spre viaţa de apoi, tot aşa, nopţile mele de veghe, de care am vorbit mai înainte, au fost cele care mi-au înălţat judecata. Întâmplările de peste zi încătuşează spiritul. Luminoasele semne runice de pe firmament îţi înalţă privirile spre cer; ori, seara întunecoasă, fără stele, fără lună, te face să te întorci în sinea ta. Atunci, în adâncul tău, apar stele luminoase sau norii amărăciunii peste păcatele faptelor sau omisiunilor din timpul zilei. Asta conferă o imagine a Judecăţii veşnice, pentru că legile divine sunt cele după care omul trebuie să-şi judece purtarea, sunt, deci, aceleaşi legi după care i se va citi sentinţa finală. Cât de des mi-am cântărit simţămintele, voinţa şi faptele cu prescripţiile lui Dumnezeu şi nici măcar o dată n-am fost, mai bine zis, judecătorul din mine n-a fost mulţumit cu mine însumi. Un om care în sentimentul creştinătăţii sale este plin de îngâmfare, n-a stat niciodată să se judece singur; pentru că, dacă ar fi făcut-o o singură dată corect şi fără mulţumire de sine, ar fi devenit smerit şi modest.

Acum, stăteam în noaptea adâncă, lângă cei care dormeau, fiind atent la fiecare sunet care spărgea liniştea şi totuşi cufundat în gânduri. Boarea umedă se înălţa din adâncul văii spre crestele munţilor, iar cerul era acoperit cu un strat dens de nori. Din când în când, o adiere scurtă şi iute îmi trăda faptul că tocmai a zburat pe lângă mine un *watwata*[1]. Şuieratul unei ramuri mai înalte, urmat de fâsâitul uneia mai

[1] Liliac.

joase, îmi spunea că o *singab*[1] carnivoră a pornit după pradă. Un *sursur*[2]*** de noapte cânta sus, la Musallah, astfel că ţiuitul aripioarelor se auzea până la noi, iar din vale răzbătea sunetul înfundat al unei *bajkuş*[3], „bubuhu”. Era o continuă căutare de pradă şi hrană. Nici măcar noaptea nu aduce linişte în lumea animalelor. Nu este la fel şi în cea a oamenilor?

În vale, stăteau kurzii kelhuri. Gândurile lor zburau lacome spre capelă. Erau convinşi că, acum, acolo, urşii devorau oase de oameni, şi că podeaua fostului sălaş de pace era înroşită de sângele bebbehilor. Oare doar aceşti oameni semisălbatici să fie tâlhari? Nu există picături care, la fel ca sângele, n-ar trebui să curgă, chiar dacă nu sunt de culoare roşie? Picături care pornesc tot din inimă? Nu există lacrimi care ar trebui să apese la fel de greu conştiinţa celor care le provoacă? Nu există sudoarea sărmanilor care tot spre cer tinde, întocmai ca sângele lui Abel?

Din aceste gânduri triste mă smulse un fâsâit uşor. Aproape de mine trosni o rămurică uscată şi avui impresia că, pe iarbă, este tras un obiect greu. Întinsei mâna spre Şir Samurek. Trebuia să-i simt capul, însă locul era gol. A, kelhurul a încercat să dispară în ciuda faptului că era legat! Se târâse din locul unde a stat, dar n-ajunsese decât la o distanţă de câteva lăţimi de palmă şi îl imobilizai. Vru să se apere cu picioarele. Îl potolii uşor, ca să nu-i trezesc pe ceilalţi:

— Stai liniştit, altfel vei simţi tăişul cuţitului meu!

Kurdul îşi dădu seama că era mai bine să fie ascultător decât să opună o rezistenţă fără rost, şi-l trăsei pe locul unde stătuse înainte, aşezându-mă atât de aproape de el, încât puteam nu doar să-l aud dacă mai încearcă să plece, ci să-l şi

---

[1] Veveriţă zburătoare.

[2] Greier.

[3] Bufniţă.

simt.

Aşa am stat până au apărut primii soli înaripaţi ai dimineţii şi-şi făcură auzite glasurile, deşi era încă întuneric beznă. Trilurile îi treziră pe Halef şi pe cei doi bebbehi. Cerul negru, înnorat, se coloră în gri. Halef întrebă şoptit:

— Pot să vorbesc, sau trebuie încă să tăcem?

— Mai bine taci, îl îndemnai eu. N-ai nimic important de spus. Mai important va fi să-l păzeşti pe şeic. Îl voi pune într-o altă poziţie, ca să nu vă observe imediat.

Mă trăsei cu Şir Samurek puţin mai încolo, scoseicuţitul şi-l pusei pe pieptul lui.

— Căluşul ţi-a astupat până acum gura. Îl voi scoate ca să poţi respira mai uşor. Îţi permit şi să vorbeşti cu mine, dar numai eu să te aud. Dacă vorbeşti mai tare sau îndrăzneşti să strigi după ajutor, strigătul ăsta va fi ultimul din viaţa ta, pentru că în aceeaşi clipă îţi înfig cuţitul în inimă!

Îi scosei căluşul din gură. Trase de câteva ori adânc aer în piept şi întrebă agitat, dar în şoaptă:

— *Ssuker chodeh*— Doamne îţi mulţumesc! Era gata să mă sufoc. Unde mă aflu?

— Îţi vei da, în curând, singur seama, fără să fie nevoie să-ţi spun eu.

— Vreau să ştiu, cel puţin, cine eşti!

— Nici asta nu trebuie să-ţi spun. Curând vei găsi singur numele meu. Priveşte în faţă până poţi vedea unde te afli. Dar nu uita ce ţi-am spus: un strigăt te duce imediat la moarte! Acum vreau să taci.

Şir Samurek tăcu.

Încet, încet norii se destrămară. O palidă rază a dimineţii lumină uşor vârful muntelui din partea opusă nouă şi coborî, pas cu pas, spre vale. Valea era încă întunecată. În stânga, cascada era învăluită în aburi negricioşi, şi peste lac, sub noi, unde stăteau kurzii, pluteau nori de ceaţă. La ei era încă noapte. Pentru noi, aici, sus, prima rază a dimineţii lumină

mai tare. Ea coborî pe lângă noi până la Musallah el amwat. O vedeam ca printr-un văl, dar destul de bine. Şir Samurek se încordă brusc, deschise larg ochii şi se uită într-acolo. Teama îl cuprinse, pentru că, în uşa capelei, văzu ursul uriaş cu crucea între labele din faţă. Siguranţa noastră mă obligă să-i atrag atenţia:

— Nici un cuvânt mai tare, altfel bag cuţitul în tine!

Îi şi pusei vârful cuţitului pe piept. Închise ochii, îi întredeschise apoi uşor, după care făcu ochii mari, crezând că se înşală: ursul stătea nemişcat pe partea cealaltă. Atunci îl luai strâns de după umăr şi-i spusei rar cuvintele pe care le auzisem rostite de el:

— Când ursul preotului mort va sta acolo, la intrarea în Musallah şi va ţine crucea creştinilor între labe, atunci, şi numai atunci, voi crede că acest Kara Ben Nemsi, câinele de creştin, va reuşi să vă salveze din mâinile noastre.

Faţa lui deveni lividă, pleoapele i se lăsară în jos, iar obrajii îi căzură. Era ca un cadavru. Respiraţia era grea şi se auzea ca un geamăt ieşind dintre buzele palide. Tăcui pentru a nu micşora efectul vorbelor mele. Asta ţinu câtva timp, apoi îşi întoarse faţa spre mine, deschise din nou ochii, se uită la mine şi întrebă:

— Eşti tu, cumva, acel creştin?

— Eu sunt, confirmai.

— Kara Ben Nemsi effendi?

— Da.

— Allah. Allah, Allah!, suspină el de trei ori, şi mai trecu ceva timp până se interesă:

— Acest urs nu se mişcă. Este mort?

— Da.

— A murit? Sau a fost omorât?

— A fost înjunghiat.

— De cine?

— De mine.

— *Mashallah*! Înainte însă i-a devorat pe bebbehi?

— Nu.

Şir Samurek se făcu mic, îşi reveni şi întrebă în grabă:

— Mai trăiesc?

— Da.

— Sunt răniţi?

— Nu sunt răniţi.

— Asta n-o cred, nu pot să cred, este o minciună.

— Este adevărat. Eu nu mint niciodată.

— Arată-mi-i! Nu pot să te cred până nu-i văd!

— Acolo, uită-te în jurul tău!

Îl întorsei pe-o parte pe şeicul kelhurilor, ca să-i poată vedea pe Aqil şi pe fiul acestuia. Efectul a fost şi mai puternic decât înainte, când îl văzuse pe urs. Scoţând un geamăt de durere, închise din nou ochii. Cicatricea din obraz se coloră în roşu intens, iar pe frunte, venele erau gata să plesnească. De frică sângele i se urcă la cap. Faţa însă îi căzu şi mai tare decât la început şi buzele sale rostiră cu greu:

— Bebbehii sunt liberi! — Salvaţi de creştin! — Dincolo, ursul — cu *Ssalib*[1], între gheare!

Rămase nemişcat ca un cadavru. Eu însă spusei încet şi apăsat:

— Pe Allah şi pe sufletul lui, dacă totuşi ar face-o, m-aş depărta de islam şi mi-aş îndrepta ochii spre Dumnezeu, care a murit pe cruce, pentru a-i salva pe păcătoşi şi a-i regăsi pe cei rătăciţi.

Kelhurul se ridică atât cât îi permiteau legăturile şi se uită la mine dezorientat.

— Ai ştiut şi mai înainte cuvintele rostite de mine, le ştii şi pe acestea cu exactitate. Allah trebuie că ţi-a împrumutat puterea lui de a şti totul pentru a-mi face de ruşine toate intenţiile. M-ai luat din tabără, l-ai omorât pe urs, i-ai eliberat pe aceşti bebbehi. N-ar mai fi nici o minune dacă ţi-ai lua şi

---

[1] Cruce.

caii înapoi.

— Într-adevăr nu e nici o minune, zâmbii eu, întorcându-l pe partea cealaltă. Uită-te spre dreapta, dacă vrei să-i vezi.

Când zări animalele, i se sui din nou sângele în obraji şi bâlbâi cu glas răguşit:

— *Dachel Allah*— te rog, în numele lui Dumnezeu! Şi pe asta ai făcut-o, şi pe asta! Dacă nu mă ajută Allah, îmi pierd minţile!

— Îţi doresc să te ajute, pentru că acum ai nevoie de întreaga putere de înţelegere dacă nu vrei să fii distrus, împreună cu toţi războinicii tăi.

— Cum aşa?

— Oamenii tăi îi vor vedea pe urşi, acolo sus. Îţi vor observa lipsa şi vor fi cuprinşi de o spaimă mare. Când nu vor şti ce să facă, *baruda es sir*[1] a mea îşi va ridica vocea şi nu va tăcea până când nu va mai rămâne nici un kelhur în viaţă.

De data aceasta, vorbăreţul Halef nu se mai putu abţine să nu o adauge la ameninţarea mea şi pe a lui:

— Şi eu îl voi ajuta pe effendi să-i găurim pe kelhuri cu gloanţele noastre, astfel ca trupurile lor să arate ca nişte *gharabil*[2]. Ne-aţi furat şi batjocorit, aţi vrut şi să ne aruncaţi pradă urşilor. Pentru aceasta va trebui să muriţi toţi, dacă-ţi pierzi raţiunea. După cum bine ţi-a spus effendi, ai nevoie de ea acum mai mult decât oricând în viaţa ta.

— Tu cine eşti? îl întrebă şeicul. Cumva Hagi Halef Omar, însoţitorul acestui creştin?

Atunci, micul om se lovi mândru în piept.

— Nu-mi scurta numele! Este mult mai lung decât crezi! Toţi care mă cunosc şi au auzit de mine ştiu că mă numesc Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah.

Şeicul luă foarte în serios ce-i spuse Halef, pentru că,

---

[1] Puşcă fermecată.

[2] Pluralul de la *ghirlbal* = sită.

oriental fiind, era obişnuit cu acest mod de exprimare. Făcu o figură impresionată şi mi se adresă:

— Ştii tu, effendi, ce au făcut aceşti doi bebbehi împotriva voastră?

— Ştiu, confirmai eu.

— Ştii că Aqil poartă vina răpirii cailor voştri?

— Şi pe asta o ştiu.

— Şi totuşi te-ai luptat cu urşii, pentru a-i salva de la moarte?

— Asta a fost datoria mea de creştin.

— Ce ai de gând să faci cu ei? Vreţi să vă răzbunaţi astfel ca ei să moară de gloanţele voastre?

— Nu. Fiind creştin nu ştiu ce este răzbunarea. Le-am dăruit libertatea. Pot merge unde vor după ce le vei da înapoi caii şi armele lor.

Atunci faţa lui se transformă într-un mare semn de întrebare:

— Ai vorbit serios, effendi?

— Mai serios nu se poate.

— Ce minune, ce minune mare, de neînţeles! Care vasăzică, este adevărat ce se povesteşte despre tine: faci bine şi duşmanului de moarte, pentru că eşti un adept al crucificatului. Ştii oare că între mine şi voi este tot răzbunare?

— Ţi-am mai spus că nu cunosc cuvântul răzbunare.

— Dar eu sunt în mâinile tale, eu care am vrut să vă omor: Ce te-ai hotărât să faci cu mine?

— Dacă faci ce-ţi voi cere, te voi considera prieten şi-ţi voi reda libertatea.

— Şi ce-mi ceri să fac?

— Mai întâi, să le dai lui Ssali şi Aqil armele şi caii înapoi; în al doilea rând, să le dai drumul captivilor din Khoi să se întoarcă acasă cu tot ce le aparţine şi, în al treilea rând, să-mi dai în grijă cei zece mii de piaştri ai hangiului Ali, pe care i-ai luat de la Aqil.

— Şi ţie ce-ţi rămâne? Cu ce te alegi că te porţi cu noi atât de binevoitor şi îndurător?

— Cu foarte mult! Conştiinţa că am urmat poruncile credinţei creştine este pentru mine de o sută de ori mai valoroasă decât tot ce aş putea cere. Isa Ben Marryam, crucificatul, ne-a poruncit: iubiţi-vă duşmanii; binecuvântaţi-i pe cei care vă blestemă şi faceţi bine celor care vă urăsc; apoi fiţi copiii ascultători ai Tatălui vostru din ceruri! Aş vrea să fiu un asemenea copil al lui Dumnezeu şi gândul că atotiubitorul Tată este, astăzi, mulţumit de mine, mă face mai fericit decât m-ar face bogăţiile de pe întregul pământ.

Văzui cum Şir Samurek îşi încleşta dinţii. Buzele îi tremurau şi un adânc fior îi cuprinse întreg trupul.

— Effendi, m-ai învins de două ori, strigă el; mai întâi, prin viclenia şi cutezanţa ta şi acum prin evlavia care îndeamnă la împăcare. Încă nu vreau să spun ce mi-am propus în acest moment. Vreau să te mai pun o dată la încercare, pentru ultima oară, şi anume, printr-o rugăminte: eliberează-mi mâinile, ca să mă pot ruga!

Era asta înşelăciune sau viclenie? O privire scrutătoare pe chipul lui îmi răspunse la această întrebare cu un nu convingător. îi tăiai toate legăturile şi-i spusei:

— Ei bine, vei afla cum acţionează un creştin într-un asemenea caz, în timp ce un adept al lui Mohammed ar fi râs şi te-ar fi batjocorit. Nu-ţi dezleg doar mâinile, şi, ce nici nu m-ai rugat, picioarele, ci te eliberez. Poţi pleca încotro îţi face plăcere. Dacă te poţi mândri cu isprava tristă de a-l fi păcălit pe omul cinstit care ţi-a acordat încredere, deşi te-ai aflat în mâinile lui, iar răzbunarea îi cerea moartea ta, atunci du-te şi făleşte-te cu o asemenea ispravă!

A fost mai puţin o judecată conştientă, cât mai degrabă o inspiraţie, cea care mă determină să acţionez astfel. Urmările s-au văzut şi s-au auzit imediat. Aqil şi Ssali săriră în sus de uimire, Halef îşi întinse mâinile, protestând, şi strigă:

— Effendi, ce idee! E bine să fii supus credinţei tale, da. Dar asta este prea mult!

Şir Samurek sări în picioare şi îşi lovi mâinile deasupra capului în culmea fericirii:

— Sunt liber, din nou liber! Eram sigur că mor şi acum mi se oferă viaţa! Effendi, ai împlinit victoria despre care tocmai vorbisem. Ascultă ce-ţi spun: uite, îmi întind ambele mâini. Stânga arată spre Mecca, încotro îşi îndreaptă musulmanul faţa când se roagă, iar dreapta arată spre Bait el Makdis[1], unde a murit Crucificatul tău. Nu mă întorc spre stânga, ci spre dreapta, pentru ca Isa Ben Marryam să audă ce îţi promit: niciodată, cât voi trăi, nu voi uita dimineaţa aceasta în care l-am cunoscut pe învăţătorul unei asemenea iubiri şi îndurări. Niciodată să nu se mai cuibărească în mine răzbunarea şi orice creştin să fie binevenit în cortul meu, ca un frate. Şi ca să vedeţi cât de serios este jurământul meu, voi face, aici, primul gest al împăcării.

Şeicul se duse la bebbehi şi le întinse mâna.

— Între triburile noastre era sânge. Aqil a evocat răzbunarea şi noi am refuzat să luăm preţul sângelui. Aţi căzut în mâinile noastre şi am vrut să vă dau hrană urşilor. Mohammed nu v-a putut salva, dar Dumnezeul iubirii v-a eliberat prin mâna acestui creştin, în inima căruia trebuia să clocotească ura neîmpăcată împotriva voastră. Îi umileşte el pe musulmani? Nu. După ce am găsit atâta îndurare la el, nu mai avem voie să ne gândim la ură şi răzbunare. Întindeţi-mi mâinile şi spuneţi împreună cu mine: din acest moment, între triburile bebbehilor şi kelhurilor să domnească prietenia în locul răzbunării!

Şir Samurek le luă mâinile şi le ţinu strâns în ale sale. Teama de moarte şi, probabil, purtarea mea neaşteptată l-au înmuiat şi această blândeţe a îndeobşte nemilosului, chiar sângerosului om, nu putea rămâne fără efect. Prietenii voştri

---

[1] Ierusalim.

să fie prietenii noştri, duşmanii noştri să fie şi duşmanii voştri. Cei mai buni şi mai preţuiţi prieteni pe care îi au, însă, amândouă triburile, să fie Kara Ben Nemsi şi Hagi Halef Omar, care are un nume mai lung.

— Am simţit ghearele urşilor în carnea noastră şi suflarea morţii în sufletele noastre, răspunse Aqil, şi ne-am dat seama că răzbunarea este fiica înfiorătoare a urii, aşa că suntem gata să ne întoarcem la iubire. Să fie precum ai spus: să domnească prietenia între noi şi voi!

Atunci, Halef se repezi la ei, îşi uni mâinile cu ale lor şi strigă:

— Allah vede legătura pe care o consfinţim acum. Îl va pedepsi pe oricare va îndrăzni s-o distrugă. Vino, sidi, întinde şi tu mâna pentru sărbătoarea împăcării, care a început cu iubirea urşilor pentru miere şi care nu va avea sfârşit nici atunci când nu va mai creşte miere în copaci şi nu vor mai exista urşi pe pământ.

Îndeplinii rugăminţile lui dulci ca mierea şi spusei chiar câteva cuvinte de bună înţelegere când, din tabăra kurzilor, ajunse la urechile noastre o zarvă de nedescris. Kurzii au văzut ursul şi au observat lipsa şeicului lor. Vina pentru faptul că n-au văzut acestea mai devreme o poartă vântul de dimineaţă care suflă dinspre vale în sus, purtând norii denşi de ceaţă spre înălţimi. Ceaţa a acoperit ca o pătură opacă tabăra kurzilor, împiedicându-i să vadă ce se întâmplă la Musallah. Până la urmă, ceaţa a fost risipită de vântul tot mai puternic şi capela se arătă, din nou, kurzilor, care, cu o zi în urmă, auziseră cuvintele batjocoritoare ale şefului lor. Vă puteţi imagina surprinderea de pe feţele lor când au văzut că s-au împlinit cele spuse de şeful lor şi ursul cu crucea între labe. Se grăbiră spre locul unde ştiau că se odihnea şeicul şi văzură îngroziţi că acesta a dispărut. Făcură legătura între absenţa lui şi apariţia ursului şi începură să ţipe.

— Războinicii mei sunt îngrijoraţi pentru mine şi mă caută,

explică Şir Samurek. Vor răscoli pădurea şi vor ajunge aici. Cum nu ştiu că am devenit prieteni, vor trage asupra voastră, punându-vă viaţa în pericol. Dacă v-aş ruga să mă lăsaţi să cobor la ei, effendi, pentru a le explica ce s-a întâmplat, ai putea să n-ai încredere în mine, pentru că prietenia noastră am legat-o numai de câteva minute şi încă n-am făcut dovada corectitudinii mele. Spune tu, deci, ce se va întâmpla?

— Nimeni nu are nevoie de asemenea dovezi, pentru că eu cred în tine, îi răspunsei liniştit. După încrederea mare pe care ţi-am dăruit-o mai devreme, n-am să te supăr cu o bănuială care să distrugă o legătură abia încheiată. Vom aştepta aici să te întorci.

— Este o altă generozitate, pe care, până acum, n-o credeam posibilă, recunoscu şeicul. Pentru că abia acum învăţ s-o cunosc, îmi întăreşte şi mai mult în suflet intenţiile sale bune. Da, voi pleca şi îţi voi demonstra, mai repede decât crezi, că gura mea nu are două limbi care vorbesc diferit. În cel mai scurt timp, voi fi, din nou, la voi.

După ce şeicul s-a îndepărtat, bebbehii îşi manifestară neîncrederea în cinstea acestuia. Şi Halef mă preveni:

— Sidi, exagerezi! De ce eşti, astăzi, mai puţin prevăzător decât în alte vremuri?

— Pentru că nu vreau să distrug, prin neîncredere, ceea ce am realizat prin încredere. Nu voi fi neprevăzător, dar şeicul nu trebuie să ştie că o iau pe urmele lui pentru a observa ce face. Rămâneţi aici! Nu va trebui să aşteptaţi mult, pentru că oricum mă întorc mai repede decât el.

În timp ce coboram panta se mai auzeau ţipete şi strigăte, care, curând, încetară. Şeicul a ajuns la ai lui şi a început să le povestească. Grăbii pasul, lucru care, acum, pe lumină, nu-mi crea dificultăţi. Nu trecu mult până-i auzii vocea. Mergând spre locul de unde se auzea, ajunsei la marginea pădurii şi-l văzui în mijlocul războinicilor lui. Înţelegeam fiecare cuvânt pe care-l spunea, pentru că vorbea tare, ca un orator. Din

primul minut, m-am convins că nu-mi înşela aşteptările. Aşteptai, totuşi, până a terminat ce avea de spus, cu îndemnul insistent de a accepta pacea. După cum era de aşteptat, Şir Samurek întâmpină rezistenţă din partea unora. Oamenii lui s-au gândit doar la deznodământul răzbunării lor şi nu s-au aflat în situaţia dificilă în care fusese şeicul, dar acestuia nu i-a fost greu să-i convingă pe puţinii lui adversari, astfel putând să mă întorc liniştit la tovarăşii mei.

În câteva minute ajunsei la ei, iar Şir Samurek se întoarse şi el, singur.

— Effendi, vei fi mulţumit de mine, mă asigură el. Războinicii mei au aflat cu uimire că bebbehii sunt încă în viaţă. Când însă au auzit că i-ai salvat pe amândoi şi că pe mine m-ai prins, după care mi-ai dat drumul, a învins în ei dorinţa de a-l avea pe Kara Ben Nemsi ca prieten şi ca oaspete, trezind, astfel, invidia celorlalte triburi. Vă vor întâmpina, pe tine şi pe Hagi Halef, cu bucurie, iar eu am venit singur pentru a-ţi demonstra că poţi avea încredere în mine. Uite, sunt fără arme! Luaţi-mă între voi şi sa coborâm în poiană! Războinicii mei s-au retras într-o parte a taberei, punându-şi în cealaltă toate cuţitele şi puştile. Vei putea, deci, să pedepseşti cu arma ta fermecată orice şiretlic.

— Această măsură de siguranţă e o cinste pentru tine, pentru noi însă nu este necesară, deoarece ştim că nu ne vei trăda. Eşti în stare să îndeplineşti condiţiile pe care ţi le-am pus?

— Da, am însă o rugăminte.

— Care?

— Dacă ne-ai lăsa blana ursului, ar fi pentru întregul trib o preţioasă amintire de la Kara Ben Nemsi effendi.

— Poţi s-o iei. Blănurile celorlalţi trei urşi le va lua Halef pentru haddedihni.

— Cum? Trei pui a avut această uriaşă mamă a lăcomiei?

— Da.

— O, vitejilor! Cum aţi putut ucide aceste animale, fără ca noi să fi auzit măcar un pocnet de armă?

— Asta o vei afla mai încolo. Hagi Halef Omar este un mare povestitor. Veţi auzi din gura lui vrăjită cum s-au întâmplat toate, de când am ajuns în Khoi, până în clipa de faţă.

Nimic nu-l încânta mai tare pe Halef decât să poată povesti după bunul lui plac. Se simţi măgulit şi confirmă, mândru, cele spuse de mine.

— Da, este adevărat. Allah mi-a dat darul vorbirii copleşitoare şi acolo unde dau drumul povestirilor mele, toţi oamenii, caii şi cămilele amuţesc. Veţi afla cum v-am găsit, cum v-a răpit effendi pe tine şi pe cai şi cum i s-a pregătit ursoaicei un sfârşit atât de rapid şi de lipsit de glorie. Urechile voastre vor răsuna de clinchetele vicleniei noastre şi de tonurile vitejiei noastre. În schimb ne puteţi face un serviciu. În Khoi am găsit doar curmale, care nu sunt bune de nimic, pentru că sunt pline de viermi, şi ne-ar bucura să primim de la voi altele mai bune. Rih, nobilul nostru armăsar, este obişnuit numai cu aceste fructe şi cum ieri l-aţi tratai atât de rău, încât n-a putut mânca nimic, de furie, trebuie să primească, zilnic, un *ruba*[1] de curmale bune, până-i trece supărarea şi-şi reface puterile.

Micul şmecher a profitat de ocazie îmbinând utilul cu plăcutul. Faptul că spuse asta cu de la sine putere era în firea lui. Bineînţeles că neobrăzarea lui nu mi-a plăcut, şeicul acceptă însă cererea lui cu bunăvoinţă, promiţându-i că o va îndeplini după posibilităţi.

Coborârăm cu el la tabără, ţinând caii de căpăstru şi găsirăm totul exact cum ne-a spus el: în dreapta, erau adunate toate armele, iar în stânga lacului stăteau kelhurii. Ne întâmpinară pe Halef şi pe mine cu priviri curioase, în timp ce, bebbehilor se părea că nu le dădeau importanţă. Cei mai bucuroşi erau nezanumul şi însoţitorii lui, care ne erau

[1] 8,4 litri.

recunoscători pentru că i-am eliberat din captivitate şi pentru înapoierea banilor.

Important era, ca la toate popoarele sălbatice şi semisălbatice, un ospăţ cu carnea celor patru urşi; o prietenie este considerată trainică de aceşti copii ai naturii doar dacă este cimentată de un ospăţ.

Pentru a aduce urşii, kelhurii ne urmară la capelă, foarte curioşi, dar şi cu multă reţinere. Când ajunserăm acolo, şeicul arătă spre ursoaică.

— Effendi, nu mă ating de ea până nu ştiu că este într-adevăr moartă şi până nu mai are crucea între labe.

— Dacă te linişteşte, răspunsei eu, îţi voi demonstra că nu mai trăieşte şi pentru asta mă vei ajuta să ridic o cruce mai bună la capela dărăpănată.

— Asta am s-o fac cu plăcere. Câţiva dintre războinicii mei au la ei câteva *kadadim*[1] pentru ridicarea taberelor. Vom doborî nişte copaci şi vom ciopli o cruce aşa cum îţi va plăcea ţie.

Auzind aceasta, Ssali Ben Aqil se întoarse spre mine şi întrebă:

— Îmi dai voie, effendi, să dau o mână de ajutor?

— Cu plăcere, dar tu eşti un învăţător şi predicator al islamului. Se împacă, oare, cu această meserie împodobirea cu semnul creştinătăţii a unei Musallah a celor pe care voi îi numiţi păgâni şi care, din acest motiv, au fost ucişi aici de musulmani?

Oamenii din jurul nostru erau adepţi ai islamului şi totuşi el explică cu glas tare în faţa tuturor:

— Ne-ai spus că Semiluna ar fi o imitaţie a iataganului ucigaş, iar crucea ar fi închinată Dumnezeului iubirii, care, prin tine, ne-a salvat de la moarte. Înseamnă, cumva, o renunţare la islamism dacă, în semn de mulţumire pentru eliberarea din ghearele ursului, vreau să ajut la cioplirea

---

[1] Plural de la *kaddum* = secure.

lemnului şi confecţionarea crucii? Să te fac să-mi reproşezi că refuz să mulţumesc credinţei tale? Trebuie să fiu nedrept faţă de învăţătura ta numai pentru că-l caut pe mahdi? Ceartă-te cu mine despre credinţa ta însă nu mă împiedica să uşurez o vină care ar atârna greu pe umerii mei!

— Nu am de gând să te opresc să faci crucea, care reprezintă iubirea după care tânjeşti. Până acum ai fost supus greşelii, pentru că ţi-ai propus să fii un conducător. De îndată ce ajungi să recunoşti că tu însuţi ai nevoie să fii condus, ţi se va arăta, ca celor trei crai de la Răsărit, Steaua din *Bait Lahm*[1], pentru a-ţi arăta calea spre mahdi, care este unul, şi a cărui voce răsună şi astăzi în toată lumea: „Eu sunt calea, adevărul şi viaţa, şi nimeni nu vine la Tatăl, decât prin Mine!” Caută, deci, caută! Dar cine caută adevărul şi viaţa, nu poate s-o facă cu părtinire, pentru că atunci când nu vrei să-ţi găseşti un prieten în oraşul sau casa în care locuieşti, efortul este zadarnic.

— Effendi, voi căuta peste tot şi sunt convins că-l voi găsi pe mahdi aici, sau în altă parte, mai devreme, ori mai târziu. Acum însă am să vă ajut să îi veniţi de hac ursului. Ai avut grijă ca el să nu ne mănânce, în schimb numai noi ne vom înfrupta din el.

— Labele sunt pentru Kara Ben Nemsi şi pentru mine, interveni vicleanul Halef. Toată carnea de la ursoaică şi de la puii ei puteţi s-o păstraţi voi.

— Doar ficaţii nu, îi prevenii eu. Sunt otrăvitori la această rasă de urşi, şi trebuie aruncaţi.

Dezlegarăm crucea din labele ursoaicei, pe care o puserăm jos şi o jupuirăm, lucru destul de greu, pentru că nu mai era caldă. Blana o luă Şir Samurek. La fel procedarăm şi cu puii, blănurile lor luându-le Halef, pentru a le curăţa de resturile de carne, cu ajutorul câtorva kurzi, şi a le freca cu creierul urşilor. Între timp, Aqil şi fiul său merseră la apă să-şi cureţe

---

[1] Bethleem.

de miere hainele zdrenţuite.

După ce fu împărţită carnea urşilor, o fripseră şi începu ospăţul, în timpul căruia se legă — pentru vecie — prietenia dintre noi şi kelhuri. Ce înseamnă această vecie o ştiu foarte bine oamenii de stat de pretutindeni şi o ştiu şi kurzii.

Labele de urs ne-au plăcut foarte mult lui Halef şi mie. De carnea bătrânei „ursoaice a nemuririi" m-aş fi atins doar dacă-mi era cumplit de foame. Era de nedescris de tare şi de aţoasă şi precis avea gust de talpă, dar pentru kurzi părea a fi ceva deosebit de gustos. În orice caz, ne-au asigurat că n-au mai mâncat niciodată nişte atât de onorabile *lukmat eş şühret*[1]. Mândria de a se putea ospăta din carnea vestitei ursoaice se pare că le-a anihilat simţul gustului.

După ospăţ s-a confecţionat din lemn tare, durabil, o cruce uriaşă, care a fost apoi fixată pe zidul din faţă al Musallah, astfel că ar fi fost nevoie de forţa mai multor bărbaţi pentru a o desprinde de acolo. După ce terminară treaba, Ssali Ben Aqil întrebă:

— Effendi, în multele călătorii făcute de mine am cunoscut o sumedenie de obiceiuri ale europenilor. Ştiu că la ocazii, ca cea de astăzi, fac o sărbătoare de *takdâs*[2]. Nu crezi că ar fi potrivit să facem şi acum o asemenea takdâs?

Mă surprinse că el, un predicator al islamului, îmi propunea sfinţirea acestui simbol al creştinismului. Acceptai, însă trebuia să fiu foarte prevăzător. N-aveam voie să jignesc credinţa kurzilor şi trebuia să mă feresc de orice ar fi distrus sământa care s-a semănat astăzi în multe inimi. De aceea îmi alesei cu grijă cuvintele:

— Da, vom sfinţi crucea. Fie ca ea să stea ca simbol al iubirii şi înţelegerii, în aceşti munţi, care, până acum, n-au cunoscut decât ura şi vrajba. Sunteţi de acord cu asta?

Răspunsul răsună pe o sută de voci şi atunci continuai:

---

[1] Bucate renumite.

[2] Sfinţire.

— Dacă ştie cineva cântecul îndărătniciei al lui Fileh al Mafileh, să-mi fredoneze începutul!

Şeicul a fost cel care a dat tonul:

— *Gasa, nikma, bugda, thar*[1].

— Gata, ajunge atât! îl întrerupsei eu. Aceste patru cuvinte sunt suficiente pentru a înţelege ce nori întunecaţi au acoperit, secole de-a rândul, aceşti munţi şi aceste văi. Trebuie să fie împrăştiaţi de soarele iubirii şi binelui. Dacă ar avea cineva dintre voi vopsea, v-aş scrie pe cruce un alt *muwal*[2] mai frumos, care ar lumina inima oricărui om care ar trece pe aici şi l-ar citi. Atunci se auzi cineva strigând:

— Effendi, eu sunt *şabbar*[3]-ul tribului şi am mai multă culoare *nila*[4] la mine decât ai nevoie pentru a scrie ce vrei.

Asta-mi plăcu. Pensulă nu aveau, dar îmi făcui eu una, tăind o bucată de lemn tare, pe care o ascuţii bine la un capăt. Apoi luai doi kurzi care să urce cu mine până sus la cruce. Mă ridicai pe umerii lor, până ajunsei la braţul orizontal, şi scrisei cu caractere arabe ce-mi trecu atunci prin minte. În arabă, textul era mult mai scurt decât în germană, în care, încercând să păstrez rima, ar suna cam aşa:

Cu tine-n tot ce faci fie iubirea
Blândeţea-n veci să nu îţi părăseşti!
Şi Domnul dăruiască-ţi ocrotirea
Şi când munceşti şi când te odihneşti!

Când terminai şi Ssali Ben Aqil le citi celor care nu ştiau carte, izbucni un ropot de aplauze. Ţinui o scurtă cuvântare de sfinţire, le cerui ascultătorilor să-şi ridice mâinile şi spusei rugăciunea „Tatăl nostru”, la sfârşitul căreia se auzi Amen, un cuvânt care avea aceeaşi semnificaţie cu Amin al nostru.

---

[1] Pedeapsă, răsplată, ură, răzbunare.
[2] Cântec.
[3] Vopsitor.
[4] Indigo.

Doar Ssali Ben Aqil ştiu că, astfel, au încălcat grav preceptele islamului.

Se înţelege de la sine, că oamenii de pază care stătuseră jos, pe malul apei, îşi făcuseră de mult apariţia.

Înţelegerea dintre noi toţi era acum deplină, ca şi cum niciodată nu ne-am fi duşmănit. Hotărârăm să nu plecăm încă şi să rămânem toată ziua şi noaptea care urma aici, la Musallah el amwat, şi vă puteţi imagina că micul şi vorbăreţul meu Halef se folosi de acest prilej pentru a povesti despre faptele şi calităţile mele, fără a le omite pe ale sale.

Nici eu nu pierdui ocazia de-a stropi sămânţa abia presărată, Ssali Ben Aqil fiind un bun ascultător. Mă gândii la cuvintele Mântuitorului nostru către Petru: „De acum înainte vei prinde peşti!”, dar şi la cuvintele poetului[1]: „O, Doamne, ce bucurie mare trebuie să fie când salvezi un suflet!”

Povestii despre prezicerile din Vechiul Testament, despre naşterea lui Hristos, despre viaţa, moartea şi învierea Lui, despre învăţăturile Sale. N-am făcut-o stăruitor, cu scop de convertire, fapt ce ar fi dus la un rezultat opus intenţiilor mele. Mă ascultară în linişte, fără să mă întrerupă, la început doar cu atenţie, apoi cu uimire, până când Şir Samurek izbucni, în sfârşit, exprimând gândurile şi simţămintele tuturor:

— Dar effendi, până acum n-am auzit şi n-am ştiut nimic din toate acestea!

— Nici nu trebuie să-mi spui, pentru că această constatare am făcut-o când mulţi musulmani au nesocotit şi condamnat învăţătura lui Hristos, fără să cunoască nimic din ea. Nu este nesăbuinţă să judeci un lucru total necunoscut?

— Ai dreptate. Aşadar, Isa Ben Marryam a făcut într-adevăr toate minunile despre care ai povestit?

— Dar de ce nu se mai întâmplă minuni nici la noi, nici la

---

[1] Gellert, Christian Fürchtegott (1715—1769), poet şi prozator german (N. tr.).

voi?

— Se mai petrec şi acum.

— La voi?

— Şi la noi, şi la voi.

— Nu cred!

— Pentru că ţii ochii închişi. Trebuie să-i deschizi, aşa vei vedea peste tot minuni.

— Şi crezi că am trăit şi eu astfel de minuni?

— Da.

— *Mashallah!* Spune-mi una, măcar una, atunci te voi crede!

— Nu mi-e deloc greu s-o fac. Hagi Halef Omar v-a povestit mai înainte cum am tras cu urechea la ce vorbeaţi. Le-ai cerut războinicilor tăi să râdă de Ssali Ben Aqil. Ei au făcut întocmai şi apoi le-ai spus lui şi tatălui său: „Ştiţi cum gândesc oamenii deştepţi despre voi? Mâine, pe vremea asta, veţi auzi acelaşi râs din gura diavolilor din iad şi acesta vă va răsuna în urechi în vecii vecilor! Aşteptarea voastră este minciună, speranţa voastră este amăgire şi încrederea este înşelăciune. Nici Allah, nici profetul său nu se vor îndupleca, iar dacă, din teama de moarte, vă veţi întoarce spre Dumnezeul fals al păgânilor, care se numeşte Isa, Cerul se va îndepărta total de voi, iar Iadul se va bucura de prăbuşirea voastră!” Astea au fost cuvintele tale, şi vei recunoaşte că aşa ai spus!

— Da!

— Ţi s-a părut imposibil că s-ar putea întâmpla contrariul spuselor tale?

— Da, cu totul imposibil!

— Ei, ce a urmat? Bebbehii au fost eliberaţi şi ai căzut tu însuţi prizonier. Ceea ce credeai că e imposibil s-a întâmplat. Când însă ceva imposibil devine realitate, asta se numeşte minune. Te mai îndoieşti că există minuni?

— Nu ştiu ce să spun, effendi!

— Vezi prea bine, dar nu vrei să recunoşti. Şi, totuşi, pe

lângă această minune s-au mai petrecut altele, mult mai mari. Ssali Ben Aqil şi tatăl său, duşmanii voştri de moarte, stau acum lângă voi ca prieteni. Nici măcar nu au plătit *dijeh*, preţul sângelui. Dacă asta nu este minune, atunci chiar că nu există minuni!

Asta îl făcu pe Şir Samurek să sară în sus şi să strige:

— Acum ai nimerit, ai spus ce trebuia, effendi, m-ai învins încă o dată! Ceea ce s-a întâmplat n-am crezut până acum că s-ar fi putut. Da, se întâmplă minuni! Sunt convins de acest lucru. Dar voi aţi fost cei care le-aţi înfăptuit. Iubirea care vă îndrumă este cea care le-a realizat. În faţa ei s-a năruit întreaga operă a urii şi răzbunării noastre. Vrei să te întorci în ţara kurzilor, effendi?

— Asta o ştie doar Dumnezeu. Dacă el vrea, aşa va fi.

— *Inşhallah!* Vei fi primit atunci ca un frate şi prieten, căruia îi îndeplinim toate dorinţele. Acuma, însă, povesteşte-ne mai departe despre Isa, Crucificatul, şi cel doisprezece *hawarijun*[1] ai săi. Cum mâine te desparţi de noi, trebuie să profităm de puţinul timp cât mai eşti în mijlocul nostru.

Cu câtă plăcere dădui curs acestei rugăminţi! Căci urmăream un anumit scop. Am mai spus că kelhurii voiau să pornească o incursiune de jaf şi cotropire peste graniţă şi îmi propusei să-i fac să se răzgândească. Că nu aveam să dau cu bâta în baltă era de la sine înţeles.

Începui cu aluzii fine, presărate cu exemple din viaţa mea şi, în final, am obţinut ce am vrut, astfel că Şir Samurek mă întrebă ca de la sine:

— Dacă pornim la atac, vom face un păcat atât de mare pe care nu-l vom putea ispăşi niciodată. Nu crezi, effendi?

Făcui în aşa fel încât să creadă că el mi-a amintit de acest lucru şi-i răspunsei afirmativ. Acum, în el se dădea o dublă luptă: cu sine însuşi şi cu oamenii lui. Şi el şi ai lui erau obişnuiţi cu viaţa de tâlhari şi considerau jaful ca pe o faptă

---

[1] Apostoli.

cavalerească. Au recurs la incursiuni pentru a lua pradă. Să renunţe acum la pradă? Să se întoarcă acasă cu mâna goală şi să fie de batjocura altora? Mi-am asumat o sarcină grea, pentru că influenţa mea asupra acestor oameni, pe trei sferturi barbari, începuse abia astăzi. Era ceva prea nou şi fără putere pentru a le schimba vechile obiceiuri. Dar, tocmai pentru că nu le-am vorbit prea direct şi poruncitor, ci i-am făcut să se înfrunte şi am intervenit cu câte un cuvânt încurajator sau dezaprobator doar în momentele critice, a făcut să-mi ating, în cele din urmă, scopul: s-au hotărât să transforme incursiunea de jaf într-una de vânătoare, pentru a se întoarce a doua zi dimineaţă acasă.

Crezui că numai Halef mi-ar putea ghici intenţiile, mă înşelai însă, pentru că, într-un moment când nu se uita nimeni la noi, Ssali Ben Aqil mă luă de-o parte şi-mi spuse:

— Effendi, ţie ţi se pare totul posibil. Chiar şi acum ai obţinut ce-ai vrut, fără ca cineva să fi băgat de seamă. Poţi conduce pe oricine după voinţa ta. Dacă ai fi avut intenţii rele, ai fi fost un om deosebit de periculos. Lăudat fie Allah că tu năzuieşti numai spre bine!

Se făcuse foarte târziu când, în cele din urmă, ne duserăm la culcare. De aceea, ne trezirăm a doua zi mai târziu decât avusesem de gând şi, ca urmare, nu zăbovirăm prea mult. Am vrut să-i conducem pe kelhuri până la ieşirea din valea îngustă şi apoi să ne îndreptăm spre Khoi, ei urmându-şi drumul spre nord. Şir Samurek se urcă ultimul pe cal. Înainte, însă, îmi întinse banii furaţi de la hangiul Ali, spunându-mi:

— Effendi, ai fost foarte atent cu mine, necerându-mi până acum cei zece mii de piaştri. Aici sunt! Dându-ţi-i, am îndeplinit tot ce mi-ai cerut.

Porni în urma oamenilor lui. În spatele lui erau Malkoegund cu oamenii din Khoi, care şi-au primit toţi ce le aparţinea. Eu mersei cu Halef, încă o dată, la Musallah, pentru a ne ruga. Cei doi bebbehi veniră cu noi. Când

încălecarăm şi noi pentru a ne alătura kelhurilor, Ssali Ben Aqil arătă spre capelă.

— Acesta este locul unde ne-am cufundat în moarte, când ai venit şi ne-ai dat o viaţă nouă. Dar nu ne-ai adus doar viaţa, ci şi lumina iubirii, care ne va lumina de acum încolo. Din păcate, curând, va trebui să ne despărţim, pentru că nu avem acelaşi drum cu kelhurii; inimile noastre, însă, sunt pline de mulţumire. Dacă Allah îmi îndeplineşte dorinţa, te voi mai întâlni şi atunci vei afla dacă mai sunt în căutarea lui mahdi, ori dacă mi-a răsărit cealaltă stea, despre care mi-ai vorbit. Allah să te binecuvânteze pe mai departe, aşa cum a făcut-o şi până acum!

Îi conduserăm pe kelhuri jos, în vale, şi merserăm împreună cu ei şi cu bebbehii până acolo unde râul ieşea din munţi. Acolo ne despărţirăm după obiceiul oriental, cu un potop de cuvinte, care, de obicei, sunt doar poleială. De data aceasta, expresiile plastice erau prieteneşti şi sincere. Când ramaserăm singuri cu oamenii din Khoi, Halef îşi duse mâna la faţă şi spuse:

— Effendi, despărţirea este un lucru care ar trebui desfiinţat, pentru că răscoleşte străfundurile sufletului ca un titirez şi ne umple ochii de lacrimi. Din fericire, ne găsim alinarea la gândul că nu doar i-am învins pe duşmani, ci ni i-am făcut prieteni şi că mie mi-au revenit blănurile celor trei pui de urs, care ne vor face şi mai vestiţi. Acum mă simt mult mai bine şi mai important decât atunci când am fost aruncat de tulumba din Khoi în culcuşul neaşteptat, oferit de ramurile unui arbore. Fie ca această pompă de apă să fie posedată de toate spiritele rele şi să nu mai găsească tihnă, nici noapte, nici zi!

Însoţitorii noştri îşi dădeau toată silinţa să ne asigure de mulţumirea şi prietenia lor, totuşi furăm mai reţinuţi, pentru că nici cel mai răsărit dintre ei, Malkoe-gund, a cărui isteţime, după spusele hangiului, o depăşea cu mult pe a noastră, nu

avea nimic care să ne atragă. Aşadar, nu mai am ce povesti despre acest drum spre casă, decât că nu s-a mai întâmplat nimic important şi că am ajuns cu bine în Khoi.

Stârnirăm atenţia locuitorilor, toţi veneau buluc spre noi, Halef găsind o nouă ocazie bună pentru a demonstra că are harul povestirii. Ce fericit fu Ali când îi dădui banii! Şi nevasta lui ne mulţumi şi-mi spuse şoptit, cu lacrimi în ochi, că bărbatul ei a promis ferm să nu mai cadă pradă viciilor.

Ramaserăm încă cinci zile în cătunul ai cărui locuitori ne copleşiră cu dovezi de gânduri prieteneşti. În afară de unul, şi anume, spiţerul. Ne făcu hoţi de cai şi voia să ne vadă pedepsiţi, însă nu i se acceptă plângerea. Atunci veni la han să ne ceară despăgubire. Halef se arătă dispus să-i plătească oricât de mult, dar cu biciul. Din acel moment ne lăsă în pace şi nu-l mai văzurăm până când plecarăm din Khoi. Stătea pe marginea drumului aruncându-ne priviri furioase, care însă nu ne stricară buna dispoziţie.

4. Ultima vânătoare de sclavi

Ne aflam din nou în inima unei păduri care cobora până aproape la malul Nilului, de care era despărţită numai printr-o fâşie îngustă de păpuriş. Căldura care domnea în pădure ar fi fost greu de îndurat, dacă n-ar fi fost puţină răcoare, pe care o aducea apa ce curgea prin apropiere.

Mă veţi întreba, probabil, cum de am ajuns de la atâta depărtare tocmai la locul acela denumit Bahr el Abiad.

Împăcarea între mine şi reissul effendina fusese sinceră din partea mea, dar nu şi dintr-a lui. Deşi mă trudeam pe cât îmi stătea în putinţă să fac să se creadă contrariul, totuşi se răspândise, printre oamenii săi şi cunoscuţii noştri, părerea că numai mie mi se datorează succesele de până acum, că el face adesea greşeli, pe când eu nu, şi că, atunci când el nu mai ştie încotro s-o ia, eu găsesc întotdeauna mijlocul ca să ies din încurcătură, ba chiar să înlătur o primejdie; şi mai era şi asprimea lui, care îndepărta pe toţi de el, pe când blândeţea mea câştiga prietenia tuturor.

Fireşte că zvonurile acestea ajunseseră şi la urechile lui, dar cum n-avea nici un motiv să se agaţe de mine, tăcea şi înghiţea. Era însă din ce în ce mai rece şi urmărea cu pizmă fiecare pas, fiecare cuvânt al meu. Căutam deci să mă ţin cât mai retras şi să fiu cu mai multă băgare de seamă la ce se petrecea în jurul meu; făceam încă parte din expediţie, căci de gonit nu putea să mă gonească în pustiul acela sălbatic, dar nu-mi vorbea decât atunci când era neapărat nevoie şi mă făcea să simt, ori de câte ori se ivea prilejul, că el e domnul şi stăpânul. Dacă înainte fusesem sfetnicul şi

prietenul său, acum ajunsesem a cincea roată la car — cum se zice.

Purtarea aceasta a lui mă hotărî să-l las în plata Domnului îndată ce voi ajunge la Faşoda. Spre nenorocul meu, aflasem însă că în oraş şi împrejurimi bântuia tifosul şi că până peste o lună nici gând să treacă ori să pornească vreo corabie de acolo.

Reissul effendina rămase numai două zile în port, apoi ridică ancora şi porni mai departe, de frica molimei. Îmi dădu destul de lămurit să înţeleg că mi-ar prii acum mai bine la Faşoda decât pe bordul vasului său, dar m-am făcut că nu pricep, deşi îmi venea foarte greu să îndur mojiciile lui.

Faptul îl îndârji şi mai mult, mai ales că avea un nou motiv — după cum credea el — să mă pizmuiască. Aflasem la Faşoda că, în lipsa noastră, vânătorii de sclavi se obrăzniciseră, deoarece „Vulturul” reissului effendina nu se arătase de mult timp pe Nil, ceea ce dăduse iar curaj negustorilor de sclavi. Chiar dacă în vremea din urmă nu se făcuse nici o vânătoare, erau încă destule locuri tăinuite unde era ascunsă „marfa”, pe care o treceau apoi pe furiş peste Nil şi de acolo mai departe. Mai cu seamă ţinutul dintre Kaka şi Kuek era cât se poate de prielnic acestui scop. Reissul effendina se hotărî deci să se aţină pe acolo, cu gândul să dea de urmele vânătorilor de sclavi sau să pună mâna pe vreun transport de „marfă”.

În ce mă priveşte eram sigur că sunt numai zvonuri, dar m-am ferit să-mi spun părerea, cu atât mai mult cu cât nu eram întrebat.

Kaka, cu colibele risipite pe stepa aproape stearpă, fără tufe sau cu rarii ei copaci, nu era prielnică pentru ascunzişurile negustorilor de sclavi, iar sărăcăciosul sat de şilluci, Kuek, de asemenea, iar între amândouă satele nu exista nici un vad. E drept că de la Kaka porneşte o şosea pentru caravane, care duce în ţinutul locuit de populaţia

bagara, care trece pe lângă djebelul Kedaro spre Tagala. Acesta a fost dintotdeauna drumul principal al negustorilor de sclavi şi nu era de mirare să fi fost folosit şi acum de ei. Reissul effendina era încredinţat de asta, pe când eu bănuiam că vadul de trecere e cu mult mai jos, deoarece s-ar fi făcut un ocol prea mare şi e ştiut că mulţi sclavi pier pe drum şi paguba e simţitoare pentru negustori.

Acum, când reissul effendina se afla iar în goană după vânătorii de sclavi, sigur că va pune mâna pe ei, se gândi că aş putea să-mi câştig şi de data asta meritul de a fi eu, nu el, eroul; pizma lui spori şi socoti cam ce ar putea să facă să se scape de tot de mine. Îmi spuse, zâmbind viclean, că vrea să-mi dea o însărcinare prin care dovedeşte şi mai mult încrederea pe care o are în mine. E convins că insula Matenieh e locul de care se slujesc negustorii de sclavi ca trecere pe malul celălalt al râului. Eu să mă duc în recunoaştere şi să rămân acolo până ce va veni şi el cu „Vulturul” său. Se bizuia pe experienţa şi inteligenţa mea să-i pot da informaţii preţioase.

Am înţeles îndată ce urmăreşte, dar am primit propunerea numaidecât, deşi ştiam tot atât de bine ca şi el că la Matenieh nu voi găsi nici urmă de negustori de sclavi. Bănuiam însă în sinea mea că între Kuek şi insulă trebuie să fie pe undeva vadul. Eram hotărât să mă slujesc de prilej ca să cercetez malul în josul apei, până la o mare depărtare. Fireşte că lui nu i-am spus nimic despre planul meu.

Fu foarte mirat, dar şi bucuros, de faptul că am primit atât de repede propunerea şi, în bucuria lui, îmi îngădui să-mi aleg singur oamenii care aveau să mă însoţească. În portul din Kaka fusese lăsată o corabie, în trecere pe acolo, o barcă mare cu patru lopeţi, pe care am ochit-o, rugându-l pe reissul effendina să rechiziţioneze barca şi să mă remorcheze până la Kuek. Ajunşi acolo am ales patru soldaţi voinici, pe care îi ştiam credincioşi mie, am încărcat barca, cât s-a putut, cu

merinde şi alte lucruri de trebuinţă şi i-am spus lui Ben Nil că îi dau voie să mă însoţească la drum, deoarece barca era destul de încăpătoare pentru şase inşi şi avea şi pânze.

Am pornit deci vesel la drum, deşi ştiam că era un surghiun, care însă eram sigur că nu va ţine mult. Ben Nil părea şi el bucuros, căci îmi zise după ce ne îndepărtarăm:

— Effendi, ştiu eu bine că reissul a căutat să scape de tine. Faima ta îl stânjeneşte şi nu mai vrea să-ţi datoreze nimic. Eu însă cred că o să fie tocmai dimpotrivă.

— Ce te face să crezi?

— Fiindcă prea te văd vesel şi prea ai primit cu bucurie să pleci. Te cunosc eu. Când faci tu mutra asta, ori eşti foarte mulţumit în sufletul tău, ori pui la cale vreo năzbâtie care o să ne bucure şi pe noi.

Cei patru soldaţi păreau şi ei cât se poate de fericiţi că îi alesesem pentru expediţia mea. Mai scăpau niţel de disciplina asta a milităriei şi nădăjduiau că întreprinderea noastră va avea un altfel de sfârşit decât se aştepta reissul effendina. Dacă izbuteam, partea lor din prada de război va fi cu mult mai mare decât ar trebui să fie când s-ar împărţi între mai mulţi. Eram numai şase inşi şi ştiau că, în ce mă priveşte, nu luam niciodată nimic din ea.

Eu stăteam la cârmă, Ben Nil la proră, iar soldaţii se întinseseră în fundul bărcii, la odihnă, căci vântul ne era prielnic şi, cu pânza întinsă, nu era nevoie de vâsle.

Porniserăm de la Kuek după prânz şi, fiindcă nu era nici un vad prin apropiere, n-am găsit de cuviinţă să caut urme de-ale negustorilor de sclavi. Munca aceasta avea să înceapă abia a doua zi dimineaţa. Merserăm până seara şi până târziu în noapte, pe Nil. Pe urmă fluviul făcu un cot şi, fiindcă vântul încetă şi ar fi trebuit să ne slujim de lopeţi, am preferat să tragem la mal, am legat barca de un copac şi ne-am culcat. Unul trebuia să rămână însă de veghe, ca să nu lase să se stingă focul, din pricina ţânţarilor care roiau în jurul nostru.

Când ne urmarăm drumul a doua zi dimineaţă, am găsit că sosise timpul să dăm o deosebită atenţie malurilor, în vederea ivirii vreunui vad pe undeva, ceea ce nu era lesne, fluviul fiind foarte lat prin părţile acelea.

Se apropia după-amiaza, când ajunserăm la un loc unde Nilul se despărţea în mai multe braţe, între care se vedeau mici bancuri de pământ. Numai aici puteau fi vadurile. Nici un crocodil nu se zărea pe aceste insuliţe şi apa era atât de îngustă, încât o puteai străbate lesne înot.

Ne opream la fiecare din aceste bancuri, ca să le cercetăm de aproape. Erau toate acoperite cu *omm-sufah* şi tufe, care cresc foarte repede şi ne acopereau urmele. Dar, pe bancul cel mai apropiat de malul stâng, dădurăm de un jug pe jumătate acoperit de buruieni. Cum ajunsese acolo jugul ce se pune prizonierilor de gât?

Probabil că trecuse un transport de sclavi pe acolo. Vâslirăm până la mal, ca să cercetez mai bine.

Ambacul sau ambatşul e o plantă care creşte foarte repede pe timpul inundaţiilor şi capătă o înălţime de câţiva metri deasupra apei, dar se usucă îndată ce s-a retras apa. Lemnul e poros, totuşi destul de trainic şi uşor şi se întrebuinţează ca material pentru plute. O plută pe care pot încăpea trei persoane şi poate fi dusă lesne în spinare de un singur om.

Cea mai mare parte a acestor tufe de ambac se şi uscase. La oarecare distanţă de mal, am dat peste o provizie de lemn de ambac. Nu puteau fi îngrămădite acolo decât de o mână omenească. Cu ce scop? Probabil ca să poată face din ele plute pentru cei ce nu puteau trece înot braţul fluviului.

Găsiserăm deci un vad. Avea să ne slujească oare la ceva descoperirea aceasta? Cine ştie cât trecuse de la folosirea lor şi cât va mai trece până vor fi iarăşi folosite. Dar cum n-aveam nici o grabă, mi-am propus să cercetez mai cu de-amănuntul locul. Pentru aceasta se cerea mai întâi să ascundem bine barca. Se putea întâmpla să vină cineva şi s-o

vadă.

O luarăm deci la vale pe apă, până dădurăm de un fel de umbrar de frunze, sub care ne oprirăm şi traserăm barca pe mal. I-am lăsat pe soldaţi s-o păzească şi eu cu Ben Nil am pornit pe jos la vad. O ţinurăm pe dreapta şi urcarăm râpa înaltă a malului, ca să vedem dacă nu se zăreşte din deal vreo ieşire din vad. Din ce ne îndepărtam de mal, din ce se rărea pădurea atât de deasă până atunci. Sus, în vârful râpei, copacii nu-şi mai împreunau crengile, ci rămânea o distanţă bunişoară între ei. Cotirăm apoi la stânga, pentru a veni înapoia vadului.

Mai puţin din prevedere, cât din deprinderea pe care o căpătasem în lungul anilor mei de hoinăreală, mă uitam cu băgare de seamă printre copaci, să prind de veste la timp dacă s-ar ivi cineva. Şi poate că n-aş fi observat nimic, dacă nu mi-ar fi atras atenţia Ben Nil asupra unui lucru. Zărise la oarecare depărtare nişte grămăjoară de iarbă, smulsă din pământ. Ne duserăm la ele. Abia mi-am aruncat ochii la iarbă şi am văzut urme de paşi. L-am apucat pe Ben Nil şi am luat-o la fugă îndărăt, de unde venisem. Când furăm iar la barcă, el mă întrebă uluit:

— Dar ce te-a apucat, effendi? Grămăjoarele alea de iarbă sunt pricina?

— Da.

— De ce?

— Unde se află iarba asta smulsă trebuie să fie şi oameni prin apropiere.

— Nu se poate s-o fi smuls nişte dobitoace?

— În cazul de faţă, nu. Firele astea de iarbă sunt foarte lungi şi trainice şi slujesc la legatul plutelor. Se cunoaşte că erau tăiate ori smulse de curând, semn că sunt oameni pe aproape, care adună iarba să-şi facă plute.

— *Mashallah!* Atunci de ce au lăsat-o acolo?

— Ca să adune mai multă. Lasă grămăjoarele pe loc, pe

urmă le strâng într-o căpiţă şi o cară unde au nevoie.

— Oare ne-or fi zărit?

— Nu ştiu. Cred însă că nu. S-aşteptăm puţin, să vedem dacă s-au luat după noi. Dacă nu, ne furişăm până la vad, unde tot trebuie să ne ducem.

Trecuseră zece minute şi, văzând că nu vine nimeni, pornirăm tiptil spre mal, la locul pe care îl ochiserăm înainte, sub umbrarul de crengi dese, care formau o perdea, de unde puteam zări grămada de beţe de ambac. Nu era nimeni acolo. Ne târârăm mai departe şi ne ghemuirăm la pământ, aşteptând cele ce aveau să urmeze.

Aerul înăbuşitor care domnea aici ne îmbrobona fruntea de sudoare, iar gângăniile nu ne dădeau pace. Nu trebuia însă să facem vreo mişcare, căci cel mai uşor zgomot ne putea da de gol. În sfârşit, zărirăm apropiindu-se de grămada de ambac, care nu era decât la câţiva paşi de noi, doi inşi ce duceau pe braţe grămezi de iarbă, pe care le puseră pe malul apei, apoi aduseră şi beţele de ambac. Oamenii nu erau nici dinkaşi, nici şilluci; după trăsăturile chipului lor şi după îmbrăcăminte, păreau să facă parte din triburile arabe de pe Nilul Alb.

— Îşi fac plute ca să treacă dincolo, mi-a şoptit Ben Nil. Or mai fi şi alţii cu ei?

— Nu prea cred, i-am răspuns eu, în şoaptă.

— Să fie negustori de sclavi?

— Deocamdată nu pot să ştiu. În orice caz, nu e lucru curat cu ei. Chiar dacă se îndeletnicesc cu meseria asta, sunt slugile unui negustor de sclavi, şi nu stăpâni.

— După culoarea feţei nu par să fie nici kababişi, nici bagara. Să ne arătăm?

— Nu încă. Să-i auzim mai întâi ce vorbesc.

Cei doi se apucară de lucru în tăcere. Când pluta fu aproape gata, unul din ei se uită la cer, cunoscând după soare cam ce ceas să fie, aruncă băţul din mână şi zise:

— E vremea rugăciunii. Mai întâi vine Allah apoi profetul şi

la urmă omul cu munca lui. Vrei să spui tu rugăciunea şi eu s-o îngân după tine?

— Nu, spune-o tu şi eu o să repet cuvintele.

— Atunci să ne rugăm împotriva necredincioşilor, după cum scrie la lege.

Se întoarse fără să îngenuncheze, cu faţa la răsărit, adică spre Mecca, îşi împreună mâinile şi începu:

— Caut adăpost la Allah ca să mă păzească de Satana, în numele Domnului Dumnezeu, milostivul şi îndurătorul. O, Allah! Sprijină islamul şi înalţă cuvântul dreptăţii şi al credinţei! O, stăpâne al tuturor făpturilor de pe pământ, o, Allah! Stârpeşte pe necredincios şi pe defăimător, vrăjmaşul tău şi al credinţei tale! O, Allah, fă-le copiii orfani; nimiceşte-le acoperământul; fă-le pasul să şovăie şi dă pradă neamurile, nevestele, copiii, fraţii, prietenii şi avutul lor musulmanilor! O, Allah, tu eşti Domnul şi Stăpânul tuturor vietăţilor de pe pământ!

Ca un adevărat musulman trebuia să spună acum rugăciunea, *„abluţiunii”*[1]. Se apropie deci de malul apei, îşi suflecă mânecile până peste cot şi adăugă:

— Vreau să îndeplinesc ritualul, ca să mă rog apoi cum se cuvine.

Se lăsă în genunchi, vârî mâinile în apă şi le spălă de trei ori, zicând în acelaşi timp:

— În numele Domnului Dumnezeu, atotmilostivul şi îndurătorul! Laudă ţie, Allah, care ai lăsat apa pentru curăţirea trupului şi islamul pentru luminarea şi îndrumarea spre grădinile Tale, lăcaş de bucurie şi spre acoperământul Tău, unde sălăşluieşte pacea şi înţelegerea!

După aceea sorbi apa din mâna făcută căuş, îşi clăti de trei ori gura, apoi urmă:

— O, Allah, ajută-mă să pot citi cartea Ta sfântă, ca să-mi îndrepte gândul spre Tine, să-ţi pot mulţumi şi să Te pot sluji

[1] Spălare rituală pe corp sau pe o parte a corpului.

cum se cuvine.

Trase apoi de trei ori apă pe nări, o înghiţi şi strigă:

— O, Allah, îngăduie-mi să simt mireasma raiului şi să mă bucur de ea, iar nu mirosul focului din iad!

Se spălă după aceea de trei ori pe faţă cu amândouă mâinile şi încheie:

— O, Allah, albeşte-mi chipul cu lumina Ta în ziua de apoi, căci Tu vei albi pe aleşii Tăi, şi nu mi-o înnegri în ziua când vei înnegri chipurile vrăjmaşilor Tăi!

Aceste ultime cuvinte atestă credinţa pe care o au musulmanii că, în ziua de apoi, cei buni se vor scula cu faţa albă, iar cei răi cu ea neagră. De aceea ei zic că chipul omului e alb când e bun şi negru când are un renume rău. „Înnegriţi-ar Allah faţa!” e un blestem care se aude foarte des la ei.

După ce se spălă pe obraz, necunoscutul îşi spălă de trei ori braţul drept de la cot în jos, turnându-şi apa din palma stângă, zicând:

— O, Allah, învăluie-mă cu îndurarea Ta şi revarsă-ţi binecuvântarea asupra capului meu. Apără-mă la umbra baldachinului Tău, în ziua când altă umbră nu va mai fi decât la umbra lui.

Îşi atinse apoi ceafa cu degetele ude şi zise:

— O, Allah, apără-mi grumazul de foc, fereşte-mă de lanţurile, cătuşele şi legăturile diavolului!

La umbră, îşi spălă picioarele până la glezne şi se rugă mai departe:

— O, Allah, fă ca piciorul meu să păşească fără să şovăie peste Es Ssiret, puntea morţii, în ziua când picioarele alunecă pe ea. O, Allah, dă-mi spor la muncă, iartă greşelile mele şi binecuvântează tot lucrul ce iese din mana mea! O, Tu, Atotputernicule, o, Tu, iertătorule, milostivule printre milostivi!

Purificarea era gata. Omul se ridică de jos şi strigă, uitându-se întâi spre cer, apoi spre pământ:

— Desăvârşirea Ta, o, Allah, o proslăvesc cu laudele mele! Mărturisesc că nu e alt Dumnezeu afară de Tine. Tu n-ai asemănare. Iertarea Ta o cer şi mă întorc cu căinţă spre Tine.

Mărturisesc că nu e decât un singur Dumnezeu, şi că Mohammed e sluga şi trimisul lui pe pământ!

Această „purificare” — adică curăţirea trupului — trebuie s-o facă musulmanul de cinci ori pe zi. Dacă e călător prin pustiu şi nu are apă la îndemână, se spală cu nisip sau ţărână.

Apoi străinul îşi întinse basmaua pe jos în loc de *seggadeh*[1], îngenunche cu faţa spre Mecca şi începu, cu glas tare:

— Dumnezeu e foarte mare, Dumnezeu e foarte mare, Dumnezeu e foarte mare. Mărturisesc că nu e alt Dumnezeu decât Dumnezeu; mărturisesc că Mohammed e trimisul lui Dumnezeu pe pământ. Veniţi la rugăciune; veniţi la mântuire! Dumnezeu e foarte mare; nu e alt Dumnezeu decât Dumnezeu!

Urmă apoi adevărata rugăciune, care e foarte lungă şi este însoţită de diferite mişcări ale corpului. Fiecare cuvânt era repetat de celălalt cu glas scăzut şi fiecare mişcare de asemenea.

Când sfârşiră, se legară iar cu basmalele la cap şi se apucară din nou de întocmit plute. Acum nu mai tăceau ca adineauri, ci începură o convorbire pe care am ascultat-o cu multă luare-aminte. Se credeau cu desăvârşire singuri în tot cuprinsul acela îndepărtat şi nu se gândeau să-şi domolească glasul.

Auzii deodată pronunţându-se numele lui Ibn Asl. Mi-am încordat auzul.

— De s-ar întoarce mai curând la ai săi! oftă unul dintre ei. Era un om aspru şi pedepsea cu moartea orice greşeală, dar sub stăpânirea lui eram cel puţin oameni liberi, care nu ne temeam nici de dracul şi nici de reissul effendina. Dar acum

---

[1] Covoraş pentru rugăciune.

ce suntem? Nişte slugi, a căror simbrie intră în buzunarele altora şi care trebuie sa facă pe ştafetele ca să nu moară de foame. Fir-ar afurisiţi cei care au făcut legea asta nouă. Auzi, că e păcat şi nelegiuire să vânezi sclavi!

— Păi să vezi tu: asta a fost născocită de câinii de creştini, ca să prindă pe paşă în laţ, adăugă celălalt. Şi adică, ne sileşte cineva să ascultăm de ei?

— Nicidecum. Ce ne pasă nouă de paşă, care se supune necredincioşilor! Noi suntem fii ai islamului şi avem trebuinţă de sclavi. Oare nu propovăduieşte şi *murabitul*[1] ăsta nou din Aba în gura mare că Allah a poruncit ca toţi necredincioşii, fie ei negri ori albi, să fie robii drept-credincioşilor?

— Aşa e. Allah pogoară în fiecare noapte pe pământ ca să insufle cuvintele astea. N-a mai fost de când cu Mohammed, nici un alt profet care să se asemene cu ăsta de acum. Dacă a primit poruncă de la Allah să desfăşoare flamura sfântă, are s-o poarte peste tot cuprinsul pământului şi mii şi milioane de sclavi au să fie ai noştri.

Nu pricepeam vorbele străinului. Murabitul din Aba! Cine să fie acest nou sfânt? Aba e o insulă a Nilului Alb, asta o ştiam eu, dar n-auzisem încă de vreun sfânt care ar locui acolo. Zicea că sfântul e „nou”; să fi apărut de când lipsisem noi din ţinutul Nilului şi cu treieram partea de răsărit a ţării? Flamura, steagul sfânt! Atunci se dădea pesemne drept mult aşteptatul mahdiu. Mi-a venit în minte fără să vreau Ssali Ben Aqil, care-l căuta pe mahdiu, şi în acelaşi timp fachirul fachirilor, pe care îl întâlnisem o dată la fântâna din Chala şi pe care îl scăpasem din ghearele leului. Zicea că el este mahdiul, dar nu luasem în seamă laudele lui. Parcă spunea că-l cheamă Mohammed Ahmed şi, drept mulţumire că-l salvasem de la moarte, vroia să ne dea pe mâna lui Ibn Asl, pentru care fapt fusese legat din porunca reissului effendina şi bătut la tălpi. El să fie sfântul din Aba?

---

[1] Sfântul.

N-aveam acum timp şi răgaz să cercetez chestia asta neînsemnată, căci deocamdată erau altele mai importante care mă preocupau. Cei doi arabi vorbiseră despre lucruri pe care ar fi trebuit să le tăinuiască, se credeau însă singuri şi n-aveau de cine se feri.

Am aflat astfel că fuseseră trimişi de un negustor din Takoba la alt negustor din Omm Karn, cu un răspuns. Negustorul, din Takoba vroia să expedieze un transport de şaizeci de sclavi la vad — unde ne aflam noi acum — iar celălalt să ia peste trei zile transportul în primire, în schimbul plăţii pe care avea s-o primească pe loc. De aici, sclavii apucau pe drumul caravanelor, spre Tana-Karkoger.

Ben Nil, care auzise ca şi mine tot ce vorbeau ei, mă atinse cu cotul şi-mi şopti:

— O facem, effendi?

— Ce?

— Să punem mâna pe ăştia doi.

— Nu.

— Nu vrei să-i scăpăm pe bieţii sclavi?

— Ba da.

— Păi atunci nu trebuie să i lăsăm să plece.

— Dimpotrivă.

— Nu te înţeleg, effendi.

— Destul că mă înţeleg eu. Uite-i, au isprăvit.

Pluta era gata. Făcură apoi din crengi groase nişte lopeţi, împinseră pluta pe apă şi vâsliră spre insula cea mai apropiată. Luară pluta-n spinare, străbătură insula şi dădură iar drumul plutei pe apă, de partea cealaltă. Îi văzurăm trecând astfel, de la insulă la insulă, până la malul opus al Nilului şi pierind apoi din ochii noştri.

— S-au dus, effendi! Şi ce lesne am fi putut pune mana pe ei! se tânguia Ben Nil.

— Lasă că nu ne scapă, fii tu pe pace, l-am mângâiat eu.

— Adică îi prindem la întoarcere?

— Da.

— Hm! Nu te supăra dacă îţi voi spune şi eu o vorbă, cu tot respectul pe care ţi-l datorez. Nu se întorc ei singuri, ci cu ceilalţi, care vin să ia sclavii în primire. Până atunci sosesc şi oamenii din Takoba. Pentru un astfel de transport se cer cel puţin cincisprezece inşi. Cincisprezece şi cu cincisprezece fac treizeci. Putem să-i biruim noi? Trebuie să cerem ajutor de la reissul effendina.

— Pentru nimic în lume!

— Cum? Suntem doar o mână de oameni, adică şase cu soldaţii. S-ar putea să izbutim?

— Da.

— Allah! Pui tu iar vreun vicleşug la cale. Te văd eu după faţă. Nu cumva am dat dovadă că sunt un prost?

— Defel. Eşti prevăzător, atâta tot. Nu crezi că vom putea birui noi şase, treizeci de inşi?

— De, ştiu şi eu ce să zic? Cu tine orice e cu putinţă.

— Cincisprezece pe malul ăsta, cincisprezece pe celălalt. Prindem întâi pe unii, pe urmă pe ceilalţi. Şi chiar dacă nu-i putem împiedica să se adune la un loc, găsim noi un mijloc să-i biruim. N-aş fi defel bucuros să-i cer reissului effendina şi alţi soldaţi. Am putea câştiga numai noi premiul, fără ei.

— Ai dreptate, foarte multă dreptate, effendi. Eu însă cred că era mai bine să nu-i lăsăm pe ăia doi să plece. N aveam decât să pândim aici transportul care soseşte din Takoba şi isprăveam repede cu oamenii care îi însoţesc. Ce nevoie ar fi să mai luptăm şi cu oamenii lui Omm Karn!

— Părerea mea e că nu va fi nevoie de nici o luptă şi tocmai de aceştia din urmă avem noi trebuinţă, din pricina banilor. Cei ce vin să ia în primire aici la vad transportul, dau în schimb bani sau mărfuri. Luăm de la unii banii şi de la ceilalţi mărfurile. Pe calea asta îşi primesc şi unii şi alţii pedeapsa, plata noastră e mai mare şi reissul effendina va trebui să recunoască pe urmă că nu e spre binele lui să ne

expediezе unde are el poftă.

Ben Nil se bătu cu palma peste frunte şi strigă încântat:

— Effendi, asta e ceva minunat! Dacă planul tău izbuteşte — şi nu poate să nu izbutească — m-aleg şi eu cu ceva. Dar nu mă bucur numai pentru câştig, crede-mă. Vreau să vadă reissul că noi am făcut ceva, pe când el a rămas cu buzele umflate. Dacă e om cinstit, nu se poate să nu recunoască, măcar în sinea lui, că a făcut o nedreptate faţă de tine. Da, effendi, să-i arătăm noi lui cu cine are de-a face. Să punem mâna pe afurisiţii ăia de negustori de sclavi şi să-i ducem peşcheş emirului.

Ne întoarserăm la barcă, unde-i lăsaserăm pe soldaţi să ne aştepte. Ben Nil le istorisi ce aflaserăm şi, când auziră de intenţia mea, fură foarte entuziasmaţi şi mă asigurară că s-ar duce şi în foc cu mine. Le-am spus că deocamdată n-am nici un plan hotărât, deoarece trebuia mai întâi să cercetez şi malul celălalt, pe unde vor veni oamenii din Omm Karn. Mă zoreau să trecem îndată fluviul, ca să nu pierdem timpul degeaba; nu era însă nici o grabă, căci predarea sclavilor urma să se facă abia a treia zi. Deocamdată era de-ajuns să cunosc malul celălalt, lucru pe care nu trebuia să-l amân pentru mâine, ca să nu se şteargă urmele lăsate de cei doi plutaşi.

Vroiam să-l iau numai pe Ben Nil cu mine, dar soldaţii atât se rugară să-i iau şi pe ei, că le-am făcut hatârul. Unul trebuia, fireşte, să rămână la barcă. Traseră la sorţi, pe urmă urcarăm cu toţii râpa malului şi o luarăm drept înainte, pe marginea pădurii.

Trebuia să cercetăm urmele plutaşilor, ca să-mi dau seama dacă aveau hotărâtă dinainte calea pe care plănuiau s-o urmeze sau lucrau după capul lor. Descoperirăm repede urmele; duceau în linie dreaptă de la Nil în direcţia stepei. Ne luarăm după ele şi, după vreo jumătate de ceas ieşirăm la o întindere stearpă, fără tufe şi fără fir de iarbă. Nu era uşor să

desluşeşti urmele, totuşi am izbutit să nu le pierd din ochi. Mai mult încă: ici, colo am dat de grămezi de bălegar, rămas de la cămilele caravanelor. În pustiu şi în stepă bălegarul e adunat cu grijă, căci e singurul-combustibil şi e folosit la aprinderea focului.

Pe înserate ne întoarserăm la barcă. Luna răsărise, dar nu lumina încă de-ajuns. Ne îndepărtarăm o bună bucată de apă, din pricina ţânţarilor, dar nu făcurăm foc, ca să nu lăsăm urme, care ne-ar fi putut da de gol mai târziu. Dar şi aşa, ţânţarii nu ne lăsau în pace; noroc că aveam plase cu noi. Ne înfăşurarăm bine în ele şi adormirăm.

A doua zi dimineaţă trecurăm pe malul celălalt, ca să-l cercetăm mai de aproape. Acolo vegetaţia se întindea mult mai adânc pe uscat şi curând dădurăm de semne care dovedeau că ne aflăm pe drumul caravanelor. Ba găsirăm chiar locul care răspundea la malul fluviului. Negustorii crezuseră că nu-i nevoie să se ferească, ştiind că pe acolo treceau numai ei.

Vâslirăm mai departe, până găsirăm un bun ascunziş pentru barcă, fiindcă nu o puteam lăsa prea departe de vad. Ramaserăm şi noi acolo peste noapte. A treia noapte trebuia să ne-o petrecem cât mai aproape de vad, deoarece se putea întâmpla ca transportul să sosească înainte de ziua hotărâtă. Aşa se şi întâmplă. Tocmai ajunseserăm la marginea pădurii de unde începea stepa, când desluşirăm în zare nişte puncte şi mici şi mari, negre, care înaintau spre fluviu. Cele mari erau cămilele cu călăreţii lor, iar cele mici sclavii, care mergeau pe jos. Caravana urma exact drumul pe care îl străbătuseră cei doi trimişi ai negustorilor. Avusesem fireşte prevederea să ne ţinem cât mai departe, ca să nu ni se desluşească urma.

Abia zărirăm caravana apropiindu-se, când băgarăm de seamă că doi călăreţi ies din rând şi o iau înainte, probabil ca să se încredinţeze că nu era nimeni străin la vad. Ne ascunserăm repede după o tufă, de unde puteam vedea bine

ce se petrece. Era acelaşi loc pe care ni-l aleseserăm încă deunăzi ca un fel de „observator”.

Văzurăm aproape imediat o plută cu doi inşi, care înainta pe braţul adânc al Nilului. Erau tot cei doi de dinainte. Se întorceau iar la vad, ca să aştepte sosirea caravanei. Ne păru bine de această întâmplare, căci nădăjduiam s-auzim ce aveau să vorbească oamenii care însoţeau caravana. Ascunzătoarea noastră era atât de aproape de vad, încât se putea desluşi fiecare cuvânt.

Cei doi plutaşi ajunseră la mal, traseră pluta pe uscat şi se apucară să cerceteze în jurul lor dacă nu se zărea ceva ce le-ar fi putut da de bănuit. Tocmai vroiau să urce râpa, când se auzi de sus un fluierat. Unul dintre ei răspunse tot printr-un fluierat, apoi se opriră în loc. Nu trecu mult şi văzurăm doi inşi bărboşi, înarmaţi până în dinţi — probabil cei doi călăreţi de adineauri — care îşi lăsaseră sus cămilele şi coborau acum râpa. Trimişii se înclinară adânc în faţa lor, la care ceilalţi răspunseră dând uşor din cap, iar unul dintre ei întrebă:

— Când aţi sosit?

— Chiar acum, răspunse unul dintre trimişi.

— Aţi cercetat vadul?

— Da, nu e nimeni prin apropiere şi nici n-am dat de vreo urmă.

— Aţi făcut ce v-am poruncit?

— Da. Am găsit totul după cum ne-ai spus tu. Cei din Omm Karn vor fi mâine la două ceasuri după răsăritul soarelui la mal.

— Cred că nu cer să trecem noi dincolo!

— Nu. Vin ei aici să ia sclavii în primire.

— Cu ce fac plata?

— N-au vrut să vină cu marfă, fiindcă le trebuiau mai multe cămile, aşa că o să-ţi aducă pulbere de aur.

— Ce să fac cu aur când nu pot cumpăra pe aici nimic cu

el! Eu *beda'i*[1] aşteptam să-mi aducă. Dacă plătesc în aur, atunci o să ridic preţul. Câţi inşi sunt?

— Doisprezece.

— Atâţia suntem şi noi. Ajung şi prea ajung, acum când reissul effendina şi cu *adşnabiul*[2] lui, lua-l-ar dracu', sunt departe. Duceţi-vă acum în deal, şi faceţi-i semn caravanei să vină. Noi o aşteptăm aici. Aduceţi şi cămilele de călărie, ca să le adăpaţi.

Cel care vorbise se aşeză cu tovarăşul său sub un copac, în vreme ce ceilalţi doi urcară râpa.

Nu trecu mult şi caravana începu să coboare. Atât cămilele, cât şi sclavii păreau foarte obosiţi. Drumul fusese lung şi stepa sub arşiţa soarelui le sleise puterile. Ferecaţi cum erau, nenorociţii abia se mai târau. Legaţi cu frânghii groase — mâna unuia de piciorul celuilalt — nici nu puteau duce măcar degetul la gură şi trebuia să facă paşi foarte mărunţi, atât de scurtă era frânghia cu care erau legaţi unul de altul. Şi nu era numai atât. De o altă frânghie, trecută de la o încheietură a mâinii la cealaltă, sclavii aveau legat câte un butuc în dreptul pieptului, aşa că trebuiau să-l ţină cu amândouă mâinile, ca să nu le zdrobească picioarele când păşeau. În afară de o cârpă legată dinainte, nu aveau altă îmbrăcăminte şi, cum nici capul nu le era acoperit, bieţii sclavi trebuie să fi suferit chinuri grozave, sub suliţele de foc ale soarelui.

Pe alocuri trupul lor era mâncat de arşiţă şi în locul pielii se vedea carnea roasă, până aproape de os.

Iar aceşti oameni nu erau negri, nu erau păgâni, ci musulmani din tribul bagara el homr — după cum am aflat mai târziu — care căzuseră prizonieri în luptă cu stăpânii lor.

Erau atât de însetaţi, sărmanii, că atunci când văzură apa începură să urle de bucurie şi vrură să alerge spre mal: fură însă împinşi îndărăt cu lovituri date cu patul puştii de către

---

[1] Marfă de schimb.

[2] Străinul.

paznici. Mai întâi adăpară cămilele, pe urmă li se dădu şi lor să bea din nişte dovleci din care se scosese miezul. Nu-i lăsară să se apropie de fluviu, ca nu cumva, din disperare, să se arunce vreunul în apă.

După ce îşi potoliră setea, le mai dădură drept hrană şi câte un pumn de mei, pe care trebuiră să-l mănânce şezând, căci altminteri nu puteau duce mâna la gură. Îi împinseră, apoi, până la un loc mlăştinos, unde îl siliră să se culce în iarba umedă, legaţi doi câte doi şi, după aceea, paznicii aprinseră două focuri mari, ca să-i poată supraveghea mai bine peste noapte.

Erau acum prea departe de noi ca să putem auzi ce se vorbeşte în tabără. N-aş fi crezut pentru nimic în lume că vor fi atât de neomenoşi cu bieţii prizonieri, încât să-i culce tocmai în locul acela mlăştinos. Totuşi eram într-un fel bucuros că se întâmplase aşa. Cu cât erau mai departe de noi, cu atât mai mică era primejdia de a fi descoperiţi de negustori. Hotărârea mea de ai elibera pe nenorociţii aceia de sclavi era nestrămutată.

Între timp se întunecase şi se făcu rugăciunea de seară, zisă mogreb. Toţi se rugau cu evlavie, chiar şi sclavii, cu toată situaţia nenorocită în care se aflau.

Abia după ce se sfârşi rugăciunea, cei doisprezece negustori, veniţi cu transportul de sclavi, şi trimişii, se aşezară în jurul focului, la cina alcătuită din carne uscată, păsat şi smochine. Conducătorul — acela pe care îl auzisem vorbind cu atâta trufie — dădu porunci pentru noapte, apoi se înfăşurară toţi în apărătoarele de ţânţari şi se culcară. Nu rămaseră de pază decât doi inşi lângă foc, unde fumul gonea ţânţarii şi se simţeau la adăpost.

Dar ce chin pe bieţii sclavi, pişcaţi de acele vieţuitoare mărunte şi totuşi atât de supărătoare! Goi, cu mâinile legate, neputându-se apăra, sufereau sărmanii cumplit.

Veneau din ţinuturi muntoase, unde nu există astfel de

gângănii, şi nefiind defel deprinşi cu pişcăturile lor, se zvârcoleau pe cât le îngăduiau legăturile şi gemeau atât de dureros, că mi se rupea inima de mila lor, pe când negustorii dormeau buştean, fără să se sinchisească de chinurile pe care le îndurau nenorociţii aceia, oameni ca şi ei.

M-am hotărât să-i scap cu orice preţ pe bieţii sclavi, cât mai curând cu putinţă, ca să le scurtez chinurile pe care le îndurau. Ben Nil gândea pesemne la fel, căci mă întrebă în şoaptă:

— Effendi, crezi că îi putem salva chiar în noaptea asta?

— Da, i-am răspuns.

— Atunci te rog din suflet s-o facem cât mai curând, căci nu mai pot îndura să-i văd canonindu-se aşa. Vrei?

— Fireşte că vreau.

— Dacă e aşa, spune-mi ce trebuie să fac. Să dăm iureş în ticăloşii ăia, care dorm fără păs, şi să-i împuşcăm pe toţi?

— Nu vreau să iau viaţa nimănui, cu atât mai mult cu cât nemernicii ăia cred că nu e cine ştie ce păcat să facă negoţ cu sclavi.

— Dar gândeşte-te, effendi, că dacă nu-i omoram noi pe ei, ne omoară ei pe noi...

— Ei, aş!, ştiu eu cum să fac ca să-i am în mână, fără să se verse o picătură de sânge. Deşi nu cred să am nevoie de voi, nu strică să fiţi pregătiţi. Eu o să mă furişez acum la paznici. Izbutesc să-i ameţesc fără să prindă tovarăşii lor de veste, nu vă mişcaţi de aici până ce nu vă chem eu. Dacă însă se trezesc, veniţi repede în ajutorul meu. Cred că totul se va petrece după cum bănui eu, căci prizonierii, din tânguirile pe care le-am auzit adineauri, cunosc limba arabă. Vor înţelege, deci, ce le vom spune şi vor lucra repede. Totuşi voi fiţi cu atenţia încordată şi urmăriţi toate mişcările mele.

Am ieşit din plasa în care mă înfăşurasem, mi-am luat pe braţ carabina, ca să am cu ce-l ţine la respect, la nevoie, pe duşman; desigur că prin „străin” conducătorul caravanei la

mine se referise şi nu se poate să nu fi auzit şi el de puşca mea „fermecată”.

Tiptil, tiptil, am luat-o spre foc, făcând un ocol. Greu nu era să ajung nesimţit până acolo, căci acei oameni habar n-aveau ce înseamnă adevărata viaţă prin sălbăticii şi codri. M-am târât până la aproape un lat de mână de el, fără să mă simtă, apoi am stat pe loc, în aşteptare.

Paznicii erau cu spatele spre mine; nu vorbeau, ci aruncau din când în când vreascuri în foc. În dreapta dormeau negustorii, Înfăşuraţi în pături, şi în stânga, mai încolo, sclavii, de care nu se lipea somnul şi care nu puteau să nu mă vadă când aveam să-i atac pe paznici. Spaima, mai bine zis surprinderea, îi va face, fără îndoială, să scoată vreo exclamaţie, care îi putea trezi înainte de vreme pe cei adormiţi. Trebuia deci să împiedic cu orice preţ aşa ceva. Am scos cureaua puştii de pe braţ, am apucat-o în mâna dreaptă, m-am ridicat încet în picioare şi am pus un deget pe buze, ceea ce înseamnă pentru oricine că trebuie să tacă.

Sclavii mă văzură şi înţeleseră gestul, căci tânguirile şi gemetele amuţiră îndată. Îşi dădeau seama că, în situaţia lor, la mai rău nu se puteau aştepta, dimpotrivă. Toţi se uitau ţintă spre mine şi aşteptau cele ce aveau să urmeze.

Tăcerea bruscă ar fi pus pe gânduri pe un cutreierător al Vestului şi l-ar fi făcut bănuitor, dar cei doi paznici nici nu o luară în seamă. Am întors deodată puşca şi... două pocnituri cu patul ei îi culcă la pământ, fără să aibă vreme să scoată măcar un ţipăt. M-am aplecat repede să văd dacă i-am ameţit de-a binelea, încredinţându-mă că nici unul nu mai mişcă. Am făcut apoi câţiva paşi spre sclavi, ca să mă poată auzi bine, şi le-am şoptit:

— Staţi liniştiţi şi să nu scoateţi o vorbă. Eu am venit să vă scap. O să vă tai legăturile, să nu vă atingeţi de negustori, până ce nu-i voi fi legat eu mai întâi pe paznici. Să nu le faceţi însă nici atunci nimic, ci numai să-i ţineţi bine ca să-i legăm

noi zdravăn. Aţi înţeles, nu?

Am tăiat legăturile numai la doi dintre sclavi, le-am poruncit să ia cuţitele paznicilor şi să le taie ei pe ale celorlalţi, ca să meargă lucrurile mai repede. La un semn al meu, spre locul unde se aflau soldaţii şi Ben Nil, aceştia veniră în fugă şi, în mai puţin de două minute, toţi sclavii erau liberi.

— Pe tine Allah te-a trimis! oftă unul dintre ei. Vrei să ne spui şi nouă, stăpâne, cine eşti şi de unde...

— Nu avem acum vreme de asta, o veţi afla mai târziu. Să legăm mai întâi pe paznici, pe urmă pe ceilalţi. Cum sunt înfăşuraţi în pături, treaba o să meargă lesne. Funii sunt destule. Dacă doi sau trei dintr-ai voştri îl ţin bine pe fiecare dintre ei, al patrulea poate să-l lege lesne, mai ales că sunt înfăşuraţi în pături şi nu se pot apăra. Aşadar, putem începe.

Eliberaţii îmi urmară sfatul întocmai şi negustorii, până să apuce să se dezmeticească, erau legaţi burduf.

Totul se petrecuse într-o tăcere adâncă, după care izbucni o larmă de nedescris. Foştii sclavi chiuiau şi urlau de bucurie; se cutremura văzduhul de răcnetele lor. Până şi soldaţii mei se molipsiseră de bucuria lor şi le ţineau isonul. Ben Nil scotea din când în când câte un chiot.

— Tăceţi! strigai eu cu glas tunător, ca să potolesc larma. Gălăgia se aude până dincolo de Nil şi se prea poate ca negustorii din Omm Karn să fi şi sosit.

— Ce ne pasă nouă de ei! făcu unul din eliberaţi. Să poftească dacă le dă mâna.

— Asta vreau şi eu, dar dacă prind bănuieli din pricina răcnetelor voastre nu mai vin.

— Crezi? Aşa e, bine zici. Trebuie să ne potolim, ca să-i atragem încoace. Îi întâmpinăm pe malul ăstalalt şi le facem de petrecanie. Şi acum, stăpâne, spune-ne, rogu-te, cine eşti ca să ştim cui avem să-i mulţumim pentru salvarea noastră. După îmbrăcămintea ăstor patru, am înţeles că sunt soldaţi

de-ai kedivului, dar tu şi cu tovarăşul cestălalt al tău nu păreţi să faceţi parte din armată.

— Noi nu suntem ostaşi. Eu sunt un frank[1] şi mi se zice Kara Ben Nemsi, iar tânărul acesta e prietenul meu şi-l cheamă Ben Nil.

Se auzi un murmur printre ei, a căror explicaţie am avut-o îndată, căci omul mă întrebă iar:

— Nu cumva eşti creştin, effendi?

— Sunt.

— E adevărat că se află printre ofiţerii kedivului unul numit reissul effendina, care cutreieră Nilul în sus şi în jos să-i prindă pe vânătorii şi negustorii de sclavi?

— Da.

— Şi tu l-ai însoţit şi l-ai ajutat în mai multe rânduri?

— Aşa e.

— Atunci am auzit şi noi de tine, mult nu, ce e drept, dar îndeajuns ca să ştim că eşti prietenul şi binefăcătorul celor hărăziţi robiei. Abu Reqiq vorbea adesea cu oamenii săi, în timpul drumului, despre reissul effendina şi prietenul său, un effendi creştin, şi părea să se teamă grozav de voi.

— Cine e Abu Reqiq ăsta?

— Cum, nu ştii? Uite-l colo, legat lângă ceilalţi. E cel mai bogat şi temut negustor de sclavi în tot Dar Sennar. Călătoreşte până departe spre apus, ca să facă reqiq şi spre Răsărit, până la malul lui Bahr el ahmar[2], ca să vândă acolo sclavii, cu toată supravegherea corăbiilor de către autorităţi. Numele lui e Tamek el Rhani[3], căci are mai multă avere decât cinci paşale la un loc, dar din pricina meseriei lui atât de bănoase a fost poreclii Abu Reqiq. Pe noi ne-a cumpărat la Salamat, unde am căzut prizonieri de război la un trib duşman, şi ne-a adus încoace, ca să ne vândă unor negustori

---

[1] European.

[2] Marea Roşie.

[3] Tamek cel bogat.

din Omm Karn.

— Cum adică, vinde şi cumpără chiar musulmani? *Hasa nasieb*, ruşine să-i fie!

— Pentru el drept-credinciosul şi păgânul totuna e, numai bani să iasă. Înnegri-i-ar Allah faţa în ziua judecăţii din urmă! Acu' vei fi vrând poate să ştii cine suntem noi. Facem parte din *ferkah*[1] el homr a marelui trib bagara, şi am căzut în mâinile unei trupe de barabra, care ne-au biruit pe când dormeam şi ne-au vândut apoi lui Abu Reqiq. Te rog să nu ne consideri din pricina asta nişte laşi.

— Ştiu că el homrii sunt un neam foarte viteaz şi curajos.

— Mă bucur că o ştii, effendi. Te vei încredinţa tu singur îndată de vitejia noastră, când vei vedea cum îi vom pedepsi pe aceşti negustori de sclavi.

— Pentru asta nu se cere nici o vitejie, căci voi sunteţi şaizeci şi ei numai patrusprezece. De altminteri voi nu aveţi nici un drept asupra lor, mi se cuvine mie şi eu îi voi preda reissului effendina.

Nu aceasta era şi părerea acelor el homri — neam destul de răzbunător — şi mi-a trebuit mult până să-i conving. Cel cu care vorbisem până acum era şeicul tribului şi toţi ascultau de el cu sfinţenie.

Răbdaseră sărmanii de foame pe drum şi lihniţi cum erau, cel dintâi lucru pe care îl făcură acum era să dea năvală la sacii cu făină de durrha. Simţeau de asemenea o mare nevoie să-şi cureţe murdăria şi stratul de ţărână de pe trup, aşa că mulţi dintre ei alergară mai întâi să se bălăcească în apă. Ca toţi beduinii nu ştiau să înoate, aşa că se aţineau numai pe lângă mal. Făcură din făină un aluat, pe care îl mâncară crud.

Oare ce vor fi simţit negustorii aceia de sclavi, legaţi fedeleş, în neputinţă să facă vreo mişcare? mă întrebam. Lovitura căzuse ca trăsnetul din senin asupra lor. Şi ce îi aştepta când aveau să fie predaţi reissului effendina?

---

[1] Seminţia.

Mărturisesc că-mi veni un moment gândul să le dau drumul, dar îmi dădeam seama că ar fi fost o greşeală din partea mea. Îi cruţaseră ei pe arabi, care erau de aceeaşi credinţă? Şi apoi, văzându-se liber, Abu Reqiq nu-şi va continua meseria lui ticăloasă, şi nu asupra mea ar cădea vina ticăloşiilor sale? Nu, nu, trebuia să-şi primească pedeapsa. Dar să predau reissului şi ce se găsea asupra lui? Prinderea acelui om era opera mea şi, după legile de acolo, tot ce aparţinea prizonierilor mie mi se cuvenea. Şi apoi, merita reissul effendina să mă port astfel cu el, după cele ce făcuse? Nu!

Am început, împreună cu Ben Nil, să cercetez desagii de pe cămile şi am găsit o mulţime de lucruri de folos pentru soldaţii noştri. Dar ceea ce am găsit la Abu Reqiq întrecea toate aşteptările. Erau patru săculeţe cu pulbere de aur — capitalul pentru cumpărarea sclavilor. O adevărată avere pentru soldaţi. Am împărţit aurul în şase grămăjoare; câte una de fiecare soldat, iar lui Ben Nil două. Au vrut să izbucnească în strigăte de bucurie, dar le-am făcut semn să tacă; el homrii nu trebuiau să ştie pe ce chilipir puseserăm noi mâna. Cât de recunoscători îmi erau bieţii soldaţi! Se temeau numai că reissul effendina le va lua aurul. I-am liniştit însă, asigurându-i că mă voi opune din toate puterile mele la aşa ceva.

Celelalte lucruri, ca şi cămilele, le dădurăm el homrilor, de asemenea şi tot ce se afla în buzunarele prizonierilor, afară de aurul pe care îl vor găsi la ei. Fireşte că vestea stârni mare bucurie printre foştii sclavi, căci nu se aşteptau să renunţăm la un drept al nostru. Am dat, deci, ordin ca prizonierii să fie scotociţi prin buzunare, după ce li se vor scoate păturile şi vor fi legaţi din nou la mâini şi la picioare.

Ordinul fu executat îndată. Eram curios să văd ce se va întâmpla. Mă înşelasem crezând că prizonierii se vor împotrivi; se lăsară scotociţi fără să crâcnească. Erau încă

zăpăciţi de spaima prin care trecuseră. Numai Abu Reqiq, căruia îi veni rândul la urmă, când Ben Nil vru să-i bage mâna în buzunar, se răsti la el înfuriat:

— Ce faci omule? Nu cumva am căzut în puterea unor bandiţi care vor să mă jefuiască de avutul meu?

— Taci şi nu cuteza să pomeneşti de bandiţi, îi zise Ben Nil. Cel mai mare tâlhar şi bandit din câţi am văzut tu eşti. Sunteţi în puterea noastră şi tot ce aveţi asupra voastră ni se cuvine nouă. Aşa e legea pustiului, ştii foarte bine.

— N-ai vorbi tu aşa dacă ai şti cine sunt eu. Puterea mea e atât de mare, că ajunge un singur cuvânt de-al meu ca să vă nimicesc pe toţi.

— N-ai decât să-l spui. Sunt şi eu curios să aflu cam cum ne-ai putea nimici.

— V-ar duce de-a dreptul la moarte...

— Nu vorbi prostii! Dacă e într-adevăr cineva aici pe care-l pândeşte moartea, atunci acela eşti tu, nu noi.

— Nu mă lua în derâdere. Eu sunt Tamek er Rhani, căruia i se mai zice şi Abu Reqiq.

— Ştiam şi asta, dar ori că ţi se spune Abu Reqiq sau Tamek er Chafir[1], prea puţin ne pasă. În ochii noştri nu însemni nici cât un biet păzitor de capre, care e de o mie de ori mai respectat decât tine, căci e om cinstit, care îndeplineşte poruncile lui Allah, pe când tu eşti un nemernic şi un ticălos, care o să se ducă drept în iad, unde îl aşteaptă chinurile cele mai grozave.

— Câine, cine eşti tu care cutezi să mă numeşti nemernic?

— Mă cheamă Ben Nil. E un nume nepătat, lipsit de orice păcat, nu ca al tău. Păzeşte-te să-mi mai spui „câine”, eu atât îţi spun. Uite aici pe cineva care te va pedepsi aspru, mai aspru decât îţi închipui tu, pentru acest cuvânt.

Acel cineva eram eu. Tamek mă măsură cu privirea, apoi zise:

---

[1] Tamek nemernicul.

— Fie el cine-o fi, mie nu poate să-mi facă nimic. Şi-l sfătuiesc chiar să se ferească! Sunt prea mândru ca să vă mai vorbesc de puterea mea, am încă prieteni atât de temuţi, încât până şi cea mai mică jignire pe care mi-o aduceţi va fi răsplătită cu moartea.

— Lasă-l să se laude, am intervenit eu cu dispreţ. Orăcăie ca o broască, fiindcă de altceva tot nu e în stare. Se aseamănă cu ţânţarul care ameninţă că va sfâşia un vultur ca să-l mănânce. Nu vezi ce caraghios e! Goleşte-i buzunarele şi isprăveşte cu el.

Şi fiindcă Ben Nil vru să asculte de porunca mea, negustorul de sclavi zbieră înfuriat la mine:

— Să nu zici că nu ţi-am spus! Dacă vrei să te arunci singur în ghearele morţii, n-ai decât, eu nu te împiedic.

— Când vreau eu ceva, nu mă poate împiedica nimeni, i-am răspuns eu. Vezi mai bine de tine, şi mai ales încetează cu ocările şi ameninţările, că o păţeşti. Dacă mai îndrăzneşti să spui un singur cuvânt de insultă, pun să te bată la tălpi.

— Pe mine? Tu? râse el batjocoritor. Ia s-auzim cine eşti, lăudărosule!

— Uită-te la soldaţii de colo şi o să înţelegi singur pe ale cui mâini ai încăput.

— Soldaţi? Allah! Patru soldaţi... Ăştia vor fi furat uniformele ca să se umfle în pene cu ele, ori vor fi fiind niscaiva dezertori din armata kedivului.

— Ba sunt chiar soldaţi de-ai reissului effendina. Oameni viteji, după cum vezi, căci am izbutit noi şase inşi să punem mâna pe voi şi să-i eliberăm pe prizonieri.

— Cine v-a dat o astfel de poruncă?

— Nimeni. Nu e om care să aibă îndrăzneala să-mi poruncească mie. Eu stau de bunăvoia mea aici, în faţa ta, în locul reissului effendina.

Deodată păru că ghiceşte adevărul. Îşi căută, în timp ce mă privea cercetător, cuvintele, pe urmă strigă, abia putându-şi

stăpâni spaima:

— Allah’l Allah! Eşti într-adevăr dintre oamenii emirului?

— Da.

— Creştin?

— Da.

— Şi te cheamă Kara Ben Nemsi?

— Acesta mi-e numele.

— Păi eraţi departe, pe câte ştiu, tocmai în ţara negrilor…

— Ne-am întors, după cum vezi, şi cred că te bucuri. Şi ca să-ţi fac o bucurie şi mai mare, o să-ţi comunic că l-am prins pe Ibn Asl şi pe tatăl său — pe care nu se poate să nu-i fi cunoscut — şi i-am pedepsit cu moartea.

— Allah, îndură-te de noi! Şi zici că Ibn Asl e mort? Nu mă minţi, effendi?

— Kara Ben Nemsi nu minte niciodată. Acum, după ce am curăţat lumea de ăştia doi ticăloşi, vine rândul celorlalţi şi tu eşti cel dintâi. Ştii deci şi tu cine dintre noi doi trebuie să se teamă, da ori ba?

— *Mashallah*— minune dumnezeiască! Se zicea că pe Ibn Asl nu-l poate birui nimeni…

— Zău? Păcatul şi răutatea sunt întotdeauna biruite de adevăr şi dreptate, aşa să ştii. Asta o s-o afli şi tu în curând, căci ăsta a fost cel din urmă drum al tău pe calea păcatului.

Nu răspunse pe loc.

Chibzuia ce atitudine să ia faţă de mine. Se întreba care i-ar fi mai de folos: să se arate resemnat sau umil, ori să încerce să-mi impună? Pentru umilinţă mai avea vreme. Se hotărî deci pentru cealaltă cale, căci mă întrebă cu prefăcută nepăsare:

— Aha, zici că voi împărtăşi soarta lui Ibn Asl! Nu crezi nici tu ce spui.

— Nu e nevoie să cred, fiindcă sunt sigur.

— Vrei să mă dai pe mâna reissului effendina?

— Cam aşa ceva.

— Când?

— Deşi nu mă sileşte nimeni, totuşi o să ţi-o spun. Rămânem câteva zile aici, până ce va sosi el, ca să ne ia pe corabia lui.

Bănuind cam ce gând îi străbătea mintea, nu-l slăbeam din ochi. Un zâmbet de bucurie îi flutură pe buze, apoi zise cu oarecare ironie în glas:

— Sunt încântat de sinceritatea ta şi-ţi voi plăti cu aceeaşi măsură. Dorinţa, speranţele şi intenţiile tale sunt asemenea adierii vântului care trece peste vârful unui copac uriaş, fără să-l poată îndoi. Dacă nu ne laşi îndată liberi, mâine veţi fi prizonierii noştri. Cum v-aţi purtat voi acum cu noi, ne vom purta şi noi cu voi. Gândeşte-te bine la ce faci şi chibzuieşte la ce ţi-am spus. Nu o fac din frică, crede-mă, ci din mărinimie, căci mi-e milă de tine şi vreau să te scap.

— N-am nevoie de mila ta. Fiecare să răspundă de faptele sale.

— Atunci să ştii că eşti pierdut!

— Vorbă să fie! Aceia pe care îi aştepţi tu, n-au decât să poftească. În loc să vă scape pe voi, vor păţi şi ei la fel.

Tresări speriat şi întrebă cu teamă:

— Care „aceia”?

— Oamenii din Omm Karn.

— Nu ştiu ce vrei să spui...

— Minţi! Trimişii tăi ţi-au adus vestea că sosesc mâine să ia „marfa” în primire şi s-o plătească cu pulbere de aur. Pe ajutorul lor degeaba contezi.

Se făcu din nou o pauză, căci simţi nevoia să se mai gândească. După care îmi spuse:

— Nu ştiu la ce te referi. Trebuie să fi fost bolnav şi să fi avut fierbinţeală mare când ai crezut că vezi nişte lucruri care nici nu s-au petrecut şi că auzi vorbe care nu s-au rostit. Ajutorul pe care îl aştept eu este eu totul altul decât îţi închipui. În vreme ce ne tratezi ca pe duşmani, ai şi păşit pe

es ssireth, puntea morţii; şi e de-ajuns să mişc un deget ca să te prăbuşeşti în prăpastia care ţi se deschide în faţă.

— N-ai decât să caşti ciocul! Uite că şi eu casc, dar de plictiseală la auzul ameninţărilor găunoase cu care-ţi închipui că mă poţi înspăimânta.

— Înseamnă că mă crezi mincinos?

— Da.

— Effendi, nu mă jigni! Sunt musulman drept-credincios, iar tu eşti creştin, deci inferior mie!

— În cazul acesta tu, fiind cu mult deasupra mea, ai să cazi cu atât mai jos!

— Deci nu vrei să bagi la cap? Întreabă-l atunci pe Geri, mulasimul[1] meu. Uite-l aici, în stânga mea, cel de-al treilea. El o să confirme, pe Allah şi profetul său, că am dreptate.

— Îl cred tot atât de puţin cât şi pe tine.

Atunci netrebnicul se răsti la mine:

— Fereşte-te, ghiaurule! Să nu mai aud asemenea vorbe!

M-am apropiat de el şi l-am ameninţat:

— Te avertizez pentru ultima dată. Mă faci să râd cu aerele tale superioare; dar dacă continui, în îngâmfarea ta prostească, să mă insulţi, am să te silesc să adopţi o atitudine mai respectuoasă faţă de mine.

— Eu, vestitul bogătaş Abu Reqiq, să fiu respectuos faţă de tine, care nu eşti decât un sclav ce linge scuipatul reissului effendina? Aş vrea să-l văd pe necredinciosul, blestemat fie pe vecie, care s-ar încumeta să facă una ca asta. Să ştii că tocmai islamul este cel care te va da pe mâna mea! Islamul renăscut îşi va deschide gâtlejul să te înghită, pe tine şi al tău reiss effendina, în urma căruia alergi ca un cotei credincios!

— Bine, tu ai vrut-o! Ai să afli de îndată că ghiaurul, blestematul pe veci, câinele, se pricepe să te înveţe ce-i smerenia. Ben Nil, ai grijă, până una-alta, ca individul să primească câte zece lovituri la fiecare talpă! Şi dacă nici asta

[1] Locotenent.

nu-l va face mai chibzuit, o să mai capete încă douăzeci.

Ben Nil era atât de puţin obişnuit cu o asemenea severitate din partea mea, că în loc să execute ordinul, se uită neîncrezător la mine. Când, însă, cu un gest hotărâtor, i-am dat de înţeles că trebuie să-i dea curs, strigă vesel:

— Oh, effendi, mare plăcere îmi faci cu asta! Aproape că nu-mi vine să cred, pentru că bunătatea şi îngăduinţa ta sunt de obicei nesfârşite. Îmi pare, însă, rău că oamenii lui nu au primit şi ei aceeaşi corecţie, căci o meritau din plin. Dar nu-i nimic, voi avea eu grijă să compensez asupra lui loviturile pe care ar fi trebuit să le primească ei! Veniţi voi luptători ai tribului viteaz al el homrilor! Luaţi-l pe cel care v-a făcut atât de mult rău şi aşezaţi-l pe burtă, puneţi-i genunchiul în spate, ca să nu poată mişca şi scoateţi-i sandalele. Ţineţi-l cu picioarele în sus, ca tălpile lui să poată vedea cerul. Ele vor primi darul nuielei pe care am s-o tai îndată; a unei nuiele frumoase şi a cărei voce va suna mai limpede decât legile *Coranului* şi ale tuturor comentatorilor lui!

Se îndreptă spre arbuştii din apropiere, ca să-şi aleagă nuiaua potrivită, în timp ce o duzină de el homri îl luară în primire pe Abu Reqiq. Se vedea că le făcea plăcere! Îl apucară de picioare, îl traseră la o parte şi îl aşezară în poziţia indicată de Ben Nil. Abu Reqiq se zbătu, dar în zadar.

Dacă ar fi încercat să-mi ceară iertare, mai mult ca sigur că m-ar fi convins uşor să-l scutesc de bătaie. Dar el, dimpotrivă, începu să reverse asupra mea un potop de ocări şi sudălmi, încât mă văzui silit să-i dublez pedeapsa. La auzul ordinului meu, mulasimul lui îi strigă:

— Taci omule, taci! Doar vezi că, în furia ta, îţi înrăutăţeşti şi mai mult situaţia. Dacă nu îţi ţii limba, o să iei treizeci, poate chiar cincizeci de lovituri, când te-ai putea alege numai cu zece!

Avertismentul îşi făcu efectul: Abu Reqiq tăcu. Dar ca să ceară iertare, mândria lui nici acum nu-l lăsă. Mai mulţi dintre

el homri îi cerură lui Ben Nil să-i lase pe ei să aplice în continuare pedeapsa, dar acesta le răspunse:

— Sunteţi prea slăbiţi şi n-aveţi destulă putere ca să-i însemnaţi acestui om toată mârşăvia din sufletul său pe tălpile lui, ca să şi-o recunoască el singur. Eu însă sunt tânăr şi voinic şi mi-am ales patru nuiele bune şi trainice pentru treaba asta. Voi ţineţi-l bine, că încep.

El homrii făcură un cerc în jurul lui Abu Reqiq, ca să privească spectacolul la care preferam să nu fiu de faţă. Auzii în curând de la locul unde mă retrăsesem loviturile căzând, urmate fiecare de câte un urlet de durere, urlete care deveniră în cele din urmă atât de dese, încât nu putui număra loviturile. În sfârşit urletele încetară şi nu se mai auzeau decât nişte gemete înfundate. Cercul se desprinse şi Ben Nil veni să-mi spună:

— Am sfârşit, effendi, şi nădăjduiesc că vei fi mulţumit de mine.

— De ce?

— Fiindcă i-am dat douăzeci şi cinci în loc de douăzeci.

— Pentru ce ai făcut asta?

— Vezi că mă pornisem şi nu m-am mai putut opri până ce n-am lăsat să treacă cinci de la mine. Cred că s-a săturat. Ce facem acum cu el?

— Duceţi-l după tufa aceea de lângă baltă şi legaţi-l împreună cu mulasimul lui de un copac, dar aşa ca să nu se poată întoarce şi să poată vedea ce se petrece în spatele lor.

— Pentru ce?

— Nu-ţi aduci aminte cum l-am spionat pe Abd Asl pe când ne aflam lângă izvor, acolo unde am împuşcat leul?

— Da.

— Tot aşa vreau să-l spionez acum pe Abu Reqiq. Mă ameninţa că islamul îşi va deschide gura ca să mă înghită. Vorba asta are un tâlc pe care nu-l ştiu, dar trebuie să-l aflu. Nici cu de-a sila, nici de bunăvoie n-are să mi-l spună el, aşa

că o să mă slujesc de vicleşug, ca şi atunci. E bine că are şi pe „locotenentul” lui cu el; trebuie să fie omul său de încredere faţă de care nu cred să aibă taine. Când s-or vedea singuri, Abu Reqiq o să-şi verse focul şi o să vorbească tocmai despre ce mă interesează pe mine. Totul e să mă creadă printre voi, să nu bănuiască că aş fi prin apropiere.

— Las’ pe mine, effendi! El homrii au să se aşeze în cerc în jurul tău şi să facă aşa ca şi când ar împărţi între ei prada; în vremea asta eu îi duc pe ăia doi la tufă, apoi, după ce mă voi întoarce, o să mă prefac că vorbesc cu tine. Ei au să m-audă şi au să creadă că eşti tot printre noi.

Propunerea lui Ben Nil era bună şi o şi puserăm în aplicare. M-am furişat până îndărătul tufei şi am stat să ascult.

La început nu-şi spuseră nimic! Durerile pe care le simţea Abu Reqiq îi tăiaseră pofta de vorbă; gemea mereu şi se văieta. De câte ori nu pusese să fie ucişi în bătaie, fără cea mai mică mustrare de cuget, pe nenorociţii sclavi care încercaseră să se împotrivească. Lasă să vadă acum şi el ce suferiseră ei atunci!

În cele din urmă mulasimul se plictisi. Şi-apoi, după cele întâmplate, aveau să-şi spună multe şi momentul era prielnic. Deci a început:

— Cine şi-ar fi închipuit ieri pe vremea asta că o să păţim ce-am păţit! Numai dracul i-a adus pe câinii ăştia aici, tocmai acum când a fost să sosim noi! O zi să mai fi trecut şi nu se întâmpla ce s-a întâmplat. Te doare rău, ai?

— Ce întrebare prostească! Cum vrei să nu mă doară când mi-au sfâşiat carnea de pe tălpi până la os. Osândi-l-ar Allah pe afurisitul ăsta de creştin, să se ducă în fundul iadului, taman acolo unde trag dracii păcătoşilor la tălpi în vecii vecilor!

— De, dacă tăceai căpătai numai zece. Cine te-a pus să nu-ţi ţii gura!?

— Isprăveşte! se răsti el înfuriat la ajutorul său. N-am

nevoie de sfaturile tale bune. Vroiam să-l înspăimânt...

— Ţi-ai găsit pe cine! Am auzit destule despre el, ca să ştiu că nu e omul care se sperie de ceva. E blajin ca o femeie, dar mândru şi neîndurat în acelaşi timp. Tare aş vrea să ştiu de ce ne-o fi lăsat singuri aici.

— Pentru că, aşa mândru cum e, se teme de noi. Nu vrea să vedem ce fac şi s-auzim ce spun. Cu toate că făgăduia, crede cu putinţă salvarea noastră şi nu vrea să aflăm ceva din cele ce are de gând. Asta e pricina, nu alta.

— Ori nici nu o fi acolo, ci iscodeşte pe aproape şi ascultă ce vorbim.

— Aş! L-am văzut printre el homri când m-au târât încoace; l-ai văzut doar şi tu. Auzi? Ben Nil tocmai îi spune ceva.

— Da, aud. E într-adevăr acolo şi putem vorbi fără frică. Crezi într-adevăr că cei din Omm Karn ne vor scoate din mâinile lui?

— Sunt sigur.

— Ar fi aşa dacă ar şti ce s-a întâmplat, dar tare mă tem că îi cad şi ei în gheare.

— Le dau eu de veste. Cum îi văd sosind, încep să răcnesc cât m-o ţine gura să nu vină, că suntem prizonieri, şi să facă tot ce le stă în putinţă să ne scape.

— Să ştii că te omoară!

— Nu cred. Nu e un ucigaş. Am auzit că nu varsă sânge omenesc, decât atunci când nu se poate altfel. Vrea să ne predea reissului effendina; până atunci viaţa nu ne e în primejdie. Aşadar, când o să audă că le dau de ştire, cei din Omm Karn trebuie s-o şteargă repede de aici, ca să-şi facă în altă parte tabăra. Dar ai noştri n-au să se lase şi au să-l găsească şi în gaură de şarpe ca să nu scape. Şi atunci!...

Scrâşni din dinţi la aceste cuvinte din care se ghicea o ură grozavă.

— Şi atunci, repetă mulasimul după el, o să fie vai şi amar de sufletul lui.

— Mai amar decât în fundul iadului. O să pun să-l biciuiască până or sfărâma toate oasele din trup. Pe urmă o să mi-l fac rob pe viaţă şi o să-l schingiuiesc de dimineaţă până seara, cum n-a mai fost încă nimeni schingiuit pe lumea asta. Cum îţi spuneam, eu sunt încredinţat că scăpăm noi mai curând decât crezi tu, totuşi o s-ajungem ceva mai târziu unde suntem aşteptaţi.

— Mai ales că te-au spetit în bătăi şi abia o să te poţi ţine pe cămilă.

— O s-avem o barcă.

— O barcă? De la cine?

— De la câinele ăsta de creştin. Zicea că reissul effendina vine după el, deci n-a putut ajunge aici decât pe apă. Barca trebuie să fi fost pitită pe undeva pe aproape. Eu mă duc cu ea la El Mihbaja, iar tu cu ceilalţi luaţi drumul pe uscat, pe cămile. Câinii ăştia afurisiţi ne-au jefuit de tot ce aveam asupra noastră. Până şi aurul mi l-au luat. M-ar apuca toţi dracii de turbare, dacă n-aş şti că au să trebuiască să mi-l dea îndărăt. Ba, drept despăgubire, ticălosul de Kara Ben Nemsi are să-mi lase un lucru mai de preţ decât tot aurul din lume.

— Ce anume?

— Puşca lui fermecată, despre care am auzit că face minuni. Odată în stăpânirea ei, voi fi socotit cel mai de temut om din tot Sudanul şi asta mă mângâie de bătaia pe care am mâncat-o.

— Dar dacă soseşte reissul effendina înainte de a fi noi liberi?

— Am fi cu desăvârşire pierduţi, fiindcă tartorul ăsta al diavolilor nu ne-ar cruţa defel. Până să vină însă el, au să mai treacă vreo câteva zile — după cum am înţeles eu din vorbele ghiaurului, pe când ăia din Omm Karn trebuie să sosească chiar mâine.

— Bine ar fi. Împreună cu ei, suntem douăzeci şi şase de bărbaţi voinici şi viteji. O, Allah, să fie cu putinţă ca toţi la un

loc să dăm năvală peste reissul effendina şi să-i luăm corabia!...

— Ce spui tu e greu. Chiar dacă am izbuti, s-ar prăpădi mulţi dintre noi în luptă. Şi-apoi, oamenii noştri nu se pricep să conducă o corabie. De altfel, şi aşa tot o să ne cadă el cu ai lui în mână.

— La El Mihbaja?

— Da.

— Paznicul stă tot pe mal şi pândeşte?

— Zi şi noapte. Aşa a poruncit „Sfântul”. Nimeni nu ştie pentru ce a hotărât el pieirea reissului effendina. Pesemne că i-a adus o jignire atât de mare, pe care nici un sfânt nu o poate ierta, cu atât mai mult cu cât el susţine că negoţul cu sclavi e una dintre poruncile profetului. Cunoşti tu locul unde a fost construită El Mihbaja?

— Nu.

— Nilul are acolo o vedere deschisă asupra râului, de unde se zăreşte până departe orice corabie sosind. Pe urmă face un cot şi ocoleşte o limbă de pământ împădurită. Aici, în pădure, se află El Mihbaja, unde ne aşteaptă o ceată mare de sclavi, înţărcuiţi ca vitele. Locuitorii din El Mihbaja au şi primit binecuvântarea „Sfântului” şi trimisul venit acu’ în urmă mi-a spus în taină că reqiq-ul ăsta nu e alcătuit numai din negri. Când vrei să înlături pe cineva fiindcă îţi stă în cale, nu e numaidecât nevoie să-l omori; îl vinzi rob şi s-a isprăvit. Eu mă însărcinez bucuros cu astfel de „marfă”, fiindcă îi iau pe degeaba. Ba s-a întâmplat de câteva ori că mi s-au mai dăruit mie câţiva negri ca să iau un alb şi să-l fac să dispară, vânzându-l rob pe undeva.

Chiar şi acum mă aştept la un chilipir de ăsta la El Mihbaja, după cum mi s-a dat să-nţeleg.

— Oare or fi destui de-ai noştri acolo, ca să-l putem prinde pe reissul effendina?

— Da. Şi ăştia sunt toţi deprinşi cu apa şi buni corăbieri. Se

află printre ei un om de-al meu, care a fast trimis încoace într-adins ca să-mi slujească de călăuză, dacă voi avea trebuinţă de aşa ceva.

— Allah! Şi mie nu mi-ai spus nimic până acum! Eu credeam că nu ai nici o taină faţă de mine.

— Făgăduisem să nu pomenesc nimănui nimic despre asta, decât atunci când se va ivi ceva important. De pildă, ca acum. Află deci că pe malul El Mihbajei stă zi şi noapte un om la pândă care, îndată ce va zări venind corabia reissului effendina, o să le dea imediat de veste celorlalţi.

— Şi corabia va fi atacată.

— Da.

— Şi cu oamenii de pe ea ce o să se întâmple?

— Au să fie omorâţi ori luaţi prizonieri, ca să fie vânduţi pe urmă ca sclavi. Numai doi dintre ei trebuie cruţaţi: reissul effendina şi Kara Ben Nemsi.

— Pentru ce?

— Nu ştie nimeni. Aşa a poruncit „Sfântul” şi porunca lui trebuie ascultată. Din nenorocire am căzut în mâinile afurisitului ăstuia de ghiaur, dar e o nenorocire trecătoare şi ştii că orice rău are şi binele lui.

— Cum aşa?

— Să vezi. E un mare noroc pentru noi că reissul effendina va sosi la El Mihbaja în timp ce vom fi şi noi acolo. Sunt sigur că toţi oamenii reissului ne vor fi dăruiţi nouă ca sclavi. Cine nu e omorât, trebuie să dispară şi la asta mă pricep eu ca nimeni altul.

— Ai mai fost pe acolo?

— Nu, dar am omul meu de încredere şi mă pot bizui pe acest Hubahr ca pe mine însumi.

— Aha, Hubahr e ăla despre care vorbeai adineauri?

— Da.

— Eu, drept să-ţi spun, nu prea am încredere în el. N-are pic de curaj şi pare să fie un fricos şi jumătate.

— Aşa şi este. Un adevărat războinic nu-l pot numi; se pricepe însă de minune la iscodit şi e o bună călăuză. Pentru aşa ceva am nevoie de el. Mi-a fost recomandat anume de la El Mihbaja şi, pe cât, am aflat, ar fi chiar sub ocrotirea „Sfântului”, pe care îl cunoaşte personal, căci a trăit multă vreme pe insula Aba şi se pricepe la regulile terika es samania[1] pe care le-a învăţat acolo.

— *Mashallah!* – Minune dumnezeiască! Cine şi-ar fi închipuit asta despre Hubahr! Când pornea cu noi la târguit sclavi, se speria de orice, chiar şi de puşca lui numai cât o lua în mână.

— Nu e numaidecât nevoie ca un luptător de-al lui Allah să fie şi un războinic în înţelesul lumesc. Islamul are trebuinţă, în afară de purtătorii de sabie care flutură steagul lui în toate ţările lumii, şi de oameni deştepţi şi şireţi; unul singur dintre aceştia poate face mai mult prin viclenia lui decât o mie de soldaţi care nu se bizuie decât pe armele lor. Aşa spune adesea chiar şi Mohammed Ahmed.

— Ăsta e numele „Sfântului”?

— Ce, nu ştiai? N-am vorbit încă despre el cu tine? Păi ce să-ţi fac! Tu numai la negoţul cu sclavi te gândeşti. Ar trebui să te interesezi niţel şi de aceia care luptă pentru islamul nostru. Mohammed Ahmed Ibn Abdullahi a fost un *hauar*[2] al vestitului şeic Mohammed, şeriful din Samania. S-a certat cu el şi a trecut la şeicul el Guresi. Prin asta s-a făcut cunoscut şi a fost poreclit fachirul el Fukara. Locuia pe insula Aba, unde i s-a dat titlul de *sahed*[3]. A vrut pe urmă să cunoască ţinuturile din apus şi a făcut în acest scop o călătorie la Kordofan. S-a întors de acolo bolnav şi a zăcut multă vreme la pat. Nu putea umbla, fiindcă îi erau tălpile numai o rană, din pricina călătoriei pe care o făcuse — ca sahed — aproape numai pe jos, prin nisipul încins al pustiului. Suferinţele pe care le-a

[1] Calea măntuirii.
[2] Învăţăcel — elev.
[3] Renunţătorul.

îndurat pe timpul bolii i-au mărit faima de sfânt. În câteva săptămâni s-au adunat în jurul său atâţia învăţăcei, că a ajuns astăzi să fie considerat drept cel mai mare dintre toţi sfinţii din câţi au fost până acum. Când mi s-a vorbit ultima oară de el, mi s-a spus că ar fi chiar mahdiul pe care îl aşteptăm de veacuri; va învăţa noroadele adevărata religie şi va duce pe propovăduitorii islamului pe tot cuprinsul pământului, desfăşurând flamura credinţei mahomedane. Acum că ştii care e „Sfântul" şi, cum Hubahr e unul dintre cei mai buni învăţăcei de-ai săi, te rog să-i acorzi încrederea pe care o merită.

— Allah, Allah, Allah! spuse Geri uluit. Mahdiul a sosit în sfârşit! Şi omul acesta sfânt spune că negoţul cu sclavi nu e un păcat?

— Nu numai că nu e păcat, ci e chiar una dintre poruncile profetului. Atât şi încă e de-ajuns ca să biruie creştinismul, care interzice sclavia şi n-are destui oameni ca să ne ţină piept nouă şi sutelor de mii de sclavi pe oare îi vom înarma şi trimite împotriva necredincioşilor. Vor fi deci doborâţi şi nimiciţi de aceia pe care vor să-i ia sub ocrotirea lor — bătu-i-ar Allah să-i bată!

— Să înceapă mai întâi cu afurisitul ăla de creştin, care a cutezat să se atingă de noi şi ţi-a umflat tălpile cu vergile.

— O să-l bată, fii tu pe pace. Nu poate fi voia lui Allah ca în loc să vedem izbucnind flacăra islamului, să pierim măcelăriţi de reissul effendina. Acum, tăcere! Trebuie să cuget asupra situaţiei noastre şi a mijloacelor de salvare. Şi apoi, când vorbesc, parcă mi se înteţesc durerile la picioare. Să dea Dumnezeu să pun eu mâna pe afurisitul de ghiaur şi las' pe mine! O să-l fac să sufere de un milion de ori mai mult decât mine acum... Tăcură, adică de vorbit nu mai vorbeau, dar Abu Reqiq gemea şi ofta de se auzea până departe. Ştiind că nu mai aveam ce afla, m-am îndepărtat cu băgare de seamă de ei şi m-am întors în tabără. Când m-au văzut venind, Ben Nil

şi el homrii se ridicară în picioare, ca să nu fiu zărit de cei doi, şi mă înconjurară din toate părţile. Le-am făcut semn din cap şi Ben Nil a înţeles că acţiunea mea izbutise.

Mă preocupau, fireşte, foarte mult cele ce aflasem. Aşadar, Mohammed Ahmed, fachirul el Fukara, făcea acum pe „Sfântul”, ba chiar pe mahdiul! Nu mai încăpea îndoială că era una şi aceeaşi persoană cu individul pe care eu îl scăpasem din ghearele leului la Chala. Fusese la Kordofan şi de acolo se întorcea când ne-am întâlnit noi cu el. Boala lui de picioare nu era altceva decât urmările bătăii pe care o căpătase din ordinul reissului effendina şi nu e de mirare că ţinea cu orice preţ să pună mâna pe noi. Vroia să se răzbune şi pe mine, deşi mi se făcuse milă de el când zăcea în nămol, legat burduf şi cu tălpile umflate. Îl dezlegasem şi-i lăsasem burduful meu cu apă şi merinde, ca să nu moară de foame şi de sete. Cum şi în ce fel reuşise s-ajungă la insula Aba nu mă interesa.

Cu atât mai mult mă interesa însă ce se petrecea la El Mihbaja. Oare unde o fi localitatea asta? Nu mai auzisem până atunci de ea şi Ben Nil, pe care l-am întrebat zicea că trebuie să fie vreun sat nou, încropit de curând. De când cutreieram ţinuturile din susul Nilului trecuse multă vreme — căci n-am povestit decât întâmplările mai însemnate —, suficient ca fachirul el Fukara, pe care îl cunoscusem, să fi ajuns deja „Sfânt” şi să fi întocmit o nouă aşezare pe malul Nilului.

Se pare însă că nu numai noi nu ştiam de ea, după cum o arată şi numele. El Mihbaja înseamnă „Ascunzătoarea”; era vorba deci de un loc tăinuit, unde erau duşi sclavii, pe care apoi îi mânau pe căi neprimejdioase mai departe, spre vânzare. Dar unde să fie localitatea asta? Trebuia neapărat să aflu, căci acolo ne aştepta „Sfântul”, că se răzbune pe noi. Eram sigur că aveam să izbutim să scăpăm nevătămaţi din primejdie, însă se cerea să ştim în ce anume loc ne pândeşte.

Şi, mărturisesc fără sfială, eram bucuros să înfrunt acea primejdie. Erau acolo sclavi care trebuiau salvaţi; ba se aflau şi albi printre ei! Era de datoria noastră să nu ocolim, ca nişte laşi, pe cei ce intenţionaseră să ne nimicească. Dimpotrivă, vroiam să le arăt că nu mă tem eu de ei.

Era absolut necesar să aflăm unde se găseşte acest El Mihbaja. Dar de la cine? Fireşte că de la Hubahr, învăţăcelul preferat al noului profet, care propovăduia că sclavia e una din poruncile lui Allah. De bunăvoie ştiam eu că „învăţăcelul” nu o să ne spună. Abu Reqiq îl descrisese ca pe un om foarte şiret, dar laş şi fricos. De şiretenia lui nu mă sinchiseam eu şi laşitatea era singurul punct care îmi înlesnea sarcina.

Trebuia însă să mai aştept. Mai întâi voiam să ştiu care dintre prizonieri era Hubahr. Le îngăduisem să vorbească între ei şi nu se sfiau defel să schimbe din când în când câteva cuvinte. În timp ce mă făceam că nu-i iau în seamă, trăgeam mereu cu ochiul, vrând să-mi dau seama care din ei e Hubahr. Era un om mărunţel şi pipernicit şi avea trei crestături care porneau de-a curmezişul, de la tâmplă pe obraji. Făcea deci parte din poporul fundş, probabil din tribul hammedş sau beruhn. Chipul său semăna cu al vulpii şi fără să fi auzit de la Abu Reqiq aş fi cunoscut îndată că aveam de-a face cu un om foarte şiret. Ochii săi mititei cercetau cu neastâmpăr în juru-i. Aşadar, ăsta era unul dintre luptătorii cauzei islamului, dintre care „unul singur, preţuieşte mai mult decât o mie de războinici viteji...”

Ştiam acum ce vroiam să ştiu şi am luat măsuri pentru paza de noapte. Santinelele fură astfel orânduite ca la cinci el homri să vină un soldat, deoarece mă bizuiam mai mult pe unul singur dintre ei decât pe toţi şaizeci de homri. Pe urmă ne lăsarăm odihnei.

Am fost trezit — din ordinul meu — dis-de-dimineaţă şi am urcat râpa să caut un loc potrivit pentru scopul pe care-l urmăream. După ce l-am găsit, m-am întors în vale şi am

poruncit ca prizonierii să fie duşi acolo. Am pus apoi să-i dezbrace de haine şi să se îmbrace cu ele el homrii oare aveau pielea mai deschisă. Doi soldaţi şi douăzeci dintre aceştia trebuiau să rămână de pază.

Când Abu Reqiq auzi că va trebui să rămână în deal, păru foarte dezamăgit şi mă întrebă îngrijorat:

— Ce înseamnă asta, effendi? De ce nu ne laşi jos, la mal?

— Nu-ţi închipui?

— Nu.

— Atunci o să ţi-o spun eu. De aici nu puteţi vedea pe cei din Omm Karn venind şi nici nu te pot auzi când le vei striga să vă elibereze.

— *Allah kerim*— îndură-se Allah de noi! spuse el înspăimântat. Cine ţi-a băgat în cap că am de gând s-o fac?

— Întrebarea e de prisos. Noi, creştinii, avem darul să ghicim gândurile musulmanilor, ca şi când le-ar sta scris în frunte. Nu părăsesc locul acesta înaintea acelora din Omm Karn; nu mă vor urmări ca să vă scape pe voi şi nici tu nu vei ajunge să mă schingiuieşti — de un milion de ori mai tare de cum te-am schingiuit eu pe tine. Ţi-am mai spus că voi pune mâna şi pe negustorii de sclavi pe care îi aştepţi tu şi când spun eu ceva, mă ţin de cuvânt. Şi-acum ascultă ce poruncă le dau paznicilor pe care îi las aici, la voi: acela dintre prizonieri care va scoate un strigăt sau nu va sta liniştit la locul lui, să fie înjunghiat imediat. Tu, Tamek er Rhani, care îşi mai zice şi Abu Reqiq, caută ajutor la „Sfântul”, care va împrăştia luptătorii pe tot cuprinsul pământului, ca să desfăşoare flamura verde a islamismului în toate colţurile lumii. El propovăduieşte sclavia ca pe o poruncă a lui Allah; să le ajute el să pui iar în lanţuri pe prizonierii pe care l-am scăpat din ghearele tale, ca să-i poţi vinde iar ca reqiq…

— Fii blestemat până în fundul iadului, fii blestemat! scrâşni el înfuriat că îi spulberasem nădejdea în tovarăşii lui de meserie din Omm Karn.

M-am întors la mal şi le-am spus celor patruzeci de el homri ce aveau de făcut. Cu hainele negustorilor se îmbrăcară cei care trebuiau să rămână cu mine şi Ben Nil; ceilalţi urmau să se ascundă ca să nu fie văzuţi, de asemenea cel de-al treilea soldat, din pricina uniformei, care i-ar fi speriat pe noii sosiţi.

La început mă gândisem, chipurile, să-i leg pe el homri şi să-i aşez pe mal, dar am găsit că nu e nevoie de aceste măsuri de prevedere. După toate aceste pregătiri, aşteptarăm cu încordare să vedem ce avea să se întâmple.

Dacă negustorii soseau unul câte unul şi cei dintâi vor deveni bănuitori, ceilalţi ne puteau scăpa. Ne încredinţarăm însă curând că teama mea fusese de prisos, căci îi văzurăm pe toţi încărcaţi pe o plută mare şi apucând pe braţul cel adânc al Nilului, pe malul căruia ne aflam noi.

Priponiră pluta şi săriră cu toţii pe uscat, fără să trimită înainte pe cineva în recunoaştere. Pesemne că se credeau în siguranţă, şi nici nu era pentru întâia dată că veneau aici să ia în primire transporturile de sclavi.

Ne văzură şi veniră spre noi. Nu ştiam dacă îl cunosc personal pe Abu Reqiq, aşa că m-am sculat în picioare ca să le ies în întâmpinare. El homrii, de asemenea. Schimbarăm cuvintele obişnuite de bun-sosit, pe urmă, unul dintre ei, care părea să fie conducătorul lor — întrebă cu mirare:

— Unde e Abu Reqiq, că nu-l văd? Dar sclavii pe care trebuie să-i luăm în primire?

— Sunt sus în deal. Abu Reqiq se aştepta să aduceţi plata cu mărfuri şi a fost dezamăgit când a auzit că vreţi să plătiţi în pulbere de aur.

— Dar ce? Aurul meu nu e la fel de bun ca şi marfa? Să mergem la el, ca să vedem sclavii! Nu avem timp de pierdut, căci reissul effendina e prin apropiere.

— Ce, reissul effendina? am spus eu, prefăcându-mă speriat. E cu putinţa! De unde ştiţi?

— Ne-a spus un om care venea de la Chrab el Aiş şi se

ducea la Omm Karn. A văzut corabia kedivului ancorată la Kuek. Trebuie să ne grăbim, căci câinii ăia de pe corabie muşcă al dracului. Slavă lui Allah că sunt încă departe de vadul ăsta, pe care nu-l cunosc.

— Slăveşti degeaba pe Allah.

— Cum aşa?

— Câinii ăia cunosc foarte bine vadul şi au şi sosit aici.

Omul mă privi uluit şi cercetător, apoi zise:

— Nu te înţeleg... Pesemne că glumeşti.

— Defel, fiindcă eu însumi sunt unul dintre câinii ăia.

Spunând aceste cuvinte, l-am izbit cu pumnul în tâmplă şi l-am culcat la pământ. Era semnalul convenit între mine şi homri. Săriră din ascunzătoare şi, cât ai clipi, negustorii fură dezarmaţi şi legaţi burduf. Totul se petrecuse cu atâta iuţeală, încât nici nu le venea să-şi creadă ochilor. Chipurile lor arătau mai mult nedumerire decât spaimă şi conducătorul se răsti indignat la mine:

— Ce înseamnă asta? Nu cumva vrei să faci o gluma proastă?

— Nu e acum vreme de glume, i-am răspuns cu seriozitate. Fac parte, după cum vezi privind uniformele acestor soldaţi, dintre câinii de pe corabia reissului effendina şi aceşti patruzeci de inşi care v-au biruit sunt două părţi dintre sclavii pe care vroiaţi să-i cumpăraţi. I-am eliberat eu aseară şi Abu Reqiq cu oamenii săi sunt acum prizonierii noştri.

Omului i se tăie respiraţia, pe chipul lui apăru o mare spaimă şi bolborosi, abia găsind cuvintele:

— Să fie... a... devărat ce aud? Sunteţi în... într-adevăr oameni de-ai... re... issului effendina?

— Da.

— Şi tu eşti reissul?

— Nu, sunt un prieten de-al său.

— Prieten? Nu în slujba lui?

— Nu.

— Allah, Allah! Nu cumva eşti Kara Ben Nemsi?

— Da, eu sunt.

Urmă o scenă, aidoma cu cea avută cu Abu Reqiq, aşa că nu mai e nevoie s-o descriu. Aceleaşi cuvinte insultătoare şi ameninţări, pe care le-am lăsat să curgă asupra mea şi care îl scoaseră până la urmă pe Ben Nil din sărite, căci mă rugă să-l las să-i tragă şi acestuia câteva nuiele la tălpi.

Dar şi mai rău a fost când le-am poruncit soldaţilor să scotocească buzunarele prizonierilor. Urlau şi răcneau ca scoşi din minţi şi abia îi puturăm potoli cu câteva lovituri zdravene. Pulberea de aur fu împărţită între Ben Nil şi soldaţi, restul prăzii între el homri. După aceea prizonierii fură duşi în deal, lângă ceilalţi.

Revederea dintre aceştia şi ceilalţi se petrecu în linişte. Nimeni nu scoase un cuvânt, dar să fi avut gândurile glas, s-ar fi stârnit o larmă care ar fi ajuns până la cer. Cu ce ură şi furie mă priveau! Ca mahomedani considerau întâmplarea aceasta drept un lucru scris în cartea vieţii, care nu se putea împiedica, dar faptul că doar şase inşi izbutiseră să-l facă, iar un ghiaur era căpetenia lor, făcea să le clocotească sângele în vine de o mânie neputincioasă.

Mie nu-mi păsa de asta, lăsându-mă nepăsător, dar homrii se bucurau grozav. Să fi fost după ei, ar fi trebuit să-i aruncăm imediat pe prizonieri în Nil, ca să-i mănânce crocodilii care, fie vorba între noi, nici nu se găseau pe acolo.

Cei din Omm Karn aduseseră, fireşte, cămile şi provizii cu ei, pe care le lăsaseră pe malul celălalt, sub paza unuia sau a mai multor inşi. Trebuia să-i aducem şi pe ei încoace. Am pus să se facă o plută mare, care a fost gata la vremea prânzului, şi am trecut cu o ceată de homri fluviul. Pe Ben Nil l-am lăsat dincoace, să-mi ţină locul.

Cu toate ameninţările mele, n-am putut afla de la prizonieri în ce loc îşi lăsaseră cămilele, dar le-am găsit repede. Un singur om le păzea. Isprăvirăm repede cu el şi ne apucarăm

să transportam cămilele şi lucrurile cu rândul, căci oricât de mare era pluta, nu puteau încăpea toate o dată. Treaba asta ţinu până pe înserat.

Între timp, Ben Nil găsise în deal, aproape de vad, un loc prielnic pentru întocmit tabăra şi, până să vin eu, totul era în regulă. Merinde aveam destule pentru câteva zile, totuşi am trimis barca noastră după apă şi am făcut o vânătoare de peşti la lumina focurilor — un mijloc foarte bun pentru pescuit.

Lăsarăm focurile să ardă toată noaptea, ca să ştie reissul effendina unde să ancoreze, dacă va sosi înainte de a se lumina de ziuă. Dar nu sosi. A doua zi rânduirăm santinele, care să ne dea de ştire când or vedea corabia apropiindu-se. Eu eram însă de părere că va veni noaptea, nu ziua, şi a doua seară am învăţat santinelele ce aveau de făcut.

Se prea putea ca, văzând lumină, reissul să oprească mai departe corabia şi să trimită o barcă ca să cerceteze cine sunt oamenii de pe mal.

Trecură două zile şi două nopţi fără să se zărească urmă de vas. A treia noapte am pus doi soldaţi de santinelă. Cam pe la ceasurile două după miezul nopţii, am auzit o împuşcătură. Era semnalul că se vede o corabie. Urma ca Ben Nil să rămână în tabără, unde ardeau patru focuri, iar eu cu ceilalţi soldaţi, să cobor la vad. Voiam să mă vadă deocamdată numai pe mine şi pe soldaţi, restul când aveam eu poftă. Când am ajuns în vale, santinelele ne arătară lumina din vârful catargului. Corabia ancorase, zărind focurile, ceva mai departe.

— Ăsta e „Vulturul” nostru, am zis eu. Reissul effendina va trimite desigur un locotenent cu o barcă încoace, sau poate va veni el însuşi.

— Ce crezi că are să facă acum? întrebă unul dintre soldaţi, îngrijorat de pulberea lui de aur.

— Dacă vine un locotenent, lucrurile au să se petreacă în

linişte, dar dacă e reissul, o să fie puţină gâlceava.

— Pe urmă?

— Pe urmă... nimic în paguba noastră.

— Îţi mulţumim, effendi. Datorită ţie avem acum mai mult decât ne trebuie ca să nu ne trudim atât pentru o bucăţică de pâine. Numai de nu ne-ar lua ce ne-ai dat tu cu atâta mărinimie...

— Nu o să vă ia nimic, fiţi pe pace. Daţi-vă, acum, mai la întuneric, ca să nu vă vadă deocamdată. Dacă ar ajunge lucrurile ca să vă ia reissul effendina la rost, să mă lăsaţi pe mine să răspund.

Se traseră mai în umbră şi m-am aşezat şi eu aşa ca să nu fiu zărit de pe apă. Nu trecu mult şi o barcă se apropie încet de mal. Şase inşi vâsleau într-adins agale; era o măsură de prevedere. Când barca fu destul de aproape, am zărit un om în picioare la proră. Era însuşi emirul. Nevăzând pe nimeni pe mal, strigă:

— *Bana bak*— cine e pe mal? Răspunde ori trag!

— *Bana bak!* i-am răspuns eu. Cine e în barcă? Răspunde că de nu trag şi eu!

Îmi recunoscu glasul.

— E cu putinţă? Tu eşti, effendi? zise el peste măsură de mirat.

— Da, eu.

— Singur?

— Nu.

— Cine mai e cu tine?

— Soldaţii.

— Dar Ben Nil unde e?

— Deocamdată lipseşte.

— E la Matenieh?

— Nu, tot aici.

Scoase o înjurătură, apoi urmă înfuriat:

— Staţi că vin eu acuşi!

Dansul în doi începea; îl aşteptam nepăsător. Barca trase la mal; reissul effendina sări pe uscat şi veni în fugă spre mine. Ochii îi fulgerau; vru să spună ceva, dar zări pe soldaţi, care îl salutară milităreşte, rămânând în poziţie de drepţi înaintea lui.

— Ce faceţi aici, ticăloşilor? se răsti el la ei. De ce nu v-aţi dus la Matenieh?

— Fiindcă au ascultat de ordinele mele, am răspuns eu în locul lor.

Se întoarse atunci spre mine.

— De-ale tale? Sunt soldaţii mei ori ai tăi? De ordinele cui trebuie să asculte?

— Până acum de ale mele. Tu singur mi i-ai dat şi atâta timp cât erau sub comanda mea, trebuiau să asculte de mine.

— Acum nu mai sunt. Ordinul a încetat din momentul de faţă. Ai fost la Matenieh?

— Nu.

— De ce nu?

— Fiindcă n-am venit decât până aici.

— Eu îţi poruncisem să te duci la Matenieh.

Îmi vorbea pe un ton de parcă aş fi fost un simplu soldat. Îmi venea să râd, dar nu trebuia să-i îngădui prea mult o astfel de atitudine; de aceea am ridicat şi eu glasul, când i-am răspuns:

— Mi-ai poruncit? De când ai tu dreptul să-mi porunceşti?

— De... Tăcu, se dădu cu un pas îndărăt şi strigă mânios: Cum îţi permiţi să vorbeşti astfel cu mine? Nu cumva vrei să faci aici pe stăpânul?

— Nici pe stăpânul, nici pe sluga. Am obiceiul să răspund după cum mi se vorbeşte. Cu mine nu merge cu mojicii, aşa să ştii.

— Allah'l Allah! asta ţi-e recunoştinţa pentru cele ce am făcut pentru tine?

— N-ai făcut nimic care să merite recunoştinţă, dar dacă

vrei recunoştinţă, bine, fie! Eu însă renunţ la a ta.

— Atunci între noi doi s-a isprăvit! Acum mă duc.

— Du-te!

Se aştepta să încep să mă milogesc de el, dar răspunsul meu îl ului, căci mă privi lung şi zise:

— Îţi dai seama ce faci şi ce spui? Aici nu te afli în Cairo, ci în ţinuturile sălbatice ale Nilului de Sus.

— Ştiu.

— Şi totuşi zici că pot să plec?

— Da.

— Unde e barca pe care ţi-am împrumutat-o?

— Colo pe mal, la treizeci de paşi de aici.

— O iau cu mine. Nu pot să ţi-o las.

— N-ai decât!

— Şi dacă te prăpădeşti prin pustietăţile astea?

— Eu? Ei, aş! Te asigur vă voi fi înaintea ta în Khartoum sau la Cairo.

— Pesemne că ţi-ai pierdut minţile. Nu vreau să mai am de-a face cu tine.

Se întoarse apoi spre soldaţi şi le zise, răstit:

— La barcă, nemernicilor, şi întoarceţi-vă pe corabie! Porni apoi demn spre barca lui. Soldaţii mă priviră câteva clipe îngrijoraţi, însă eu le-am şoptit:

— Supuneţi-vă! Ne revedem curând.

Plecară. Reissul puse să se împingă barca pe apă, apoi îmi strigă în batjocură:

— Rămâi sănătos! Malul e al tău şi corabia a mea. Să nu mai îndrăzneşti să pui piciorul pe ea, că te împuşc!

— Înţeles! Nu vin până ce nu mă vei ruga tu singur. Malul e al meu, dar îţi dau voie să păşeşti pe el când vrei.

— Eşti cât se poate de mărinimos. Du-te dracului!

— Nici nu mă gândesc. Tu însă te duci la moarte sigură cu oamenii tăi.

Am rostit dinadins aceste din urmă cuvinte cu glas apăsat.

Nu le luă în seamă, dar ştiam că îşi vor produce efectul, căci mă cunoştea şi ştia bine că nu vorbesc fără rost. M-am uitat după bărci până ce le-am văzut oprindu-se lângă corabie, pe urmă m-am aşezat iarăşi lângă foc.

Eram singur, surghiunit în pustietatea aceea. Nici măcar lucrurile care îmi rămăseseră pe corabie nu se gândise să mi le trimită. Să nu credeţi că mă simţeam descurajat. O, nu! Îl aveam pe Ben Nil, cu aurul lui; îi aveam pe el homri şi — ceea ce preţuieşte mai mult ca orice pe lume — credinţa mea nestrămutată în Dumnezeu!... Există un tată ceresc care nu-şi părăseşte niciodată copiii şi îi ocroteşte cu iubirea lui părintească.

Eram însă trist, mâhnit până în adâncul sufletului. Cum de se irosise prietenia acestui reiss effendina? Şi ce făcusem ca s-o pierd? Îmi cerea o recunoştinţă pe care n-o merita, pe când el, care mi-era într-adevăr dator, nici nu mai vroia să ştie de mine. Poate fi ceva mai urât şi mai dezgustător pe lume ca invidia? Un om ca el — căci era om întreg — nu se putuse feri de acest simţământ urât. Dar... toţi suntem păcătoşi şi poate că păcătuisem şi eu fără să ştiu împotriva lui. Mi-am cercetat conştiinţa zadarnic. Nu puteam găsi ce îl îndârjise astfel.

Ştiam ce avea să urmeze şi eram sigur de izbândă. Îmi părea însă rău că reissul va trebui să sufere iar o înfrângere din partea mea şi se va simţi şi mai umilit.

Stătea probabil acum în cabina lui şi-i pusese pe soldaţi să-i povestească. Afla de la ei ce se întâmplase. Fireşte că ei nu pomeneau nimic despre aurul găsit la negustorii de sclavi. Pe urmă se va scula de pe scaun şi va începe să se plimbe agitat de colo până colo, luptând cu sine însuşi. Cuvintele mele din urmă îi sunau încă în urechi şi-l puneau pe gânduri. La simţămintele sale nobile se va adăuga grija de sine însuşi şi a oamenilor săi, pe care îi ducea la o moarte sigură.

Nu se putea să nu asculte de glasul acela lăuntric, care îl

îndemna să ia seama la vorbele mele. Va veni deci îndată să-mi întindă mâna pentru împăcare. Aşa trebuia să se întâmple.

Am aşteptat însă zadarnic. Zorile se iviră, focul se stinse. „Vulturul" era în acelaşi loc. Am zărit pe punte mai multă mişcare ca de obicei, în sfârşit, aşteptarea mea părea să nu fi fost zadarnică. O luntre fu lăsată pe apă şi reissul effendina coborî în ea, cu un singur vâslaş. Apa împinse luntrea spre mal.

— Pot să debarc, effendi? mă întrebă el.

— Poftim!

— Nu mă împuşti?

— De când mă iei drept un ucigaş?

— Bine, iacă vin!

Coborî pe mal şi se apropie de mine. M-am ridicat de jos şi l-am privit cu răceală.

— Effendi, începu el, pentru ce nu mi-ai povestit azi-noapte ce s-a petrecut aici?

— Fiindcă nu mi-ai lăsat timp.

— Păi dacă ai început cu mojiciile.

— Tot tu îmi faci imputări? Vezi, eu n-o fac. Nu m-ar lăsa inima să arunc vina pe alţii.

Porni să se plimbe de colo până colo, fără să scoată un cuvânt; nu-şi putea birui încă mândria. Pe urmă se opri iar în faţa mea şi întrebă:

— N-ai să-mi faci nici o rugăminte?

— Nu.

— Nici să-mi pui vreo întrebare?

— Nici.

— Nici măcar un cuvânt?

Aşadar, eu să fac ce ar fi trebuit să facă el. Împăcarea asta nu era sinceră. Nu prietenia dintre noi, ci grija de soarta lui îl îndemnase să se întoarcă la mine. M-am stăpânit însă şi-am zis, întinzându-i mâna:

— Cuvinte nu, dar asta da.

Îmi strânse mâna şi răspunse cu un râs silit:

— Cei mai deştepţi oameni pot face cele mai mari prostii! Ei, dar ce-a fost a trecut. Du-mă la prizonieri. Fiindcă au fost atât de dobitoci şi s-au lăsat prinşi, o să-i judec şi o să-i osândesc imediat.

Vorbea cu atâta siguranţă, ca şi când era ceva firesc ceea ce spunea. Asta era prea, prea! Dacă venise anume să mă jignească, n-avea decât să rămână pe corabie şi să-şi vadă de drum. Vedeam eu ce urmărea. Vroia să nu-mi dea răgaz să-i istorisesc cu de-amănuntul ce se întâmplase, ca biruinţa mea să nu-l umilească şi mai mult. Pizma îl rodea iarăşi.

L-am lăsat să se îndepărteze şi m-am aşezat liniştit la locul meu. După ce făcu vreo câţiva paşi, băgă de seamă că nu-l urmez. Se opri. Întoarse capul şi-mi strigă:

— Ei. ce faci, nu vii? N-ai auzit că vreau să văd prizonierii?

— Ba am auzit.

— Atunci de ce stai?

— Am motivele mele.

— Motive? Aha, uitasem că tu nu faci nimic fără motiv! Ia să auzim şi noi care sunt astea de acum.

Spuse aceste cuvinte cu o uşoară ironie în glas şi se opri în faţa mea, zâmbind.

— Ai prins cumva pe cineva în drum? l-am întrebat eu calm.

— Nu. De ce mă întrebi?

— Păi, parcă spuneai nu ştiu despre cine, că dacă au fost atât de dobitoci şi s-au lăsat prinşi, vrei să-i judeci şi să-i osândeşti imediat.

— Vorbeam despre prizonierii ăştia de-aici.

— Ăştia? *Mashallah!* Eu am fost acela care şi-a dat toată osteneala şi a întrebuinţat toată şiretenia de care era în stare ca să-i prindă, nu tu. Noi, şase inşi, am pus mâna pe două cete de negustori de sclavi şi am eliberat şaizeci de sclavi. Să nu crezi că a fost uşor ce am făcut.

— Ia lasă copilăriile astea! Prizonierii îmi aparţin şi eu

hotărăsc pedeapsa care li se cuvine.

— Zău? Îţi aparţin ţie?

— Se înţelege!

— Se vede că ai uitat ce spuneai azi-noapte.

— Ce?

— Că malul e al meu şi corabia a ta, Eu mă conformez întocmai hotărârii tale, fiindcă nu-mi place să mă întorc după cum bate vântul.

— Nu cumva cutezi să te împotriveşti? zise el, încruntându-se.

— Cutez? i-am răspuns zâmbind. Sunt de altă părere, atâta tort.

— Îndrăzneşti? răcni el, bătând din picior. Apoi, arătând spre corabie, adăugă: — Tu ştii câţi oameni şi câte arme sunt la bord... Mai ştii, de asemenea, că am acolo o cămăruţă mică şi drăguţă pentru supuşii mei îndărătnici. Vrei să te silesc să faci cunoştinţă cu ea?

M-am ridicat de jos, l-am apucat de braţ cu atâta putere, că se schimonosi de durere, şi-am zis:

— Sărman nenorocit! Supusul tău nu sunt şi de silit nu mă poate sili nimeni la nimic. Încearcă dacă îţi dă mâna. Cred mai degrabă că te-aş putea face eu pe tine, nu tu pe mine, să faci cunoştinţă cu închisoarea cu care te lauzi. Cât despre soldaţii tăi, mi-ar fi lesne să-ţi dovedesc de care dintre noi doi ar asculta. Pe şeitan[1], ar fi un fleac pentru mine să iau în stăpânire corabia şi să mă duc cu ea unde mi-ar dori inima. Şi apoi, chiar dacă n-ar fi aşa poftim, fă cu mine ce vrei. Uite-mă aici, înaintea ta. Sunt singur şi fără nici o apărare. Cheamă-ţi oamenii şi porunceşte-le să pună mâna pe mine. Mult, foarte mult sânge ar curge până s-ajungă ei la mal şi cel dintâi care ar cădea ai fi tu.

Se smuci cu furie din mâna mea şi răcni:

— Nemernicule, îndrăzneşti să te atingi de mine?

---

[1] Dracul.

Ochii i se înfipseră ca nişte pumnale într-ai mei, dar eu nu m-am sinchisit. Îşi strânse pumnii şi buzele îi tremurau când zise:

— M-ai ameninţat: ştii tu ce are să se întâmple acum?

— Da.

— Da? Spune repede!

— Are să se împlinească întocmai ceea ce ai tu obiceiul să spui. Vai de acela care face rău.

— Da, vai de acela care face rău! Am drept de viaţă şi de moarte asupra tuturor care se află pe vasul meu şi dintre ei faci şi tu parte. În numele kedivului: eşti prizonierul meu şi trebuie să mă urmezi.

Tremura de mânie, pe când cu eram din ce în ce mai calm.

— Ce-mi pasă mie de kediv, nu sunt în serviciul său.

— Dar într-al meu eşti. Sunt superiorul tău, de care trebuie să asculţi. Te arestez.

— Vorbeşti serios?

— Atât de serios că te culc pe dată la pământ, dacă faci o mişcare de împotrivire.

Trase de la brâu pistolul şi-l îndreptă spre mine. Nu glumea. Era hotărât sa mă împuşte dacă nu mă supun. Ca oriental, nu-şi putea stăpâni pornirile, mai ales că se deprinsese, de când era în slujba asta înaltă, să taie şi să spânzure după bunul plac.

Ce să fac? Să mă supun? Nici prin gând nu-mi trecea. Din respect pentru mine însumi trebuia să-i arăt că nu sunt un copil, pe care poţi să-l înspăimânţi lesne. De aceea i-am strigat cu glas ameninţător:

— Jos arma!

— Ei, aş! Te predai ori nu? Hai, spune! Număr până la trei, pe urmă trag. Una…

N-apucă să spună două, căci i-am şi smucit pistolul din mână, l-am aruncat cât colo, l-am apucat apoi de braţ şi l-am trântit cu putere la pământ.

— Câine! urlă el, încercând să se scoale. O să-mi plăteşti cu viaţa...

— Tu eşti cel care trebuie să-mi plăteşti, nu eu. Dar ce sa-ţi fac, ţi-ai căutat-o singur!

Cu un pumn în tâmplă l-am culcat iar la pământ, unde rămase nemişcat. Fără să-l învrednicesc cu o privire, i-am făcut semn soldatului din luntre să se apropie.

— Ce-ai făcut, effendi? bolborosi omul speriat. Ştiu că ai dreptate, fiindcă am văzut şi am auzit tot, dar reissul effendina n-o să aibă astâmpăr până ce nu s-o răzbuna cumplit.

— Nu-mi pasă mie de răzbunarea lui. Spune drept: la cine ţii mai mult, la el ori la mine?

— Răspunsul meu ţi l-ar da oricare dintre noi. De el trebuie să ascultăm şi pe tine te iubim.

— Bine. Acum îi iau eu locul. Tu ştii că adeseori am comandat eu pentru el, tot aşa o să fac şi acum. Lui n-o să i se întâmple nimic şi voi nu veţi avea decât de câştigat din asta. Ajută-mă să-l leg şi să-l duc în vârful dealului.

— Şi n-o să păţesc pe urmă nimic, effendi?

— Nu. Ai cuvântul meu.

— Tu te ţii întotdeauna de cuvânt, aşa că te ascult. I-am luat reissului effendina armele şi l-am legat chiar cu brâul lui, apoi l-am dus sus, în deal, unde Ben Nil aştepta cu nerăbdare întoarcerea mea.

Mare îi fu mirarea când îl văzu pe reissul effendina prizonier, dar şi mai mare a el homrilor şi chiar a negustorilor, când aflară cine era acela pe care îl aşezarăm lângă ei. N-aş vrea să spun că jucam ceea ce se cheamă *va banque*[1], dar un joc primejdios tot era. Dacă ceva din cele ce plănuiam dădea greş, mă aştepta o moarte sigură. De la reiss — aşa cum îl cunoşteam eu — nu mă puteam aştepta la cruţare. Când pomenise de închisoarea de pe corabie şi-l ameninţasem că

[1] Merg până la capăt (l. franceză).

s-ar putea să se întâmple invers, nu mă gândisem că aveam să fiu silit s-o pun în practică. Erau, cei drept, mai multe căi de a ieşi din încurcătură, nu mi se părea însă nici una demnă de mine. Să mă socotească reissul laş? Nu! Mai bine orice decât o astfel de umilinţă.

Negustorii de sclavi nu se dumireau defel cum ajunsesem, într-un timp atât de scurt, dintr-un aliat al reissului effendina, potrivnicul său. Erau curioşi să afle pricina şi trăgeau probabil nădejde că schimbarea asta va fi spre folosul lor, dar nici unul nu cuteza să-mi pună vreo întrebare. Nu tot aşa făcu şeicul es Sef, căpetenia el homrilor, care începu să mă iscodească în privinţa asta, temându-se să nu aibă de suferit de pe urma noii situaţii. Îi răspunsei însă:

— Eu nu sunt duşmanul emirului, am vrut numai să-i dovedesc că nu fac parte dintre oamenii puşi sub poruncile lui. Voi n-o să aveţi nimic de păgubit de pe urma celor petrecute, dimpotrivă, o să fie spre folosul vostru dacă veţi asculta de propunerea pe care o să v-o fac acum.

— Spune-o, effendi, vom face tot ce ne va sta în putinţă ca să te mulţumim. Îţi suntem doar datori atâta recunoştinţă!

— Nu din recunoştinţă, ci spre binele vostru. Aveţi, probabil, de gând să vă întoarceţi acasă tot pe drumul pe care aţi venit încoace, nu-i aşa?

— Păi nici nu e altul.

— Ba da. Cămilele care vi s-ar cuveni ca pradă nu ajung pentru voi toţi, dar dacă veniţi cu mine pe corabia reissului effendina, vă pot da după câteva zile atâtea cămile de călărie şi de povară, arme şi merinde, încât vă puteţi întoarce repede şi fără frică de vreun atac duşman la vetrele voastre. Un singur lucru vă cer: să nu vă lăsaţi aţâţaţi de cineva împotriva mea cât veţi fi pe corabie.

— Vai de mine, effendi! Se poate una ca asta!? Ne-ai scăpat din ghearele robiei şi vrei să ne mai copleşeşti şi de acum încolo cu bunătatea ta şi noi să ne purtăm astfel cu

tine! Allah mi-e martor că mi-aş da viaţa ca să te scap, dacă s-ar ivi vreo primejdie.

— Aşadar, te învoieşti?

— Cum să nu! Vom face, tot ce ne ceri. Eşti conducătorul — căpetenia noastră chiar, şi fii sigur că te vom asculta orbeşte.

— Atunci ne-am înţeles. Să ştii că supunerea voastră aduce foloase atât de mari, cât nici nu-ţi poţi tu închipui.

— Când trebuie să ne ducem pe corabie?

— După, ce mă voi înapoia eu. Deocamdată mă duc singur pe bord, să mă înţeleg cu soldaţii, fiindcă...

— Ce? strigă Ben Nil speriat. Asta ar însemna să-ţi pui viaţa în primejdie. Dar dacă ţii morţiş să te duci, merg şi eu cu tine.

— Nu te înfierbânta aşa, dragul meu. Ştiu foarte bine ce trebuie şi ce nu trebuie să fac. De altminteri, am şi pentru tine o însărcinare la care se cere multă îndrăzneală şi curaj.

— Care?

— Te duci cu luntrea la corabie şi, fără să urci pe punte, le spui de jos locotenentului, şi celor doi cârmaci ai vasului că am trimis eu după ei, fiindcă avem ceva vorbit împreună.

— Vor fi văzut poate cele ce s-au petrecut aici.

— Cu atât mai curioşi vor fi să afle pricina. Şi apoi, îmi sunt prieteni; vor veni în orice caz. Tu însă nu te duce pe vas, ci întoarce-te îndată să-mi spui ce-ai făcut. Acum, pleacă!

Dădu din cap îngrijorat, dar nu cuteză să mai spună ceva. Abia se îndepărtase el şi reissul effendina deschise ochii, privi nedumerit în juru-i şi vru să se scoale. Băgă de seamă că e legat şi-şi aduse aminte de cele petrecute între noi.

— Câine, se răsti el la mine, ai îndrăznit şi să mă legi! Vroiam să te împuşc numai pentru faptul că mă atinsesei cu mâna ta spurcată, dar acum o să pun mai întâi să te biciuiască, pe urmă să te tragă în spânzurătoare, ca pe cel din urmă dintre ticăloşi. Îţi poruncesc să mă dezlegi imediat!

— Ţi-am mai spus că nu primesc porunci de la nimeni. Cel care are de poruncit acum sunt eu. Ai rupt legăturile de

prietenie dintre noi şi ai mărturisit singur că aveai de gând să mă împuşti. Nici nu-ţi închipui ce mare prostie ai făcut; mă cunoşti doar şi ştii cum răspund la astfel de atacuri. Ceea ce am făcut pentru tine, mi-a fost răsplătit cu dispreţ şi umiliri. Din pricina invidiei m-ai expediat la Matenieh, şi, fiindcă şi aici am fost mai dibaci şi mai norocos decât tine, ai hotărât chiar să mă ucizi. Sărmane! Cum ţi-ai putut tu închipui că te poţi măsura cu mine?

Tonul compătimitor cu care îi vorbeam îşi ajunse scopul; se simţi atât de înjosit încât nu găsi cuvinte, ci scoase un răcnet de furie.

— Răul cu rău se plăteşte! am continuat eu. Ce ţie nu-ţi place altuia nu face; duşmănia ta se întoarce împotrivă-ţi.

— Cum, vrei să mă omori? scrâşni el înfuriat. Soldaţii mei mă vor răzbuna!

— Aşa crezi tu! Ţi-am mai spus că ţin toţi cu mine. Şi apoi, ştii bine că eu nu sunt un ucigaş. Mi-ai imputat adesea că iert până şi pe cel mai neîmpăcat duşman al meu.

— Mă lipsesc de iertarea ta. Vestitul reiss effendina, la al cărui nume numai, tremurau toţi, nu cerşeşte iertare de la un creştin.

— Nici nu-ţi cer s-o faci, te iert şi fără să mă rogi. Îţi atrag însă atenţia că nu mă tem nici de tine, nici de oricare altul pe lume.

— Atunci dovedeşte-ţi curajul şi deschide pliscul ca să-mi spui ce ai de gând cu mine.

— Măsoară-ţi cuviinţele şi nu te obrăznici, altminteri pun să te bată la tălpi ca pe Abu Reqiq, uite, ăla de colo.

Un răcnet nearticulat fu răspunsul. Eu însă nu m-am sinchisit de el, ci am urmat:

— Îţi vei fi amintit desigur fiecare cuvânt pe care l-am schimbat jos, pe mal, şi ce ţi-am răspuns când m-ai ameninţat cu închisoarea de pe corabie. Ştii că am obiceiul să mă ţin de cuvânt. Vei face acum tu însuţi cunoştinţă cu cămăruţa aia

drăguţă — după cum o numeşti. Iau comanda în locul tău pe vas şi libertatea ţi-o vei recăpăta abia când vom ajunge la Khartoum.

Lucrul i se păru atât de imposibil şi liniştea cu care vorbeam atât de neînţeleasă, încât îşi ieşi cu totul din fire şi izbucni într-un râs cu hohote, ca de nebun.

— Da..., da... bolborosi el, şi în Khartoum o să... o să pun să... să... vă spânzure pe toţi care v-aţi răzvrătit împotriva mea... O, ce deştept... ce grozav de deştept eşti!

Am încuviinţat din cap şi i-am răspuns cu adâncă seriozitate:

— Aşa e, nici nu-ţi poţi da tu seama cât de înţelept e ceea ce spun eu. Vom face în drum, chiar şi fără tine, o captură extraordinară, care ne va reuşi tocmai fiindcă vei fi închis şi nu-mi poţi strica planul. Iar prea vestitul reiss effendina o să fie, când vom ajunge la Khartoum, blând ca un mieluşel şi n-are să cuteze să sufle un cuvânt despre păţania lui, altminteri s-ar duce pe copcă toată faima de care e atât de mândru. Şi apoi, ce-ar zice paşa sau kedivul când ar auzi că reissul effendina datorează toate succesele lui unui creştin — un străin — fiindcă s-a priceput să îndrepte greşelile şi prostiile făcute de el şi să ducă afacerile lui la bun sfârşit. Reissul effendina, în loc să-i mulţumească, a prins pică pe creştin şi a făcut planul să-l înlăture din cale. Dar creştinul a fost mai deştept şi i-a luat-o înainte. L-a băgat frumuşel la închisoare, a luat comanda vasului şi a soldaţilor, care au cules de pe urma lui onoruri şi prăzi bogate, a dus apoi corabia la Khartoum, unde l-a predat pe reiss paşei, dovedindu-i că toate succesele acestei lungi călătorii, stârpirea vânătorilor de sclavi şi a lui Ibn Asl, e numai opera creştinului, iar nu a reissului effendina. Zvonul va trece din gură în gură şi îl vor striga până şi copiii de pe stradă. Mai vine şi faptul că acest creştin nu e un supus al kedivului, ci stă sub ocrotirea consulului său, deci nu se poate atinge nimeni de el şi prea

puţin îi pasă de ameninţările reissului effendina.

Curios să văd efectul cuvintelor mele, am făcut o pauză. Emirul părea că s-a potolit; ţinea ochii închişi şi tăcea. Nu se putea să nu-şi dea seama că am dreptate şi că nu-l aşteaptă decât ruşinea şi o înfrângere, care i-ar fi pătat pentru totdeauna numele. Aş fi urmat să-i arăt şi mai departe ce-l aşteaptă, dacă în momentul acela n-ar fi intrat Ben Nil să-mi spună:

— Vin effendi, au şi lăsat luntrea la apă.

— Ai vorbit ceva cu ei?

— Nu, fiindcă am plecat îndată ce le-am spus ce m-ai învăţat tu.

— Bine. Ştiu ca-mi eşti devotat şi mă pot bizui pe tine. Eu o să lipsesc niţel. Tu stai de-l păzeşte pe reiss şi nu-i îngădui să vorbească. La cel dintâi cuvânt pe care-l scoate, înfige-i cuţitul în inimă — m-ai înţeles?

— Da. E cel mai nerecunoscător om din câţi am întâlnit până acum şi-ţi făgăduiesc că n-am să-l cruţ.

Trase cuţitul de la brâu şi se aşeză jos, lângă el. L-am rugat pe şeicul es Sef să mă însoţească, împreună cu zece oameni de-ai săi şi, când am ajuns jos, la mal, am zărit luntrea alunecând pe apă.

Homrii erau cât se poate de bucuroşi să-mi arate de pe acum recunoştinţa lor. I-am postat la un loc dosnic, le-am spus, pe scurt, ce au de făcut şi m-am apropiat de mal, atât cât am crezut eu de cuviinţă pentru scopul pe care-l urmăream. Cei trei marinari mă văzură, săriră pe uscat şi veniră spre mine. N-aveau altă armă la ei decât cuţitele de la brâu.

— Ne-ai chemat, effendi, începu locotenentul, şi am venit. Din voia lui Allah s-a abătut gâlceava şi nenorocirea asupra noastră. Am văzut când ai doborât pe stăpânul nostru. Unde e acum? Ce-ai făcut cu el? Ar trebui să te socotim duşman, căci suntem ostaşi, dar ne eşti drag şi ştim că dreptatea nu poate

fi decât de partea ta. Ce ai să ne spui?

— Şedeţi şi o să vă povestesc.

Se aşezară toţi trei şi eu în faţa lor, dar în aşa fel ca să nu mă poată lua prin surprindere şi să mă pot apăra, dacă ar încerca vreun atac împotriva mea, deşi eram aproape sigur că nu o vor face. Le-am amintit de purtarea nedreaptă a reissului effendina faţă de mine, de asprimea lui cu ei şi tot ce am crezut necesar ca să-i câştig pentru planul meu şi-am încheiat cu cele ce tocmai se petrecuseră între mine şi emir.

Când am sfârşit, au tăcut încurcaţi. Convingerea îi atrăgea spre mine, datoria, însă, împotriva mea. Nici unul nu vroia să ia primul cuvântul şi abia după ce m-am adresat direct locotenentului, acesta mă întrebă:

— Aşadar! reissul effendina e legat şi se află lângă ceilalţi prizonieri?

— Da.

— Şi cam ce ai de gând să faci?

— Să iau comanda vasului şi să pornesc la o întreprindere despre care nu v-am vorbit încă.

— Îţi dai seama tu, effendi, că datoria noastră e să luăm apărarea reissului, deşi prietenia pentru tine ne-ar îndemna să te ajutăm?

— Da.

— Atunci învaţă-ne cum să împăcăm una cu alta.

— Mai întâi vreau să aflu care e părerea voastră despre atitudinea pe care o vor lua soldaţii. Dacă m-aş duce acum în mijlocul lor şi le-aş făgădui prăzi bogate, cu condiţia ca să nu asculte de el, ci de mine, pentru cine crezi că s-ar hotărî?

— Pentru tine, nu mai încape îndoială — de el se tem, dar pe tine te iubesc. Sunt sub comanda lui până la Khartoum; dacă vor primi înainte prada despre care vorbeşti, şterg putina şi o ia care încotro. Nu e însă vorba numai de ei, ci şi de noi.

— M-am gândit şi eu la asta. Iată aceste două revolvere din

mâinile mele. Care din voi trage cuţitul de la brâu e împuşcat pe loc.

— Vai de mine, effendi, nu vei fi vrând...

— Tăcere, nici un cuvânt! Ce spun şi fac e spre binele vostru. Colo în dosul tufişului sunt unsprezece beduini din neamul homrilor. Îi vom chema să vă lege numai de formă. Vă ducem pe urmă lângă reissul effendina, care o să vă creadă prizonieri, ca şi el, şi aţi scăpat de răspundere. Fireşte că, în spatele lui, vă vom trata ca prieteni şi veţi avea chiar o parte din pradă.

— Dar, effendi, chiar dacă ne învoim cu propunerea ta — care e cât se poate de bună — gândeşte-te la mânia reissului că ne-am lăsat prinşi.

— Mânie? Pentru ce? Voi veţi fi fost biruiţi de unsprezece inşi, pe când pe el l-am biruit eu, unul singur. Mânia ar trebui să se îndrepte mai degrabă împotriva lui însuşi decât împotriva voastră.

— Asta aşa e. Te pricepi să-ţi aperi punctul de vedere! Ce-ai face însă dacă ţi-am respinge propunerea?

— Lucrul ar deveni serios. În acest caz, aţi deveni prizonierii mei. Cu cei unsprezece homri şi revolverele mele nu e de glumit. De aceea, sper că veţi fi înţelegători şi nu mă veţi sili să vărs sângele unor prieteni. Hotărâţi-vă repede, fiindcă n-am timp de pierdut.

Făceam haz în sinea mea să-i văd frământându-se astfel, când eu nici gând n-aveam să-i omor şi vroiam să-i înspăimânt numai. După ce se mai zbătură niţel, locotenentul zise:

— Cheamă-i pe homrii tăi încoa', effendi. Dar să nu ne dea de gol, spunând că ne-am lăsat legaţi de bunăvoie. Reissul effendina trebuie să creadă că ne-am apărat voiniceşte.

— O să am eu grijă, fiţi pe pace, spuneţi-i însă şi lui, că nu se poate bizui pe soldaţii săi. Dacă izbutiţi să-l aduceţi la convingerea asta, există soluţii şi mai uşoare, şi mai bune

chiar. Atrageţi-i atenţia asupra ruşinii care-l aşteaptă când se va afla cum l-am biruit şi am luat toată puterea în mâinile mele; poate că atunci îmi va trece de bunăvoie comanda, fără să fiu silit să vă ţin, pe el şi pe voi, legaţi. Luaţi bine aminte la ce vă spun: comanda e ceea ce vreau, asta e singura condiţie pe care o pun.

La un semn al meu, homrii veniră în fugă, îi legară cu uşurinţă pe locotenent şi pe coi doi timonieri, apoi îi duseră în tabără. Părură foarte înspăimântaţi când dădură cu ochii de reissul effendina. În lipsa mea nu îndrăznise să scoată un cuvânt, dar când mă văzu, nu se mai putu stăpâni şi mă întrebă:

— Effendi, pot vorbi?

— Da. Să fii însă cuviincios şi să nu uiţi ce ţi-am spus. Gândeşte-te la numele pe care-l porţi şi la ce te aşteaptă dacă nu vrei să-ţi dai seama de situaţia în care te găseşti, din vina ta, fireşte.

— Îmi dai voie să vorbesc ceva cu aceşti trei subalterni ai mei fără să ne audă cineva?

Îmi cerea voie! O lăsase „mai moale”, după cum se vedea.

— Nici eu?

— Nici. Vei afla însă mai târziu ce am vorbit.

— N-ar trebui să-ţi îngădui, fiindcă veţi pune la oale ceva împotriva mea, dar ca să-ţi dovedesc că nu mă tem de voi, fie! Îţi las timp un sfert de ceas, nici mai mult nici mai puţin, ai înţeles?

Am pus să-i ducă puţin mai încolo, de unde nu se putea auzi în tabără ce vorbesc, dar nu-i slăbeam din ochi. Nu prea eram curios să ştiu ce aveau să-şi spună, căci ştiam dinainte rezultatul.

Nici nu se împlinise sfertul de ceas când reissul mă chemă şi-mi zise, coborând glasul.

— Vrei într-adevăr să pui stăpânire pe vas şi pe echipaj?

— Da.

— Soldaţii n-au să se supună.

— Nu căuta să te amăgeşti. Eşti şi tu convins, ca şi mine, că nu-mi trebuie mult ca să-mi ajung scopul. Dacă ai fi cuminte, ai şti ce trebuie să-mi răspunzi.

— Ce?

Vorbeam cu blândeţe, ca să-i uşurez pasul pe care îl avea de făcut.

— Predă-mi mie comanda până la Khartoum, dar în aşa fel ca să nu aibă nimeni dreptul să se amestece în ce voi hotărî eu.

— Şi ce-mi dai în schimb?

— Libertatea ta şi a acestor trei ofiţeri, care vor asculta numai de ordinele mele până la Khartoum.

— *Allah, akbar!* Vrei să-mi dăruieşti ceea ce mi se cuvine de drept!

— Uită-te la tine şi vezi dacă poţi susţine că eşti liber!

— Crezi tu că e cu putinţă ca eu, vestitul reiss effendina, să cedez puterea altuia?

— Nu numai că e cu putinţă, dar e sigur, căci o iau, cu sau fără învoirea ta şi, dacă îţi permit să mi-o oferi o fac din consideraţie pentru tine şi ar trebui să-mi mulţumeşti pentru bunătatea mea.

Un fulger de mânie făcu să-i scânteieze ochii, dar se stăpâni şi zise oftând:

— Am jucat amândoi o partidă de şah şi m-ai făcut mat[1].

— Uiţi se vede că tu mi-ai propus partida şi din vina ta ai pierdut-o. După câte am făcut pentru tine, vroiai să mă îndepărtezi de pe corabie; acum vreau să fiu eu stăpânul ei; e o condiţie la care nu renunţ.

— Asta se cheamă răzbunare. Ziceai că un adevărat creştin nu se răzbună niciodată.

— Te înşeli, e cu totul altceva. M-ai răsplătit cu dispreţ şi ură pentru că te-am scăpat din atâtea primejdii şi mi-erai

[1] Mort.

dator stimă şi recunoştinţă. De aceea mă văd silit să-mi iau singur ceea ce nu mi-ai acordat de bunăvoie. Te-am biruit şi când, din îngăduinţa mea, ţi se iveşte prilejul să salvezi aparenţele, încerci să te opui? Să ştii că dacă nu te hotărăşti repede, mai târziu nu mai vreau să aud nimic. Vă iau pe toţi patru prizonieri pe corabie şi nu vă las liberi decât când vom ajunge la Khartoum, dar dacă vei încerca să faci plângere împotriva mea, voi şti eu să mă apăr, nu numai prin viu grai, ci şi prin scris, ca să citească toată lumea şi să se ducă dracului toată gloria ta, cu care te lauzi atât.

Lăsă capul în piept şi tăcu o bucată de vreme, pe urmă îl străfulgeră pesemne un gând, căci zise:

— Bine, vei lua comanda vasului până la Khartoum, acum însă lasă-ne liberi.

— Hm! Ai găsit se vede o portiţă prin care vrei să te strecori? Dar vezi că eu nu mă duc la pescuit cu plasa ruptă. Cunosc portiţa la care te gândeşti şi o să-ţi arăt cât de bine e zăvorâtă.

Se învoise cu cererea mea, silit de împrejurări, şi era firesc să se slujească de orice mijloc, fie el oricât de îndrăzneţ şi mişelesc, ca să scape. Era şi acum încredinţat că e mai deştept decât mine şi se credea în stare să mă tragă lesne pe sfoară.

Un zâmbet batjocoritor îi flutură pe buze când răspunse în grabă:

— O portiţă de scăpare? Nu cunosc nici una şi sunt chiar gata să-ţi predau în scris comanda vasului.

Prin asta nu mă asigura cu nimic. Actul îmi putea fi furat sau smuls cu sila, totuşi m-am prefăcut bucuros şi am zis:

— Asta doream şi eu. Ai hârtie la tine?

— Da, şi creion.

— Bine. Eu o să-ţi dictez, iar locotenentul cu timonierii vor fi martori că semnătura e adevărată.

I-am dezlegat mâinile. Scoase hârtie şi creion din buzunar

şi începu să scrie repede cele ce dictam. Graba lui ar fi fost cât se poate de lăudabilă, dacă ar fi fost sinceră. Semnă şi-mi întinse hârtia, zicând:

— Aşa. Acum ai deplina siguranţă şi mă poţi lăsa liber.

— Mai întâi o întrebare: aici scrie că voi comanda vasul până la Khartoum şi toţi — chiar şi tu — trebuie s-asculte de ordinele mele. E voinţa ta, nu-i aşa?

— Da.

— Martorii au auzit ce-ai spus. Să se ducă acum pe bord şi să comunice oamenilor hotărârea ta.

— Şi eu?

— Tu să mai ai niţică răbdare.

I-am dezlegat pe ceilalţi trei şi i-am trimis pe corabie. Pe Ben Nil l-am pus să stea de pază lângă reiss, iar eu m-am dus la prizonieri. I-am dezlegat lui Hubahr numai picioarele şi l-am dus cu mine după o tufă. Se uită întrebător la mine, neştiind pentru ce o făcusem.

— Dacă nu mă înşel, te cheamă Hubahr? l-am întrebat eu.

— Da, effendi.

— Ştii ce te aşteaptă?

— Ştiu. Moartea, dacă Allah nu va fi atât de milostiv să o înlăture.

— Allah e drept şi îndurător. Dreptatea lui va lovi cu asprime pe toţi tovarăşii tăi, pe tine însă te va scăpa, dacă te vei arăta vrednic de îndurarea lui.

— *Allah'l Allah!* Ce trebuie să fac, effendi, ca să fiu vrednic de ea?

— Să răspunzi la întrebările mele fără să minţi.

— Întreabă, stăpâne. Voi spune adevărul, numai adevărul, ca şi când aş fi la judecata din urmă.

— Nu făgădui prea mult. Te cunosc şi ştiu că vorba ţi-e una şi gândul altul.

— Nu, nu, crede-mă!

— Nu tăgădui. Ştiu, de pildă, că nu vă socotiţi defel

pierduţi, ci nădăjduiţi să scăpaţi teferi din mâinile mele.

— Dacă ai fost tu în stare să birui pe un reiss effendina, cum o să scăpăm noi! Încotro să ne îndreptăm nădejdea?

— Spre El Mihbaja.

Se căznise până atunci să ia o mutră sinceră şi reuşise, acum însă nu-şi mai putu stăpâni spaima. Bâigui:

— El Mih... ba... ja... Asta ce-o mai fi, effendi? Ha... bar n-am!

— Bine. Te-am despărţit într-adins de ceilalţi ca să te scap, dar dacă ţii numaidecât să le împărtăşeşti soarta, treaba ta. Haidem!

M-am prefăcut că vreau să mă întorc în tabără, el însă mă opri cu glas rugător.

— Mai stai niţel, effendi. Poate că tot o să-mi pot aduce aminte ce e eu El Mihbaja aia.

— Cu atât mai bine pentru tine. Uite, o să te ajut şi eu. Mihbaja e o ascunzătoare pe o limbă de pământ a Nilului, unde au fost târâţi o grămadă de sclavi.

— Sclavi!...

— Da. Acolo stă zi şi noapte o santinelă, care pândeşte sosirea corăbiei noastre, ca s-o atace.

— Zău dacă ştiu despre aşa-ceva, effendi!

— Aşa! Şi nici că oamenii de pe corabie or să fie ucişi ori vânduţi, iar doi din ei, adică reissul effendina şi cu mine, să fim predaţi!...

— Cui? ...

— Murabitului din Aba.

— Pe ăsta nici nu-l cunosc.

— Zău? Nu-ţi mai cunoşti învăţătorul?

— Învăţătorul?!

— Da. Ai fost doar învăţăcelul lui Mohammed Ahmed Ibn Abdullahi, care te-a iniţiat în terika şeicului Mohammed Şerif.

— Nu pricep ce vrei să spui. Pesemne că mă iei drept

altcineva.

— Greu! Mai e ceva care ţi se potriveşte de minune. Anume: Hubahr, pe care-l cred eu, a fost trimis la Abu Reqiq ca să-l călăuzească la El Mihbaja. Şi ăsta eşti tu!

— Nu, nu sunt eu! Cine ţi-a spus minciuna asta?

— O să afli mai târziu. Aşadar, nu eşti cine cred eu?

— Nu.

— Atunci îmi pare rău pentru tine. Îmi placi şi te-aş fi scăpat de la moarte, ceea ce s-ar fi putut numai dacă erai Hubahr, despre care vorbeam eu. Şezi jos!

L-am împins la pământ şi i-am legat iar picioarele.

— De ce mă legi? Cum vrei să pot umbla? Ori ai de gând să mă cari în braţe?

— Nu. Nu mai ai ce căuta în tabără. Dacă tot nu te pot scăpa, cel puţin să te scutesc de chinuri. O să te spânzur îndată, ca să nu mai suferi ce vor suferi ceilalţi.

Vorbeam cu glas potolit şi m-am prefăcut că mă uit la copaci, ca să-i aleg spânzurătoarea. Luasem o frânghie cu mine şi încercai să-i pun laţul de gât.

De spaimă îi veni la loc glasul şi strigă îngrozit:

— Effendi, nu mă omorî... nu mă omori, effendi! O să-ţi spun adevărul! Eu sunt omul despre care vorbeai!...

— Aşa? Bine. Unde se află Mihbaja? Descrie-mi-o.

Se reculese şi începu să mi-o descrie, dar făcu nesocotinţa să-mi spună că e aşezată în ţinutul Abu Şoka, în apropiere de Bahr el Asrak.

— Mai bine taci, l-am întrerupt eu. Vrei să mă înşeli, crezând că atacul corăbiei tot va izbuti dacă o luăm în josul Nilului.

— Atunci Crezi că Mihbaja se află la Bahr el Abiad?

— Da. Şi fiindcă ai vrut să mă tragi pe sfoară, o să te trag eu acum în spânzurătoare.

M-am aplecat asupra lui cu laţul în mână, prefăcându-mă că vreau să i-l pun de gât.

— Lasă-mă, effendi, lasă-mă! Nu vreau să mor... mi-e dragă viaţa... O să-ţi spun adevărul, crede-mă...

M-am convins că de data asta laşitatea lui biruise şi că aveam să aflu într-adevăr ce vroiam să ştiu. Şi ca să-l hotărăsc şi mai mult, i-am zis:

— Bine, o să fiu şi eu sincer cu tine. Ştiu că eşti cine cred. Am aflat-o de la Abu Reqiq şi de la Geri, mulasimul lui.

— De la ei? Adevărat să fie? spuse el, privindu-mă neîncrezător.

— Da. Vezi că ştiu tot despre tine? De la cine altul puteam să le aflu?

— Allah! Numai ei doi ştiau... Dar pentru ce ţi-au spus şi ţie, effendi?

— Ce dracu', atât de prost eşti că nu înţelegi pentru ce?

— Prost? Nu, prost n-am fost, nici nu sunt. Aha, ştiu eu de ce ţi-au spus! Ca să scape ei. Le-a fost frică de bătaie. Vor să fie liberi şi să ispăşim noi pentru ei. Nu, nu, asta nu se poate! Vreau şi eu să fiu liber, viaţa mea e tot atât de preţioasă ca a lor. Dacă-mi făgăduieşti că mă laşi în viaţa, îţi spun unde se află Mihbaja.

— Ţi-am făgăduit doar adineauri că o să te cruţ şi eu mă ţin întotdeauna de cuvânt. Sa ştii însă un lucru: dacă mă minţi iar, eşti pierdut. Deocamdată, o să te închid pe corabie, până ce vom trece de Mihbaja, pe urmă eşti liber. Dar dacă încerci să mă tragi pe sfoară, nu mai e scăpare pentru tine. Pun să te răstignească de catarg, ca să te ciuruiască pe tine cel dintâi gloanţele duşmane.

— O, Allah, blagosloveşte-mă cu îndurarea ta! Să mă răstignească! Vorbeşti serios, effendi?

— Foarte serios. Ori nu cumva crezi că-mi arde ele glume? Singura voastră speranţă e să fiţi salvaţi la El Mihbaja, ceea ce nu se poate întâmpla, decât dacă am cădea în cursa care ni se întinde. Vezi însă că o cunoaştem şi ne putem feri de ea. Viaţa ta atârnă de mine. Alege. Adevărul şi viaţa sau

minciuna şi moartea.

— Adevărul şi viaţa, effendi. Fii sigur că n-o să te mai înşel.

— De înşelat nu m-ai înşelat nici până acum şi nici nu e cum s-o facă, totuşi cer dovezi. Dacă mă minţi iar, peste două minute o să te bălăbăneşti de craca aia de colo. Aşadar: unde se află Mihbaja?

— O să-ţi spun îndată, effendi. Văd eu bine că pe Abu Reqiq nu mă mai pot bizui şi scăparea numai de la tine poate să-mi mai vină. Cunoşti tu cursul Bahrului el Abiad de aici până la insula Aba?

— Prea puţin.

— Pe dreapta se află Gagumude, iar pe stânga Omm Deuglal, Nasabel, Omm Songur şi Omm Saf. Unui vas care alunecă repede pe apă nu-i trebuie mai mult de trei ceasuri să treacă de ele, pe urmă Nilul curge drept, fără să se abată din cale, o bună bucată de drum, spre nord. Coteşte apoi deodată spre stânga şi înconjoară pe trei părţi o insulă împădurită, cu copaci atât de deşi, încât pare că nu poate pătrunde picior de om în ea. Sunt însă mai multe poteci înguste şi tăinuite, care duc la un luminiş, unde s-a ridicat un fel de seribah, în care sunt îngrămădiţi acum foarte mulţi sclavi. La un vad, de unde se poate vedea departe pe apă, sunt santinelele care pândesc sosirea voastră...

— Aşadar, la trei ceasuri de aici, dincolo de Omm Saf! Atunci laşi în urmă pe dreapta, djehelul Ain, nu-i aşa?

— Da. Cât poţi să-l mai vezi, eşti încă în siguranţă, dar îndată ce l-ai pierdut din ochi, corabia poate fi zărită de santinelă. Mă crezi acum că ţi-am spus adevărul?

— Da. De aceea voi fi şi eu îngăduitor cu tine. N-o să te închid, mai ales dacă vei răspunde mai departe la întrebările mele, fără să mă minţi. Acum n-am timp să ţi le pun. Deocamdată te voi lega aici de un copac şi voi veni mai târziu să te iau, căci nu vreau să ştie tovarăşii tăi că te ocrotesc. Ştiai liniştit, că nu ţi se întâmplă nimic.

L-am legat aşa fel ca să nu se poată dezlega, dar nici prea strâns, să nu-l doară. Nu voiam să-l mai las la un loc cu foştii lui tovarăşi. Când m-am întors în tabără, reissul effendina îmi strigă răstit, ca să-l audă toţi:

— Unde te tot plimbi? Mult o să mă mai laşi să aştept? Am făcut tot ce mi-ai cerut, acum dezleagă-mă!

— Numai după ce mă voi încredinţa că soldaţii respectă scrisul tău şi am într-adevăr comanda vasului. Mă duc mai întâi să văd.

— Eu vreau să fiu imediat liber!

— Vrei? Te cred, însă trebuie să ştii că de acum încolo nu se ţine seamă decât de voinţa mea, nu de a ta.

— Nu mă scoate din fire, omule! Vezi să nu te căieşti când vom fi pe bord!

— Mare nesocotinţă ai săvârşit. Ţi-ai dat gândurile pe faţă. Hârtia n-a avut alt scop decât să mă amăgească. Îndată ce te-ai fi văzut pe corabie, m-ai fi închis frumuşel în cămăruţa aia mică şi drăguţă cu care m-ai ameninţat şi altă dată.

Scoase o înjurătură de furie, apoi mă întrebă iar:

— Deci n-ai de gând să mă duci pe corabie?

— Nu ştiu încă, deocamdată mă duc singur. Ce se va întâmpla pe urmă, vei afla. Acum rămâi aici, sub paza lui Ben Nil şi a homrilor, care vor avea grijă să te porţi cuviincios şi respectuos, aşa cum se cuvine unui subaltern de-al meu.

— Cum, îndrăzneşti tu, un creştin, care e un nimic pe lângă mine, să...

Nu-şi putu sfârşi vorba, căci Ben Nil îl apucă de beregată cu mâna stângă, cu dreapta îi puse vârful cuţitului în piept şi-i zise ameninţător:

— Dacă mai deschizi gura ca să-l batjocoreşti pe stăpânul meu, te ucid ca pe un câine. Are dreptate, el e acum comandantul vasului, cu drept de viată şi de moarte asupra echipajului, şi tu eşti sub ordinele lui. Ar fi trebuit să-ţi dai seama, înainte de-al jigni cu trufia şi dispreţul tău, că e de o

mie de ori mai deştept decât tine şi a dat într-un singur sfert de ceas dovadă de mai multă înţelepciune decât tu în toată viaţa ta.

Nu credeam că o astfel de insultă l-ar intimida pe reiss, totuşi aşa se întâmplă. Se întoarse pe o parte, ca să nu mai vadă nimic, şi tăcu. I-am dat lui Ben Nil instrucţiuni pentru timpul cât lipseam din tabără şi m-am îndepărtat. M-am dus mai întâi la Hubahr şi l-am dezlegat, apoi am coborât amândoi la mal, ne-am suit în luntre şi am vâslit spre corabie. Am poruncit să fie ridicat Hubahr pe punte şi să i se lege picioarele, apoi am sărit şi eu după el.

Aflaseră toţi că luasem comanda valsului şi am fost întâmpinat cu strigăte de bucurie, în cea mai mare parte pornite din inimă. Cum nu aveam timp de pierdut, le-am spus pe scurt ce aveam de gând. Soldaţii trebuiau să-mi jure toţi supunere, pe ceilalţi i-am scutit, căci eram sigur de devotamentul lor.

Ridicarăm ancora şi „Vulturul" alunecă pe unde. Ne-am oprit abia când am ajuns atât de aproape de mal, ca să pot comunica lesne cu uscatul. Deşi credeam că mă pot bizui pe soldaţi, totuşi nu l-am lăsat pe nici unul să coboare de pe corabie, ca să nu dea deocamdată ochii cu reissul effendina. Am tras un glonţ, semnalul convenit cu Ben Nil că poate începe încărcarea plutei. Mai întâi coborâră râpa el homrii, ca să facă o punte de trecere, pe urmă îi aduseră pe negustorii prizonieri, ca să-i băgăm în cala vasului, apoi veni rândul cămilelor şi, pe urmă, am pus să se scoată barca noastră din ascunzătoare, ca s-o încărcăm cu merinde. Patru soldaţi voinici, buni vâslaşi, luară loc în ea.

Acum trebuia să mă duc să-l iau pe reissul effendina din tabără, unde îl lăsasem în paza lui Ben Nil.

— Bine că venişi, effendi, îmi zise el. Reissul effendina ăsta nu se astâmpără defel. De nu ştiu câte ori până acum era să-i înfig cuţitul în piept, ca să-l potolesc.

— Nu mi-e mie frică de asta, râse reissul batjocoritor. Ştiu bine că prea îi e frică creştinului de Dumnezeul lui ca să cuteze să facă o astfel de faptă. Vreau neapărat să ştiu ce aveţi de gând cu mine. Pe negustori i-aţi luat de aici. Homrii au plecat şi ei. Dacă nu mă dezlegaţi imediat, pun să vă împuşte cum ajung pe bord. Eu, sunt vestitul reiss effendina, de care tremură o lume, şi ceea ce a-ţi făcut voi cu mine se pedepseşte cu moartea. Nu există îndurare pentru fapta voastră.

— Ia nu te tot lăuda atât! i-am tăiat-o eu. Vrei să ştii ce o să se întâmple cu tine? Bine, o să-ţi spun chiar acum. Cred că-ţi sunt egal în toate privinţele şi ce se cuvine unuia se cuvine şi celuilalt. De aceea mă voi purta cu tine întocmai după, cum le-ai purtat tu cu mine. Ai fost comandantul „Vulturului” şi, în calitatea asta, ai avut neomenia să mă trimiţi cu patru oameni de-ai tăi la Matenieh, unde sperai să mă prăpădesc, ca sa scapi de mine. S-a întâmplat însă altfel şi, în loc să mă lauzi pentru izbânda mea, mă pizmuieşti şi mai mult. Acum sunt eu comandantul vasului şi te trimit cu alţi patru soldaţi şi aceeaşi barcă la insula Talak chadra, unde te aşteaptă acelaşi lucru care mă aştepta pe mine la Matenieh. Dacă eşti într-adevăr om destoinic — după cum te crezi — vei izbuti şi tu, cum am izbutit şi eu şi voi fi cel dintâi care să-ţi recunosc meritul şi să-ţi aduc laudele cuvenite.

Efectul pe care-l făcură vorbele mele nu se poate închipui. Mă privi mai întâi buimac, ca şi când ar fi vrut să-şi dea seama că e treaz sau visează, pe urmă îmi aruncă o căutătură de parcă ar fi vrut să mă bage în pământ, după care izbucni în nişte înjurături cumplite. L-am lăsat să răsufle niţel şi, când vru să înceapă iar, l-am oprit zicându-i:

— Înjurăturile şi ocările tale nu folosesc la nimic, dimpotrivă, mă îndârjesc şi mai mult. Chiar dacă aş fi vrut să iau în seamă prietenia noastră de odinioară, acum nu se mai poate, cu atât mai mult cu cât insulţi legea în care m-am

născut. Spui că m-ai luat sub protecţia ta şi e tocmai dimpotrivă. N-am avut niciodată nevoie de ea, ci tu te-ai folosit mereu de ajutorul meu. Chiar să fi fost „câinele de creştin” — după cum zici — „omul fără căpătâi şi un derbedeu”, cum îţi place să mă numeşti — cu atât mai mult sunt de admirat că a fost pentru mine un fleac să-l birui pe vestitul reiss effendina şi să descopăr vicleşugul lui murdar.

Vru să izbucnească iar, dar nu i-am dat răgaz.

— Taci, i-am zis cu mânie, dacă nu vrei să-ţi astup gura cu un căluş. Ceea ce vreau să-ţi mai spun e spre binele tău. Eu plec cu corabia. Tu vei găsi în barcă tot ce-ţi trebuie. Te sfătuiesc, însă, să te ţii cât mai ascuns, căci se află de aici până la djesireh Talak chadra oameni care umblă să te prindă şi să te omoare. „Vulturul” ţi-o va lua cu mult înainte, iar eu mă voi strădui, pe cât îmi va fi cu putinţă, să înlătur din calea ta primejdiile care te pasc în lungul drumului. Fii, mai ales, cu mare băgare de seamă când vei străbate ţinutul dintre Omm Saf şi Abu Seir. Aşa! Acum am isprăvit, poţi să fii sigur că vei găsi corabia la malul insulei Talak chadra. Ce vei face pe urmă cu mine, treaba ta!

— O să te zdrobesc în picioare… o să te omor, câine! urlă el.

— Încearcă! Au mai vrut şi alţii s-o facă şi au păţit-o. Rămâi sănătos! Să-ţi dea Allah o călătorie plăcută şi minte ca să recunoşti ce e spre binele tău.

Începu să răcnească şi să urle ca scos din minţi, smucindu-şi legăturile, de credeai că o să şi le rupă într-adevăr. Nu m-am sinchisit însă de el, ci i-am spus lui Ben Nil să vină cu mine jos, la mal, până unde nu străbătea glasul reissului. Aici le-am dat celor patru soldaţi următoarea poruncă:

— După ce va porni corabia, mai aşteptaţi ca la o jumătate de ceas, pe urmă să urce unul din voi râpa şi să-l dezlege pe reissul effendina. El vă va spune ce-am hotărât.

Ne-am dus apoi la corabie şi am dat ordin să se ridice

ancora. Locotenentul veni la mine şi mă întrebă cu teamă:

— Plecăm fără reissul effendina, effendi? Ce o să se întâmple cu el? Şi ce o să spunem când vom fi traşi la răspundere pentru...

— Linişteşte-te, totul e în regulă. Deoarece mi-a predat mie comanda, trebuie să ascultaţi de mine şi nu sunteţi datori să daţi socoteală nimănui. Puteţi dovedi oricui prin documentul acesta — pe care ţi-l dau acum — că aşa a hotărât însuşi reissul effendina. Cât despre soarta lui, fiţi liniştiţi, am avut eu grijă să nu i se întâmple nimic. Are motivele sale ca să nu plece odată cu noi; va veni însă mai târziu. Deocamdată trebuie să se ferească, fiindcă duşmanii îl pândesc ca să-l omoare.

— Hm! spuse el, clătinând din cap. Simt eu că-mi vorbeşti diplomaticeşte. Nu că minţi, totuşi trebuie să fie altminteri de cum spui. Dacă n-ai fi omul pe care ştiu că ne putem bizui, m-aş împotrivi, aşa că te rog însă dă-mi cuvântul tău de onoare că nu i se va întâmpla nimic reissului şi puterea pe care ţi-a încredinţata nu va fi spre paguba noastră. Atât îmi ajunge.

— Îţi dau cuvântul meu şi adaug că nu numai că nu va fi spre pagubă, ci spre folosul vostru.

— Ajunge, effendi. Nu vreau să pătrund în secretele tale, fiindcă sunt de părere că e mai bine să nu le cunosc. Vezi că pot fi şi eu diplomat...

Se linişti; eu de asemenea, căci era singurul care putea să se împotrivească poruncilor mele.

Ieşirăm curând din braţul Nilului şi fluviul se întindea iarăşi înaintea noastră. „Vulturul” alerga ca o săgeată. De când lăsasem în urmă ostrovul îmi simţeam inima mai uşoară; de-abia acum mă socoteam cu adevărat biruitor. Fusese o mare îndrăzneală din partea mea ceea ce cutezasem; poate că mă aştepta una şi mai mare, nu mă temeam însă de ea, cu atât mai mult cu cât nu era acum timp să mă las pradă grijilor pentru viitor; prezentul mă preocupa.

Trebuia să văd dacă prizonierii erau puşi la loc sigur şi unde să-i îngrămădesc pe toţi homrii. Mai erau şi cămilele, care ne dădeau de lucru. Fel de fel de întrebări la care trebuia să răspund, ordine şi iar ordine, aşa că trecu o bună bucată de vreme până să fie totul pus la punct şi să mă pot odihni şi eu puţin în cabina comandantului.

Ben Nil stătea sus, pe covertă, şi-l hârţuiau toţi din toate părţile să le povestească ce s-a întâmplat. Îl oprisem să pomenească despre înfrângerea reissului effendina şi, cum nici locotenentului şi timonierilor nu le dădea mâna să spună ce ştiau, nu află nici unul dintre soldaţi că temutul lor comandant fusese legat burduf şi silit să rămână în urmă.

Cât despre Hubahr, spionul, mă ţinusem de cuvânt, nu-l închisesem cu ceilalţi prizonieri la un loc. Când aceştia au fost aduşi pe corabie, stătuse ascuns, ca să nu-l vadă ei, şi acum se putea plimba liber pe punte. Numai când trăgeam, seara, la mal, puneam să-l lege iar, ca să nu fugă peste noapte. De altminteri, nu l-ar fi putut supraveghea nimeni atunci, căci oamenii erau ocupaţi să aducă nutreţ pentru cămile, de pe mal.

Drumul până la Omm Saf îl făcurăm fără să se petreacă nimic deosebit. Curând după vremea prânzului, trecurăm prin dreptul ei, dar ne aţineam într-adins pe partea cealaltă a fluviului, căci nu vroiam să se ştie că vasul nostru e „Vulturul”. Strânsesem toate pânzele, şi ne lăsam duşi numai de curentul apei. De aceea ne-au trebuit trei ceasuri încheiate până să ajungem la cel din urmă cot, de la care nu ne mai despărţea decât un ceas de drum până la Mihbaja. Am poruncit să se îndrepte vasul spre o limba de pământ şi am ancorat la un loc mai ferit. Catargele şi partea dinspre mal a corăbiei, fură acoperite toate cu verdeaţă, ca să nu se poată desluşi dintre copacii şi tufele de pe mal.

Nimeni, nici chiar Hubahr nu ştia pentru ce mă oprisem acolo. Răspândisem numai zvonul că expediţia ne va aduce o

pradă bogată, ceea ce-i înveselise pe toţi. Ceva hotărât nu-i spusesem nici măcar locotenentului.

Când văzu pregătirile pe care le făceam, bănui numaidecât că e în legătură cu ceea ce pusesem la cale şi mă întrebă dacă e într-adevăr aşa. I-am spus şi lui tot ce ştiam de la Hubahr. Deveni atât de agitat, încât abia l-am putut potoli să nu afle întreg vasul despre ce e vorba. Mă rugă să-i împărtăşesc şi lui planul. Nu făcusem însă încă un plan hotărât, căci nu mă încredeam îndeajuns în cele ce-mi spusese Hubahr. Vroiam să-l iau pe acesta prin surprindere, ca să mă încredinţez dacă e adevărat sau nu ce aflasem de la el.

L-am trimis pe locotenent să-l aducă la mine în cabină. Ca întotdeauna când ancoram, pusesem şi de astă dată să-l lege. Dar în loc ca locotenentul să se întoarcă, am auzit curând după plecarea lui gălăgie pe punte, urmată de o detunătură de armă. Am alergat într-acolo şi i-am văzut pe toţi aplecaţi peste parapet şi privind spre apă, în vreme ce Ben Nil venea spre mine cu puşca ridicată strigând:

— Bine fac eu că nu mă despart niciodată de arma asta a mea. Să n-o fi avut acum la mine, îmi scăpa.

— Cine?

— Ticălosul ăla de Hubahr. Abia apucase locotenentul să-l dezlege, că l-am văzut făcându-şi loc cu coatele printre soldaţi, ca să sară peste parapet pe mal. De sărit a sărit el nu-i vorbă, dar nu pe uscat, ei în iad, fiindcă nici n-a apucat să pună bine piciorul pe pământ, că l-a şi nimerit glonţul meu, taman în cap.

Era într-adevăr după cum spunea Ben Nil. Când m-am uitat peste parapet, l-am văzut pe Hubahr cu capul găurit de glonţ, zăcând fără suflare pe mal. Numai picioarele îi rămăseseră în apă. Vrusese să le dea de veste celor de pe Mihbaja ce-i aştepta. Nu mai puteam afla acum, fireşte, nimic de la el, eram totuşi mulţumit că nu-l iscodisem mai înainte; mi-ar fi

întins poate o cursă, pe când acum trebuia să mă bizui numai pe mine — şi singur nu mă puteam trage pe sfoară.

Locotenentului îi venea să se bată singur de necaz, dar l-am rugat să se astâmpere, căci cu asta n-ar fi înviat mortul.

— Vezi că am fi aflat de la el totul despre Mihbaja... se tânguia el. Aşa nu ştim altceva nimic, decât că se află la un ceas de drum de-aici şi poate că nici asta n-o fi adevărat. Te pomeneşti că ticălosul vroia numai să te amăgească.

— Nu, spunea adevărul, de asta sunt sigur.

— Bine-ar fi să fie aşa. Ce zici, effendi, n-am putea să-i silim pe ceilalţi prizonieri să ne spună ce ştiu?

— Nu ştiu poate nici cât mine, şi e de prisos să ne mai pierdem timpul degeaba.

— Dar cum putem ataca Mihbaja, dacă nu ştim nimic despre ea şi e şi atât de bine păzită?

— Ştiu eu pe cineva care, deşi n-o cunoaşte încă, o s-o cunoască în curând.

— Cine e acela?

— Eu.

— Allah! Nu cumva vrei să te duci singur acolo, ca să iscodeşti?

— Ba da.

— Lasă-te păgubaş, effendi, ascultă-mă pe mine. Ar însemna să te duci la o moarte sigură.

— Am trecut eu prin primejdii şi mai mari.

— Nu cred. Nu se poate să nu te simtă când te vei apropia pe furiş de ea.

— Cine îţi spune că vreau să mă apropii pe furiş?

— Ce face? Aşa, făţiş?!

— Da. Pe furiş nu m-aş putea strecura decât prin întuneric şi cum vrei să nimeresc potecile cele ascunse prin pădure, când nu cunosc dinainte locurile?

— Să te apere Allah de diavol şi de toţi nepoţii şi strănepoţii lui! Au să te recunoască şi au să te împuşte pe loc.

— Nimic nu mă face să bănuiesc că e cineva pe-acolo care mă cunoaşte. Doar vreunul dintre oamenii lui Abd Asl, dar aceia au fost duşi atunci toţi la Khartoum, ca să-şi ia pedeapsa. Şi apoi, m-am schimbat foarte mult în timpul din urmă. Am slăbit ca un schelet, din pricina arşiţei, şi m-am înnegrit ca un arap. Să-mi mai pun şi un plasture pe obraz şi nici dracu' nu m-ar mai recunoaşte!

— O fi, nu zic ba, totuşi ce vrei să faci tu e din cale-afară de primejdios şi nu te-aş sfătui defel. Ce se alege de noi dacă ţi se întâmplă o nenorocire? Ascultă, rogu-te, ce spun şi timonierii, şi Ben Nil. Fă-mi hatârul. Să ne sfătuim cu toţii…

— Bine hai să te ascult; să ştii însă că nu e vreme de pierdut, căci vreau să fiu la Mihbaja înainte de a se însera.

Se ţinu sfat şi toţi fură de părere că era o mare nesocotinţă ceea ce vroiam eu să fac. Mai ales Ben Nil se ruga de mine ca de Dumnezeu să nu mă duc. Când văzu, însă, că stăruinţele tuturor erau zadarnice, „Fiul Nilului” vru cu orice chip să meargă şi el cu mine. Nu puteam să-l iau, căci primejdia ar fi fost atunci şi mai mare.

Încuviinţasem consfătuirea numai „pro forma” şi, cum ţineam dârz la hotărârea mea, n-avură încotro, trebuiră să se supună în cele din urmă.

Pregătirile pentru ceea ce voiam să întreprind au fost uşoare. Mi-am pus un plasture, într-adins murdar, ca să pară că-l port de multă vreme, de-a curmezişul, pe obrazul stâng, şi am cerut îndărăt pulberea de aur pe pare i-o dădusem lui Ben Nil şi celor patru soldaţi. Într-unul din săculeţe am dat peste inelul cu pecetea lui Abu Reqiq; îmi prindea foarte bine şi l-am pus îndată pe deget. Armele le-am lăsat pe corabie şi n-am luat cu mine decât un cuţit şi o flintă arabă. La planul meu contribuia şi ordinul pe care l-am dat să se aducă pe punte cadavrul lui Hubahr, să-l spânzure de un catarg şi să se lege seara prizonierii lângă el, ca să fie, mai ales Abu Reqiq, bine văzuţi de pe mal. Locotenentul fu de părere că era o

mare neprevedere din partea mea, dar Ben Nil zise:

— Să faci întocmai cum îţi porunceşte effendi! Ştie el ce ştie şi chibzuieşte bine lucrurile. De multe ori ţi se pare anapoda ce vrea, dar atunci şiretlicul e mai al dracului.

Am mai dat şi alte ordine, pentru cazul că nu m-aş întoarce până la miezul nopţii, apoi am coborât pe mal.

Am luat-o prin pădure, ţinând drumul paralel cu fluviul. Nu mă amăgeam defel asupra primejdiilor care mă aşteptau, exista însă în mine o voce lăuntrică, pe care mă bizui întotdeauna şi care nu m-a înşelat niciodată. Atunci, mai ales, mă simţeam foarte vesel şi eram sigur că aveam să ies din afacerea aceea cu faţa curată — aşa pârlită cum era.

Malul era nu prea înalt şi pădurea prea puţin întinsă, încât am străbătut-o repede. Mi-am întipărit bine în minte locurile pe unde treceam, ca să le recunosc la înapoiere. Apoi am luat-o la picior, cât îmi îngăduia terenul, spre Mihbaja. Fâşia de pădure făcea acolo un cot ascuţit, după care eram sigur că trebuie să se afle limba de pământ unde îşi tăinuiau negustorii de sclavi „marfa”. Am văzut înaintea mea un desiş de tufe şi dincolo de ele... un călăreţ.

Era într-adevăr un om calare, dar nu pe cămilă, ci pe cal, ceea ce e, prin părţile acelea, ceva foarte rar.

Mi-am văzut liniştit de drum; când dădu cu ochii de mine, îşi opri calul, şi mă aşteptă. Trebuie să mărturisesc că împrejurările, mă sileau să mă slujesc de o minciună şi rog cititorii să mă ierte, dar ar fi fost o nebunie să spun adevărul. Sunt din acei oameni care fac o deosebire între a minţi şi a nu spune adevărul, tot aşa ca între un şiretlic şi un vicleşug.

Când m-am mai apropiat, am băgat de seamă, spre marea mea mirare, că o plasă care slujeşte ca apărătoare de ţânţari, acoperea calul cu totul.

Călăreţul era un om între două vârste — nici tânăr, nici bătrân —, avea o atitudine trufaşă şi poruncitoare şi mă măsură cu o privire atât de bănuitoare, că pe altul l-ar fi

băgat în sperieţi. Când m-am aflat în faţa lui, am încrucişat mâinile pe piept şi am vrut să-l salut. Mi-o luă însă înainte, căci puse numai o mână pe piept şi zise:

— *Es selahm’ aleikum.*

Era deci un adept al regulilor stricte, care cer călăreţului să salute întâi pe drumeţul întâlnit în cale.

I-am răspuns în dialectul său:

— *Aleikumu’s selahmu wa rahmatu — Uahi wa barakatuh*— reverse-se pacea peste voi, îndurarea lui Dumnezeu şi binecuvântarea sa.

Mă privi şi mai întunecat, duse mâna la patul pistolului pe care-l purta în brâu, şi întrebă scurt:

— Eşti străin?

— Da.

— Ai mai fost prin locurile astea?

— Nu.

— La ce-ai venit?

— Nu pot s-o spun decât aceluia care porunceşte aici.

— Cine e acela?

— Nu ştiu.

Întrebările şi răspunsurile erau repezi ca fulgerele. Mă uitai fără teamă în ochii lui, care se întunecau tot mai mult şi mă priveau, din ce în ce mai ameninţător.

— Ştii tu unde te afli? mă cercetă mai departe.

— Probabil în apropierea Mihbajei.

— Allah! Eşti străin şi totuşi cunoşti numele ăsta? De la cine, şi pe ce cale l-ai aflat?

— Nici asta nu pot s-o spun decât stăpânului.

— Bine, vino!

Sună mai degrabă a ameninţare decât ca o invitaţie. Trecu cu calul printre tufele care se închiseră în urma noastră, pe urmă se opri şi-mi zise iar:

— Dacă vrei într-adevăr să te duci la stăpânul Mihbajei, ia-o înainte. Vai şi-amar de tine dacă eşti o iscoadă.

Scoase pistolul de la brâu, şi trase cocoşul. Eu mergeam înainte, el în urma mea. Nu-mi era defel plăcut să ştiu că numai cu o singură apăsare pe trăgaci mă putea trimite pe lumea cealaltă.

Străbăturăm o potecă şerpuită şi ajunserăm la un gard înalt de mărăcini. La un strigăt al său, se deschise o poartă şi intrarăm într-un luminiş întins. Paznicul închise poarta la loc.

În luminiş se aflau o mulţime de colibe, mai mici şi mai mari, printre care forfoteau indivizi al căror chip te înfiora. Pe urmă am văzut un fel de şoproane lungi şi scunde, la uşa cărora stăteau aruncate grămezi mari de lanţuri şi juguri. Aha, asta era închisoarea pentru „reqiq”, despre care vorbise Hubahr. Mă găseam în mijlocul unei seribah, iar locuitorii acestuia se înghesuiau să mă vadă mai bine. Spre mulţumirea mea, nu era nici o mutră cunoscută printre ei. Se aşezară pe două rânduri până la una din colibele mai arătoase, care părea să fie a „şefului”. Călăreţul descălecă, zise numai „el gallad”[1] şi intră în colibă. Am fost împins după el.

Coliba era din crengi şi lut. Din tavan atârnau ouă de struţ, simbolul rodniciei şi al nesfârşitului. O firidă arăta locul de rugăciune. Pe pereţi, bice cu sfârcul înnodat şi câteva iatagane cu tăişul mâncat de rugină, din pricina sângelui neşters. O bancă pentru legat cei care trebuiau bătuţi la tălpi şi un butuc de retezat capul alcătuiau un tablou înfiorător. Era locuinţa unui foarte cucernic şi foarte crud musulman.

Individul se aşeză pe covoraş şi începu să resfire nişte mătănii, în vreme ce buzele lui murmurau o rugăciune. Se întrerupse însă când intră un negru uriaş, care luă din cui un iatagan şi se postă fără să spună un cuvânt alături de mine. Acesta era drăguţul de „el gallad” — sau gealat, cum le zic, arabii călăilor — care îşi cunoştea pesemne bine meseria, fiindcă nu o făcea de ieri, de alaltăieri...

---

[1] Călăul.

— Acum viaţa ta atârnă numai de un fir de păr, începu individul. Iataganul îţi poate reteza capul fără să ştii când şi cum. Auzit-ai tu vreodată de Iumruk el Murabit[1]?

— Nu, am răspuns eu.

Abia am scos cuvântul din gură şi călăul ridică iataganul gata să dea. Celălalt îi făcu însă un semn cu mâna,apoi urmă:

— Tuturor care au venit aici şi nu cunoşteau numele ăsta, li s-a tăiat capul. Cu tine sunt însă îngăduitor, fiindcă ai o privire de copil nevinovat, Iumruk el Murabit sunt eu şi stăpânesc El Mihbaja. Întâia întrebare nu ţi-a adus moartea, deşi ţi-a lipsit răspunsul, a doua însă nu te mai poate scăpa. De la cine ştiai unde se află Mihbaja?

Aşa deci: o privire de copil nevinovat! Şi eu care nu-l slăbeam din ochi pe călău. Dacă ar fi repezit într-adevăr iataganul, în clipa următoare ar fi fost el, nu eu, un cadavru şi „musiu” Iumruk asemenea. Eram hotărât la orice. Nu mă lăsam eu omorât cu una cu două, cum credeau mieluşeii de acolo.

Am dat chipului meu o expresie şi măi nevinovată şi am răspuns fără să mă tulbur:

— De la Hubahr, cel mai devotat învăţăcel al murabitului din Aba...

— Allah! strigă Iumruk cu bucurie. L-ai văzut pe Hubahr. Unde şi la cine se află acum?

— La Abu Reqiq, care îţi trimite prin mine inelul acesta.

Am scos inelul din deget şi l-am pus în palma întinsă a individului. Abia îşi aruncă ochii pe el şi zise în grabă:

— Chatimul[2] lui Abu Reqiq! Ca să-l încredinţeze el cuiva, trebuie să ţină mult la omul cui i l-a dat şi vestea e de mare însemnătate pentru noi. Vino încoace şi aşază-te la dreapta mea. Spune acum ce ai de spus, eu te ascult.

Îmi venea să chiui de bucurie. Îmi ajunsesem scopul şi

---

[1] Pumnul sfântului.

[2] Inelul cu sigiliu.

izbânda era a mea dacă, bineînţeles, nu se ivea ceva neaşteptat:

După ce m-am ploconit adânc, de trei ori, m-am aşezat, dar nu la dreapta, ci la stânga lui, în semn de respect, ceea ce păru că-l măguleşte foarte mult, apoi am început:

— Vestea pe care ţi-o aduc e şi bună, şi rea. Bună, fiindcă numai să vrei, peste câteva ceasuri reissul effendina şi Kara Ben Nemsi vor fi în mâinile tale. Rea...

N-am apucat să urmez căci „Pumnul sfântului” sări drept în picioare, bătu din palme şi strigă cu bucurie:

— În sfârşit, în sfârşit, în sfârşit. *Hamdulillah!* Vin, vin! Se aruncă de-a dreptul în pumnul de neîndurat al „Sfântului”, care îi va zdrobi fără milă. Unde sunt? Spune repede unde sunt!

— La cotul cel mai apropiat de aici al Nilului.

— Atât de aproape! Pentru ce nu s-au dus mai departe şi au ancorat acolo?

— Fiindcă vor să atace Mihbaja.

Bucuria îi pieri numaidecât şi întrebă înspăimântat:

— Să ne atace? Păi habar n-au de Mihbaja.

— Aici te înşeli. L-au bătut atât pe bietul Abu Reqiq, până ce a mărturisit tot. I-au sfâşiat, săracul, carnea de pe tălpi, şi...

— Aşadar, mă întrerupse el, se află în puterea lor?

— Da, cu toţi oamenii lui, ba şi, cu cei care au venit de la Omm Karn.

Scoase un geamăt de durere, căzu iar pe covor şi mă zori să-i povestesc mai departe.

— Numele meu e Ben Sobata, am continuat. Locuiesc în Guradi, dincolo de munţii Katuli, şi-l cunosc pe Abu Reqiq mai de mult, fiindcă fac şi eu negoţ de sclavi, ca şi el. Numai că îmi aduc marfa prin pustiul Bajuda, până în ţinutul berber. Drumul ăsta a ajuns acum atât de primejdios, că m-am gândit să-l schimb şi s-o iau pe unde umblă Abu Reqiq. Încercarea a

izbutit, după cum îţi pot dovedi îndată.

Am scos de la brâu punga cu pulbere de aur, am deschis-o şi i-am pus-o dinainte. O cântări în mână şi exclamă:

— *Mashallah*, mare încredere ai în mine! Ce-ai face dacă nu ţi-aş mai da-o îndărăt?

— Ţine-o, dinspre partea mea.

Ştiam bine că-mi va ajunge iar în mană, cu el dimpreună. Apoi am adăugat:

— Ştiu eu bine că n-o să te bucuri tu la avutul unui drept-credincios care se bizuie pe cinstea ta. Dar ascultă mai departe. Mi-am vândut sclavii la Omm Ebeil şi mă întorceam cu plata la Kaka. De aici vroiam să mă duc la insula Aba — căci aflasem despre „Sfântul” care propovăduieşte acolo învăţăturile adevărate ale profetului — ca să sărut urma paşilor săi.

— Foarte frumos din partea ta. Eu sunt „Pumnul sfântului” şi o să pun o vorbă bună pentru tine. Pe urmă?

— La Kaka nu era nici o corabie şi mi s-a spus că nici nu o să treacă vreuna în curând. Atunci a sosit reissul effendina cu a lui. L-am rugat să mă ia şi pe mine cu el şi s-a învoit.

— *Allah akbar!* Ce curaj pe tine! Te asemeni cu o turturea care cutează să caute adăpost sub aripa unui vultur. Oameni ca tine mai rar şi simt că o să mă împrietenesc cu tine. Şi ai plecat într-adevăr cu el?

— Da, căci îi plăcusem de la întâia privire. Stătea adesea de vorbă cu mine. Dar a fost voia lui Allah ca în drum spre Kuek să-i cadă în mână Abu Reqiq, cu şaizeci de sclavi. Eu ce putere aveam! Îţi închipui şi tu spaima mea. Abu Reqiq a fost atât de înţelept, că s-a făcut că nu mă cunoaşte când m-a văzut. L-a fulgerat numaidecât gândul că eu l-aş putea scăpa. Nu ştiu de unde până unde a aflat reissul effendina despre El Mihbaja, scurt, vroia acum să-l silească pe Abu Reqiq să-i spună tot ce ştie. Bietul om s-a zbătut cât a putut, dar când l-au zdrobit în bătăi, n-a mai avut încotro. Le-a spus că

seribahul se află aici; mai mult nu ştia nici el, fiindcă atât îi spusese Hubahr şi lui. Atunci l-au luat pe ăsta la cercetări. Hubahr însă şi-a pus pecetea tăcerii pe buze şi n-a vrut să mărturisească nimic. Dacă au văzut aşa, l-au împuşcat.

— L-au împuşcat pe Hubahr? O! Allah! Adevărat?

— Da. L-au împuşcat şi pe urmă l-au spânzurat.

— Când şi unde?

— Acum câteva ceasuri, când a ancorat corabia.

— Săracu'! Un om atât de cucernic şi bun. Lua-i-ar dracul pe ucigaşi să-i ia! Parcă ziceai că i-aş putea avea lesne în mână?

— Da, dacă ai vrea să asculţi sfatul meu. Mult s-ar mai bucura sufletul meu să izbutim.

— Spune şi te ascult. Dar cum de ai putut să pleci de pe corabie şi să vii încoace?

— Să vezi. Kara Ben Nemsi are o încredere oarbă în mine. Nu aflaseră altceva nimic decât că Mihbaja se găseşte cam pe aici, când Hubahr a luat taina cu el pe lumea cealaltă. Ca să vă prindă, trebuiau să caute anume locul unde e Mihbaja. Le-am spus atunci minciuna — să mi-o ierte Allah — că am mai fost prin părţile astea pe când eram djelabi[1]. I-a blestemat pesemne Allah cu orbirea, că m-au însărcinat pe mine să găsesc Mihbaja. Am primit cu bucurie şi m-am furişat până la Abu Reqiq, ca să-i spun. N-am putut vorbi cu el decât vreo câteva cuvinte, dar a avut timp să-mi dea pecetea şi să te roage pe Mohammed şi toţi sfinţii califi să faci tot ce ţi-o sta în putinţă să-i scapi chiar la noapte, fiindcă mâine ar fi prea târziu.

— De ce prea târziu?

— Pentru că mâine Mihbaja o să fie luată cu asalt.

— N-au să izbutească, fiindcă nu te mai întorci să le spui unde se află.

— Bine-ar fi să fie aşa. Dar vezi că dacă nu mă întorc,

[1] Negustor.

reissul effendina o să creadă că am căzut în mâinile tale şi pune după miezul nopţii pe soldaţi să-i omoare pe toţi prizonierii.

— Auzi! Câinele şi feciorul de câine din neamul câinesc! Atunci se înţelege că trebuie să te întorci, fie numai de hatârul lui Abu Reqiq, care o să se bucure când o afla că te-ai întâlnit cu mine. Aurul însă să-l laşi aici, ca să nu ţi-l ia tâlharii ăia ai reissului effendina. O să ţi-l păstrez eu până ce i-om avea pe toţi în mână.

— Chiar te rog să-mi faci binele ăsta. E mai sigur la tine decât în buzunarul meu.

— Văd că eşti tot atât de înţelept pe cât eşti de viteaz. Zici că vor să-i ucidă pe prizonieri până la ziuă. Trebuie atunci să-i scăpăm chiar în noaptea asta. Nu ajunge însă să-mi descrii corabia şi unde e ancorată, se cere s-o văd cu ochii mei. Ai putea-o nimeri pe întuneric? O să se însereze în curând şi rugăciunea amurgului se apropie.

— O s-o nimeresc, fii pe pace.

— Dacă-i aşa, să plecăm îndată după rugăciune, ca să văd eu cum stau lucrurile. Pe urmă ne întoarcem aici să luăm atâţia războinici de câţi avem trebuinţă.

— Cum, să merg şi eu cu tine?

— Fireşte! Zici ca prizonierii vor fi ucişi în zori dacă nu te înapoiezi pe corabie, deci ai destulă vreme, până atunci.

Hotărârea lui îmi cam încurca socotelile, dar am tăcut, ca să nu trezesc bănuieli. Nădăjduiam însă că voi găsi eu un mijloc s-o şterg la vreme.

Mă întrebă de ce am plasturele pe obraz şi i-am spus că din pricina unei tăieturi pe care o căpătasem la o vânătoare de sclavi, ceea ce mări şi mai mult simpatia pe care mi-o câştigasem din partea „Pumnului sfântului”.

Se înserase şi venise timpul rugăciunii. Aceasta se făcea după regulile sectei el gureşi, pe care eu nu le cunoşteam; am fost deci scutit s-o spun cu glas tare după ceilalţi, o

favoare care mi se făcea numai mie, dar care nu era admisă şi altuia din seribah. Iată însă că era o persoană pe care nu m-aş fi aşteptat pentru nimic s-o întâlnesc aici şi care nu respecta aceste reguli.

Curând după rugăciune veni unul dintre paznici şi-i spuse lui Iumruk:

— Stăpâne, încăpăţânatul ăla afurisit ce ne-a fost trimis alaltăieri de „Sfânt” n-a vrut nici acum să facă rugăciunea după terika noastră. Ce pedeapsă porunceşti să-i dăm?

— Adu-l încoace. O să-l bag în pământ!

La lumina celor două lămpi de ulei care ardeau în colibă am putut desluşi chipul individului care fu împins acum înăuntru. Pletele lui lungi atârnau în şuviţe încâlcite pe faţa-i uscată, şi suptă de foame. Ochii i se adânciseră în fundul capului. Era acoperit cu nişte zdrenţe care abia îi ascundeau goliciunea, iar trupul i se încovoiase ca al unui bătrân. Nimic nu mai rămăsese din omul mândru şi falnic pe care-l cunoscusem odinioară. şi totuşi l-am recunoscut. Era Ssali Ben Aqil, propovăduitorul kurd care-l căuta pe mahdiu, noul Mesia.

Stăteam cu faţa cam întoarsă şi plasturele şi pielea mea arsă de soare mă schimbau îndeajuns ca să nu fiu recunoscut.

Oare cum ajunsese el, în căutarea mahdiului, tocmai aici? Omul acela mândru stătea acum încovoiat şi umilit, în faţa „Pumnului sfântului” şi trebuia să rabde cuvintele batjocoritoare pe care i le spunea:

— Câine, fecior de câine şi neam de căţea, iar te-ai răzvrătit, după câte aud! Nu ţi-a ros încă destul foamea măruntaiele? O să te las să rabzi de sete până ce s-o împlini voia murabitului şi o să recunoşti dogmele lui. L-ai jignit cu învăţăturile tale şi l-ai supărat cu îndoielile care i le-ai spus în faţă. De aceea ai şi atras mânia asupră-ţi şi n-o să se îndure de tine până ce nu te vei converti la sfânta lui terika[1]. Dacă

[1] Dogme ale unei secte religioase mahomedane.

însă o recunoşti, are să te ridice la mare rang, căci Allah ţi-a dat darul vorbirii, care pătrunde adânc în sufletul noroadelor. El e mahdiul pe care-l cauţi de atâta vreme.

— Nu-l mai caut; acum caut iubirea... răspunse el cu glas adânc şi stins.

— Iubirea! Cu nebunia asta a ta l-ai scos din fire pe „Sfânt”. I-ai împuiat urechile povestindu-i mereu despre viermele ăla străin de la care te-ai molipsit. Acu’ îl cunoaştem şi noi. Diavolul l-a împins încoace, ca să-l atragă pe calea pierzaniei.

— Chodeh, o, Doamne, strigă Ssali, îndreptându-şi cu o smucitură trupul. Kara Ben Nemsi se află la Bahr el Abiad?

— Da. Peste câteva ceasuri va fi zdrobit de „Pumnul sfântului” şi nu se va alege nici praful de el.

Chipul supt al prizonierului se lumină deodată, ridică mâna ca o ameninţare şi zise cu glas schimbat:

— Nu există pumn care să-l zdrobească, iar al său va nimici toţi duşmanii care îi stau în cale! Îl ştiu eu; Iubirea Domnului îl însoţeşte pretutindeni şi nici o ură omenească nu-l poate ajunge...

— Taci, nenorocitule. Cauţi să aperi pe ghiaurul acela blestemat, duşmanul tuturor drept-credincioşilor adevăraţi. Gândeşte-te că vei fi vândut ca sclav, dacă nu-ţi deschizi inima la învăţăturile cele adevărate. Adeptul ăsta al Răstignitului e duşmanul de moarte al murabitului, trebuie expediat în iad. Vrei să pieri odată cu el?

— Mai bine cu el în iad, decât cu murabitul în rai. Credinţa lui te duce din iad în cer, pe când învăţăturile voastre pline de ură fac din rai un iad. Priveşte-mă! Oare ura cu care m-aţi adus în halul ăsta e adevărata cale la făgăduinţele de fericire ale profetului? Ghearele urii, pe care mi le-aţi înfipt în suflet şi în trup, sunt oare braţele moi ale huriilor care întâmpină „dincolo” pe musulman? Pomenindu-l pe creştin s-au năruit şi mai mult nădejdile voastre că mă veţi atrage de partea voastră. Îl numeşti „câine, vierme, ghiaur”; el însă e

adevăratul drept-credincios, pe când sufletele voastre sunt nişte putregaiuri. E aici... pe aproape... Acum ştiu pentru ce şi pentru cine trebuie să mă rog!

— Nu cumva pentru el, om cu mintea rătăcită? se răsti Iumruk cu glas tunător.

— Da, pentru el, răspunse Ssali calm.

Stăpânul Mihbajei sări ca ars, se repezi la prizonier şi-i şuieră în faţă:

— Aşa? Ăsta e ultimul meu cuvânt: îţi dau timp până în zorii zilei, când ghiaurul se va zvârcoli în ţărână la picioarele mele. Dacă până atunci, te-ai hotărât să fii de-al nostru, vei deveni conducătorul vestit al miilor şi milioanelor de drept-credincioşi; dacă însă continui să aiurezi ca acum, vei avea bucuria să împărtăşeşti soarta mult iubitului tău ghiaur.

— Nu e nevoie să aştepţi până în zori; mă lipsesc de noroacele voastre şi-l aleg pe ghiaur.

E lesne de înţeles plăcerea pe care mi-o făceau cuvintele lui. Cum aş fi putut să-l fac să priceapă că sunt atât de aproape de el! Trebuia însă să fiu cu băgare de teamă, căci urmările ar fi fost cât se poate de primejdioase. Dar nu mi-a fost pesemne dat să tac, căci Iumruk veni lângă mine şi zise cu glas hotărât:

— Bine, voia ţi se va împlini, soarta ţi-e pecetluită. Apoi, adresându-mi-se, adăugă:

— Eu nu l-am văzut încă pe ghiaur, dar tu, Ben Sobata, ai călătorit cu el de la Kaka până aici şi-l cunoşti bine. Spune, e într-adevăr câinele ăsta în stare să sucească mintea oricui îl aude lătrând?

Acum îi puteam da de înţeles lui Ssali că mă aflam acolo. Trebuia s-o fac însă, cu mare prevedere. Deocamdată vroiam să mă recunoască după glas. De aceea am răspuns, fără să mi-l schimb:

— Nu e ce se cheamă un om frumos şi n-are nimic mai deosebit în înfăţişarea lui. Cred că dacă l-ai vedea ai fi foarte

dezamăgit.

— Poate că se preface?

— Mai ştii!

Am băgat de seamă că la auzul glasului meu Ssali tresări, mă privi cu încordare, pe urmă închise ochii. Să fi vrut să acopere strălucirea de bucurie care îi apăruse în ochi? Lucrul acesta îmi dădu curaj, aşa că am continuat:

— Ceea ce ştiu e că e un vajnic vânător. Până a nu se întâlni cu reissul effendina, a colindat Nilul Albastru: a fost la Khoi şi de acolo în sus, până la Musallah el amwat, unde a ucis ursoaica fără de moarte.

— O ursoaică fără de moarte? N-am auzit încă de aşa ceva.

— Şi totuşi e adevărat. Pe urmă a legat prietenie cu marele trib arab al bebbehilor şi a putut scăpa, la un han din Khoi, pe unul din ei, care era să fie dus în robie şi asta numai prefăcându-se că nu se cunosc.

— Zău? Are haz! Te rog să-mi povesteşti şi mie cum s-a întâmplat, dar nu acum, ci mâine dimineaţă, când voi avea mai mult timp să stăm de vorbă.

După ce spuse aceste cuvinte, Iumruk se întoarse iar spre prizonier şi-i zise:

— Nu ţi se dă nici astă seară nimic de mâncare; mâine vei fi încătuşat de ghiaur şi puteţi vorbi atunci cât veţi vrea despre iubirea pe care o cauţi fără s-o găseşti.

— Am şi găsit-o, răspunse Ssali, cu un glas cu totul deosebit faţă de cel de până atunci. Sunt încredinţat că voi fi mâine cu el şi mă bucur cum se bucură floarea când după o iarnă aspră vede întâia rază de soare de primăvară. Allah să-ţi dăruiască în noaptea asta un somn liniştit şi o deşteptare veselă, o, Iumruk el Murabit!

Aşadar mă recunoscuse şi mă înţelesese şi ştia că „Pumnul sfântului” nu-l mai poate ţine încătuşat, ca să-l chinuiască. Urarea pe care o făcuse fusese spusă, fireşte, în batjocură şi când unui om în situaţia lui îi arde de ironii, e cel mai bun

semn că în sufletul său a încolţit nădejdea.

După ce prizonierul fu scos din colibă, se făcu rugăciunea de seară, apoi Iumruk îl chemă pe unul dintr-ai săi şi-l trimise să aducă alţi cinci care trebuiau să ne însoţească.

— Pricepi graiul şillucilor, Ben Sobata? mă întrebă el.

— Da.

— Şi pe al nuehrilor?

— Şi.

— Dar pe al dinkaşilor?

— Nu.

Deşi îl cunoşteam mai bine ca pe celelalte, nu ştiu ce m-a îndemnat să răspund aşa. Şi bine am făcut, căci l-am văzut dând bucuros din cap şi schimbă vorba.

Aproape îndată un om, înarmat până în dinţi, trecu pragul. Era foarte bine îmbrăcat şi în loc să se ploconească până în pământ, înclină numai puţin capul; deci nu era un om de rând. Deschise gura să spună ceva, dar Iumruk îi făcu semn să tacă şi zise, întorcându-se spre mine:

— Te rog să mă ierţi că voi vorbi cu omul acesta într-o limbă pe care tu nu o cunoşti, dar nu ştie defel arăbeşte.

Omul făcu o mutră mirată, se stăpâni însă şi tăcu. Cum să nu ştie arăbeşte! Ei, aş! Puteam să jur că era arab sadea. Atunci pentru ce minciuna asta? Oare bunăvoinţa pe care mi-o arătase până atunci Iumruk să nu fi fost decât un vicleşug? Cu atât mai bine. Pe un om care e sincer cu mine, fie el cât de rău, nu-mi place să-l trag pe sfoară. Îmi propusesem chiar să fiu cât mai blând cu el. Acum însă m-am răzgândit şi m-am convins aproape îndată că aveam dreptate, căci Iumruk se adresă în graiul dinkaşilor omului care intrase:

— Prefă-te că nu ştii arăbeşte. Nu-l pot lăsa pe ăsta o clipă de sub ochi şi trebuie neapărat să-ţi spun ceva ce nu trebuie să afle el!

Îl lămuri pentru ce venisem şi că aveam să-l duc la locul unde se afla corabia reissului effendina. Apoi adăugă:

— Trebuie, fireşte, să-l omorâm. Altminteri ar putea fi un martor primejdios, care să dovedească oricând că noi am fost aceia care l-au ucis pe reissul effendina şi pe oamenii săi. În afară de asta, ca negustor de sclavi, ne stă oarecum în cale. Acum când Ibn Asl nu mai e, vreau să am tot întinsul lui Bahr el Abiad în stăpânirea mea şi ăsta are de gând să-şi vâre nasul în treburile noastre. L-am încântat cu vorba şi se încrede prosteşte în mine, dar îndată ce ne va arăta unde se află corabia, îi facem de petrecanie. Când mă vei auzi spunându-ţi „wtole!”[1], vâră-i cuţitul pe la spate în inimă. Te ştiu mare meşter în treaba asta.

Am înţeles fiecare cuvânt şi mărturisesc că mi se luase parcă o piatră de pe inimă. Nu mai aveam acum de ce să-l cruţ. M-am prefăcut însă că n-am priceput nimic şi priveam nepăsător înaintea mea.

Curând mai veniră alţi patru inşi cărora le spuse în arăbeşte, fireşte, pentru ce i-a chemat. Îmi adresă în vremea asta şi mie câteva cuvinte de laudă, ca să mă măgulească. I-am întins cu o recunoştinţă prefăcută mâna, zicându-i:

— Bunăvoinţa ta, o, Iumruk el Murabit, e pentru mine ca o mană cerească şi voi fi fericit să-mi spun că eu am fost acela care ţi-a dat în mână pe duşmanii negoţului cu sclavi. Dea Allah să ai destui războinici ca să-i poţi lesne birui.

Făcusem într-adins urarea asta, ca să pot afla cam câţi oameni avea în seribah, căci nu pomenise încă nimic despre asta. Acum, când îmi hotărâse pieirea, îşi zicea pesemne că nu mai e nevoie să se ascundă de mine şi răspunse:

— Dacă las aici destui să păzească eqiq-ul, tot am prea mulţi ca să birui pe reiss cu toţi ai lui.

— Toate bune, dar ce te faci dacă sclavii o iau la fugă?

Izbucni într-un râs cu hohote şi zise:

— Faci negoţ cu sclavi şi nu ştii cum se face ca pentru marfa asta să ajungă un singur om de pază la o sută de

[1] În limba dinkaşilor : „isprăveşte cu el”.

prizonieri. Hai să-ţi arăt!

Asta voiam şi eu. Nu că mă interesa felul cum erau ţinuţi încătuşaţi sclavii, ci ca să-mi dau seama cum era întocmită Mihbaja. Le porunci celorlalţi să-l aştepte şi ieşi cu mine din colibă. Am văzut cinci-şase focuri care luminau îndeajuns locul. Mă duse mai întâi la şoproanele unde erau îngrămădiţi sclavii. Despre ceea ce am văzut, am auzit şi... am mirosit acolo nu mai pomenesc. Am trecut şi pe lângă Ssali Ben Aqil, căruia i-am făcut în ascuns un semn. Nenorociţii erau trataţi mai rău ca vitele. Şi nici măcar nu erau toţi de rasă neagră. Mi-a trebuit o mare putere de stăpânire ca să-mi înfrâng scârba şi indignarea şi să-i spun câteva cuvinte măgulitoare lui Iumruk. Acesta uită de orice prevedere şi începu, să laude aşezarea seribahului. Am aflat astfel că era situat în mijlocul unui codru des şi numai trei căi duceau la el. Una — aceea pe care venisem eu — răspundea la câmp deschis, a doua în partea de răsărit şi a treia în cea de apus a malului. Erau însă atât de bine ascunse de verdeaţă, că nu se puteau vedea de pe mal. Se mai afla acolo, la loc tăinuit, o *şahtura*[1], proprietatea lui Iumruk. Numărul oamenilor de pe seribah nu l-am putut afla. Îmi spuse doar atât, că erau toţi ahtiaţi după bogăţii şi anevoie de ţinut în frâu, aşa că, îndată după ce se întorceau de la o vânătoare de sclavi, le lua armele şi le încuia într-o magazie, a cărei cheie o purta întotdeauna la el. Atât era tot ce aflasem; cam puţin, ce e drept, dar îndeajuns pentru scopurile mele — după cum s-a dovedit mai târziu.

După scurta vizita la depozitul de „marfă vie” am pornit la drum, adică eu, Iumruk şi cinci dintre oamenii săi. Luna nu răsărise încă, dar stelele împrăştiau destulă lumină ca să putem vedea bine în jurul nostru după ieşirea din pădure. Merserăm aproape pe acelaşi drum pe care venisem eu peste zi. Iumruk păşea înainte, ceilalţi veneau după el. iar prietenul care avea însărcinarea să-mi văre cuţitul pe la spate în inima,

[1] Barcă uşoară cu pânză, care înaintează foarte repede.

în urma mea. Din fericire nu era vorba deocamdată de plăcerea asta, iar mai târziu nu-mi era frică.

La început planul meu fusese ca îndată ce aveam să mă văd pe corabie să-l leg pe Iumruk şi să mă întorc cu soldaţii mei la Mihbaja. Stăpânul lipsind, izbânda era mai uşoară decât dacă ar fi fost de faţă. Luase însă cinci inşi cu el şi ăştia erau greu de biruit. Unul singur să fi scăpat, planul cădea baltă. Trebuia deci să-mi ajung pe altă cale scopul. Deocamdată principalul era să mă văd teafăr printre ai mei. Închipuisem chiar un mijloc: să descarc un glonţ.

Din pricina întunericului ne-a trebuit un, ceas şi jumătate până să ajungem la copacul pe care mi-l luasem drept reper. De aici o luarăm încet, foarte încet, prin beznă, în fâşia îngustă de pădure. Abia după vreo jumătate de ceas de dibuire prin întuneric, zărirăm luminile de pe corabie sclipind printre copaci. Ajunşi la mal, ne ghemuirăm la pământ şi am avut prevederea să mă aşez nu înaintea binevoitorului meu ucigaş, ci alături de el, deşi se cam ferise de asta.

Corabia era acum atât de aproape de noi că puteam urmări ce se petrece pe punte. Văzurăm leşul lui Hubahr atârnat de catarg, îl zărirăm şi pe Abu Reqiq cu tovarăşii săi, toţi bineînţeles legaţi.

În vreme ce însoţitorii mei priveau cu atenţie corabia, am lăsat binişor mâna în jos şi am tras cocoşul flintei vecinului meu, ca să se poată descărca la timpul hotărât.

— Ne-ai spus adevărul, Ben Sobata, îmi şopti Iumruk. Văd tot. Abu Reqiq e într-adevăr prizonier şi-l zăreste pe Hubahr spânzurat de catarg. Corabia e atât de aproape de mal că ne Va fi foarte uşor să dăm năvală pe ea. Acu'… wto…

„Wtole” vrusese el să spună — cuvântul care însemna moartea mea — dar n-apucă să-l mântuie, căci în clipa aceea am apăsat pe trăgaciul puştii şi glonţul porni. Toţi tresăriră speriaţi.

— Ce-ai făcut, nesocotitule, i-am zis în şoaptă vecinului

meu. Ţi s-a descărcat arma!

— Nu sunt eu de vină, se apără el, uitând că nu ştie arăbeşte.

— Taci, se răsti mânios Iumruk. Ai stricat tot! Acu'...

— St! le-am zis eu. Dacă suntem deştepţi, răul se mai poate îndrepta. Să ne îndepărtăm repede de mal.

L-am apucat pe Iumruk de braţ şi l-am tras după mine în pădure; ceilalţi veniră şi ei. O făceam într-adins, ca să nu vadă şi s-audă ce avea să se întâmple pe corabie în urma detunăturii. Eram sigur că mă vor striga toţi pe nume şi nu voiam să audă.

Când am fost destul de departe ca strigătele să n-ajungă desluşit până la ei, m-am oprit şi am zis:

— Nu mai pierdeţi vremea cu palavre, căci nu e o clipă de pierdut. Dacă mă duc îndată pe corabie totul se mai poate sfârşi cu bine.

— Cum asta? întrebă Iumruk.

— Împuşcătura a ridicat toată corabia în picioare, aşa că atacul vostru nu poate izbuti decât dacă mă duc să le spun că eu am tras din greşeală.

— *Mashallah!* Bine zici, ai dreptate.

— Şi fiindcă detunătura s-a auzit prea aproape de corabie, trebuie să mă duc imediat. Să nu cumva să-l lăsaţi pe bietul Abu Reqiq să piară.

— Pentru nimic în lume! Trebuie să-l scăpăm cu orice preţ şi să punem în acelaşi timp mâna pe reiss şi pe Kara Ben Nemsi. Crezi că poţi potoli şi înlătura bănuiala lor?

— Da, numai că trebuie să veniţi cât mai repede.

— Peste trei ceasuri?

— Bine, fie, dar nu mai mult.

— Ne-am înţeles; acum du-te. Spune-i lui Abu Reqiq că peste trei, cel mult trei ceasuri şi jumătate venim să-l salvăm. Uite că plecăm şi noi.

Se depărtară în grabă. Am rămas pe loc până ce nu le-am

mai auzit paşii, apoi m-am întors spre mal. La auzul împuşcăturii prizonierii fuseseră duşi imediat în fundul corăbiei, luminile se stinseseră şi toţi rămăseseră liniştiţi, afară de Ben Nil, care se aplecase peste parapet şi striga cat îl ţinea gura:

Effendi, effendi, răspunde, altminteri vin după tine! Ţi s-a întâmplat ceva?

— Taci, nesocotitule, şi aruncă-mi un odgon, i-am răspuns necăjit.

După câteva momente eram pe punte; peste zece minute aflaseră toţi planul meu şi-l încuviinţară fără cârtire, iar după alte zece, toţi pe care ştiam că mă pot bizui se aflau pe mal, înarmaţi până în dinţi. Porneam spre Mihbaja, în vreme ce corabia se îndepărta spre mijlocul fluviului, ca să arunce acolo ancora. Cârmaciul avea ordin să aprindă toate luminile de pe bord, pentru a putea fi văzut bine de Iumruk, pe urmă să pornească în josul apei, şi, la un semn al nostru, să ancoreze la El Mihbaja.

N-a fost uşor să străbatem atâţia inşi pădurea, printr-o beznă de nu se putea vedea om cu om; când am ieşit însă la loc deschis a mers mai uşor, mai ales că se mai luminase. Iumruk, care cunoştea drumul, înainta fireşte mai repede ca noi, totuşi puteam socoti aproape exact locul unde aveam să ne întâlnim la întoarcerea lui. Presupuneam că nu-i va trebui mai mult de o jumătate de ceas să-şi pregătească oamenii. Când am ajuns aproape de acel loc, ne-am oprit şi le-am dat ordin soldaţilor să nu facă zgomot; apoi ne-am pitit în tufişuri. Întrebarea era dacă „Pumnul sfântului” nu-şi va fi schimbat gândul de a ataca în noaptea aceea corabia; dacă nu, atunci ceea ce întreprinsesem noi era degeaba.

Am fost deci foarte mulţumit când, după câtva timp, am auzit zăngănit de arme şi voci omeneşti.

Oamenii — negustori de sclavi — trecură grăbiţi pe lângă noi. Mai aşteptarăm puţin să vedem dacă nu mai vin şi alţii

după ei, apoi ne urmarăm drumul până la poteca din pădure, care ducea la Mihbaja. Aici am luat-o înainte, ceilalţi trecând în urma mea, ţinându-se unul după altul. Înaintam atât de încet şi cu băgare de seamă, că abia auzeam paşii locotenentului care venea în spatele meu. Ajunserăm în sfârşit la gardul de mărăcini, a cărui poartă era încuiată.

Am strigat ceva — ce, n-avea importanţă — numai să mi se deschidă. Eram sigur că se afla un paznic îndărătul porţii. Acesta auzi strigătele şi dădu poarta, în lături. În clipa următoare zăcea la pământ ameţit de o lovitură dată cu patul puştii în gură. Fu legat la repezeală şi i se puse un căluş în gură. Ne aflam, în sfârşit, în Mihbaja.

Mai întâi am închis poarta la loc, apoi am împărţit oamenii în detaşamente, fiecare având altă însărcinare. Ceea ce aveam de făcut se dovedi mai uşor decât îmi închipuisem eu. În seribah mai ardeau două focuri. Îl cercetarăm cu deamănuntul şi văzurăm că Iumruk nu lăsase decât şase inşi de pază şi aceia neînarmaţi, aşa că-i puturăm birui repede. Unul dintre ei trebui să ne arate poteca spre partea de răsărit a fluviului, unde se afla faimoasa santinelă care pândea trecerea corăbiei noastre. Fu şi ea legată la repezeală.

Ne apucarăm să-i eliberăm pe prizonieri. Cel dintâi fu, fireşte, Ssali Ben Aqil. Când mi-am smuls plasturele de pe faţă şi mă recunoscu, strigă cu însufleţire:

— *Hamdulillah!* Allah fie lăudat! Aşadar nu m-am înşelat. Effendi, tu eşti, eşti tu cu adevărat? Bine ziceai tu atunci că Dumnezeu face minuni. Pentru a doua oară vii să-l salvezi pe acela care a vrut să te ucidă... Eşti acel care...

— St! i-am curmat eu potopul de vorbe. Mi-ai devenit atunci frate şi prieten, şi nu mie, ci lui Dumnezeu trebuie să-i mulţumeşti. O să-mi povesteşti mai târziu ce ai de povestit; acum nu e timp, căci până să se înapoieze schingiuitorii tăi trebuie să fim gata cu ce avem de făcut pentru primirea lor.

Vru să se arunce la picioarele mele, ca să-mi mulţumească,

dar eu m-am îndepărtat în grabă şi l-am lăsat acolo. Aveam mult de lucru. Locotenentul cu oamenii lui dezlegară prizonierii. Eu am cercetat colibele, în căutarea armelor şi a altor lucruri de care aveam trebuinţă. În cele din urmă am găsit „depozitul”. Nu mai rămăsese mult în el, căci oamenii lui Iumruk luaseră cu ei cea mai mare parte dintre arme. Totuşi adunarăm tot ce ne putea sluji drept armă: drugi de fier, securi, ţepoaie şi altele. Sclavii eliberaţi aveau fiecare câte ceva în mână.

Bucuria lor nu se poate descrie. Urlau şi ţopăiau ca nebunii. Ne-a trebuit cam mult până să-i potolim şi încă şi mai mult până să priceapă despre ce era vorba şi să-i hotărâm să se astâmpere, căci ţineau cu orice preţ să se răzbune pentru suferinţele îndurate. În sfârşit i-am făcut să înţeleagă că, dacă nu se linişteau, planul nostru dădea greş. Acum Iumruk n-avea decât să poftească.

Eram aproape sigur că atunci când va vedea că „Vulturul” s-a îndepărtat de mal, se va întoarce la seribah; putea deci să sosească din moment în moment. Lăsarăm un singur foc să ardă şi acela mocnit, pentru ca lumina lui să nu se împrăştie prea departe.

Mai ales intrarea în Mihbaja trebuia să rămână în întuneric.

Acolo m-am aşezat cu Ben Nil. Amândouă potecile care duceau la mal erau păzite de soldaţi şi în jurul luminişului, ascunşi pe după copaci, aşteptau alţii, cu ordinul să se năpustească asupra oamenilor lui Iumruk la un semnal al meu. Cu cei aproape două sute de sclavi eliberaţi, eram destui ca să le venim de hac.

Ascultarăm multă vreme în tăcerea nopţii până ce auzirăm, în cele din urmă, paşi apropiindu-se.

Veneau. Am dat semnalul şi am deschis poarta. Cei aşteptaţi intrau unul câte unul, fără să scoată un cuvânt. Erau dezamăgiţi şi nu le ardea de vorbă. Iumruk rămase afară, lăsându-i să treacă, apoi, după ce trecură toţi, intră şi el pe

poartă.

Când zări, în loc de un singur om de pază, doi, strigă mânios:

— Ce căutaţi amândoi aici, câinilor? Ca să staţi la palavre, ai?

Ridică mâna şi vru să mă plesnească paste obraz, eu însă l-am apucat cu amândouă mâinile de gât şi l-am trântit la pământ. Împreună cu Ben Nil, l-am legat zdravăn. Când oamenii lui, care nu simţiseră nimic, ajunseră în mijlocul luminişului, am scos un strigăt — era semnalul — la oare a răspuns un răcnet scos din sute de piepturi. Apoi, cât ai clipi oamenii lui Iumruk, fură înconjuraţi din toate părţile şi când vrură să se împotrivească era prea târziu.

Eu cu Ben Nil am rămas pe loc, fiind de prisos să luăm parte la încăierare. Când gălăgia se potoli, în sfârşit, şi l-am auzit pe locotenent strigându-mă, m-am apropiat de luminiş. Mi-am dat seama îndată că nici unul dintre negustorii de sclavi nu reuşise să fugă. Eram stăpâni pe mult căutata Mihbaja. La lumina focurilor, care fuseseră aprinse în grabă, am putut vedea întreg câmpul de luptă. Din nenorocire erau şi mulţi morţi. Răniţii şi cei scăpaţi teferi zăceau întinşi pe jos, legaţi fedeleş. Negrii ţopăiau, nebuni de bucurie, în jurul lor, deşi fuseseră şi dintre ei câţiva răniţi în luptă. Alţii... izbeau cât puteau în foştii lor schingiuitori, ocărau, îi călcau în picioare şi-i scuipau în faţă. Abia am reuşit să-i potolesc.

Am poruncit să-l ducă pe Iumruk în coliba lui, punând condiţia ca nimeni să nu se atingă de el; era prizonierul meu şi nimeni n-avea drept asupra lui. Ben Nil rămăsese să-l păzească şi îi dădusem ordin să nu-i pomenească nimic de mine.

După cum bănuiam, avea să urmeze jefuirea seribahului; a trebuit să-mi folosesc toată energia ca să împiedic acest lucru. Numai poruncind să li se dea bieţilor sclavi, lihniţi de foame, mâncare din belşug, am izbutit să-mi ating scopul.

Când începu să se lumineze de ziuă, negrii, care băuseră fără socoteală din provizia de merissah[1], zăceau toţi beţi morţi în luminiş. Mai bine aşa decât să se dedea la cine ştie ce.

În timpul nopţii, am cercetat cu de-amănuntul seribahul, ca să văd care era prada de război ce ni se cuvenea. Era atât de însemnată, că soldaţii nu mai conteneau cu exclamaţiile de bucurie. Aşa chilipir nu mai avuseseră ei niciodată de când slujeau sub ordinele reissului effendina. Şi apoi, întâmplarea făcuse ca nici unul dintre soldaţi să nu fie rănit sau ucis, ceea ce mărea bucuria tuturor. Când le-am mai spus că mie nu-mi trebuie nimic din pradă, bucuria lor nu mai cunoscu margini.

Mă gândeam să mă las şi eu odihnei. A venit însă Ssali ca să-mi mulţumească pentru salvarea lui. Trebuia să-i îngădui aceasta, ca să nu-l jignesc prea adânc. Se aşeză lângă mine, începu prin cuvinte de recunoştinţă şi sfârşi prin a-mi povesti ce făcuse de când mă despărţisem de el atunci, lângă „Lăcaşul morţilor”.

Era puţin, dar în acelaşi timp mult. Puţin ca evenimente din afara lui, dar mult în ce priveşte schimbarea din sufletul său.

Închipuindu-şi mereu că e în căutarea mahdiului, în timp de tânjea după altceva se întorsese în Egipt şi ceruse să fie primit în ordinul „Sfânta Kadirina”. Credea că avea să găsească aici călăuza care să-l îndrume spre învăţătura adevărată.

Se încredinţa însă repede că nu erau decât formule vane, vorbe goale şi îndemnuri la fapte urâte; vrând să iasă din tagmă, i se spuse că aceasta înseamnă moartea, căci oriunde s-ar duce, răzbunarea îl va ajunge din urmă. Ceru sfat unuia care avea un grad înalt în Kadirina. Acesta era un ofiţer superior şi foarte influent în lumea sus-pusă. Nu mi-a spus numele lui, am înţeles însă că era însuşi Arabi Paşa, care îşi punea toate speranţele pentru împlinirea scopurilor sale.

---

[1] Băutură fermentată din durrah.

Acest mare kadirinist îl dojeni aspru, dar se mai îmblânzi când îşi dădu seama de însuşirile lui Ssali. Nu numai că nu-i îngădui să iasă din tagmă — ba îi atrase atenţia că prin Kadirina va putea ajunge la ţintă, căci dintre adepţii ei sau ai altei tagme asemănătoare — chiar nefăcând parte din ea — se va ivi mahdiul. Există cineva care i-ar putea spune mai mult în privinţa asta, ba poate că acel cineva ştia chiar cine e mahdiul.

Acest om blagoslovit de Allah, e un adept al cultului Samania, îi cheamă Mohammed Ahmed Ibn Abdullahi şi locuieşte pe insula Aba, de pe Nilul Alb. Drept pedeapsă pentru îndoielile lui, Ssali Ben Aqil să se ducă în pelerinaj la el, să-i ceară iertare şi să-l roage să-l ia ca învăţăcel.

Ofiţerul i-a dat chiar o scrisoare cu pecete către acest Mohammed Ahmed. După o călătorie lungă şi anevoioasă, ajunse în sfârşit la Khartoum şi de acolo la Aba, unde l-a găsit într-adevăr pe „Sfânt”. Acesta s-a arătat foarte aspru faţă de el, l-a supus la ispăşiri şi pocăinţe care i-au zdruncinat sănătatea şi i-au spulberat cu desăvârşire credinţa. Dar Ssali, cu spiritul lui de observaţie, şi-a dat repede seama ce se ascunde în omul care înainte îşi zicea fachirul fachirilor, apoi luase titlul de sahed — adică acela care renunţă la tot — pe urmă de murabit, „Sfântul”, şi care i-a făcut în cele din urmă trufaşa mărturisire că stă în legături directe cu Allah, care i-a poruncit să pornească în lume ca mult aşteptatul mahdiu şi să-i fericească pe toţi credincioşii cu harurile adevăratei credinţe.

Ssali tânjise dintotdeauna după acest mahdiu, fiind încredinţat că atunci când îl va găsi, sufletul său va fi cuprins de o mare bucurie; dar unde era acum această bucurie? Se înfricoşă în loc să se bucure, căci se îngrozea de omul care se încumeta să tăgăduiască omenirii fericirile raiului. Asta să fie mahdiul? O minciună mai mare nici că se putea! Nu s-a sfiit să i-o spună în faţă şi, din clipa aceea, a fost considerat

prizonier. Dezvinovăţirea nu făcea altceva decât să-i înrăutăţească soarta. Darul lui de predicator îl vroia Ahmed — cu de-a sila — pentru a-l folosi în scopurile sale. Văzând însă că toate încercările nu-i ajută la nimic, „Sfântul” hotărî să-l facă să dispară şi să nu-l lase să se întoarcă din surghiun, decât după ce se va converti la dogmele cultului Samania.

Ssali nu era însă omul care să se lase constrâns; asprimea cu care era tratat îl îndârji şi mai mult. Sămânţa aruncată la „Lăcaşul morţilor” de mine începu să încolţească în sufletul lui; îndoiala în adevărul islamului prinse rădăcini adânci şi tirania pe care o îndura trezi în el dorul fierbinte de Iubirea pe care o propovăduiam eu prin viu grai şi fapte. Nu-şi închipuia că mahdiul mă cunoaşte şi s-a îngrozit de furia dezlănţuită în sufletul acestuia la auzul numelui meu.

— Cum, îl cunoşti şi pe ăsta?, a răcnit Mohammed Ahmed ca scos din minţi. Poate că eşti chiar un adept, un prieten al acestui câine afurisit!

— Da, îl cunosc şi-l iubesc, i-a răspuns Ssali. Prin el am învăţat să cunosc iubirea şi mila cerească pe care voi nici n-o bănuiţi măcar.

— Aha, atunci nu mă mai miră îndărătnicia ta. Orice suflet pe care l-a pângărit acest ghiaur e hărăzit diavolului. Totuşi o să încerc să te scap, ceea ce nu se poate, fireşte, decât printr-o asprime înzecită. Dacă n-ai să vrei nici atunci să recunoşti adevărul, eu nu mai răspund de nimic. Mi-am făcut datoria până la capăt. Aşa ori altfel, tot pierdut eşti...

Din clipa aceea i-a mers şi mai rău bietului Ssali. Împotrivirea lui a avut ca rezultat că a fost trimis cu alţi prizonieri, care nu mai erau pe placul „Sfântului”, la Mihbaja, unde stăpânea „Pumnul” lui.

— Pentru mine, încheie Ssali cu lacrimi de recunoştinţă în ochi, eră hotărâtă sclavia sau moartea. Dar Dumnezeu mi-a venit în ajutor şi te-a trimis încoace. Există o mai bună dovadă că Iubirea pe care o propovăduiţi voi e cea mai mare

putere care stăpâneşte în cer şi pe pământ? Şi nu se cuvine ca să închid în urma mea poarta întunecată a islamului şi să proslăvesc pe acela care ne învaţă că numai Iubirea duce la adevăratul Tată ceresc?

I-am luat mâna, m-am uitat adânc în ochii lui şi i-am zis:

— Îţi mai aduci aminte de ce ţi-am spus la Musallah? Ai umblat până acum pe căi rătăcite, căci vroiai să fii un bun îndrumător. Când vei recunoaşte însă că tu însuti ai nevoie de îndrumare, ţi se va arăta steaua de la Bait Lahm, ca să te conducă la acela al cărui glas răsună şi astăzi în tot cuprinsul lumii.... „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa prin care ajung la Tatăl meu”. Îţi mai aduci aminte Ssali Ben Aqil?

— Da, effendi. Dar tu mai ţii minte ce ţi-am spus la despărţire? Ziceam: Allah va vroi să-mi împlinească dorinţa, ne vom întâlni iarăşi şi vei afla atunci dacă mai caut pe mahdiu sau a răsărit în calea mea o altă stea — aceea despre care îmi vorbeai tu. Steaua mi-ai arătat-o poate chiar tu, atunci. Era încă micuţă şi îndepărtată când am zărit-o întâia oară, dar s-a apropiat din ce în ce, a crescut tot mai mare şi astăzi stă deasupra capului meu, împrăştiind lumina ei orbitoare sub care voi păşi până la sfârşitul vieţii mele pământeşti, apoi a acelei fără de moarte. O, effendi, câtă dreptate aveai! Dumnezeu e Iubirea şi îndurarea şi cine nu le cunoaşte trăieşte în bezná şi suferinţă!

Drept să spun, m-am bucurat de cuvintele lui mai mult decât de izbânda acelei zile. Am stat de vorbă până la ziuă. Când m-am ridicat să văd ce mai este pe afară, Ssali mă opri un moment ca să-mi spună:

— Ştii, effendi, vreau să-ţi dau o veste care ştiu c-o să-ţi facă plăcere. Hangiul din Khoi s-a lăsat de băutură, după îndemnul tău. Hanul lui e acum curat ca un pahar; nevasta şi copiii îl iubesc iar şi şi-a recăpătat stima şi respectul concetăţenilor săi.

Vestea mă bucură într-adevăr.

Aveam mult de lucru în dimineaţa aceea, aşa că l-am lăsat pe Ssali în colibă şi m-am dus să-mi văd de treburi. Mai întâi i-am poruncit lui Ben Nil să mi-l aducă pe Iumruk, care nu ştia încă al cui prizonier era, şi ce se întâmplase cu Mihbaja lui. Când se văzu afară şi mă zări, mă recunoscu îndată, deşi nu mai aveam plasturele pe faţă.

— Tu eşti, Ben Sobata? îmi strigă el. Aşadar e ce am bănuit eu: reissul effendina a atacat El Mihbaja în lipsa mea. Nădăjduiesc că tu, ca prieten, o să mă iei sub scutul tău.

— Te înşeli în mai multe privinţe, i-am răspuns foarte serios. Mai întâi nu reissul effendina a atacat Mihbaja, ci Kara Ben Nemsi; în al doilea rând, nu sunt prietenul tău şi în al treilea rând, nu mă cheamă Ben Sobata, care să te ia sub scutul său, fiindcă ai voit să mă omori.

— Să te omor? spuse el cu spaimă. Cine ţi-a spus minciuna asta?

— Nu e nici o minciună, i-am tăiat-o eu. De îndată ce aveai să spui cuvântul „wtole”, trebuia să fiu înjunghiat pe la spate.

Am observat, cu toată pielea oacheşă, că tot sângele îi pierise din obraji.

— Ci... cine ţi-a... spus şi cum... poţi să... susţii că nu eşti Ben Sobata?

— Te lăudai în trufia ta, am continuat eu, că ai să-l prinzi pe Kara Ben Nemsi şi ai să-l legi de Ssali Ben Aqil. Cum poate un tâmpit ca tine să-şi închipuie că mă poate prinde pe mine?

— Pe tine? bolborosi el.

— Da, pe mine! Tot nu bănuieşti că eu sunt Kara Ben Nemsi, „câinele acela râios” pe oare vroiai să-l dai pe mâna murabitului?

— Tu... tu eşti... bâigui Iumruk, refuzând să cuprindă cu mintea adevărul.

— Da, eu sunt. Acum ştii ce te aşteaptă. Când mă credeai Ben Sobata, te prefăceai că-mi eşti prieten, pentru ca să poţi să mă înlături mai lesne din cale, ca martor al fărădelegilor

voastre. Prostule! Am înţeles ce vorbeai în graiul dinkaşilor, căci îl cunosc mai bine decât tine, care-ţi zice „Pumnul sfântului"; numai sfânt nu e ticălosul acela şi pumnul său e o cârpă, o otreapă fără putere. Cât despre punga cu pulbere de aur, n-ai înţeles, nemernicule, că am adus-o numai ca să te ispitesc?

Îi vorbeam dinadins cu atâta dispreţ, ca să-i înfrâng trufia şi să-l umilesc şi mai mult. Tăcu o bucată de vreme, pe urmă zise oftând:

— Aşa zi, eşti Kara Ben Nemsi... creştinul, *ja huzu, ja musiba, ja saka*— o, amar, o, nenorocire, o, durere! Cum s-au putut întâmpla toate acestea într-un timp atât de scurt?...

— Cum? întrebă Ssali Ben Aqil, apropiindu-se de el şi fulgerându-l cu privirea. Trebuia sa se întâmple aşa, căci orice crimă e pedepsită, mai curând sau mai târziu. Cine seamănă iubire, iubire culege, dar cine seamănă ură nu culege decât ură şi răzbunare — pedeapsă dumnezeiască. Vroiaţi să mă siliţi prin chinuri să calc pe urmele voastre; n-am făcut-o, pentru că ştiam ce mă aşteaptă. Răzbunarea n-a întârziat, după cum vezi. Aseară ţi-am urat o noapte liniştită şi o deşteptare voioasă; nu m-ai înţeles. Recunoscusem în Ben Sobata pe prietenul meu Kara Ben Nemsi, ponegrit de voi, şi am înţeles că suferinţele mele se vor sfârşi chiar în noaptea trecută. Acum te tângui de nenorocirea care s-a abătut peste tine; ce te vei mai văicări când îţi vei primi pedeapsa; care te va doborî la pământ cu puterea labelor unui leu înfuriat!

Când îl auzi pe Ssali, prizonierul său, vorbind astfel, toată mândria lui se răzvrăti. Îşi înălţă, pe cât îi îngăduiau legăturile, trupul, strânse pumnii şi strigă ameninţător:

— Taci, vierme! Nici acum nu eşti altceva decât un vierme, deşi apropierea acestui creştin te face să crezi că mă poţi insulta nepedepsit. N-aţi biruit încă! Văd, într-adevăr, că oamenii mei sunt în puterea voastră şi că i-aţi eliberat pe sclavi. Aţi izbutit s-o faceţi numai prin vicleşug, dar bucuria se

va schimba în urlete de durere, căci „Sfântul” din Aba va veni cu pumnul lui puternic să mă scape şi să vă nimicească pe toţi!

— „Sfântul?” Cu pumnul lui puternic! Parcă te lăudai că tu eşti acela. Şi dacă pumnul ăsta a ajuns acum o otreapă, cum vrei să ne mai temem de el? Şi apoi, n-a fost însuşi murabitul vostru prizonierul lui Kara Ben Nemsi? Şi nu lui îi datorează viaţa, că s-a milostivit de el după bătaia primită de la reissul effendina, când zăcea legat de mâini şi de picioare, pe malul mlaştinii cu crocodili? Pe ăsta îl numiţi voi „Sfânt”? Bătut la tălpi ca un tâlhar! Ăsta e mahdiul trimis de Allah să deschidă omenirii porţile raiului? O, Iumruk el Murabit, ce-aş mai râde de tine, dacă n-ai fi de plâns pentru prostia ta!

— Taci, ori te sugrum. Ştiu eu bine ce spun şi de ce vorbesc aşa. Nu vă bizuiţi pe biruinţa voastră de acum, fiindcă...

— Isprăveşte! m-am răstit eu la el. Crezi că ştii ce spui, dar şi noi ştim ce facem. O să primeşti mai curând decât crezi răspuns la ameninţările tale. Luaţi-l de aici şi legaţi-i picioarele!

Vru să se împotrivească, se zbătu niţel; totul fu degeaba, căci, la un semn al meu, câţiva soldaţi veniră în fugă şi-l puseră cu botul pe labe.

În clipa aceea l-am văzut pe soldatul pus de santinelă la malul apei pentru a-mi vesti apropierea „Vulturului”. Mă înţelesesem cu timonierul ca în cazul când totul avea să se sfârşească cu bine la Mihbaja, să descarc de două ori arma spre fluviu. Era semnalul că putea ancora la mal. Aşa am şi făcut. De pe bord mi s-a răspuns cu strigăte de bucurie. Timonierul mă întrebă încă de departe dacă „lovitura” a reuşit.

— Mai bine decât m-aşteptam, i-am răspuns, râzând. Trimite-mi mai întâi pe Abu Reqiq sub bună pază încoa’.

După câteva minute negustorul de sclavi era în faţa mea.

— Ştiu că ardeai de dorinţa să cunoşti El Mihbaja. Hubahr

vroia să-ţi fie călăuză. Nu era bun de aşa ceva şi i-am luat eu locul. Vei vedea acum nu numai seribahul, dar şi pe Iumruk el Murabit, care te aşteaptă cu mare nerăbdare.

— *Allah rhinalek* — trăsnite-ar Dumnezeu! mormăi el printre dinţi.

M-am prefăcut că nu-l aud şi am poruncit să-l ducă în luminiş şi de acolo în coliba lui Iumruk. Acesta stătea înăuntru cu Ben Nil şi privea întunecat înaintea lui.

— Ţi-am adus un prieten, o, Iumruk el Murabit, am început eu. I se zice Abu Reqiq şi se simte cât se poate de fericit că te ştie sub scutul meu.

Arabul se smuci o dată cu putere, vrând să sară în picioare, dar fireşte căzu îndărăt pe spate.

— Câine, care nu ştii decât să-ţi arăţi colţii! scrâşni el.

Insulta îl înfurie pe Ben Nil, care îl plesni o dată peste faţă, făcându-l să amuţească. Eu însă am continuat, fără să iau în seamă vorbele lui:

— V-am adunat pe amândoi la un loc ca să vă spun ce am de gând cu voi. Sunteţi vrăjmaşii mei de moarte şi, după legile voastre, vă pot ucide pe loc; omenirea mi-ar fi foarte recunoscătoare pentru fapta asta, sunt sigur. Sunt însă creştin şi legea mea îmi porunceşte să fiu iertător. Asta numai în ce priveşte vina voastră faţă de mine. Pentru celelalte nelegiuiri ale voastre nu sunt eu chemat să vă judec, ci reissul effendina, căruia vă voi preda în curând.

— Să nu faci asta, effendi! strigă Abu Reqiq înspăimântat. O să pună să ne omoare! Judecă-ne mai bine după legea voastră creştinească.

— Aha, când te vezi la ananghie şi ţi-e viaţa în joc e bună legea mea! Dacă vroiai să-mi fie milă de tine, nu trebuia să mă înjuri adineauri. Cât de jos trebuie să fi ajuns ca să te rogi de iertare unui „câine de creştin”, cum binevoieşti să mă numeşti.

— Sufletul tău e negru ca fundul iadului, se răsti el la mine.

O să dai socoteală pe lumea cealaltă lui Allah, care o să te trimită de-a dreptul în gheena...

— Ca să dau şi acolo de voi? Foarte mulţumesc! Nu, în iad e loc numai pentru de-alde voi, nu pentru oameni ca mine. Deocamdată o să vă dau pe mâna reissului, ca să vă judece după cum ştie el să judece: O să vă strivească sub călcâi, cum striveşti un şarpe veninos.

— Gândeşte-te ce faci, effendi! Eşti om ca şi noi şi pe oameni nu-i striveşti sub călcâi, ca pe şerpi.

— Dar aceia pe care i-aţi ucis ori i-aţi trimis în robie, nu erau oameni ca şi voi?

— Negrii sunt numai pe jumătate oameni, nu simt nimic.

— Ăsta e un tertip al vostru; ştiţi bine că e o minciună. Să zicem însă că aşa e. Sunt ei homrii, pe care vroiai să-i vinzi, negri? Nu se găsesc printre sclavii pe care i-am eliberat noi aici peste treizeci de albi, mahomedani ca şi voi? Eu nu fac nici o deosebire între om şi om, fie el negru sau alb, dar reissul effendina nu judecă aşa. O să atârne greu în balanţă faptul că aţi vroit să vindeţi ca sclavi oameni de-o lege cu voi.

— Păi de asta ne rugam să ne judeci tu, effendi...

— Mai bine nu te-ai ruga, căci osânda mea ar fi şi mai aspră, pentru că eu nu fac deosebire între om şi om — ţi-am mai spus. Şi apoi, ce obrăznicie din parte-ţi să mă blestemi întâi şi pe urmă să mă rogi să te cruţ! Soarta şi-o face omul singur; voi aţi vărsat sânge nevinovat, trebuie să muriţi.

— Asta e ultimul tău cuvânt?

— Da.

— Atunci mori tu întâi, câine!

Se repezi la mine — picioarele nu-i fuseseră încătuşate şi aşa, cu mâinile legate, mă apucă de gât. Vroia să mă sugrume. Ben Nil sări sa mă scape, era însă de prisos, căci cu un pumn zdravăn sub bărbie, l-am făcut pe ticălos să se prăbuşească la pământ. Am pus să i se lege picioarele, am lăsat câţiva soldaţi de pază şi am ieşit cu Ben Nil, ca să ia şi el

parte la împărţirea prăzii.

Pradă! Ce cuvânt plăcut pentru toţi cei care aveau să se bucure de ea, cu atât mai mult cu cât eu şi reissul effendina aveam dreptul să hotărăsc ce se cuvine fiecăruia.

Fireşte că am avut grijă să se păstreze câte ceva şi pentru cei care lipseau, printre care şi Selim, cel mai viteaz dintre viteji, deşi omul ăsta ne fusese mai mult o piază-rea şi ne încurca întotdeauna socotelile.

Spre marea mea bucurie am aflat de la unii din foştii prizonieri că în Mihbaja se găsesc o mulţime de cămile de călărie şi de povară, într-un ţarc de la marginea pădurii. Acestea le-am păstrat pentru el homri şi takalehi, cărora le făgăduisem un mijloc de transport până acasă la ei. Fireşte că am avut grijă să li se oprească şi haine, arme şi muniţii; erau doar destule.

Împărţeala între acei oameni cu sânge iute nu se putu face fără gălăgie şi gâlceava. A trebuit de câteva ori să mă slujesc chiar de pumnii mei zdraveni.

Mai întâi, se înţelege, a fost rândul locotenentului şi al celor doi timonieri. Le-am dat „între opt ochi” lucrurile lui Iumruk. Era de ajuns ca să fie mulţumiţi. Ben Nil, Abu en Nil şi Selim îşi căpătară partea lor tot fără martori; îi consideram ca oameni ai mei şi se cerea să-i „favorizez” oarecum, ceea ce soldaţii nu trebuiau să ştie. Iumruk avea, ca şi negustorii din Omm Karn — dar mult mai mult ca ei — săculeţe cu pulbere de aur, dintre care cea mai mare parte li se dădu celor trei ofiţeri de pe corabie. Restul l-am dăruit lui Selim. Era aur în valoare de vreo mie de piaştri. Totuşi acesta zise nemulţumit:

— Numai atât, effendi? Uiţi ce-am făcut? Nu mi se datorează mie toate biruinţele despre care se va duce zvonul în lumea întreagă? Stai să ţi le număr: mai întâi afacerea cu stafiile din Cairo, când...

— Când te-ai purtat ca un laş şi fricos ce eşti, i-am curmat eu vorba. Tot timpul numai necazuri am avut de pe urma ta

şi, dacă ţi-am dat ce ţi-am dat, am făcut-o din milă, nu ca răsplată pentru neghiobiile tale.

A vrut să mai spună ceva, dar i-am poruncit să tacă şi a plecat fără să cârtească. Cât despre sclavi, am avut grijă şi de ei. Numai celui care şi-ar fi oprit mai tot pentru el — adică reissul effendina — nu i-am lăsat nimic. Nici nu merita.

După împărţeală se potoliră toţi. Le-am spus că a sosit clipa despărţirii. Nimeni nu vroia să creadă, aşa că a trebuit să le ţin o lungă cuvântare, prin care să-i lămuresc că nu mai aveam ce căuta pe corabia reissului, care va sosi şi el în curând. Nu că mă temeam de răzbunarea lui, dar nu-i puteam ierta purtarea pe care o avusese faţă de mine. Oprisem pentru noi, adică pentru Ssali Ben Aqil, Abu en Nil; Ben Nil, Hafid Sihar şi Selim, „viteazul vitejilor”, barca lui Iumruk şi ne duserăm la mal, să ne pregătim de plecare. Pe când ne îndeletniceam cu aceasta, m-am pomenit cu Murad Nassir. Venise şi el cu noi să vadă Mihbaja. Turcul, pe care reissul effendina îl privise la început bănuitor şi cu ciudă, reuşise să câştige în cele din urmă simpatia acestuia.

Îmi dăduse de gândit faptul că, din ce se îndepărta reissul de mine, din ce se împrietenea mai mult cu Nassir. Ajunsei în cele din urmă să cred şi nu mă înşelam — că turcul, cu care abia schimbasem în timpul din urmă o vorbă două, vâra zâzanie între noi. Prinsese pică pe mine, pentru că îi zădărnicisem planurile şi se întorcea acasă cu „Turturica” nemăritată.

Venea acum să mă roage să-l ia pe el, cu haremul lui, în barcă.

— De unde până unde ai ajuns la hotărârea asta? l-am întrebat mirat. Reissul effendina o să fie foarte nenorocit că-l părăseşti.

— Să nu crezi aşa ceva, effendi. Tu mi-eşti de o mie de ori mai drag decât el.

— De când?

— Din totdeauna.

— De ce minţi? Te cunosc îndeajuns şi ştiu la ce mă pot aştepta din partea ta. Ţi-am ghicit şi acum gândurile.

— N-am nici un gând ascuns, effendi, crede-mă. Mi-eşti drag şi pace!

— Nu te trudi degeaba să mă amăgeşti. Vrei să-ţi spun pentru ce ţii să te iau cu mine? Mai întâi fiindcă te-a rugat Kumra, sora ta; s-ar simţi mai în siguranţă aici decât pe corabie, unde trăieşte ca în închisoare, din pricina soldaţilor. Principalul motiv însă e că ţi-e frică de reiss.

— Frică? Mi-a arătat doar destulă prietenie ca să nu am de ce să mă tem de el. Şi apoi, nu i-am făcut nimic…

— Tu nu, dar eu da! Din vina ta, de altminteri. Când va veni iar pe corabie o să fie atât de înfuriat, că e mai bine să se ferească oricine din calea lui. Asta e ce te face să fugi de el.

— Nu, nu, numai de drag ce-mi eşti vreau să vin cu tine.

— Zău? Atât de mult ţii la mine, că nu ţi-e frică de primejdiile oare ne aşteaptă?

— Da.

— Bine. Du-te de-ţi adu femeile. Peste un ceas plecăm.

I-am zâmbit cu ironie, ceea ce îl făcu să rămână câtva timp cam încurcat, pe urmă întrebă:

— Ce fel de primejdii, effendi?

— Mari, mari de tot, căci ne pândeşte moartea. „Sfântul” de pe insula Aba vrea să mă prindă cu orice preţ, barca asta e a „Pumnului” său şi o cunoaşte, aşa că nu mă va lăsa să trec. Prin ţinutul acesta tot malul Nilului e păzit de santinelele lui, care, ne pândesc. Primejdiile sunt, deci, mult mai mari pentru o biată barcă ca asta decât pentru un vas mare, cum e „Vulturul”. Fireşte că din dragoste pentru mine nu-ţi pasă de ele.

— Aşa e, effendi. Sunt gata să împart cu tine binele şi răul, dar să vorbesc mai întâi şi cu soră-mea.

Plecă. De întors nu s-a mai întors nici până în ziua de

astăzi. O, Murad Nassir, frate a două surori din care una trebuia, să facă fericirea vieţii mele, ce mult m-a durut despărţirea!

Că aveam să plecăm într-un ceas era numai un fel de-a vorbi. Atât de repede nu puteam părăsi Mihbaja; vroiam mai întâi să-i pun pe lakalehi şi pe el homri la adăpost de reissul effendina. Trebuia să-i trec împreună cu cămilele pe malul celălalt, ceea ce nu se putea face decât cu pluta. Cum „braţe” erau destule, plutele fură gata la repezeală. Toate cămilele, chiar şi acelea de pe „Vultur”, fură încărcate pe plute, apoi veni „ora despărţirii”, care ţinu cam mult. Ca să scap odată de mulţumiri şi strângeri de mână, am luat-o la fugă pe mal şi nu m-am întors decât când am văzut plutele pornind. Acum puteam să plec şi eu. Am adunat ofiţerii şi soldaţii în juru-mi, ca să le dau cele din urmă instrucţiuni. Le-am spus să-i ducă pe corabie pe prizonieri şi pe sclavii eliberaţi şi să se ducă până la insula Talak chadra — aproape de aici — şi să-l aştepte acolo pe reissul effendina. Când şi cum va ajunge acesta pe urmă la Khartoum, nu mă privea.

Nu mai descriu scena despărţirii. Fu destul de mişcătoare, căci primejdiile prin care trecuserăm împreună şi timpul cât trăisem printre ei ne apropiase foarte mult.

— O dată cu tine, effendi, ni se duce toată bucuria vieţii, zise un sergent bătrân, care părea să-mi fi fost foarte devotat. Fără tine nu mă mai trage inima la nimic. Cum ajung la Khartoum, atârn sabia în cui şi mă las păgubaş de militărie. Allah fie mereu cu tine, cum te vor însoţi mereu gândurile noastre.

Îşi trecu palma peste ochi şi se dădu la o parte.

Unul singur dintre ei nu vru să-mi întindă mâna: Aziz, „favoritul” reissului. Când m-am apropiat de el, se dădu un pas înapoi, se uită încruntat la mine şi zise:

— Nu te aştepta să-ţi strâng mâna. Îmi iubesc stăpânul şi o să-l slujesc toată viaţa mea cu credinţă. L-ai jignit şi l-ai

batjocorit. Nu vreau să te văd în ochi!

— Mă bucur că-i eşti atât de credincios, dar n-ai de ce să mă urăşti. Dacă stăpânul tău se simte jignit, vina e a lui, nu a mea. Spune-i din parte-mi că orice s-ar întâmpla, eu nu-i sunt duşman.

Îmi părea rău că mă despărţeam în duşmănie de reiss. Omul îmi fusese întradevăr drag.

Barca se îndepărtă de mal. Toţi tăceam impresionaţi. Colo, la sud, lăsam în urma noastră o parte din viaţă, scurtă, dar plină de peripeţii.

Am vâslit o bucată de vreme, apoi am tras la mal, ca să nu trecem ziua pe lângă insula Aba. Ce-aş mai fi vrut să mă opresc acolo, ca să-l mai văd o dată pe „Sfânt”! Ar fi însemnat însă să mă expun primejdiei de dragul unei curiozităţi şi nu făcea.

După ce s-a înnoptat, am trecut pe lângă insulă la lumina stelelor şi abia după ce a răsărit luna am întins pânzele, ca să încercăm iuţeala bărcii.

Puteam fi mulţumiţi, căci ne-am încredinţat repede că dacă reissul effendina ar fi pornit chiar îndată după noi, tot nu ne-ar fi putut ajunge din urmă până la Khartoum.

Era înainte de amiază, când am intrat în port. Am alergat îndată la cea mai apropiată biserică a misionarilor creştini, ca să mulţumesc Atotputernicului pentru că mă scăpase din atâtea primejdii. Ssali mă însoţi şi îngenunche alături de mine. Când ieşirăm din „Casa Domnului”, îmi zise:

— Effendi, în sfertul acesta de ceas, am încheiat cu islamismul. Cum voi ajunge acasă, mă înscriu la o medresă[1] creştină, ca să mă fac un propovăduitor al iubirii, după cum am fast un propovăduitor al religiei musulmane atât de greşită...

După ce am vizitat oraşul, m-am dus să-l caut pe Barjad el Amin care, împreună cu Ibn Asl, îl jefuise pe Hafid Sihar şi-l

[1] Universitate.

vânduse apoi ca sclav. Am găsit casa, dar acum locuia altcineva în ea. Ni se spuse că asupra lui Amin se abătuseră toate nenorocirile. Toţi ai lui muriseră de holeră; el singur rămăsese în viaţă. Se încuia în casă şi nu ieşea cu zilele; până în cele din urmă a plecat şi nu s-a mai aflat nimic despre el. Se credea că şi-a curmat zilele. Ce s-a făcut cu averea lui, nu ştia nimeni.

La auzul acestora, Hafid Sihar făcu un gest cu mâna, ca şi când ar fi îndepărtat ceva de el, şi zise vesel:

— Atâta pagubă! N-a fost pesemne voia lui Allah ca să-mi iau banii înapoi. Sunt însa liber şi asta preţuieşte mai mult ca toate averile din lume. Allah fie lăudat că m-a scos din întuneric la lumină.

Cuvintele lui m-au înduioşat. M-am prefăcut că-i împărtăşesc nepăsarea, însă îmi frământam mintea să ghicesc unde să fi dispărut Barjad. Drept că banii nu erau ai mei, dar o sută cincizeci de mii de piaştri nu erau un fleac. Ce s-o fi făcut cu averea dispărutului? De prădat nu fusese prădat. Probabil că luase banii cu el, căci, după cercetările mele, nu le depusese la nici o bancă în Khartoum.

Trecuse o săptămână de când mă aflam în Khartoum din pricina asta şi aş mai fi rămas încă, dar însoţitorii mei au vrut să se întoarcă acasă, aşa că ne-am hotărât să plecăm. Pe uscat, adică prin pustiul Bajuda, nu putea fi vorba de mers. Şi cum nimeni nu avea vreun drept asupra bărcii noastre, ne-am gândit să pornim tot pe apă. Ceea ce mă mira foarte mult era că reissul effendina nu se arătase încă în Khartoum. După socotelile mele, ar fi trebuit să sosească a treia zi după noi. Mă duceam adesea în port, dar nici urmă de „Vultur”. Când, cu o zi înaintea plecării noastre, am trecut din întâmplare pe lângă palatul guvernatorului, am dat nas în nas cu cineva care ieşea de acolo. Era... reissul effendina!

Făcu un pas înapoi, ca să se scuze, ridică apoi ochii şi mă văzu. Puse îndată mâna pe sabie. Cum stăteam faţă în faţă,

ne-am privit câteva clipe fără un cuvânt, apoi a făcut un gest de dispreţ cu mâna, a scuipat şi a zis:

— Pentru mine nu eşti decât aer, aer şi altceva nimic!...

Îmi venea să-i pun mâna în beregată, dar m-am stăpânit. Prin cuvintele lui îşi recunoştea singur înfrângerea. Să fi avut o cât de slabă nădejde de reuşită, m-ar fi tras cu siguranţă la răspundere. A mai scuipat o dată, mi-a întors spatele şi s-a îndepărtat păşind semeţ, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Am privit în toate părţile să văd corabia; nu era nicăieri. Abia a doua zi dimineaţă am aflat că era ancorată de două zile dincolo de Ras[1], în faţa localităţii Omm Derman, şi că nu dăduse voie nimănui de pe bord să coboare pe uscat. De, necaz toţi soldaţii, în afară de locotenent şi cei doi timonieri, dezertaseră peste noapte.

După o călătorie destul de lungă, am ajuns la Maabdah. Am întrebat de Ben Wasak, călăuza. Ni s-a spus că locuieşte tot în Maabdah, dar s-a lăsat de meserie, fiindcă acum e foarte bogat. S-ar fi mutat de mult la Cairo, dacă n-ar aştepta pe un effendi străin, pe care l-a trimis la Khartoum să-l caute pe un frate al său, dispărut mai de mult.

Pesemne că s-a îmbogăţit de pe urma contrabandei cu mumii, mi-am zis eu, dar m-am ferit s-o spun şi altora. Totuşi mă înşelam, după cum se va vedea îndată.

Nu voiam să-l pun deocamdată faţă în faţă cu fratele său, aşa că m-am dus singur la el. Când m-a văzut, mai să-mi sară de gât de bucurie. Nu m-a lăsat să vorbesc nimic până ce nu m-a ospătat din belşug şi, pe când mâncam, mi-a zis:

— Effendi, sunt bogat cât nici nu-ţi închipui tu. Şi ştii datorită cui? O să te miri când vei afla.

— Ei, datorită cui?

— Datorită lui Barjad el Amin.

— *Mashallah!*

— Da. Abia aştept să-mi spui ce ai aflat despre frate-meu,

[1] O limbă de pământ.

de aceea o să-ţi spun pe scurt ce ştiu. Barjad l-a dat pe Hafid pe mâna lui Ibn Asl. I-au luat banii şi au pornit cu ei un negoţ cu sclavi, care le-a adus multe parale. În schimb mâna lui Allah s-a abătut cu mânie asupra lui Barjad el Amin, căci i-a luat nevasta şi copiii, care au murit cu toţii de holeră. A început atunci să-l mustre cugetul şi s-a gândit să-şi ispăşească păcatul. Şi-a prefăcut tot avutul şi ce mai avea de la Ibn Asl în bani şi mi i-a adus mie. Pe urmă, după ce mi-a povestit tot, a plecat. Am vrut să-l opresc, dar n-a fost chip. A doua zi a fost găsit înecat. Dumnezeu să-l ierte! Mai bine îşi oprea banii şi-mi spunea unde e bietul frate-meu.

— De ce nu ţi-a spus?

— Fiindcă nu ştia nici el. Ibn Asl n-a vrut să-i spună.

— Nu fi amărât, că am cercetat eu şi l-am găsit.

— Pe cine, pe frate-meu?

— Da.

Sări în picioare şi mă zori atât cu întrebările, încât a trebuit să-i spun unde e Hafid Sihar şi că-l aşteaptă. A luat-o la fugă ca nebun şi m-a lăsat singur în casă. I-am dat pace şi mi-am văzut de treabă.

Am rămas două zile în Maabdah, unde am dus-o tot într-o petrecere. Când mi-am luat rămas-bun de la cei doi fraţi, aveam la mine un pachet mare cu antichităţi egiptene.

Abu en Nil, Ben Nil şi Selim îşi împărţiră între ei banii pe care mi-i dăduse Ben Wasak pentru căutarea fratelui său. Şi Ssali Ben Aqil a primit daruri, ca un adevărat prieten ce era.

Cum Abu en Nil vroia să se ducă cu nepotul său de-a dreptul la Gubatar — de unde erau —, s-au despărţit de noi, după o scurtă călătorie la Cairo, unde Selim şi-a deschis cu banii căpătaţi o frizerie; acolo se mai găseau de vânzare fel de fel de unelte pentru curăţirea unghiilor, a urechilor şi a nărilor — foarte obişnuite în Orient. Avea acum prilejul să împuieze capul muşteriilor cu isprăvile lui închipuite în care, fireşte, el era eroul.

Am vândut barca, iar banii i-am dat lui Ssali Ben Aqil.

După ce am mai stat împreună încă două săptămâni, Ben Nil şi bunicul lui şi-au luat rămas-bun de la mine. Ce aş mai putea spune despre asta? E greu să aşterni pe hârtie astfel de simţăminte! Când prietenii se despart ei îşi spun: la revedere! Iar eu i-am putut revedea pe amândoi, pe Abu en Nil cu puţin timp înainte de a muri — după ce mi-a dat binecuvântarea sa —, iar pe Ben Nil în elementul lui, pe apele Nilului. Printre prietenii mei cititorii, care vor fi având prilejul să viziteze Ţara faraonilor şi să ajungă sus, în Egiptul superior, vor fi existând desigur unii, care, nefiind interesaţi să participe la vânători, ar avea destul timp la dispoziţie ca să renunţe la călătoria, mai rapidă, cu trenul sau vaporul cu aburi, în schimbul plăcerii de a aluneca pe apele Nilului într-o corabie cu pânze; ei bine, aceştia pot găsi în Bulaq, portul capitalei egiptene, corabia „Baraka el Fadl” (Binecuvântarea bunătăţii), o navă deosebit de frumoasă şi îngrijită, al cărei căpitan — reiss — este deosebit de primitor cu pasagerii germani. Şi dacă aceştia îi spun că au citit cărţile lui Kara Ben Nemsi, au prilejul să afle că el se numeşte Ben Nil şi că a dat corăbiei sale numele de „Baraka el Fadl”, deoarece banii cu care a cumpărat-o, i-a dobândit mulţumită bunătăţii prietenilor lui. Ben Nil este un bun povestitor, astfel că drumul până la prima cataractă a marelui fluviu o să-i producă călătorului o adevărată încântare, iar timpul petrecut pe corabie o să zboare cu viteza vântului.

Dar Ssali Ben Aqil? Cu el am călătorii din Alexandria până la Ierusalim, pentru a vizita locurile sfinte ale creştinătăţii. După aceea ne-am despărţit, el mergând prin Damasc înspre patria lui, iar eu trecând prin Constantinopol şi Ţările Dunărene, în drum spre patria mea. Am purtat eu el, de-a lungul anilor, o corespondenţă susţinută şi ne-am şi revăzut din când în când. Şi de mă întrebaţi dacă şi-a ţinut cuvântul şi a devenit un predicator al iubirii, răspund în felul următor: Da, s-a ţinut de

cuvânt pe deplin; dar i-a venit din ce în ce mai greu, deoarece asta i-a cerut o luptă îndelungată cu rudele sale şi cu tot tribul din care făcea parte. În această încleştare i-am stat alături, şi nu numai cu vorba, ci şi cu armele. Este una din perioadele cele mai interesante din viaţa mea de călător. Ea confirmă cu tărie spusele Sfântului Petru: „Dacă vorbeam pe limba oamenilor şi a îngerilor şi nu aş fi avut iubirea, atunci nu aş mai fi fost decât tinichea zăngănitoare”.

Dar despre asta am să vă povestesc în cartea mea „Marah Durimeh”.

SFÂRŞITUL CICLULUI
„ÎN ŢARA MAHDIULUI”

POŞTA REDACŢIEI

Continuam să primim numeroase scrisori, la care adesea am răspuns direct onspondenţilcr noştri, în cele ce urmează reproducem integral sau fragmentar mesajele unor cititori devotaţi. Înainte de toate se cuvine a reproduce textul remis de Biblioteca „Emil Gârleanu” din Bucureşti, intiulat *Gânduri alături de Fan-Club Karl May:*

„Da, rasa pieilor-roşii este pe moarte! Acest pacient uriaş, doborât de o soartă cumplita ce nu cunoaşte îndurare, zace întins de la Ţara de Foc pană dincolo de Marile Lacuri ale Americii de Nord. Are vreo vină; a meritat indianul acest sfârşit prematur?” — se întreabă autorul lui Winnetou, care, pe întreaga se dragoste pentru acest indian, şi-a bazat aproape întreaga operă.

Şi e adevărat, străvechiul popor indian a fost frustrat de

drepturile sale fireşti în propria-i ţară, hăituit şi decimat sub mantia „civilizaţiei”, civilizaţie ce s-a temut ca bieţii băştinaşi să aducă prejudicii existenţei omului alb. Numai că indianul, cu ultimele luiforţe, a luptat pentru un dram de libertate, Povestea lui tragică este reflectată în numeroase romane fantastice, astăzi de valoare istorică, şi apoi, prin acelaşi har şi rigoare documentară, transplantatăîn lumea Orientului. Aşa se face căr, citindu-I pe Karl May, dobândeşti o plăcuta şi deosebită cale de instruire, călătorind pe mai toate meridianele.

Eroii povestirilor sunt oameni drepţi, cinstiţi, puternici, fără teamă de moarte, care luptă împotriva barbariei de orice fel, contra nedreptăţii sociale. Ca şi în lumea basmelor, forţele binelui inving, cei răi pier, dreptatea se instaurează, spre satisfacţia cititorului.

Mesajul scriitorului este generos; prietenie şi încredere în om.Astfel că generaţii de tineri i-au citit vreme de un secol povestirile, casa lui memorială din Radebeul fiind şi astăzi vizitată cu acelaşi interes. Mai aproape de noi, fluenţa de scrisori trimise de visătorii noştri adolescenţi editurilor Eden şi Pallas mărturiseşte aceeaşi pasiune.

Editurile amintite au meritul de a-şi fi definit încă de la începutul activităţii lor programul ce ne interesează: „seria noastră îşi propune să epuizeze întreaga creaţie a lui Karl May, având obligaţia morală de a o restitui cititorilor în forma ei autenrtică”.

Grea sarcină de a ne oferi integrala scriitorului german, pe cat de voluminoasă, pe atât de impusă în peste 30 de limbi în care a fost tradusă. Nu trebuie să ne surprindă că editurile Eden şi Pallas primesc scrisori de mulţumire şi apreciere din partea cititorilor din ţară şi de peste hotare. E un lucru de-a dreptul fascinant că ele au iztutit să polarizeze în jurul lor interesul atâtor categorii de cititori, îndrăgostiţi de creaţia karlmayană.

În şirul acţiunilor s-a înscris şi sondarea directă a cititorilor la nivelul bibliotecii noastre. Căci într-o zi a poposit la noi directorul Editurii Pallas — ne referim la scriitorul Niculae Gheran sub grija căruia se realizează proiectul celor aproape 80 de volume de Opere —aducând cu el în dar de tomuri din seria amintită, dar şi câţiva dintre cei mai devotaţi cititori ai ei, între care se cuvine a menţiona măcar pe Cristian Baiţă şi Marin Toma. Atunci,la noi, sa luat in dezbatere necesitatea creării unui «Fan Club Karl May», punându-se ibazele unui schimb de idei, de opinii literare, facilitării contactelor epistolare dintre cititori ş.a.m.d.

Deci, iubiţi cititori, până la constituirea clubului dorit, să ştiţi că există un lăcaş de cultură unde veţi găsi răspunsuri la întrebările voastre şi, în perspectivă, cărţile de care aveţi nevoie. Aşa că nu ne ocoliţi, iar cei ce trec prin Bucureşti sunt invitaţi sa poposească o clipă şi pe la noi.

OANA SOLOMONESCU
Biblioteca „Emil Gârleanu”,
str. Popa Soare 52.
Bucureşti,
Telefon 3216115

Stimată redacţie,

Nu v am mai scris de anul trecut, în aşteptarea unui nou volum în seria de *Opere*. Văzând cum trece timpul fără ca asta să se întâmple, aproape ajunsesem la concluzia că totul s-a terminat. Mă bucur că nu s-a întâmplat aşa. Asta dovedeşte că sunteţi serioşi şi consecvenţi cu ţelul propus, ceea ce face să vă apreciez foarte mult. Trebuie să spun, de asemenea, că am fost plăcut surprins să constat ca aţi publicat şi mult aşteptata listă cu titlurile celor 74 de volume, remarcabilă fiind şi ideea de a o însoţi cu date documentare (tematică şi personaje) pentru fiecare tom în parte.

Dumneavoastră nu tipăriţi o singură carte, ci creaţia

integrală a unui mare scriitor european, care a mai apucat să trăiască ultima parte a vieţii lui în secolul nestru. Cu toate acestea noi, cititorii din Romania, nu prea am avut de unde să aflăm ce-am fi dorit despre el. Puţinele referiri, apărute sporadic în unele publicaţii, au fost în acelaşi timp şi foarte contradictorii, de la nemărginite elogii la adevărată blasfemie (escroc cu identităţi variabile, delincvent de drept comun,condamnat la zece ani de puşcărie etc,).

Puteţi care clarifica într-un fel aceste aspecte?

DORU MANG

Slr Mureşului, bloc 15, ap. 50,

Orăştie,cod 2600

Autorul scrisorii ne propune, în continuare, editarea unei broşuri care să se adauge volumul autobiografic *Ich.* Inutil, căci, în cartea amintită, Karl May mărturiseşte, în cele mai mici detalii, avatarurile existenţei lui. Până la apariţia lucrării, ne mărginim sa-l informăm pe Doru Mang că viaţa scriitorului său preferat a fost extrem de tumultuoasă, nescutită de umilinţe printre care se cuvine a aminti „deliciile” temniţei, de care au avut parte şi mulţi alţi reprezentanţi ai culturii mondiale.

Stimată editură,

Mă numesc Daniel şi sunt un admirator şi cititor pasionat al operei lui Karl May. Această dragoste mi-a insuflat-o bunicul meu, care mi-a luminat copilăria cu povestiri fascinante despre nemuritorii Old Shatterhand, Winnetou, Old Firehand, Old Surehand, Sam Hawkons, Old Wabble, şeicul Hagi Halef şi mulţi altii, eroi inimaginabil de corecţi, de viteji şi drepţi, care, slujind binele, ajutându-i pe cei nevoiaşi şi pedepsindu-i pe bandiţi, urmărindu-i prin savane nesfârşite, prin păduri seculare de nepătruns, şi-a câştigat un loc de cinste în inimile cititorilor. Mai târziu, când am descoperit, prin rafturi vechi, printre cărţi pline de praf şi dezmembrate din colecţia bunicului şi a altor cunoştinţe mai in vârstăf fragmente din

scrierile lui Karl May, le-am citit pe nerăsuflate, trăindu-le din plin, simţindu-mi inima cât un purice când eroii se furişau în apropierea unei tabere vrăjmaşe de indieni, tremurând de groază când erau prinşi şi osândiţi la „stâlpul caznelor” şi, bineînţeles, în momentul în care binele triumfa şi eroii preferaţi îşi înfrângeau duşmanii, făcând dreptate.

Totuşi o mare mâhnire îmi apăsa sufletul, prin faptul că acele tipărituri — de obicei fascicule din romane-foileton - erau incomplete, deteriorate, obligându-mă sa-mi „pisez”bunicul cu întrebări, să le completeze din memorie îmi doream enorm ca cineva să le retipărească, să scoată altele noi. Încet, încet, am realizat, însă, cât de greu, dacă nu chiar imposibil, era acest lucru, mai ales într-un regim totalitar.

Acum, prin intermediul dumneavoastră, mi-am văzut visul cu ochii şi de aceea vă mulţumesc din toată inima.

DANIEL NICA DALIA
Aleea Romanţei nr.1
bloc 1, scara 1, etaj 1, ap. 11,
Reşiţa, cod 1700

În continuare, Danel se plânge, ca mulţi alţi cititori, de absenţa unor volume din serie. După cum am mai relatat, lipsa unui depozit adecvat ne împiedică să avem la dispoziţie un stoc de carte utilcelor care, din diferite motive, au pierdut diverse numere din colecţie. Pe el îl interesează volumele 1 – 5, 11, 12, Îl poate ajuta cineva?

Stimată editură,

Sunt un înfocat admirator al acestui zeu al literaturii de aventuri.Ţin să vă mulţumesc pentru răspunsul primit la prima scrisoare ce v-am adresat-o, apoi pentru cărţile trimise cu atâta bunătate. În Reghin prea puţine cărţi din cele editate de dumneavoastră ajung la destinaţie. Pot spune că am stârnit o adevărată invidie între prietenii mei, văzând că posed ultimele apariţii. Din păcate, librarii din localitate, deşi

abordaţi de mine, nu răspund la solicitarea noastră, de a intra în pesesia colecţiei de *Opere — Karl May* invocând scuze şi făcând promisiuni vagi. Mângâierea mea este ca am reuşit să mă fac mai bine înţeles de colegii mei, la şcoală, ajutându-i să se bucure de lectura unei opere prea puţin cunoscuta de ei. Satisfacţia mea şi a lor a fost uriaşă, îndemnându-vă să continuaţi cu perseverenţă pentru realizarea primei serii de opere complete, consacrată inegalabilului Karl May.

VASILE VARODI
Str.Gării nr. 127 D,
Reghin, cod 4225

Ne-au mai scris:

Costinel Boşoi (Str. 1 Decembrie 1918, bloc C8, scara l, ap, 1, Caracal, cod 0800). Ne informează că în Caracal se procură extrem de greu volumele apărute în seria noastră de *Opere,* Semnalaţi aceasta deficienţăfurnizorilor de carte din localitate.

Alexandru Mircea Iepure (Str. V. Goldiş nr. 10, bloc 5A, ap. 18, Alba Iulia, cod 2500). După cum s-a dovedit, editarea seriei continuă. Nu trebuie să vă deruteze fluctuaţia de titluri, atât editurile germane cât şi cele româneşti apelând adesea la noi denumiri. *Cacealmaua* este totuna cu *Prinţul petrolului;Fiul vânătorului de urşi* şi*Spiritul din Llano Estacad*o au ieşit reunite în seria germană cu titlul *Printre vulturi;Pământul misterelor* este o adaptare a trilogiei „*În ţara mahdiului“,* publicată la Bamberg cu titluri de sine stătătoare (vezi poziţiile 16—18).

Vasile Hriţcu (Str. Buridava, nr. 16, bloc U3, etaj 2, ap. 9, Inşi, cod 6600). Îţi mulţumim pentru frumoasele gânduri. Te asigurăm că avem stimă pentru toţi corespondenţii noştri, rătăcirea scrisorilor anterioare nedatorându-ni-se nouă,

Vlad Iuhas (Str. Godeanu nr. 5, bloc 15, ap. 7, Cluj

Napoca, cod 3400), Primit chestionând şi felicitări pentru opţiuni.

Cătălin Sararu (Str. Doamna Ghica nr. 1, bloc 1, scara I, etaj 2, ap. 10, Bucureşti, cod 72 504).Îţi mulţumim pentru frumoasa ta epistolă, adevărat poem închinat autorului tău preferat. La ivirea unui spaţiu corespunzător o vom reproduce la „Poşta redacţiei”. Am mai spus:*Pământul misterelor*, apărută iniţial ca roman-foileton sub semnătura Liei Hârşu, este o adaptare a trilogiei *„În ţara mahdiului”.* Volumul autobiografic *Eu* îl vom publica mai târziu, după ce lectura mai multor opere din creaţia lui Karl May va stârni un interes sporit faţă de personalitatea autorului. După caz, vom anunţa pe coperta a IV-a sumarul volumului următor.

Tintişan Paul (Str, Arieş nr. 1, bloc 50, ap. 39, Mediaş, cod 3125). Nu practicăm încă sistemul de abonamente la cărţile editate de noi şi nu tipărim cărţi de tipul „Horror“ şi „Fantasy”.

Silvana DianaVinea(bulevardul Corvin nr. 15, bloc H6, etaj 3, ap. 55, Huneduara, cod 2750). Mulţumiri pentru rândurile tale avântate. După cum vezi, editarea seriei nu s-a oprit. Te sfătuim ca în corespondenţa viitoare să semnezi cu numele de familie la urmă. Acelaşi sfat îl dăm tuturor corespondenţilor noştri, prea obişnuiţi săfie strigaţi ca la catalog.

REDACŢIA

EDITURA EDEN
Bucureşti — Sector 1
Piaţa Presei Libere nr. 1
Corp central, Etaj 8, Camera 860
Telefon 222.48.60
Căsuţa poştală 33—99

Coli de tipar: 26,00.
Bun de tipar: 26.09.1997
Tiparul executat la
Imprimeria „ARDEALUL” Cuj-Napoca
B-dul 21 Decembrie nr. 146
Comanda nr. 70188

31

karl may

OPERE

ULTIMA VÂNĂTOARE DE SCLAVI

Romanul încheie ciclul de aventuri prilejuite de urmărirea traficanților de carne vie, a căror diabolică viclenie face să crească mereu miza jocului, din ce în ce mai dinamică, pe măsura apropierii deznodământului. Crimele lor sângeroase nu pot rămâne nepedepsite, pe urmele fioroșilor bandiți aflându-se, în Sudan, reissul effendina, trimisul viceregelui egiptean, dar mai ales invincibilul **Kara Ben Nemsi** și credinciosul său însoțitor **Ben Nil**.

Lei 14.600 + 300 T.L. = 14.900